

T. C
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
İSLAM TARİHİ BİLİM DALI

B 230 NOLU MAHKEME SİCİLİNE GÖRE
1789-1790 YILLARINDA BURSA

(Yüksek Lisans Tezi)

Üsame ANLAĞAN

BURSA 2006

T. C
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
İSLAM TARİHİ BİLİM DALI

B 230 NOLU MAHKEME SİCİLİNE GÖRE
1789-1790 YILLARINDA BURSA

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Üsame ANLAĞAN

Danışman
Prof. Dr. Mefail HIZLI

BURSA 2006

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, İslam Tarihi Bilim Dalı'nda ..... numaralı Üsâme ANLAĞAN'ın hazırladığı “**B 230 Nolu Mahkeme Siciline Göre 1789-1790 Yıllarında Bursa**” konulu Yüksek Lisans Çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, .. / . . / 2006 günü ..... - ..... saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının ..... (başarılı/başarısız) olduğuna .....(oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Sınav Komisyonu Başkanı

Prof. Dr. Osman ÇETİN
Uludağ Üniversitesi

Üye (Tez Danışmanı)

Prof. Dr. Mefail HIZLI
Uludağ Üniversitesi

Üye

Yrd.DoçDr. Süleyman SAYAR
Uludağ Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Mefail HIZLI

.. / . . . / 2006. .

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Mustafa AYTAÇ

ÖZET

Yazar : Üsame ANLAĞAN
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Anabilim Dalı : İslam Tarihi ve Sanatları
Bilim Dalı : İslam Tarihi
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans
Sayfa Sayısı : vi + 155
Mezuniyet Tarihi : . . . / . . . / 2006
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Mefail HIZLI

B 230 NOLU MAHKEME SİCİLİNE GÖRE 1789-1790 YILLARINDA BURSA

Osmanlı Devleti'nin tüm kurumlarının araştırılması ve insanlığın hizmetine sunulması bir ihtiyaç halini almıştır. Böylesi çalışmalarda ilk müracaat edilecek kaynaklardan biri de mahkeme sicilleridir. Bu siciller bölge insanları arasındaki dinî, ticarî, iktisadî, sosyal ve hukukî ilişkileri gösteren belgelerdir.

Bu tez, B 230 nolu Bursa Mahkeme Sicili'ni esas alarak Bursa'nın 1789-1790 yıllarındaki durumunu ele almaktadır. Üç bölümden oluşan tezin birinci bölümünde Bursa ve Osmanlı Devleti'nin o dönemdeki yapısı hakkında kısaca bilgi verilmiş, incelenen B 230 nolu sicil kaydındaki belgelerin içeriğine göre konuyla ilgili eserlerden de istifade edilerek Osmanlı'ya başkentlik yapmış Bursa'nın özellikle sosyal hayatı ele alınmıştır. Belgeler, o dönemle ilgili önyargıya dayalı bazı kabulleri de çürüten önemli ve ilginç bilgiler içermekte, günümüzün tartışmalı bazı konularına ışık tutmaktadır. Buna göre Osmanlı kadını erkek esareti altında, eve hapsedilmiş, ekonomik özgürlüğü olmayan haklarını bilmeyen biri değildir. O, alım-satım yapan, hakkını arayan, gerektiğinde evliliği sona erdirici girişimlerde bulunan biridir. Yine bu sosyal hayat içinde müslim ve gayrimüslim unsurların bütün farklılıklarına rağmen varolan ve devam eden ticari ve kültürel ilişkilerini görüyoruz. İkinci bölümde ise belgeler, defterdeki sırası gözetilerek isimlendirilmiştir. Bu bölümde ayrıca bir indeks çalışması yer almaktadır. B 230 numaralı Bursa Mahkeme Sicili'nin latinizesi tezin son bölümünü oluşturmaktadır. Bu çalışma, benzerleri gibi bundan sonra yapılacak olan araştırmalara kolaylık sağlaması, güvenilir yeni veriler ve malzemeler sunması bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar sözcükler: **Osmanlı, Bursa, Şeriye sicili, Kadın, Nikah, Vasi**

ABSTRACT

Yazar : Üsame Anlağan
Üniversite : Uludağ University
Anabilim Dalı : History of Islam and Its Arts
Bilim Dalı : History of Islam
Tezin Niteliği : Master
Sayfa Sayısı : vi + 155
Mezuniyet Tarihi :
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Mefail HIZLI

BURSA BETWEEN 1789–1790 ACCORDING TO COURT RECORD NUMBER B 230

It is feel the need for searched all associations of Otoman and present to humanity service. Sharia Records are the first reference place of in these types of studies. Sharia record which is very important part of the Ottoman Archieves takes the priority for Otoman studies .Sharia records is the documents contain information about legal, religious, economical, commercial and social realtions in a certain place.

This work deals with the social life in Bursa between 1789-1790 according to Bursa Sharia Records number B 230. The tesis consist of three chapters. The first chapter gives knowledges about Otto man State and Bursa from the conquest to 1790 and is enriched with the information derived from the court records in question. Under the lights of the records it is understood that Ottoman women were not expelled management. She makes bussiness, searches her right and will divorced if it is necessary. Besides it is noticed that people from different religions and cultures lived together.In the second chapter documents are classified according to their order in the register book and each document is summarized. In addition, a detailed index followes it. The thirth chapter is the transliteration of the Bursa Sharia Record number B 230. This work would be significant fort he following studies,for it presents dependable materials and datum.

Key Words

Otoman, Bursa, Sharia Record, Woman, Marriage, Guardian

ÖNSÖZ

Eğitim kurumları, askeri ve mali teşkilatları; kısacası tam bir devlet yapısı ile tarihe damgasını vurmuş olan Osmanlı Devleti'nin tüm kurumlarının araştırılması ve insanlığın hizmetine sunulması bir ihtiyaç halini almıştır. Böylesi çalışmalarda ilk müracaat edilecek kaynaklardan biri bu büyük devletin arşivi içerisinde de önemli bir yer tutan şer'îye sicilleridir. Mahkeme sicilleri bölge insanları arasındaki dinî,ticarî,iktisadî,sosyal ve hukukî ilişkileri gösteren belgelerdir.

Bu çalışma B 230 nolu Bursa Mahkeme Sicili'ni esas alarak Bursa'nın 1789-1790 yıllarındaki sosyal hayatını incelemektedir. Toplam 59 varaktan oluşan defterde, 165 belge bulunmaktadır.

Üç bölümden oluşan tezin birinci bölümünde Bursa ve Osmanlı Devleti'nin o dönemdeki yapısı hakkında kısaca bilgi verilmiş, incelenen B 230 nolu sicil kaydındaki belgelerin içeriğine göre konuyla ilgili eserlerden de istifade edilerek Osmanlı'ya başkentlik yapmış Bursa'nın özellikle sosyal hayatı ele alınmıştır. Belgeler, o dönemle ilgili önyargıya dayalı bazı kabulleri de çürüten önemli ve ilginç bilgiler içermekte, günümüzün tartışmalı bazı konularına ışık tutmaktadır. İkinci bölümde ise belgeler, defterdeki sırası gözetilerek isimlendirilmiştir. Bu bölümde ayrıca geniş bir indeks çalışması bulunmaktadır. B 230 numaralı Bursa Mahkeme Sicili'nin latinizesi tezin üçüncü bölümünü oluşturmaktadır. Bu bölümde Osmanlıca kayıtlar latinize edilerek aktarılmış, arapça olanlara tercümesi de eklenmiştir. Latinize yapılırken okunamayan kelimeler noktalarla gösterilmiş, orijinal metinde yer alan boşluklar metnimizde aynı şekilde belli bir boşluk verilerek işaret edilmiştir. Okunmasına rağmen şüphe edilen kelimelerin yanına soru işareti konulmuştur. Tezin ekler bölümünde ise incelenen mahkeme sicilinin bazı sayfalarının fotokopisi örnek olarak verilmiştir. Araştırmanın her aşamasında yakın ilgi ve yardımlarını gördüğüm değerli hocam Prof. Dr. Mefail HIZLI'ya, görüş ve yardımlarını esirgemeyen kıymetli arkadaşım Hüseyin HİÇDURMAZ'a ve aileme şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
I. B 230 NOLU BURSA MAHKEME SİCİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	1
A. FETHİNDEN 1790 YILINA KADAR BURSA’NIN KISA TARİHÇESİ.....	1
B. DÖNEMİN SİYASİ OLAYLARI.....	3
C. SOSYAL HAYAT.....	4
1. Osmanlı Toplumunda Kadın.....	4
a) Evlilik-nikâh-boşanma.....	4
b) Boşanma sonrası koruyucu kurumlar	6
2. Öldürme ve Yaralama Olayları.....	7
D. EKONOMİK HAYAT	7
E. DİNİ HAYAT	9
II. B 230 NOLU BURSA MAHKEME SİCİLİNİN MUHTEVA ANALİZİ	10
A. BELGE ÖZETLERİ.....	10
B. BELGE TÜRLERİNE GÖRE VARAK NUMARALARI	16
C. BELGE TÜRLERİ VE ORANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	17
D. İNDEKS	18
1- ŞAHİS İSİMLERİ	18
2- ÇEŞİTLİ ÜNVANA SAHİP KİŞİLER	22
3- YÖRÜKAN VE CEMAATLAR	23
4- EŞYA İSİMLERİ	24
5- DEFTER İSİMLERİ.....	25
6- MUHASEBE İSİMLERİ	25
7- MESLEKLER	25
8- VAKIFLAR	27
9- MAHALLELER.....	27
10- YER İSİMLERİ	28
11- CAMİLER	28
12- İL, KAZA, KÖYLER.....	28
13- MEHİR MİKTARLARI.....	30
14- MEDRESE VE ZAVİYELER.....	30
15- MUKATAALAR	30
16- TÜRBE İSİMLERİ	30
17- İMARETLER	31
18- ÇARŞI VE HANLAR	31
19- KÜTÜPHANE VE SARAYLAR	31
20- SANCAKLAR	31
21- EVLAD-I VAKIF İSİMLERİ	31
III. B 230 NOLU BURSA MAHKEME SİCİLİ METNİNİN LATİNİZESİ.....	32
EKLER - B 230 NOLU BURSA MAHKEME SİCİLİ METNİNİN FOTOKOPİSİ	124

I. B 230 NOLU BURSA MAHKEME SİCİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. FETHİNDEN 1790 YILINA KADAR BURSA'NIN KISA TARİHÇESİ

Selçuklu Devleti'nin zayıflayıp dağılmaya başlamasıyla kurulan Anadolu Beylikleri içinde Osmanlı Beyliği, zamanla gelişmiş, çevredeki tekfurların arazilerini de alarak büyümüş ve güçlenmiştir. Elbette bu süreç kolay ve kısa zamanda gerçekleşmemiştir. Türklerin Batı Anadolu'ya akınlarla yayıldığı bu yıllarda Bizans'ın elinde kalan üç önemli kale şehirden biri Bursa idi. Anadoludan gelen göçebelere yerleşim bölgeleri oluşturmak, bu akınların önemli sebeplerinden biri idi. Osman Gazi bu sebeple yaptığı akınlarla Karacahisar, Bilecik ve İnegöl'ü fethetti (1299)¹. Bursa da ilk olarak Osman Bey tarafından kuşatma altına alındı. Kuşatma on yıldan fazla sürdü. Kuşatma süresince dışarıdan bir yardım alamayan halk perişan bir duruma düşünce, teslim olma şartlarında anlaşma sağlandı ve Bursa Osmanlılar'a teslim edildi. Böylece Osman Gazi ile başlayan kuşatma, Orhan Gazi'nin 1326'da şehri fethetmesiyle sonuçlandı².

Fethin ardından imar ve iskân faaliyetleri hız kazandı. Orhan Gazi şehri beyliğinin merkezi yaptı ve fetihden bir yıl sonra da adına gümüş sikke bastırdı. Şehir güvenliği için kale ve civarına Türkler yerleştirilirken rum halk ise uygun yerlerde iskân edildi. Kale içindeki manastır elden geçirilerek burada bir cami ve yanında da bir saray inşa edildi. Günümüzde bu yer Tophane diye bilinmektedir. 1339-1340'da kalenin doğu tarafında yaptırdığı eserlerle şehri canlı bir ticaret merkezi haline getirdi. Cami, imaret, medrese, hamam ve kervansaraydan oluşan bu bina grupları şehrin de merkezini teşkil etti. Büyüyen şehirde Alaeddinbey, Kocanaib, Çobanbey gibi isimler taşıyan semtler işte bu dönemin eseridir³.

Bursa'nın fethine kadar kendi hane halkıyla aynı evde oturan, teb'asını ve memurlarını burda kabul eden Orhan Bey bu tabloyu daha resmi bir ortama taşır. Başına geçtiği Osmanlı Beyliğini her sahada teşkilatlandırmaya başlayan Orhan Bey, ileride Osmanlı saray teşkilatına da esas olacak bir sarayı da bu yapı içerisine almıştı⁴. Neşrî Tarihi'nde sarayın yanında Orhan

---

¹ Çetin, Osman, Sicillere Göre Bursa'da İhtida Hareketleri ve Sosyal Sonuçları (1472-1909), T. T. K. Yay. , Ankara 1994, s. 10-11

² İncalcık, Halil, "Bursa", TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul 1992, VI, 446

³ İncalcık, a.g.md. , VI,446

⁴ Çetin, Osman, Türk Tarihi ve Kültürü Ders Notları, Bursa 2005,145

Bey'in sevdiği ve hürmet ettiği İl-eri Hocanın oğlu Hacı Ahmed'in inşa ettiği bir mescit de zikredilmektedir⁵. Padişahlar, hanedan mensupları ve diğer ileri gelenler sayesinde daha da büyüyen ve kalenin dışına taşan şehrin bu mamur hali İbn Batuta gibi seyyahların eserlerinde de anlatılmaktadır.

İslam medeniyetinin cami, medrese, tekke, imaret, han gibi belirgin kurumlarından her biri Osmanlı Devletinin ilk başkenti olması sebebiyle ayrı bir öneme sahip olan Bursa'da kurulmuş ve hizmet vermiştir⁶. Bursa'nın gelişmesi ve imarı I. Murad devrinde de devam etti. O da, hisar içinde inşa ettirdiği camiye şehrin batısındaki Çekirge'de cami, medrese, imaret ve handan oluşan Hudavendigar Külliyesini eklemek suretiyle bölgeyi imara çalıştı. Bu mamur şehirde Selçuklu ve Beylikler Dönemi mimarisine ait unsurlara bazı yeniliklerin katılmasıyla oluşan yeni bir üslup doğmuştur ve bu üslup şehrin adıyla anılmaktadır: Bursa üslubu⁷.

Şehirdeki en büyük gelişme ise Yıldırım Bayezid zamanında gerçekleşti (1389-1402). O da adıyla anılan külliyei inşa ettirmek suretiyle şehrin doğusunu mamur hale getirdi. Ulucami onun döneminde inşa edilen muhteşem bir eserdir⁸. Bu imar faaliyeti 1402'de Timur'un Osmanlıları mağlup etmesiyle kesintiye uğradı, geriledi. Timur'un askerleri her yeri yağmalayıp şehri ateşe verdiler. Bu yangında birçok resmi vesika ve telif eser de yok oldu.

Timur istilası ve onunla başlayan fetret döneminde artık devletin başkenti Bursa değil Edirne idi. Ancak birbirleriyle savaşılan şehzadeler eski başkent Bursa'nın kontrolünü de ellerine almak istiyorlardı. Bu mücadele Çelebi Mehmed'in tek başına devlet idaresine hâkim oluşuna kadar devam etti (1413). Bursa, Yıldırım Bayezid'in vefatı ile başlayan saltanat mücadelesinde Şehzade Cem taraftarlarının merkezi oldu. Onsekiz gün saltanat süreceği bu şehirde Şehzade Cem, kendisini sultan ilan etti ve adına para bastırdı. Şehzade Cem hadisesinin kapanmasından sonra şehir, öyle çok önemli bir olaya şahit olmadı.

Çelebi Mehmed ve oğlu II. Murad döneminde şehir hızla toparlanmaya ve büyümeye başladı. Çelebi Mehmed Yeşil, II. Murad ise Muradiye külliyesini inşa ettirdi. Bursa'nın gelişmesi ve imarı işinde hiç şüphesiz padişahlar yalnız değildi. Devlet erkânı, hanedan mensupları ve şehrin ileri gelenleri de büyük katkılarda bulunmuş; tahsis ettikleri vakıflarla dini, ticari ve sosyal yeni yapılar kurulmuş, yeni bölge ve mahalleler oluşmuştur.

Fatih Sultan Mehmed İstanbul'u merkez yapınca, ahalinin birçoğu bu yeni başkentte iskân edildi. Ancak Bursa yine de Fatih dönemindeki büyük iktisadi gelişmelerden yararlandı. 1577'de güvenliğin sağlanması için semtler arasına kapılar kondu ve muhafızlar yerleştirildi. Şehir 1595'den itibaren Celalî gruplarının hücumlarına uğrarken, ayrıca IV. Mehmed zamanında isyan eden Abaza Mehmed Paşa'nın da tehdidine maruz kaldı. Bütün bu badirelere

⁵ Neşri, Mehmed, Neşri Tarihi (Haz. M. A. Köymen), Ankara 1983, 69

⁶ Kara, Mustafa, Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler, Sır Yayıncılık 2001,11

⁷ Gülgen, Hicabi, Türk-İslam Sanatları Tarihi Ders Notları, Bursa 2003,87

⁸ Yımaç, M. Halil, "Bursa", İslam Ansiklopedisi, İstanbul 1961, II, 810-811

rağmen Bursa, Osmanlılar'ın üç büyük merkezinden biri olma özelliğini yitirmedi⁹. XVII. yüzyıla kadar Bursa sarayı zaman zaman buraya gelen padişahlar tarafından kullanıldı. Şehir XVIII. yüzyıl boyunca sakin bir dönem geçirdi.

B. DÖNEMİN SİYASİ OLAYLARI

16. yüzyıl sonlarına doğru Osmanlı İmparatorluğu devlet gelenekleri, askeri teşkilatı, maliye politikası ve toprak düzeniyle Ortadoğu'daki devletlerin en gelişmiş durumundaydı. 17. yüzyıl ve sonrası, bütün alanlarda sorunların büyüdüğü bir kargaşa dönemi vardır. Osmanlı tarihi, artık eski imparatorluk kurumlarının bozulmuş şekillerini düzeltme, Avrupa'nın siyasi ekonomik ve kültürel alanlarda meydan okuyuşu karşısında kendini yenileyebilme çabalarının tarihidir¹⁰. Bu dönemde devlet yönetimi, sultan kadınları, nedimler, musahipler ve bazı nüfuz sahiplerinin müdahaleleriyle sarsılıyor, bozuluyordu. Devlet yönetimindeki bu zaaf ve bozulmalara paralel olarak savaşlar da çok uzun sürdüğünden, asker alımıyla ilgili yasalara uyulmaması, tımarlı sipahilerin kendi haline bırakılması ve benzeri nedenlerle orduda disiplini büyük ölçüde zayıflatmıştı. Bütün bunlara ilave olarak, vergilerin toplanamayışı, çıkan isyanlar ve israf devletin siyasi yapısı gibi mali yapısını da sarsmıştı.

1789'da I. Abdülhamid vefat edince III. Selim Avrupa'yı temelinden sarsacak olan Fransız Devriminin eşiğinde tahta çıktı. Bu sırada Osmanlı Devleti Rusya'yla savaş halindeydi. 1774'de Çariçe II. Katerina'yla imzalanan Küçük Kaynarca Antlaşmasıyla Kırım Rusya'ya verilmişti. Devam eden savaş, işte verilen bu toprakların geri alınması için 1787-1792 Osmanlı-Rus savaşıydı. Ancak disiplinden yoksun Osmanlı ordusu hiç ummadığı bir şekilde Avusturya'yı karşısında buldu. Rusya ile yaptığı Fokşan ve Boze savaşlarında büyük kayıplara uğradı. Akkerman kalesi Rusların eline geçti. Besarabya ise işgal edildi. Osmanlı 1789'da İsveç'le 1790'da ise Prusya'yla barış antlaşması imzaladı, ama bu iki devletten de umduğu yardımı görmedi. Osmanlı Devleti karşısında Rusya kadar şanslı olmayan Avusturya Osmanlı'yla barış antlaşması imzaladı (Ziştovi 1791). Birkaç ay sonra Rusya da barış yapmaya razı oldu ve 1792'de Yaş antlaşması imzalandı.

Osmanlı İmparatorluğunda bu dönemde devletin sosyal, ekonomik, idari ve askeri alanda geri kalmışlığın meydana getirdiği olumsuz sonuçları gidermek için birçok yeni uygulamalar başlatılmıştır. İslahatın başlangıç noktası askeri alandır. Zaten idari yapıyı oluşturan toprak sistemi-askeri sistem ve diğer sistemler birbirine bağlıdır. Bunu en belirgin bir şekilde toprak-askeri sistem ilişkisinde görüyoruz.

---

⁹ İncalcık, a.g.md.,VI, 447

¹⁰ İncalcık, Halil, Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600), (çev. Ruşen Sezer), İstanbul 2003, s. 11-12

Bu yüzyılda artık Osmanlı hükmeden güç değildir. Üstünlük anlayışına dayanan ilişkiler yerini denge politikasına bırakmıştır.

1789-90 yıllarına ait toplumsal hayatı resmeden bilgileri içeren belgeleri değerlendirirken ülkenin içinde bulunduğu bu durumu da göz önünde bulundurmak gerekir.

C. SOSYAL HAYAT

1. Osmanlı Toplumunda Kadın

Osmanlı toplumunda kadının farklı ve önemli bir yeri vardır. Yaygın bazı düşüncelere göre, kadın son derece baskı altında tutulmuş ve baskı altında bırakılmıştır. Kadın hareme kapatılmış, hapsedilmiştir. Oysaki Osmanlı'da kadın, bilinçli oluşturulmuş bu yaygın kanaatten çok farklıdır. Onların toplum hayatında erkek esareti altında ve güdümünde olmadıkları, yapılan değişik ve yeni araştırmalarla tesbit edilmiştir. Osmanlı toplumunda kadın değişik alanlarda farklı rollerle karşımıza çıkmaktadır. Mirastan hak sahibi olmakta¹¹, serbestçe mahkemeye gidip dava açabilmekte¹², vasi tayin olunmakta¹³, mal mülk alıp satabilmekte, hatta kocasını ve çocuklarını dava edebilmekte ve bazı şartlarla eşinden boşanabilmekteydi¹⁴.

Osmanlı toplumunda kadınlar müslüman bir toplumda yaşıyor olmanın icabına uygun davranır, giyinir, gidecekleri yerlere ve yabancı erkeklerle olan ilişkilerine de dikkat ederlerdi.

a) Evlilik-nikâh-boşanma

Osmanlılar, aile kurumuna önem vermiş, bu nedenle hem evliliği kolaylaştırmış hem de evlilik dışı ilişkileri önleyici tedbirler almışlardır. Uygulamaların kaynağının da İslam hukuku olduğu bilinmektedir. Buna göre evlenme karı koca arasında birlikte yaşamaya ve karşılıklı dayanışmaya imkân veren, taraflara karşılıklı hak ve görevler yükleyen bir sözleşmedir. Birbirleriyle evlenmeleri dinen ve hukuken mümkün olan kişiler arasında ve iki şahit huzurunda yapılır¹⁵. Şahitler dışında evlilik için herhangi bir şekil şartı aranmamıştır. Buna göre nikâhın cami gibi bir dini mekânda veya bir din adamı tarafından kıyılma

¹¹ Bkz. B 230 2b/16,3b/22

¹² Bkz. B 230 4b/30

¹³ Bkz. B 230 4a/25 “Bâlâda mestûr üç nefer sagîrûn-ı mezbûrûnun babalarından muntekıl mal-ı mevrûslarını hıfz ve tesviye-i umûrlarını bir vasî lâzım ve mühim olmağın ‘ıffetle mevsûfe ve vesâye-i mezkûre uhdesinden gelmeye kâdire vâlideleri mezbûre Rukiyye Hâtûn vasiyyeleri nasb u ta’yîn olduğu işbu mahalle şerh verildi.”

¹⁴ Bkz. B 230 6a/37,13b/77,18a/105

¹⁵ Heyet, İlmihal İslam ve Toplum, TDV, İstanbul 2000, II,199-200

zorunluluğu yoktur¹⁶. Osmanlı Devletinin ilk yıllarından itibaren bazı nikâh akitlerinin mahkemelerde ve kadılar tarafından kıyıldığı bilinmektedir. Nikâh kıymak onların görevleri arasında sayılagelmıştır. Yıldırım Bayezid döneminde mahkemelerin almaya başladığı harçlar listesinde 12 akçe ile nikâh harcı da yer almaktadır. Bütün nikâhlar mahkemelerde kıyılmasa da mahkemeden bir izinname ile nikâh akitleri izlenmiştir. Mahkemelerde kıyılan nikâhların yoğunluğu dönemlere ve şehirlere göre değişiklik arz etmektedir¹⁷.

Dörde kadar eşle evlenmenin serbest olduğu bu toplumda çok eşli evliliğin pek de yaygın olmadığı, çocuk sayısının ise sanıldığından daha az olduğu, bu konuda yapılan çalışmaların ortaya koyduğu sonuçlardır. İncelediğimiz B 230 nolu defterde yer alan saqdece 54 nolu belgede iki eşli bir evlilikle ilgili bir bilgi yer almaktadır. Belgeden Abdi Çelebi oğlu İsmail'in Ahmed kızı Saliha ve Abdullah kızı Zeyneb isminde iki hanımı olduğu anlaşılmaktadır.

Öte yandan tez çalışmamızın konusu olan bu defterde biri gayr-i müslimlere ait olmak üzere iki adet nikâh belgesi vardır¹⁸. Bu belgelerden biri dönemin nikâh anlayışı ilgili verdiği bilgi bakımından oldukça ilginçtir. Belge dört yaşındaki Kater adındaki küçük bir kızın Kostanti isminde onbir yaşında bir çocukla bi'l-velaye¹⁹ nikâhından bahseder.²⁰

Osmanlı toplumunda erkeğin evlenirken nikâh bedeli olarak kadına verdiği veya vermeyi taahhüd ettiği mehir²¹ genellikle maldan ziyade para olurdu. Ancak mehir olarak ev veya bahçe verenler de vardı. Mehrini almayıp kocasına hibe edenler olduğu gibi, mehrini almak için dava açanlar da görülmekteydi. Kayıtlara en düşük mehir 300, en yükseği ise 8000 akçe olarak geçmiştir. Defterimizde yer alan iki nikâh belgesinden birinde mehir miktarı “yüz guruş mehir-i müeccel ve bâ-defter ma'lûm eşya-i mu'accel”²² tabirleri ile ifade edilmektedir²³. Bir diğer belgede ise bin akçelik bir mehir miktarı zikredilmektedir²⁴.

Osmanlı toplumunda evlilikler genel olarak iki şekilde sona ermektedir:

(1) Talak: Kocanın boşama yetkisini kullanarak tek taraflı irade beyanı ile evliliği bitirmesidir²⁵. Değerlendirmesini yaptığımız kayıtlarda talakla ilgili bir belge bulunmasa da bu tür boşamaların mahkeme defterlerine kaydedildiği bilinmektedir. Çünkü daha sonra ihtiyaç duyulduğunda ispat ancak böyle sağlanabilmektedir.

¹⁶ Heyet, a.g.e., II,200

¹⁷ Heyet, a.g.e., II,201

¹⁸ Bkz. B 230, 1a/3,5a/31

¹⁹ Velâyet: Hukuk dilinde başkaları adına onların rızası aranmaksızın hukuki işlemde bulunma yetkisini ifade eder. Heyet, a.g.e., II,211

²⁰ Bkz. B 230, 1a/3

²¹ Heyet, a.g.e., II,217

²² Mehr-i mu'accel: evlilik anında peşin olarak verilen mehirdir. Karaman Hayrettin, İslam Hukuku, Ensar yay. , İstanbul 1985 , s. 97

²³ Bkz. B 230, 5a/31

²⁴ Bkz. B 230, 18a/105

²⁵ Heyet,a. g. e. ,II, s. 224

(2) Muhâlaa: Erkeğe ait olan boşama hakkını kadının ona bir bedel ödeyerek kullanması ve bu şekilde evlilik bağından kurtulmasıdır. Bu bedel çoğu kez erkeğin zimmetindeki müeccel mehir veya iddet nafakası olmaktadır. İncelemesi yapılan defterde 4 adet hul' belgesi yer almaktadır²⁶. Koca muhâlaa yaptığını tescil ettirmek suretiyle boşanma sonrası mehir ve iddet nafakası talebine meydan bırakmaz, kadın da yeniden evlenmek istediğinde eski kocasından gelecek bir engellemeyle karşılaşmak istemezdi. Her iki taraf da kendisi için önemli olan bu anlaşmayı mahkeme defterlerine mutlaka kaydettirmişlerdir. 37 nolu belgede, Halil kızı Hanife aralarında geçimsizlik olduğu gerekçesiyle kocasının zimmetinde olan yüz kuruş mehr-i müecceli ve 10 kil buğday ile muhâlaa yaparak eşinin zimmetini ibra etmektedir.

b) Boşanma sonrası koruyucu kurumlar

Ölüm veya başka sebeplerle aile birliği sona erebilmektedir. Dağılan ailenin korunmaya muhtaç bireylerini himaye edecek kurumların olması gerekir. Osmanlılar, vasilik ve nafaka kurumlarıyla eşinden yeni ayrılmış kadının ve çocuğunun muhtemel sıkıntılarını önlemeye çalışmıştır.

(1) Vasilik: Bilindiği gibi, anne babadan her ikisinin veya birinin ölümünde henüz ergenlik çağına erişmemiş çocuğa intikal eden mal varlığının korunması ve değerlendirilmesi sorun olmaktadır. İslam hukuku bu durumda olan çocukların mali problemlerini çözmek için vesayet kurumu oluşturmuştur. Vesayet, reşid olan bir kimseyi haklarını kullanma ehliyeti olmayan veya eksik olan birine mali işlerinde hukuki temsilci kılmaktır. Genelde baba ve dede, yoksa onların atadığı kimseler, o da yoksa kadının atadığı kimse vasi olurdu. İncelediğimiz defterde bir adet bu konuyla ilgili belge bulunmaktadır²⁷. 25 nolu bu belgede üç küçük çocuğun hem mallarını korumak hem işlerini gözetmek üzere “ıffetle mevsûfe” olması da zikredilerek anneleri Rukiyye Hatun'un vesayetinde oldukları zikredilmektedir.

Vesayet altında büyüyen kimseler daha sonra vasileri hakkında lüzum olduğunda dava açarak haklarını arama imkânına da sahiptiler.

(2) Nafaka: Kocanın eşi ve çocukları için yüklendiği yiyecek, giyecek, mesken, ilaç ve tedavi masraflarına nafaka denmektedir. İslam hukukunda evlilik içinde kadının her türlü normal giderleri kocaya aittir²⁸. Boşanan veya evliliği hâkim tarafından sona erdirilen kadının nafakası iddet bitiminde sona erer. Fakat çocukların bakımında, gıda ve giyecek masraflarını temin etmede babanın yükümlülüğü devam eder. Mahkeme, böylece yetim kalan çocukların nafakasını belirleyerek onların mallarına el konulmasını ve lüzumsuz harcanmasını

²⁶ Bkz. B 230, 13b/77,18a/105

²⁷ Bkz. B 230, 4a/25

²⁸ Heyet, a.g.e., II,219

engellemiş olur. İncelediğimiz defterde bu konularla ilgili iki adet nafaka belgesi bulunmaktadır²⁹.

2. Öldürme ve Yaralama Olayları

B 230 nolu defterde çeşitli katl ve yaralama belgeleri de bulunmaktadır. 76 nolu belgede Şebali köy hududu dahilinde Koluca köprüsü üzerinde Mehmed oğlu Halil'in tüfek kurşunu ile öldürülmüş olarak bulunduğu kayda geçmiştir. Katiller bellidir. Bu kişinin babası hepsinin zimmetlerini ibra etmiştir³⁰. 95 nolu belgede ise Ak köy hududu dahilinde Men deresi denen yerde Pınar Hüseyin oğlu Hüseyin'in öldürülmüş olarak bulunduğu, kâşif el-Hac Muhammed Efendi'nin mezkur mahalle varıp muayene ve müşahede ettikten sonra maktûlün boş böğründen vurulduğunu ve büyük nacak ile kesilerek öldürüldüğünü rapor ettiği yazılıdır. Maktûlün babası Pınar Hüseyin, şahitler huzurunda düzenlenen keşf belgesinin bir sûretini istemiştir. 40 no'lu belgede ise katlen vefat eden Mehmed b. Celil'in babası ve iki kız kardeşinin arabulucuların da devreye girmesiyle 40 guruş üzerinde sulh yaptıkları kayıtlıdır. 62 no'lu belge darp ve yaralama olayından bahsetmektedir. Belgeden anlaşıldığına göre Gökçedağ a'yanı Halil, Kaza naibi ile bir olarak, Kepsut kazasında oturan Yörük Mustafa, Kara Ali, Murad oğlu Mehmed, Nasuhoğlu İsmail ve beraberlerindeki diğer kişilerin yanlarına Kel Hüseyin vesairlerini göndermişlerdir. Bunlar da köylülerin yolunu keserek herbirini darp ve cerh etmişler, kuzulu yüz kırk dört adet koyun ve keçi, beş adet kara sığır ineği ve üç yüz elli guruslarını cebren zabt etmişlerdir. Hayvanların ekserisi Halil'e kalmış, bir kısmı kaza hakimine verilmiştir. Bunun üzerine yörükler Halil'in yanına giderler, mahkemeye çıkarlar. Mahkeme hayvanların mevcut olanların geri verilmesini, olmayanların ise kıymetinin sahiplerine ödenmesini hükme bağlar. Ayrıca alınmış olan hububat ve meblağ her ne ise iktiza eden kimselerden mübâşir marifetiyle sahiplerine teslim ettirmek için karar verir³¹. Belgelerden anlaşıldığına göre o devirde de haksızlık yapan idareciler ve makamını kötüye kullanan kimseler olmuştur.

D. EKONOMİK HAYAT

Osmanlılarda küçük bir devletten üç kıt'aya hakim bir imparatorluk haline gelirken zamanla ve ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilmiş sağlam esaslara dayalı bir mali sistem vardır. Maliye teşkilatının başında sadrazama karşı sorumlu olan defterdar bulunurdu. Devletin sınırları genişleyince defterdâr sayısı artmış, II. Bayezid döneminde Anadolu'daki

²⁹ Bkz. B 230. 4a/26

³⁰ Bkz. B 230 13b / 76

³¹ Bkz. B 230 10a / 62

mali işler için Anadolu, XVI. yüzyılın ilk yarısında ise Rumeli ve Anadolu'daki yahılarla İstanbul'daki mukataaların mali işlerine bakmak üzere şikk-ı sâni adıyla iki defterdarlık daha kurulmuştur. Defterdarlar, kendi bölgelerindeki malî işlerin amiri olmakla birlikte Rumeli defterdarı adıyla anılan başdefterdar malî işlerin birinci derecede sorumlusu idi³². Başdefterdar vergi toplanmasıyla ilgili her türlü emri vermeye, emîn, mültezim ve kadılar dahil bu işlerle uğraşan herkesi denetlemeye ve başarılı olamayanları görevden almaya yetkiliydi. Mültezim ve emîn ise vergi toplamada geniş yetkilere sahipti. İncelemesi yapılan defterde meslek isimleri içerisinde bu üçüne de rastlanmaktadır. Bunlar arasında ismi zikredilenler dahil olmak üzere hepsi hazırlanan indeksde belirtilmiştir³³. Defterde görevini kötüye kullanan Erhûş(?) ve Kesendere kadılarının görevden alınmalarıyla ilgili bir belge de vardır. Görevden alınmalarının gerekçesi de mescid ve medrese tamirâtı namı ile ve diğer bazı uydurma masraflar adı altında para yemeleri olarak kayda geçmiştir³⁴.

B 230 nolu defterde çok sayıda mukataa isimleri geçmektedir. Tespit edilenlerin tamamı bu çalışmada yer alan indeksde bir başlık adı altında belirtilmiştir. Bunların ödemekle yükümlü oldukları iltizam bedellerinin peşin olarak teslim alındığı belgelere geçmiştir³⁵. Ayrıca taksitli ödemelerin olduğu da belgelerden anlaşılmaktadır. Bunlardan alınan vergilerin zikredildiği belgeler de bulunmaktadır. Sayılan bu vergilerden bazıları şunlardır: Resm-i ra'iyet ve 'âdet-i ağnam ve resm-i ispence, resm-i subaşılık³⁶. İncelenen defterde kadı, imam, müezzin, müderris, nazır, naib, müfettiş, mübaşir, daru's-sa'ade ağası gibi meslek ve görev isimleri yer almakta olup, çok sayıda başka meslek isimleri de bulunmaktadır. Bunlardan birçoğu bu gün de aşina olduğumuz mesleklerdir. Berber, kömürcü, kebabçı, dolapçı, çörekçi, dellal, hademe, boyacı bunlardan bazılarıdır. İndeksde geniş bir yer tutan bu meslek isimleri aynı zamanda o dönemde insanların nasıl geçindiklerine dair bize bir fikir de vermektedir. Yine belgelerden anlaşıldığına göre tarım, hayvancılık ve ticaret halkın uğraşları arasındadır.

Belgelerden mülk değeri ve kira bedelleri hakkında da bilgi sahibi olmak mümkündür. 17 nolu belgede vefat eden Mosi oğlu Davud'un bıraktığı borçların ödenmesi için yeterli başka terekesi olmadığından sahip olduğu üç parça halinde olan yedi dönüm bağının 250 kuruş bedelle satıldığı belirtilmektedir. Yine 19 nolu belgede aynı kişinin arsası mukataalı, binası mülk bir bab mağaza ve içindeki evsafı bilinen aletlerdeki yarı hissisinin 425 kuruşa İstrati oğlu Anaştaş(?)'a satıldığı yazılıdır³⁷.

93 nolu belgede ise Ali Mest Türbesi etrafındaki bahçe ve arsaların kimlere, kaç akçeye kiraya verildiği belirtilmiştir. Buna göre çeşitli kimselerin tasarrufunda bulunan bu

³² Heyet, Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi, IRCICA, İstanbul 1994,I, s. 513,514

³³ Bkz. B 230 9b, 7b, 13a,

³⁴ Bkz. B 230 9b / 59, ‘‘..cevâmi‘ ve mesâcid ve medâris ta‘mirâtı ve sâir masârif-i kâzibe nâmı ile ekl u bel‘ etmek efkâr-ı fâsidederiyle..’’

³⁵ Bkz. B 230 1b / 9, 8, 2b / 15

³⁶ Bkz. B 230 1b / 8

³⁷ Bkz. B 230 3a / 19

yerlerin kira bedelleri şöyledir: 1 dönüm bahçe 80 akçe, 1 dönümlük yer 20 akçe, 12 dönüm 120 akçe. 1 dönüm olan bahçelerden biri ise Artin Manol'a 9 akçe bedelle kiraya verilmiştir³⁸.

B 230 nolu defter bize mehr miktarları hakkında da bilgiler verir. Bu bilgilere göre 100 kuruş, 1000 akçe, 7000 akçe, 8000 akçe mehr ödeyen kimseler olduğunu söylemek mümkündür. Mehr miktarları da çalışmanın indeksinde ayrı bir başlık altında toplanmıştır.

Defterden birçok ev eşyasının, bazı hayvanların, yiyecek maddelerinin, ev ve iş aletlerinin o günkü değerini öğrenmek de mümkündür.

E. DİNİ HAYAT

Osmanlılar'da içtimaî, iktisadî ve dinî hayatta vakıfların önemli bir yeri olduğu bilinen bir gerçektir. Vakıflar hem ekonomiye, hem beşeri ilişkilere bir hareketlilik getirmiş, kişilerin maddi ve manevi dünyasını imara çalışmıştır. İncelenen defterde vakıflara ait medreseler, camiler, imarethaneler ve hanlar olduğunu görmekteyiz. Defterdeki belgelerden bazı cami ve zaviyelerin de vakfî olduğu anlaşılmaktadır; Alimest Zaviyesi Vakfî ve Alemşah Valide Sultan Camii vakfî gibi³⁹. Defterdeki belgelerde tesbit edilen otuz yedi farklı vakıf ismi vardır. Bunlardan sekiz tanesi padişahların, on tanesi de paşaların adıyla anılmaktadır. Bu vakıflar içerisinde üç tanesi kadın ismiyle kayda geçmiştir: Fatma Hatun Vakfî⁴⁰, Hançerli Fatma Sultan Vakfî⁴¹ ve Alemşah Valide Sultan Vakfî⁴². Bunlardan Haremeyn-i Şerîfeyn evkafî hemen hemen her varakta zikredilmektedir. Hem Haremeyn-i Şerîfeyn evkafînin hem diğer vakıfların çokluğu o dönemdeki insanların din duygularının ne kadar yoğun olduğunu da bir göstergesidir. Defterdeki keşf belgelerinde ise tamiri gereken cami, medrese ve türbelere ayrılması gereken tutarlar detaylı bir şekilde belirtilmektedir.

---

³⁸ Bkz. B 230 3a / 19

³⁹ Bkz. B 230 16a / 93, 4b / 29

⁴⁰ Bkz. B 230 16a / 93, 4b / 29

⁴¹ Bkz. B230 3a / 17, 19b / 113

⁴² Bkz. 230 4b / 29,

II. B 230 NOLU BURSA MAHKEME SİCİLİNİN MUHTEVA ANALİZİ

A. BELGE ÖZETLERİ

1a / 1 Ahz

1a / 2 Keşf

1a / 3 Nikâh

1a / 4 Nakliye neferat defteri

1a / 5 Temessük

1b / 1 Yazışmaların döneminin ve şer'î siciller olduğunun beyanı

1b / 2 Teftiş vekâleti tefvizi

1b / 3 İlzam ve iltizam

1b / 9 Temessük

2a / 1 Temessük

2a / 2 Temessük

2a / 3 Ferman-ı şerif

2b / 1 Ferman-ı şerif

2b / 2 Derkenar

2b / 3 Temessük

2b / 4 Veraset ve tereke

3a / 1 Mülk satışı

3a / 2 İbra

3a / 3 mülk satışı

3b / 1 Dava

3b / 2 Keşf

3b / 3 Veraset ve tereke

4a / 1 Veraset ve tereke

4a / 2 Vasi

4a / 3 Nafaka
4b / 1 Dava
4b / 2
4b / 3 Temessük
4b / 4 Dava
5a / 1 Nikâh
5a / 2
5a / 3 Ferman-ı şerif
5b / 1 Müteveli hakkının hıfzına dair ferman-ı şerif
5b / 2 Temessük
6a / 1 Zimmet
6a / 2 Hul'
6a / 3 İbra
6b / 1 Dava
6b / 2 İbra
6b / 3 İbra
7a / 1 Şikâyet
7a / 2 Ferman-ı şerif irsali
7b / 1 Temessük
7b / 2 Temessük
7b / 3 İbra
7b / 4 İbra isbatı
8a / 1 İbra
8a / 2 Dava
8a / 3 Ali b. Mustafa'dan bevvab-ı medreseliğin ref'ine dair ilmuhaber
8b / 1 Tefviz ve ibka
8b / 2 Keşf
8b / 3
8b / 4 Veraset ve tereke
9a / 1 Emr-i şerif irsali
9a / 2 Değirmenin verdiği zararın beyan edilmesine dair i'lam
9a / 3 Değirmenin verdiği zararın yeniden beyan etmesi gerektiğinin Ümmügülsüm Hanım'a bildirilmesine dair mektup

9a / 4 Hatime
9b / 1 Erhuş ve Kesendere kadılarının rü'yet ve umur-ı şer'iyeden men'i
10a / 1 Teftiş vekâleti tefvizi
10a / 2 Temessük
10a / 3 Darb u cerh ve cebren ahz u mal ve para
10b / 1 İcare
10b / 2 Dava
11a / 1 El boyacıları fermanı
11b / Bir önceki belgenin devamı
12a / 1 Veraset ve tereke
12a / 2 Veraset ve tereke
12a / 3 Keşf
12a / 4 Veraset ve tereke
12b / 1 Dava
12b / 2 İmaret
12b / 3 Mülk satışı
13a / 1 Temessük
13a / 2 Temessük
13a / 3 Keşf
13b / 1 Katl
13b / 2 Hul'
13b / 3 Zimmet
14a / 1 İmaret
14a / 2 Rüşumatın tahsili ve irsaline dair ferman
14b / 1 Şikâyet
14b / 2 Hamd
14b / 3 Bu kayıtların Ali Efendi zamanındaki şer'i yazışmalar olduğunun beyanı
14b / 4 Teftiş vekâleti tefvizi
15a / 1 Tefviz
15a / 2 Dava
15a / 3 Sulh
15b / 1 Veraset ve tereke
15b / 2 Nafaka tayini

15b / 3 Mehmed Emin'e muhzir olması için berat itası
15b / 4 Yörükân hususatlarını hüsn-i rabîta için görevlendirme tezkeresi
16a / 1 Keşf
16a / 2 Ali Mest zaviyesi icare ve mukataa-i zemin defteri
16a / 3 Şerh
16a / 4 Katl
16b / 1 Vakıf zararının tazmini
16b / 2 Zimmet
17a / 1 Evkaf tevliyeti ihalesi
17a / 2 Kaimmakam nasb ve tayini
17a / 3 Temessük
17b / 1 Evkaf hasılat ve rüsumatının voyvodalarınca tahsiline dair ferman
17b / 2 İcare akdinin iptali
18a / 1 Bila veled ölen zimminin muhalefat defteri
18a / 2 Hul'
18a / 3 Temessük
18b / 1 Vakıf menziline bi-vech müdahalenin men'i
18b / 2 Veraset ve tereke
18b / 3 İbra
19a / 1 Keşf
19a / 2 Temessük
19b / 1 Temessük
19b / 2 Veraset ve tereke
19b / 3 Veraset ve tereke
20a / 1 Sulh
20a / 2 Katl
20a / 3 Derkenar
20a / 4 Katl
20a / 5 Akbıyık vakfına dair emr-i âlî
20b / 1 Derkenar
20b / 2 Tevliyete tevcih
21a / 1 Şikâyet
21a / 2 Derkenar

- 21a / 3 Şikâyet
21a / 4 Derkenar
21b / 1 Derkenar
21b / 2 Şikâyet
21b / 3 Keşf talebi
21b / 4 Keşf
22a / 1 Veraset ve tereke
22a / 2 Derkenar
22a / 3 Keşf
22b / 1 Keşf talebi
22b / 2 Veraset ve tereke
23a / 1 Kayıp mal için emr-i ali
23b / 1 Kayıp
24a / 1 Şikâyet
24b / 1 Dava
24b / 1 Sulh
25a / 1 Tefviz
25a / 2 Hul'
25a / 3 Muhalefet ve gadr sevdasıyla mutasarrıflara ödenmeyen rüsumatın mütevellisinden tahsili ve ashabına reddine dair mektub
25b / 1 Dava
25b / 2 Sulh
26a / 1 Dava
26a / 2 Sulh
26a / 3 Derkenar
26b / 1 Keşf
26b / 2 Baba sultan köyü imam müezzin kayyım muhasebe defteri
27a / 1 Geyikli Baba'nın türbedarlık hizmetinde ibkâna dair mektub
27a / 2 Dava
27a / 3 Vakıf mescidi imamının ücretindeki ihtilafın halli
27b / 1 Keşf fiyat defteri
27b / 2 Keşf
28a / 1 Tamir ve tekmil olan cami ve hanın müfredat defteri

28a / 2 Veraset ve tereke

28a / 3 Terekenin tevzii ve taksim edildiğine dair kayıt

28a / 4 ÖŖr verildiğine dair talep edilen vesikanın verilmesine dair

28b / 1 Sulh

28b / 2 Dava

29a / 1 KeŖfin yeniden yapılmasına dair mektub

29a / 2 Ŗikâyet

29a / 3 Ŗikâyet

29b / 1 Ŗikâyet

30a / 1 Temessük

B. BELGE TÜRLERİNE GÖRE VARAK NUMARALARI

Dava	: 3b, 4b, 6b, 8a, 10b, 12b, 15a, 24b, 25b,26a, 27a, 28b,
Derkenar	: 2b, 20a, 21a, 21a, 21b, 22a, 26a
Ferman	: 2a, 2b, 5a, 7a, 11a, 17b
Hul'	: 6a, 13b, 18a, 25a,
İbra	: 3a, 6a, 6b, 6b, 7b, 7b, 8a
İcare	: 10b, 17b,
İmaret	: 12b
Katl	: 13b, 16a, 20a, 20a,
Kayıp	: 23a, 23b,
Keşf	: 1a, 3b, 8b, 12a, 13a, 16a, 19a, 21b, 21b, 22a, 22b, 26b, 27b, 27b,
Mülk satışı	: 3a, 3a, 12b,
Nafaka	: 4a, 15b,
Nikâh	: 1a, 5a,
Sulh	: 15a, 20a, 24b, 25b, 26a, 28b,
Şikâyet	: 7a, 14b, 21a, 21a, 21b, 24a, 29a, 29a, 29b,
Temessük	: 1a, 1b, 2a, 2a, 2b, 4b, 5b, 7b, 7b, 10a, 13a, 13a, 17a, 18a, 19a, 19b, 30a
Tevfiz	: 1b, 8b, 10a, 14b, 15a, 25a,
Vakıf	: 16b, 17a, 17b, 18b, 20a, 27a
Vasi	: 4a
Veraset/tereke:	2b, 3b, 4a, 8b, 12a, 12a, 12a, 15b, 18b, 19b, 19b, 22a, 22b,28a, 28a,
Zimmet	: 6a, 13b, 16b

C. BELGE TÜRLERİ VE ORANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

BELGENİN İÇERİĞİ	ADET	%
Dava	13	7.87
Derkenar	7	4.42
Ferman-ı şerif	7	4.42
Hul'	4	2.42
İbra	7	4.42
İcare	3	1.18
İmaret	2	1.21
Katl (öldürme)	4	2.42
Kayıp	2	1.21
Keşf	13	7.87
Mülk satışı	3	1.18
Nafaka	2	1.21
Nikâh	2	1.21
Sulh	6	3.63
Şikâyet	8	4.84
Tefviz	6	3.63
Temessük	17	10.30
Vakıfla ilgili kayıtlar	4	2.42
Vasi	1	0.60
Veraset ve tereke	16	9.69
Zimmet	3	1.18
Muhtelif başlıkta kayıtlar (Nasb,darp,ilmuhaber ve tek olan kayıtlar)	35	21.21
Toplam	165	100

D. İNDEKS

1- ŞAHİS İSİMLERİ

Abdal; 13b,

Abdi; 6a, 6b, 8b, 10b,

Abdizade; 12b,

Abdullah; 1a, 2b, 3b, 6a, 6b, 8b, 11a, 12a,
13b, 15a, 15b, 17b, 18a, 18b, 20a,
24b, 25a, 25b, 27a, 27b, 28b,

Abdurrahim; 12b,

Abdurrahman; 2b, 14b,

Abdülbenna; 1a,

Abdülfettah; 7b,

Abdülğafur; 3b,

Abdülğani; 25a,

Abdülhadi; 7b, 12b,

Abdülhalim; 11b,

Abdülkerim

Abdüllatif; 5b, 20a, 20b,

Abdülmuttalib; 3b,

Abraham; 7b

Adalı Sakri; 3a,

Ahmed; 3a, 3b, 4a, 4b, 5a, 5b, 6a, 6b, 7b,
8a, 8b, 10a, 10b, 11a, 12a, 12b,
13a, 13b, 14b, 15a, 15b, 16a, 17a,
17b, 18a, 18b, 19a, 19b, 20a, 20b,
23b, 24a, 24b, 25a, 25b, 26a, 26b,
27a, 27b, 28b,

Ahmed İzzet; 27a,

Aişe; 4b, 6b, 15a, 18a, 25b, 26b,

Alegiye; 22b,

Aleksandır; 22b,

Ali; 1a, 1b, 2b, 3b, 4b, 6a, 6b, 7b, 8a,

8b, 10a, 10b, 12a, 12b, 13a, 13b,

14b, 15a, 16a, 17b, 18a, 18b, 19a,

20a, 20b, 21b, 23a, 23b, 24b, 25a,

25b, 26b, 27a, 28b, 29b

Anastaş?; 3a, 11a, 13a, 24a,

Andon; 22a,

Apostol; 11a,

Ardoksoli?; 22b,

Arif; 16b,

Artin; 10b, 15a,

Artin Manol; 18a,

Asiye; 10a,

Arslan; 7b

Astas; 3a,

Ataullah; 7b,

Avram; 3a,

Aziz; 15a,

Azmarad; 22a,

Baguta; 13a, 10b,

Baguza; 13a

Bahari; 22a,

Baron; 3b,

Bayezid; 4b, 6b, 7a, 8a, 8b, 10b, 14a,

14b, 16a, 20a,

Bedihi; 1a,

Bedreddin; 12b,
Bekir; 1a,
Bektaş Halife; 10a,
Bertalica?;10b, 13a,
Celil; 6b
Davud; 3a, 5b, 10a, 12b, 13b, 18b,
Dimitri; 3b, 11a, 19b,
Dimitraki; 26a,
Durmis; 13a,
Ebûbekir;1a, 3b, 6b, 26a, 28b,
Edinaki; 1a,
Emetullah; 12a, 15b, 18b,
Emin; 3a, 13b,25a,
Emine; 2b, 17b,
Emir Sultan; 7a, 8a, 10a, 12b, 21a, 21b,
24b, 26b, 29a,
Esad; 5a, 7b, 13b, 28a,
Estarati; 28a,
Estere; 7b,
Estörnöz?; 13a,
Eyyûb; 3a, 4b, 13a, 24b,26b,
Ezgrak; 11a,
Fatıma; 13b, 15a, 19b, 25b, 28a,
Fatma; 2b, 3a, 4b, 5a, 5b, 12a, 15b, 17b,
18b, 20a, 22a, 22b 25a,
Fazlı; 11a, 11b,
Fethullah;15b,
Feyzullah; 7b, 26b,28b
Firine; 26a,
Fîrûz; 28a,
Fotoniye; 26a,
Habibe; 4a,
Hadice; 6b,

Hafsa; 19a,
Halil; 1a, 2b, 3a, 4a, 4b, 6a, 6b, 7a, 7b,
8a, 10a, 11a, 12b, 13a, 13b, 15a,
15b, 16a, 17a, 18b, 19a, 21a, 21b,
24a, 24b, 25a, 25b, 26a, 26b, 28b,
Halile; 12a,
Halita; 8a,
Hamza; 3b,
Hanife; 4b, 25b,
Harun; 3a, 7b,
Hasan; 3b, 4a, 5b, 6a, 6b, 11a, 11b, 12b,
13b, 17a, 17b, 18b, 19b, 14b, 15a,
15b, 20a, 20b, 24b, 25a, 26b, 27a,
28b,
Haşim;11b, 14b,
Hatib; 3b,
Havbar; 3b,
Himmat; 10a, 12b,
Hristo; 11a,
Human; 28b,
Hürmüz; 22a,
Hüsam; 10a,
Hüseyin; 1a, 3a, 3b, 5a, 6a, 6b, 7b, 10a,
10b,11a, 13a, 13b,15b, 16a, 18a,
20a, 24b, 25b, 27a, 27b, 28a,
Hüsniye; 25b,
İbrahim;1a, 4b, 6b, 7b, 8a, 10a, 11a, 11b,
12a, 13b, 14b, 15a, 16a, 17a, 17b,
18a, 18b, 19a, 19b, 20a, 23b, 24a,
25a, 25b, 26b, 27a, 28b,
İbrahim Rami; 11a,

İdris; 2a, 7b, 8b, 9b, 10a, 11a, 12a, 13a,
16b, 17b, 20a, 21a, 21b, 22b, 25a,
26b, 27a, 29a,
İhsan; 12b, 15a, 18b,
İlya; 25a,
İsa; 1a, 2b, 10a, 12b, 13a, 15b, 20a, 28b,
İshak; 12b, 19a,
İshaf(?); 7b,
İsmail; 1a, 3b, 8b, 12b, 16a, 17a, 17b,
18b, 19a, 23a, 25b, 27a, 28a, 28b,
İsmet; 7b,
İsmihân; 26b,
İstavri; 3b,
İstradi; 3a, 11b, 11a,
İvaz; 3b, 6b, 17a, 25b,
İzzet; 11a,
Kabil?; 18a,
Kadriye; 12a, 15b,
Kaluri; 11a,
Kano; 11a,
Kasım; 15b,
Kater(?); 1a,
Kemal; 3a,
Kezban; 5a, 15a, 17a,
Kırina; 26a,
Kitan; 13a,
Kolori; 24a,
Kostansi?; 3b,
Kostanti; 1a, 3b, 12b, 13a, 22b, 24a,
Kostantin; 11a, 11b,
Laskri
Lutfullah; 2a, 16b, 27b, 28a,

Mahmud; 5b, 13b, 17b, 18a, 18b, 23a,
25a, 20b, 26b, 27b, 29b
Mansur; 30a,
Marime?; 7b, 10b,
Maryona; 28a,
Mehmed; 1a, 1b, 2b, 3a, 3b, 4a, 4b, 5b,
6b, 7a, 7b, 8a, 10a, 10b, 11a, 12a,
12b, 13a, 13b, 14a, 15a, 15b,
16a, 16b, 17a, 18a, 18b, 19a, 19b,
20a, 20b, 24a, 24b, 25a,
25b, 26b, 27a, 27b, 28b, 30a
Mehmed Ali; 5b,
Mehmed Emin; 1b, 2a, 3b, 4b, 5a, 6a,
8b, 11a, 12a, 12b, 15a, 15b, 17a,
18a, 28b,
Mehmed Es'ad; 7b, 9a, 12b, 25b,
Mehmed Haşim; 25a, 27a,
Mehmed Murad; 28b, 29a
Mehmed Raşid; 13a, 14b, 20b, 21a, 24b,
Mehmed Said; 1a, 5a, 7b, 10b, 14b, 20a,
28a,
Mehmed Salim; 27a,
Mehmed Selim; 4b,
Melar; 19b
Mesdan; 1a,
Mosi; 3a,
Moyis; 3a
Muhammed; 2a, 6b, 10a, 13a, 13b, 16a,
15a,
Muhammed Emin; 5a, 8a,
Muhammed Mirza; 1a,
Murad; 2a, 7a, 10a, 13a, 16b, 17a, 21a,
21b, 22a, 22b, 24b, 28b, 29a

Musa; 12b, 13b, 26b,
 Mustafa; 1a, 3a, 3b, 4a, 4b, 5a, 5b, 6a, 6b,
     7a, 8a, 9b, 10a, 10b, 11a, 12a,
     12b, 13a, 13b, 15a, 15b, 16b, 17a,
     18a, 18b, 19a, 19b, 20a, 23b, 24b,
     25b, 25a, 26b, 27a, 28a, 28b
 Müslim; 8b,
 Nasrullah; 5b, 20a, 20b,
 Nazife; 19b, 20a,
 Necibe; 25a
 Necmeddin; 11a,
 Niko; 11a, 24a,
 Nikola; 11a,
 Numan; 5a, 9a,
 Nureddin; 27a,
 Odoksani?
 Ohanis; 15a,
 Orhan; 1a, 8b, 15a, 25a, 27b, 29a
 Orhan Mustafa; 25b,
 Oruç; 10b, 17b, 18a, 23a, 29b,
 Osman; 2b, 3b, 4b, 5a, 6a, 6b, 10b, 8a,
     12b, 13a, 13b, 14a, 14b, 15a, 15b,
     16a, 17a, 17b, 18a, 18b, 19a, 20a,
     23a, 24a, 24b, 25a, 25b, 26a, 26b,
     27a, 27b, 28b,
 Ömer; 1a, 3b, 4a, 6a, 6b, 7b, 10b, 11b,
     15b, 17a, 19a, 24a, 27a, 27b,
 Panayot; 26a,
 Panayüs(?); 10b,
 Pangali; 11a,
 Pedrus; 15a,
 Penhas(?); 7b,
 Pepo; 11a,
 Petro(?); 13a,
 Pinagi(?); 12b
 Piyo; 11b, 11a, 24a,
 Plase; 22b
 Praškova; 28a,
 Rado; 11a, 11b, 24a,
 Rukiye; 4a, 6b, 8b,
 Safiye; 3b,
 Said; 19a,
 Salih; 4a, 11b, 12b, 15a, 16b, 25a, 26b,
     27b, 28b,
 Salih Halife; 2a,
 Saliha; 4a, 8b, 15a, 17a, 17b, 18b,
 Saltane; 19b,
 Selim; 12b
 Selman; 1a,
 Seryanos; 21b,
 Simavin?; 1ab,
 Sinan; 3b,
 Süleyman; 1a, 2a, 2b, 4b, 5b, 6b, 12a,
     12b 13b, 15a, 15b, 16b, 19a,
     20a, 20b, 25b, 26a, 27a,
 Şerafettin; 18b,
 Şerife Zeyneb; 25b
 Tarantafil; 13a,
 Taroh(?); 7b,
 Tayyib; 10b, 13a,
 Timurtaş; 17b, 18a, 23a, 23b, 29b,
 Tiryako?; 13a, 25a,
 Todori; 11a, 11b, 24a,
 Türkan; 13b,
 Ubeydullah; 15b,
 Umur; 3b, 12b, 17b, 18a, 23a, 23b,

Usturaki; 28a,
Ustodoli; 26a,
Uveys; 18b,
Ümmihan; 4b, 15b,
Ümmügülsüm; 9a,
Vanture(?); 7b,
Veli; 5a, 7a, 8a, 18a,
Veliyyüddin; 27a
Yakop; 7b,
Yakub; 2b, 12b, 25b,
Yani; 11a, 11b, 22a,
Yameney; 3a,
Yıldırım Bayezid; 8b, 19b,
Yorgi; 11a, 11b, 3b, 19b,
Yunus; 1a, 9a,
Yusuf; 10b, 11a, 12b,
Zaferi; 22a,
Zafiri; 19b, 26a
Zeyneb; 8b, 13b,
Zeynel Abidin; 3b, 16a,
Zeynel?; 18a, 28b,

2- ÇEŞİTLİ ÜNVANA SAHİP

KİŞİLER

Akçakoyunlu Mukataası Mutasarrıfı Hacı
Hafız Mehmed; 1b,
Attar el-Hac Hamza Ağa; 3a
Bab Naibi es-Seyyid İbrahim Efendi; 10a,
Bab Naibi Uryânîzade Mehmed Raşid
Efendi; 14b,
Bende Mehmed Bey; 30a,
Bende Seyyid Mansur Ağa; 30a,
Bergama Voyvodası el-Hac Ömer; 7b,

Boyacılar Kethüdası; Seyyid İbrahim b.
Mehmed; 11a,
Bursa Kadısı Ömer Efendi; 11a,
Bursa Kütahya Nakibi el-Hac Abdullah
Ağa; 1a,
Defterdâr Mehmed; 14a,
Emir Sultan Vakfı Kaimmakam
mütevellisi; es-Seyyid Mehmed
Esad Efendi; 12b,
Emir Sultan Vakfı Vekilharıcı Ali Ağa
b.Ahmed Ağa; 12b
Gökçedağ A‘yanı Halil; 10a,
Harameyn Evkafı Nazırı İdris Ağa; 2a,
7a, 7b, 8a, 10a, 11a, 29a,
Harameyn Müfettiş Vekili Hafız
Muhammed Emin; 5a,8a, 8b, 11a,
12a,
Harameyn Müfettiş Vekili Seyyid
Hüseyin Efendi; 11a,
Harameyn-i Şerifeyn Evkafı Müfettişi
Ali; 1b, 8b, 10a, 14b,
Hazinedarbaşı Hasan; 5b,
İsa Bey V.Mütevellisi Hafız Mehmed;
2b,
İvaz Paşa V. Mütevellisi Abdullah
Efendi; 3b
Kadı Hafız Mehmed Emin; 1b,
Karadağ Mukata‘ası Mutasarrıfı Hacı
Lütfullah; 2a,
Katib Ahmed Efendi; 4b,
Katib el-Hac Mustafa Ağa; 10b,
Katib Hafız Ahmed Efendi; 13a,
Katib İshakzade Selim Efendi; 12b,

Katib Mehmed Said Efendi; 10b,
Kazzazlar Kethüdası Seyyid İbrahim; 11a
Kelesân Zabiti Ahmed Bey; 6a,
Kemerkeçi Kethudası Eyyub oğlu Ali;
4b,
Kethuda Ali Bey; 21b,
Kethuda Arslan veled-i yakob; 7b,
Kethüda es-Seyyid İbrahim Bey; 24a,
Kobaş Cemaati Göçebeleri Obabaşısı
Topal Veli; 8a,
Kutuncular kethüdası el-Hac Mustafa;
11a
Mihâlic Nâibi el-Hâc Muhammed Arif
Mimar el-Hac Şerif Hüseyin Ağa; 3b, 5a,
13a,
Muhzir Osman Beşe; 3a, 4b, 5a, 6a, 6b,
7b, 12a, 15a
Muhzir Osman Çelebi; 10b,
Mübâşir Halil Halife; 7a
Mübâşir Halil; 7a, 8a,
Mübaşir Mehmed; 14a,
Mübâşir Numan Ağa; 9a,
Mübâşir Ömer Çavuş; 6a, 6b,
Mübâşir Süleyman; 5b,
Müderris Bevvab Ali Efendi; 6b,
Müderris es-Seyyid İbrahim Efendi; 10a,
Müderris es-Seyyid Mehmed Raşid
Efendi; 13a, 14b,
Müderris es-Seyyid Mehmed Said
Efendi; 5a,
Müderris es-Seyyid Mustafa Efendi; 5a,
Müderris İsmail Efendi; 3b,
Müfettiş Vekili İsa; 10a,

Müfettiş Vekili Uryanîzâde Mehmed
Raşid; 29a,
Mültezim Ömer; 7b,
Samanlı Karyesi İmamı Abdullah Efendi;
6a,
Sofya Kadısı Kâdızâde Mehmed Selim
Efendi; 4b,
Teberdar Halil; 7a, 8a,
Teberdâr Numan Ağa, 9a
Teberdâr Sâlih Halife; 2a,
Teftiş vekili İbrahim Rami Efendi; 11a,
Vakıf Mütevellisi Ali Bey; 29b
Vakıf Mütevellisi Derviş Salih Çelebi;
15a,
Vakıf Mütevellisi Muhammed Emin; 2a,
Yakub Bey b. Umur Bey Vakfı
Mütevellisi; es-Seyyid Halil b.
Ahmed; 12b,
Yıldırım Bayezid Han vakfı
Kaimmakamı el-Hac Hasan Ağa;
14b,
Yıldırım Bayezid Han Vakfı Mütevellisi;
Hafız Osman; 14a, 14b,
Yıldırım Mütevellisi el-Hac Hasan Ağa;
3b
Yörükân-ı Bursa Mukata‘ası
Mutasarrıfları; Derviş Ali, İbrahim
İsmet Bey, Seyyid Ataullah; 7b,

3- YÖRÜKAN VE CEMAATLAR

Alıcı Cemaati; 19b, 13b,
Almaçukuru Cemaati; 21a, 29a,
Dokuzlu Cemaati; 19b,

Emir Sultan Evkafı Yörükani; 8a,
Gedik Obası Cemaati; 21a, 29a,
Harameyn Evkafı Yörükani; 4b, 6b, 10a,
13b, 29a,
Kara Fakihli Cemaati; 19a,
Karabağı Cemaati; 25a,
Karabaş Cemaati; 24b,
Karafakihli Cemaati Yörükani; 19a,
Karakeçili Cemaati; 10a,
Kobaş Cemaati; 4b, 6b, 7a, 8a,
Köse Bekirli Cemaati; 19b,
Sultan Murad Han-ı Sani Evkafı
Yörükani; 8a,
Yüncü Cemaati; 21b, 29a,

4- EŞYA İSİMLERİ

Araba; 2b, 3b, 4a, 12a, 18b, 19b
Avân-ı nuhasiye; 12a, 18b, 19b, 22a, 22b,
24a,
Bakrac; 8b,
Balta; 18b,
Bardak; 18a,
Bel; 2b, 4a, 8b, 12a, 18b,
Beneş; 18b,
Bıçak; 7b, 27a,
Çakşır; 24a,
Çapa; 8b, 12a, 18b,
Çarşab; 18a,
Çuval(?); 15b,
Çuka; 11b,
Çuval; 4a, 18b,
Dizlik; 18b,
Dolama; 4a,

Dolab; 5b, 13a, 15b
Döğen; 2b, 4a, 18b,
Döşek; 3b, 4a, 12a, 15b, 18b, 19b, 22a
Elbise; 11b,
Entari; 18a, 18b, 19b,
Fener; 23b,
Fıçı; 8b, 11b, 19b, 22a, 22b
Gömlek; 18b,
Harar; 18b,
Hançer; 20b, 22b,
Hasır; 13a
Havan; 18a
Heybe; 18a
Hırka; 18a,
İnbik; 19b, 24a,
İbrik; 18a, 23b,
Kadâre(?); 19b,
Kaliçe; 22b,
Karavana; 23b,
Kavuk; 24a,
Kazgan; 8b, 11b, 19b, 22a,
Kazma; 2b, 4a, 12a, 18b
Keçe; 18a,
Kese; 7a, 8a, 18a, 21b,
Kilim; 4a, 12a, 19b,
Kilid; 13a,
Kovan; 5b,
Kuşak; 4a, 11b, 12a, 19b, 22b,
Küp; 19b,
Kürk; 19b,
Lenger; 23b,
Mala; 4a, 13a
Minder; 12a, 18b, 22a, 22b, 24a,

Musluk; 3b,
Nacak; 2b, 4a, 12a, 15b, 16a
Oluk; 4a,
Orak; 2b, 4a,
Piştov; 3b,
Saban demiri; 2b, 12a, 18b,
Saç ayak; 19b,
Sahan; 8b, 22b, 23b,
Sandık; 13a
Savan; 3b,
Şal; 11b,
Şalvar; 4a,
Şilte; 18a
Şem‘dân; 18a,
Tahra; 15b, 18b,
Tas; 18a, 23b,
Tava; 22b,
Tekne; 24a,
Testi; 15b,
Tencere; 22b, 23b,
Tepsi; 8b, 22b, 23b,
Tüfenk; 3b, 4a, 13b, 19b,
Uçkur; 19b,
Urgan; 18b,
Yasdık; 4a, 12a, 15b, 18b, 19b, 22a,
Yelek; 18a
Yorgan; 3b, 12a, 15b, 22b, 24a, 18a, 18b,
19b, 24a,
Zenne dizliği; 19b,
Zenne cübbesi; 19b,

5- DEFTER İSİMLERİ

Anadolu Muhasebesi Defterleri; 5a, 5b,
7b,
Defter-i Hakanî; 29b,
Defter-i Kasâm; 6a,
Hazine-i Amire Defteri; 30a,

6- MUHASEBE İSİMLERİ

Anadolu Muhasebesi; 5a, 9b, 29b,
Harameyn Muhasebesi; 7b, 8a, 9b, 29b,

7- MESLEKLER

Al boyacıları; 11a
Alay beyi; 23a
Attar; 3b
Bab naibi; 10a, 16b
Babü’s-saade Ağası; 11a, 12a, 12b, 13a,
13b, 15a,
Babü’s-saade kapıcısı; 18a
Bakkal; 17b, 18b
Berber; 16a,
Bevvab; 6a, 8a, 14b,
Bezzaz; 11a
Bıçakçı; 26b
Boyacı; 11a, 11b
Cüzhan; 16b,
Çavuş; 6a, 6b, 12b
Çeribaşı; 23a
Çörekçi; 18a
Çukadar; 14a, 24a, 26b
Defterdar; 14a
Dellal; 18a, 24a
Dolapçı; 15-b

Emin / ümena; 17b, 23a, 24a, 25a, 28a
Ferraş; 8a,
Hademe / huddam; 12b, 26b
Hâkim; 10a, 17b, 23a
Hammal; 18b, 21b, 22a,
Hatib; 3b, 4a, 4b, 6a, 8a,
Hazinedarbaşı; 5b
İcrahan; 13a
İmam; 6a, 10b, 12b, 19a, 20a, 26b, 27b,
27b
Kadı / kudat; 5a, 9a, 9b, 13a, 14a, 16b,
17b, 20b, 22a, 23a, 24a, 24b, 25b,
26a, 29b
Kaimmakam; 10b, 27a, 27b, 29a, 13a,
16a, 16b, 17a, 17b, 19a, 20a, 20b,
21a, 21b, 22a, 23a, 26b,
Kassab; 13b, 25b
Kâşif; 20a
Kâtib / küttab; 4b, 10b, 12b, 13a, 17a,
28b, 24a, 25a, 27a, 27b, 28b
Kayyım; 26b
Kazzazlar Kethudası; 11a
Kebabçı; 3b,
Kethüda; 14a,
Kömürcü; 1a
Kurşuncubaşı; 19a
Kutuncular Kethudası; 11a
Malacı; 1a
Mimar; 5a, 8b, 13a, 13b, 16a, 19a, 21b,
22a, 22b,
Mir; 23a, 23b
Mirliva; 23a
Muallim; 20a

Muhasebeci; 17a
Muhassil; 17b, 23a
Muhzir; 3a, 3b, 4b, 5a, 6a, 6b, 8a, 10b,
12b, 13a, 13b, 15b, 16, 17a, 17b,
18a, 18b, 20a, 24a, 25a, 25b, 26a,
27a, 27b, 28b
Musâhib; 3a
Mutasarrıf; 16b
Mübaşir; 5b, 6a, 6b, 7a, 8a, 9a, 14a, 16b,
17b, 18a, 20a, 21a, 21b, 23a, 24b,
26a
Müderris; 3b, 5a, 6a, 8a, 10a, 13a, 17a,
20a, 24a, 25a, 25b, 27b, 28b
Müezzin; 17b, 18a, 18b, 26b
Müfettiş; 5a, 5b, 6a, 7b, 8a, 9a, 9b, 10a,
12a, 21b, 22b, 24b, 28a, 29a, 29b,
30a, 20a, 20b, 21b, 24b, 25a,
Mültezim; 7b,
Mütesellim; 11a, 23a, 26a,
Mütevelli; 5b, 8b, 9a, 10a, 12b, 14a, 19a,
23a, 23b, 26b, 27a, 27b, 28a, 29a,
29
Naib / nüvvab; 5a, 10a, 14a 20b
Nazır / nüzzar; 5a, 7a, 7b, 10a, 11a, 17b,
20b, 21a, 21b, 23a
Pazarcı; 27a,
Şeyhü'l-İslam; 5b,
Tabib; 23b
Teberdar; 7a, 8a, 10a, 16b, 20a, 21a, 21b
Türbedar; 13a, 27a
Ummal; 17b, 23a
Vakıf nazırı; 10a
Vekil harc; 12b

Voyvoda; 7b, 10a, 16b, 17b, 19a, 19b,
20a, 21a, 21b, 23a, 29a,
Zabit; 6a,

8- VAKIFLAR

Akbıyık Sultan Vakfı; 5b, 20a, 20b, 25a
Alemşah Valide Sultan Camii Vakfı; 4b
Ali Bey Vakfı; 17b, 18a, 23a, 29b
Ali Mert Zaviyesi Vakfı; 16a
Ali Paşa Vakfı; 10b, 13a
Ali Paşa Vakfı; 10b, 13a,
Ayvacık Karyesi Vakfı; 5b
Aziz Paşa Vakfı; 15a
Bayezid Paşa Vakfı; 4b
Bazarcı el-Hac Piri Vakfı; 27a
Çelebi Sultan Mehmed Han Vakfı; 2b,
4a, 8a, 9b, 12a, 13b, 15b, 17a, 18b,
20a, 20b, 27a
Davud Paşa Vakfı; 5b, 10a
Emir Sultan Vakfı; 7a, 8a, 21a, 24b, 26b,
29a
Fatma Hatun Vakfı; 5b,
Firuz Paşa Vakfı; 28a
Gazi Hüdavendigâr Vakfı; 9a
Geyikli Baba Sultan Vakfı; 25b, 28b
Hamid Bey Vakfı; 5a
Hançerli Fatma Sultan Vakfı; 3a, 19b,
20b, 22a, 22b, 28a
Harameyn-i Şerifeyn Evkafı; 1a, 1b, 2a,
4b, 6a, 7a, 7b, 8b, 9a, 9b, 10a,
10b, 11a, 12b, 13a, 13b, 14b, 16b,
18a, 20a, 20b, 21a, 24b, 26a, 28b,
29a

İsa Bey Vakfı; 2b, 15b, 20a
İshak Paşa Vakfı; 19a
İvaz Paşa Vakfı; 3b, 6b, 17a, 25b
Kara Mustafa Paşa Vakfı; 5a, 28a,
Kaygan Vakfı; 12
Kaygan Vakfı; 12b,
Mahmud Bey Vakfı; 17b, 18a, 23a, 29b
Oruç Bey b.Timurtaş Vakfı; 17b, 18a,
23a, 29b
Seyyid Halil Ya'kub Bey Vakfı; 12b
Sultan Ahmed Han Gazi Vakfı; 11a, 24a
Sultan Mehmed Han Vakfı; 4a
Sultan Murad Han Vakfı; 2a, 16b, 21a
Sultan Murad Han-ı Sani Vakfı; 7a,
8a, 10a, 17a, 22a, 22b, 24b, 29a
Sultan Orhan Gazi Vakfı; 25a, 27b, 29a
Şeyh Abdurrahim Efendi Vakfı; 12b
Şeyh Mustafa Efendi Zaviyesi Vakfı; 15a
Umur Bey b.Timurtaş Vakfı; 15a, 23b
Umur Bey Vakfı; 3b, 15a, 17b, 18a, 23a
Yakub Bey b.Umur Bey Vakfı; 12b
Yıldırım Bayezid Han Vakfı; 4b, 6a, 6b,
7b, 8a, 8b, 10b, 14a, 14b, 16a,
19b, 20a
Zahdi Paşa Çelebi Vakfı; 12b

9- MAHALLELER

Abdal Mehmed; 13b
Al Boyacılar; 13b
Bedreddin Paşa; 12b,
Hasan Paşa; 13b
Hoca Tayyib; 10b, 13a
Kanber; 5a

Kaygan; 12b, 13b
Kiremitci; 15b
Kirişçikızı; 17b, 18b
Oruç Bey; 10b
Şeker Hoca; 28a
Şerafeddin Paşa; 18b
Şeyh Paşa; 25a
Tatarlar; 13b
Veled-i Harrât; 12b,
Veled-i Nalbant; 27a, 27b

10- YER İSİMLERİ

Alma Geçidi; 24b,
Anadolu; 2a, 5a, 5b,
Ane deresi; 24b,
Aşklar Konağı Deresi; 24b,
Atik Kızılcalar; 24b,
Çatalfırın; 11a, 11b,
Delikli gedisi; 24b,
Eğridere; 20a,
Eskibağlar; 17a ,25b,
Gökdere; 10b,
Göynüklü yeri; 3a,
Güldüren Geçidi; 24b,
Gürgenli Yatağı; 24b,
Kalemiye; 10b,
Kalyankoz(?); 10b,
Kazancı Pınarı; 25a,
Kızılcalar nam arsa; 24b,
Kokarca Pınar;24b,
Koluca köprüsü; 13b
Kumi; 10b,
Levarye(?); 10b,

Men(?)Deresi; 16a,
Misi yolu; 3a,
Peni(?); 12b, 13a,
Pinalidi(?); 10b,
Puli(?); 10b,
Rumeli; 2a
Sedbaşı cisri; 10b, 13a
Tagra(?); 3a,
Yake; 19b
Zagreya(?); 10b,

11- CAMİLER

Alemşah Vâlîde Sultan Cami; 4b
Çelebi Sultan Mehmed Han Cami; 1a,
12a,16a
Emir Sultan Cami; 21b, 26b
Hafsa Sultan Cami; 19a
İvaz Paşa Cami; 3b
İvaz Paşa Cami; 3b
Kara Mustafa Paşa Vakfı Cami; 5a, 28a
Kaygan Cami; 12b
Murad Han Cami; 13a, 22a, 22b
Sultan Mehmed Han Cami; 1a
Sultan Orhan Gazi Cami; 8b, 27b, 29a
Velid Nalbant Mescidi; 27a
Yıldırım Bayezid Cami; 14a

12- İL, KAZA, KÖYLER

Ahi Karyesi; 15b
Akbiyık Karyesi; 5b
Akça; 28b
Akçe Karye; 6a, 10b, 18a
Akköy; 8a, 14a, 14b, 16a

Alişar Kazası; 28a
Amrut Kazası; 28a
Atanî Karyesi; 4a
Ayaş Kazası; 29b
Ayvacı karyesi; 5b
Ayvacık karyesi; 5b
Babasultan Karyesi; 25b, 26b, 28b
Balabancık Karyesi; 3b, 14a, 14b
Balat-ı Yunus Karyesi; 9a
Bazarcık Kazası; 5a,
Bekrice Karyesi; 14b, 19b, 20a
Bergama; 7b, 17b, 23a, 29b
Biga; 2a, 17b, 23a, 29b
Boğaz Karyesi; 18b
Bozok Kazası; 27a
Burgaz Karye; 15b
Burgus Karyesi; 3a, 12b, 19b, 22a, 22b,
26b, 28a
Bursa; (Hemen her varakta geçmektedir.)
Cebeci; 28b
Çardak Karyesi; 5b, 10a
Çekrice(?); 14a, 14b
Çeltükci; 20a, 20b
Dede; 7b, 8a, 14b
Dere karyesi; 14a
Derekızığı karyesi; 6b, 15a, 17a, 25b
Destarlu karyesi; 29b
Dikendere; 19b
Dimetoka; 1a
Duraklı Karyesi; 4b
Edirne; 9b, 28a, 29b
Emirler Yenicesi; 14a, 14b
Erhuş (?); 9b
Eskişehir Nahiyesi; 5a, 7b
Eşkel-i Sağır; 14a, 14b
Evciler; 14a, 14b
Geyve; 17b, 23a, 29b
Göcek; 9b
Gökçedağ; 10a
Gügercinlik; 2a
Gündüz Karyesi; 5a
Gündüzler Karyesi; 5a,
Haleb; 2a
Hamitler; 27a
Haydar; 24b
Hisar; 28b
İnegöl Kazası; 1a, 2a, 2b, 4a, 5a, 12a,
13b, 19a
İsa Bey; 20a, 28b
İstanbul; 5a, 9a, 9b, 11a, 29b
Karabalçık; 28b
Kebcut Kazası; 10a
Kelesan Karyesi; 1a, 15a,
Kenan; 2a
Kesendere Nahiyesi; 9b
Kızıl Karye; 14a, 14b
Kirmastı Kazası; 2a
Kite Kazası; 2a, 14a, 14b
Kozluca; 2b
Kütahya Kazası; 1a, 5a, 17b, 23a, 29b
Magnisa; 17b, 23a, 29b
Manyas Kazası; 24b
Mihalic Kazası; 1a, 2a, 4b, 6b, 16b, 22b
Mudanya Kazası; 1a, 3a, 3b, 7b, 8a, 8b,
10b, 12b, 14a, 14b, 16a, 19b, 20a,
22a, 22b

Musahhara Karyesi; 28a
Müslim Yenicesi Karyesi; 14a, 14b
Odancık; 20a
Okcular Karyesi; 4b
Pazarcık Karyesi; 5a, 28a
Rongoş Karyesi; 14a, 14b
Samanlı Karyesi; 6a
Şibali Karyesi; 12a, 13a, 13b
Seç; 20a
Sehra; 28b
Selanik; 9b
Silahcuk; 20a
Sofya; 4b
Şam; 3a
Şeyh Karyesi; 6a, 18a
Tirilye Karyesi; 6b, 10b, 14a, 14b
Yaman Karyesi; 14a, 14b
Yarhisar; 5b, 20a, 20b
Yarıksar Kazası; 5b
Yenişehir Kazası; 5a, 5b, 10a, 15b, 18b,
20a
Yörük Yenicesi; 14a, 14b

13- MEHİR MİKTARLARI

4000 Akçe; 12a, 17a,
7000 Akçe; 25a
8000 Akçe; 18a
1000 Akçe; 18a
1200 Akçe; 19b
100 Guruş; 5a, 6a, 13b,

14- MEDRESE VE ZAVİYELER

Çelebi Sultan Mehmed Han Medresesi;
1a, 8a, 12a, 16a,
Hançerli Sultan Medresesi; 20b,
İvâz Paşa Medresesi; 3b,
Sultan Murad Han Medresesi; 13a, 22a,
22b,
Sultan Orhan Gazi Medresesi; 8b, 27b,
29a,
Şeyh Mustafa Efendi Zaviyesi; 15a,

15- MUKATAALAR

Cem'iyeli Mukata'ası; 14a, 16b,
Davud Paşa Gazi Vakfi Mukata'ası; 5b,
10a
Emir Sultan Vakfi Mukata'ası; 7a, 8a,
Hamamlı Mukata'ası; 14a, 16b,
Harameyn Evkafı Mukata'ası; 7b, 21a,
Karadağ Mukata'ası; 2a, 16b,
Karafakihli Cemaati Yörükân
Mukata'ası; 19a,
Sultan Murad Han-ı Sâni Mukata'ası; 7a,
8a,
Türkmenân-ı Haleb Mukata'ası; 2a, 19b,
Yeni İl Mukata'ası; 19b,
Yörükân Akçakoyunlu Mukata'ası; 1b, 2a,

16- TÜRBE İSİMLERİ

Ali Mest Türbesi; 16a,
Çelebi Sultan Mehmed Han Türbesi; 1a,
12a, 16a, 27a,
Emir Sultan Türbesi; 21b, 26b,

Sultan Murad Han Türbesi; 13a, 22a,
22b,

Sultan Orhan Gazi Türbesi; 8b, 27b, 29a,
Yıldırım Bayezid Han Türbesi; 14a,

17- İMARETLER

Sultan Murad Han Vakfı İmaretı; 2a, 16b,
22a, 22b,

Yeşil İmaretı; 8a,

Yıldırım Bayezid İmaretı; 14a, 14b,

18- ÇARŞI VE HANLAR

Bazarcılar sûku; 12b,

Eski-yeni Hanı; 17b, 18a, 23a,

Tuz Hanı; 23a, 23b,

Sûk-ı Sultanî; 18a,

Yoğurd Hali; 4b,

Kara Mustafa Paşa Vakfı Hanı; 28a,

19- KÜTÜPHANE VE SARAYLAR

Fazlı Paşa Sarayı; 11a, 11b,

Sultan Ahmed Han-ı Gazi Vakfı
Kütübhanesi; 11a, 24a,

20- SANCAKLAR

Hudâvendigâr Sancağı; 1a, 1b, 2a, 2b, 5a,

Karesi Sancağı; 2a,

Kocaeli Sancağı; 2a,

Saruhan Sancağı; 2a,

21-EVLAD-I VAKIF İSİMLERİ

Abdüllatif b.Mahmud; 5b,

Ali Bey b. İsmail; 17b, 23a,

Es'ad Bey; 5a,

Mehmed Ali b. Mahmud; 5b,

Nasrullah Halife b. Mehmed; 5b,

Numan Bey; 5a,

III. B 230 NOLU BURSA MAHKEME SİCİLİ METNİNİN LATİNİZESİ

Vr. 1-a

Belge: 1 Ahz

(1)204 senesine mahsûben taksît ve sâni ve sâlis olmak üzere zimmet pusulası mücebince elli iki buçuk gurûş mezra‘a-i bâr mukâta‘ası mutasarrıfı es-Seyyid Mehmed Saîd Ağa’dan ahz olundu. Hurrira fi 26/.../ (1)204

Belge: 2 Keşf ve ta‘mîr

Pîrî Kâdîzâde es-Seyyid Molla ibn es-Seyyid Mustafâ Efendi Muhammed Mirzâ Bey bin Ebû Bekir Bey şehâdetleriyle İsmâ‘îl Efendi kâimmakâm-ı mütevellî-i Orhân Çelebi Sultân Mehmed Hân -tâbe serâhu-nun câmi‘-i şerîf ve medrese ve türbe-i latîfeleri ta‘mîri için i‘lâm olunup kâimmakâm mütevellîsi ta‘mîrine elli bin akçe ile ta‘mirine izn ü ruhsatı hâvî nâzır-ı evkâf-ı dâru’s-sa‘âdeti’ş-şerîfe ağası mektûbu vürûd etmeğın ol mikdâr masârif ile ta‘mîri mümkün olmadığından tekrâr keşf ve bin dört yüz otuz bir gurûş otuz iki pâre mesârif ile ta‘mîre muhtâc olduğu i‘lam kılındı. Fî 17/Safer/1204

Belge: 3 Nikah

Kelesan nâm karyede mütemekkinine Zubi binti İstrati nâm nasrâniyyenin dört yaşında Kater nâm sağîre kızını karye-i mezkûrede Erinaki veled-i Kostanti nâm onbir yaşında oğlâna tarafeyn bi’l-velâye ‘inâyetli müfettiş bâb nâibi es-Seyyid İbrâhîm Hazretleri ma‘rifetleriyle ‘akd-ı nikâh olunduğu işbu sicile şerh u kayd olundu. Hurrira fi 6/R. evvel/(1)204

Belge: 4 Nakliye neferat defteri

İşbu bin iki yüz dört senesi Şa‘bân-ı şerîfde bâ-emr-i ‘âlî matlûb buyurulan peksimadın tabh ve i‘mâli ve Bursa’dan Mudanya’ya naklolunması için deveciyâna üç takım râbîta verip her takımın neferâtı ile defteridir ki zikrolunur:

Selmân Beşe reîsdir

Seyyid ‘Ömer Ağa reîsdir Malâcı Mehmed reîsdir

‘Adedi	‘Adedi	‘Adedi
10 Bekir oğlu Mustafâ	09 Mesdân oğlu	12 Mollâ Hüseyin ve karındâşı Mustafâ
08 Kara Hüseyin ve Deli Kara	14 Seyyid ‘Ömer Ağa	09 Kapusuz Hüseyin
04 Hoşder?oğlu ‘Alî Hüseyin	05 Yalıcı oğlu Mehmed	04 ‘Abdü’l-bennâ
07 Yûnus	07 Hâcî İbrâhîm oğlu	04 Kara Bedîhi?
06 Süleymân Beşe	05 Koca Bey	06 ‘Osmânî ‘Alî
05 Kömürçü ‘Ömer	<u>03 Mehmed medde?</u>	05 Malâcî Mehmed
04 Berber Hüseyin	52	02 Abdü’l-bennâ
06 ‘İsa		02 Halîl
<u>03 Tadel? ‘Alî</u>		<u>04 Mehmed Bey</u>
53		53

Merkûmundan her biri kantâr-ı kümbaharî(?) altmış akçeye Bursa’dan Mudanya’ya nakl eylemeğe ta’ahhüd eyledikleri kayıdır.

Belge: 5 Temessük

İbtidâen (1)204 martı mu‘âmele-i yörükân Bursa Kütahya nakîbi es-Seyyid el-Hâc ‘Abdu’llâh Ağa tarafından el-Hâc ‘Alî Ağa ve Mehmed Ağa’ya ilzâm olunup tarafından temessük i’tâ eylediği kayıdır. Niyâbet mürâselesi Kütahyalı el-Hâc İbrâhîm Efendi’ye i’tâ olundu. Fî gurre-i Ramazan (1)204

Vr. 1-b

Belge: 6 Yazışmaların şer‘î siciller olduğu ve dönemi

Yâ Fettâh Bismi’llâhirrahmânirrahîm Yâ Rezzâk

el-Hamdü li’llâhi’llezî ahkeme’s-şer‘a’l-kavîme bi’l-kalemi ve ce‘ale nizâme’l-‘âlemi bi-kütübi’s-sukûki ve’s-sicillâti beyne’l-ümem ve’s-salâtü ve’s-selâmü ‘alâ men bu‘ise rahmeten li’l-‘âlemîne bi’l-‘ilmi ve’l-hikem ve ‘alâ âlihî ve ashâbihi’lllezîne hüm mümehhidü cerâidi şe‘âiri’l-a‘zam beyne’l-‘arabi ve’l-‘acem fe-hâzihî el-mürâseletü’s-şer‘iyyetü kad kuyyidet fi sicilli’l-mahfûzi fi zemeni kudveti’l-ulemâi’l-muhakkikîn ve ‘umdeti’l-fudalâi’l-mudakkikîn a’nî bihî ‘Alî Efendi el-müfettişü bi-evkâfi’l-Harameyni’s-Şerîfeyni’l-vâki‘ati bi’l-memâliki’l-mahrûseti ve ene’l-fakîru ilâ tevfiiki rabbihi’l-kadîr Hâfiz Mehmed Emîn el-me’mûru min kabli mûmâ-ileyh bi-rü’yeti evkâfi’l-Harameyni’l-Muhteremeyn bi-mahrûseti Bursa hurrire fi ‘ahdi gurreti Şa‘bân seneti (1)203

(Tercüme: Kavîm olan şer‘i, kalemle sağlam kılan Allah’a hamdolsun. Ki o sicillerle ve resmi belgelerle toplumlar arasında âlemin düzenini sağlamıştır. Salât ve selâm âlemlere rahmet olarak ilim ve hikmetle gönderilenin üzerine olsun; O’nun âlinin ve ashâbının üzerine olsun! Onlar arap olanlar ve olmayanlar arasında muazzam dinin sayfalarını yaymışlardır. İşte bu muhakkik âlimlerin önderi muhakkik fazıl kimselerin başkanı Bursa’da var olan Harameyn vakıflarının müfettişi Ali Efendi zamanında mahfuz sicillerde kaydedilmiş şer‘î yazışmalardır. Ben ise O’nun tarafından Bursa’da Harameyn evkafının işlerini görmeye memur Rabbinin tevfikine muhtac Hafız Mehmed Emin)

Belge: 7 Teftîş vekâleti tefvîzi

Gurret-meâb şerîat-nisâb fahru’l-kudâti’l-kirâm Mevlânâ Hâfiz Mehmed Emîn Efendi kâmyâb,

Gıbbe't-tahiyye ve't-teslîm inhâ olunur ki hâlen Harameyn-i Şerîfeyn evkâf-ı şerîfesi tefîşi cânib-i hazret-i şehinşâhîden bu fakîre tefvîz ve 'inâyet ve ihsân buyurulmağla mahrûse-i Bursa'da vâki' Harameyn-i Şerîfeyn evkâf-ı şerîfesi tefîşi vekâleti işbu bin iki yüz üç senesi Şa'bân-ı şerîfi guresinden olmak üzere tarafımızdan cenâbınıza tefvîz ve sipâriş olunmuştur, gerekdir ki gurre-i merkûmeden mahrûse-i mezbûreye varıp Harameyn-i Şerîfeyn evkâfına dâir vâki'a olan de'âvâ-yı şer'iyeyi istimâ' ve rû'yet ve beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şerî'at edip câdde-i şer'-i nebevîden sermû inhirâfa cevâz göstermeyesiz. Ve's-selâm.

el-Fakîr 'Alî el-müfettiş bi-umûri evkâfi'l-Harameyni'ş-Şerîfeyn

Belge: 8 İlzâm ve iltizâm

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,

Hudâvendigâr sancağında vâki' İnegöl ve Mihaliç ve Dimetoka vesâir mahallerde sâkin ve mutavattın olan yörükân Akçakoyunlu ve tevâbi'î mukâta'ası ber-vech-i mâlikâne iştirâken berât-ı 'âlîşân ile 'uhdemizde olmakla işbu bin iki yüz üç senesine mahsûben Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine gelince der-'uhde ve ilzâmına tâlib ve râgıb olan kudvetü'l-emâsîl ve'l-akrân -zîde kadruhû-ya der-'uhde ve ilzâm olunup ağa-yı mûmâ-ileyh dahi iltizâm ve kabûl etmekle bedel-i iltizâm olan meblağ-ı ma'lûmu ağa-yı mûmâ-ileyh yedinden ber-vech-i peşîn ahz u kabz olunmuş olmakla sene-i mezbûre mahsûben zikrolunan mukâta'a-yı mezkûr re'âyâlarının sâkin ve mutavattın oldukları mahallerde üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ra'iyet ve 'âdet-i ağnâm ve resm-i ispence ve dühânelik(?) vesâir rûsûm-ı 'âdiyesin sene-i sâbıkalarda cem' u tahsîl olunduğu vech üzere ağa-yı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle zabt u rabt ve cem' u tahsîl eyleyip umûr-ı mukâta'aya müte'allık umûr ve husûslarında mûmâ-ileyhe mürâca'at eyleyip senesi hitâmına değin zabt u rabtına tarafımızdan ve taraf-ı âhardan bir kimse mûmâna'ât eylemeye. Tahrîren fi't-târîhi'l mezbûr.

el-Hâc Hâfız Mehmed Mutasarrıf-ı mukâta'a-yı mezbûr

Belge: 9 Temessük

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,

Bâ-berât-ı 'âlîşân ber-vech-i mâlikâne rub' hissesine mutasarrıf olduğum Hudâvendigâr sancağında sâkin yörükân Akçakoyunlu ve tevâbi'î mukâta'asını işbu bin iki yüz üç senesi Martı ibtidâsından sene-i mezkûr Şubatı gâyesine gelince bir sene tamâmına değin zabt etmek üzere işbu bâ'isü't-temessük kudvetü'l-emâsîl ve'l-akrân 'izzetlü -zîde kadruhû-ya sene-i sâbık üzere der-'uhde ve iltizâm olunup bedel-i iltizâmı olan meblağ-ı mezkûr ber-vech-i peşîn ahz u kabz olunmağla zabt u rabtıyçün işbu temessük ketb ve tahrîr ve yedine vaz' olundu gerekdir ki mukâta'a-yı mezkûr re'âyâlarının üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i mîrîleri vesâir ötedenberi vâki' olan 'âidâtların ve râciâtların zâbitlerine edâ ve teslîm eyleyip serbestiyet üzere zabt u tasarrufuna taraf-ı âhardan bir ferd mâni' ve müzâhim olmayalar. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Seyyid Mehmed Mutasarrıf-ı mukâta'a-yı mezbûr

Vr. 2-a

Belge: 10 Temessük

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,

Hudâvendigâr sancağından Bursa ve kenârda(?) ve Kirmastı ve Mihaliç ve Biga ve Güvercinlik ve İnegöl ve Kite kazâlarında vâki' ve zamân zabtı Abril ibtidâsından olan 'âdet-i ağnâm ve 'âdet-i gallâtiye ve resm-i ağıl-ı müslimânân ve resm-i duhânilik(?) ve resm-i subâşılık yörükân Akçakoyunlu mukâta'asından bâ-berât-ı şerîf-i 'âlîşân iştirâken ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf olduğum rub' hissedenden işbu bin iki yüz üç senesi Abrili ibtidâsından bir sene-i kâmile tamâmına gelinceye değin zabt etmek üzere der-'uhde ve iltizâmına tâlib ve râgıb olan kudvetü'l- emâsıl ve'l-akrân -zîde kadruhû-ya der-'uhde ve ilzâm olunup ol dahî der-'uhde ve iltizâmı kabûl etmekle yedine işbu zabt temessükü i'tâ olundu. İnşâa'llâhü te'âlâ gerekdir ki ağa-yı mûmâ ileyh mukâta'a-yı merkûm hissemizi sene-i mezkûra mahsûben bir sene-i kâmile tamâmına değin zabt u rabt edip hâsıl olan 'âidât ve rûsûmât-ı mu'ayyene ve tayyârât masrafı her ne ise kadîmden ahz u kabz tahsîl olageldiği minvâl üzere zabt u cem' u tahsîl ve ahz u kabzına tarafımızdan ve taraf-ı âhardan vechen mine'l-vücûh dahl ve ta'arruz etmeyeler. Tahrîren fî't-târihi'l-mezkûr.

el-Hâc Mehmed Mutasarrıf-ı mukâta'a-i hisse-i mezbûr

Belge: 11 Temessük

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki

Kapu kethudâsı olduğum Cebbârzâde Süleymân Bey 'uhdesinde olan Hameyn-i Muhteremeyn evkâfi mulhakâtından (?) ve türkmenân-ı Haleb ve tevâbi'î mukâta'asının aklâmından Rûmeli şarkîpâresi re'âyâsının perâkendesine ve Anadolu'da vâki' Hudâvendigâr ve Kocaeli ve Karesi ve Saruhân sancaklarında kâin Âlcı? ve Dokuzlu ve Hirmandeli ve Köse Bekirli ve Boynuyğunlu nâmûn re'âyâ-yı Türkmanânı işbu bin iki yüz üç senesi Martı ibtidâsından Şubatı nihâyetine değin bir sene-i kâmile zabt ve der-'uhde ve iltizâmına tâlib ve râgıb olan kudvetü'l- emâsıl ve'l-akrân Muhammed Emîn Ağa -zîde kadruhû- sene-i sâbıkda olageldiği vech üzere der-'uhde ve iltizâm ve ol dahî bermûceb-i şürût-ı sâbık kabûl etmekle gerekdir ki ağa-yı mûmâ-ileyh dahî sene-i mezbûre mahsûben re'âyâ-yı mezkûru şürût-ı Hameyn-i Muhteremeyn vechile şart-ı serbestiyet üzere zabt u rabt ve hıfz u himâyet eyleyip vechen mine'l-vücûh bir taraftan rencide etdirmemek ve ona ve bize ve cânib-i hazîne-i âmireye edâsı lâzım gelen mâl-ı Hameynlerini tarhımıza teslim eylediği hasebiyle re'âyâ-yı mezkûrundan cem' u tahsîl eyleyip şürût-ı sâbıkı üzere zabt u rabtına senevî kıymetleri misillü işbu zabt temessükü i'tâ olunmakla taraf-ı âhardan ferd-i vâhid mâni' ve müzâhim ve dahl ve ta'arruz eylemeyeler. Tahrîren fî sene-i mezbûr Süleymân . . . . . Kethudâ

Belge: 12 Ferman-ı şerîf

Kudvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Mevlânâ mahrûse-i Bursa'da Hameyn müfettişi vekîli ve Mihâlic nâibi -zîde 'ilmuhûmâ- ve kudvet'ül-emâsıl ve'l-akrân bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan sarây-ı 'atîk-i ma'mûrem teberdârlarından Sâlih Halîfe -zîde kadruhû- tevkî'-i refî'-i humâyûna vâsıl olacak ma'lûm ola ki iftihârü'l-havâss ve'l-mukarrabîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtin muhtârü'l-

'izzi ve't-temkîn bi'l-fi'il dâru's-sa'âdeti's-şerîfem ağası olup Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfı nâzırı olan İdrîs Ağa -dâme uluvvühû- rikâb-ı humâyûna 'arz gönderip nezâretinde evkâfdan mahrûse-i Bursa'da vâkî' merhûm ve mağfûrun leh Sultân Murâd Hân -tâbe serâhu- evkâfı 'imâret-i âmiresinde bermu'tâd-ı kadîm tabh olunan fodula ve mürtezika-i vakfin cerrelerine Karadağ mukâta'asından Bursa kilesi olmak üzere beher sene on bin kil hinta ve seksen kil nohud verile gelmekle bin iki yüz iki senesine mahsûben mukâta'a-ı mezbûreden cânib-i vakf-ı şerîfe ancak beş bin yediyüz elli altı kil hinta teslim olunup dört bin iki yüz kırk dört kil hinta ve iki senelik yüz altmış kil nohud bâkî kalmakla tahsîli bâbında bundan akdem sâdır olan fermân-ı 'âlîşân sarây-ı 'atîk teberdârlarından Sâlih Halîfe -zîde kadruhû- yediyle Mihaliç mahkemesine lede'l-vürûd Mihalic voyvodası olur mukâta'a-i mezbûre mutasarrıfı olan Hacı Lütü'illâh -zîde mecdühû- muvâcehesinde kırâet olundukda sem'an ve tâ'aten merâsimini ba'de'l-edâ bin iki yüz iki senesine mahsûben bâkî kalan dört bin iki yüz kırk dört kil hintadan iki yüz kırk dört kilini tedârik ve irsâl ve mâ'adâ dört bin kil hinta ve nohudu sene-i âtîde tamâmen ve kâmilen edâya müte'ahhid olduğum Mihaliç nâibi el-Hâc Muhammed 'Ârif -zîde 'ilmuhû- i'lâm ve iki yüz iki senesine mahsûben kusûru kalan dört bin kil hintanın sâir senelere sirâyet saymamak şartıyla sa'r-ı râyici üzere semeni ve iki yüz üç senesine mahsûben dahî sinîn-i sâbıklar misilli Mart duhûlünde verilmesi iktizâ eden üç bin kil hinta pâk ve a'lâ olmak üzere 'aynî olarak mukâta'a-i mezbûr voyvodası veyâhûd tarafından mukâta'a-ı mezbûrun zabtı için ta'yîn eylediği adamısından ma'rifet-i şer' mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle tahsîl olunması bâbında tekrâr emr-i şerîfim sudûrunu vakf-ı mezbûrun mütevellîsi Muhammed Emîn -zîde mecdühû-

Vr. 2-b

Belge: 13 Fermân-ı şerîf (devam)

bâ-'arz-ı hâl istid'â-yı 'inâyet etmekle imdi iki yüz iki senesi kusûrı olan dört bin kil hintanın sa'r-ı râyici üzere semeni ve iki yüz üç senesine mahsûben Mart duhûlünde teslimi iktizâ eden üç bin kil hinta pâk ve a'lâ olmak üzere 'aynî olarak mukâta'a-yı mezbûre voyvodası veyâhûd tarafından ta'yîn eylediği adamısından ma'rifet-i şer' ve ta'yîn olunan mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle 'alâ eyyi hâl tahsil ettirilip ağa-yı müşârun ileyhin 'arız ile şeref sudûr olan emr-i celîlü's-şânımın mazmûn-ı münîfi tenfîz ve icrâ ve hilâfi hareketten tehazzur ve ittikâ olunmak bâbında emr-i şerîfim vermek ricâsına i'lâm etmeğin imdi mucebince 'amel olunmak bâbında fermânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-ü şerîfimle mübâşir-i merkûm vardıkda bu bâbda i'lâm-ı vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf -i 'âlîşânımın mazmûn-ı münîfini tenfîz ve icrâ ve hilâfiyle vaz 'u hareketden tehazzur ve ittikâ eylesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-'âşri Şa'bân senete selâsin ve mieteyni ve elf. Kostantıniyye'l-mahrûse

Belge: 14 Derkenar

Derûn-ı temessükte mezkûr nevâhînin zabtına bir fermân ve nişân-ı ma'rifetimiz zabtolunduğu bu mecelle şerh ve temhîr olundu. el-Fakîr 'Osmân Ağa-yı bâbis'sa'âdeti's-şerîfe

Belge: 15 Temessük

Bâ'is-i tahvîl-i hurûf oldur ki

Bâ-berât-ı ‘âlîşân mutasarrıf olduğum Hudâvendigâr sancağında mahrûse-i Bursa’da ‘Îsâ Bey’in evkâfından Kozluca ve gayride ve perâkende kurâlarının işbu bin iki yüz üç senesi Martı ibtidâsından sene-i mezbûrun Şubâtı nihâyetine gelince tâlib ve râğibi olan dârende-i temessük kudvetü’l-emâsîl ve’l-akrân ‘izzetli Ya’kûb bin ‘Alî Ağa -zîde mecdühû-ye sene-i sâbıkı üzere iltizâm olup bedel-i iltizâmı olan meblağ-ı mezkûru tamâmen ahz u kabz olmağla imdi üzerlerinize edâsı lâzım gelen a’şâr-ı şer’iyye ve rûsûmât-ı ‘örfiye ve zemîn-i tapû ve rûsûm penâyı ve beytü’l-mâl-ı ‘âmmе ve hâsseten cüz’i ve küllî min haysü’l-mecmû‘ serbesiyet üzere ez-kadîm zabt u rabt u cem’u tahsîl edip ve bedel-i iltizâmdan ma‘adâ vakf-ı mezbûrun vazîfe ahzedenlere ve zabtedenlere öteden beri sene-i sâbıklarda verilegeldiği minvâl üzere vakf-ı mezbûrun ta‘mîrini dahî etmek şartıyla ve kendi malından vakf-ı mezbûra teberru‘ etmek üzere kabûl olunup bu minvâl üzere iltizâm olunup ol dahî iltizâm kabûl edip ol vechile zabt u rabt u cem’u tahsîl edip mukaddem ve muahhar temessük-ı diğеr zuhûr ederse ‘amel olmayıp ancak bu temessüküme ‘amel ve i’tibâr oluna tarafımızdan ve taraf-ı âharden dahl ve ta‘aruz etmemek için yedine işbu memhûrlü zabt temessükü i’tâ olundu Fî 1203

Hâfız Mehmed el-mütevelli bi’l-vakfî’l-mezbûr

Belge: 16 Verâset ve tereke

Sâye-i nezâret-i ağa-yı dâru’s-sa‘âdeti’ş-şerîfede âsûde-i evkâfdan bâ-hatt-ı humâyûn kâffe-i umûr-ı şer’iyyesi mahruse-i Bursa’da Haremeyn-i Şerîfeyn müfettişi vekîli efendilere ihâle buyurulan merhûm Çelebi Sultân Mehmed Hân evkâfî kurâsından İnegöl-i Bursa kazâsına tâbi‘ Atası? nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden Çakır Alî bin Abdu’llâh’ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Emine bint-i Abdurrahmân ile sulbü kibâr-ı evlâdı Süleymân ve Halîl ve Fatma’ya munhasır olduğu zâhir ve nümâyân oldukdan sonra müteveffâ-yı mezbûrun bi’t-taleb terekesi ketb u terkim ve tahmîn-i sahîh ile pahâne takvîm olunan muhalledâtı defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur Hurrira fî 3 Şa‘bân 1203

Mülk-i bağ der karye dönüm 1 / 1000 Mülk-i hadîka der karye dönüm 1 / 1300 Mülk-i menzil der karye / 1300 Tonbay inegi re’s 1 / 1000 Kara sığır öküzü re’s 1 / 400 Tonbây malâğı çift 1 / 1600 Kazğân ‘aded 1 / 240 Köhne araba 1 / 440 Bel ve nacak ve kazma ve orak / 100 Dögen ve saban demiri / 120 Mezrû‘ hınta kîl 50 / 2480 mezrû‘ ‘şair kîl 40 / 1000 Mezrû‘ burçâk ve mercimek 21 / 200 hırdavât-hâne 120

Yekûn / 10900 el-ihracât / berâ-yı techîz para 520 Resm-i kısmet para 100 Kalemîye ve .... ve mahzariye para 100 yekûnü’l-masârif / 884 Sahîhu’s-sehmi beyne’l-verese 10016

Hissetü’z-zevceti’l-mezbûre para 1252 akçe 12

Hissetü’l-ibni’l-merkûm para 3504 akçe 4

Hissetü’l-ibni’l-merkûm para 3504 akçe 4

Hissetü’l-binti’l-mezbûre para 1752 akçe 2

Vr. 3-a

Belge: 17 Mülk satışı

Burgus'dan üç kıt'a mübâya'a hucctedir.

Bâ-hatt-ı humâyûn cemî-'i umûr-ı şer'iyyesi mahrûse-yi Bursa'da Hameyn-i Şerifeyn müfettişi vekîli efendilere ihâle buyurulan Hancerli Fatma Sultân evkâfından Mudanya civârında Burgus nâm karyede mütemekkin iken bundan esbâk hâlik olan Dâvûd veled-i Mosi? nâm yahûdînin verâseti zevce-i metrûkesi Ne'sime? bint-i Avrâm ile sulbu oğulları Moyis ve Avrâm nâm yahûdîlere münhasir olduğu .... .dan sonra sağîrân-ı mersûmânın tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den mansûb vasîleri Mosi? veled-i Hârûn nâm Yahûdî meclis-i şer-'i şerîf-i enverde karye-i mezbûrede mütemekkin işbu hâmilü's-sefer kemâl veled-i İstradi?Moyis? nâm Yahûdî muvâcehesinde bi'l-vesâye ikrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm edip karye-yi merkûme hudûdunda Göynüklü yerinde ma'lûmu'l-hudûd ve'l-cirân bir dönüm bâğ ve yine mahall-i mezkûrde ma'lûmu'l-hudûd ve'l-cirân dört dönüm bâğ ve Misi yolu toprâğında Tağra? nâm mahalde kezâlik ma'lûmu'l-hudûd iki dönüm bâğ cem'an yedi dönüm bâğ hâlik-i mersûmun ilâ helâkihi tasarrufunda mülkü ve bâ'de helâkihi verese-i mersûmuna intikâl edip lâkin hâlik-i mersûmun düyûn-ı müsbitesine vefâ eder tereke-i sâiresi olmamakla bâ-izn-i şer-'i şerîf üç kıt'a bâğ-ı mezkûrun bey'î iktizâ etmekle münâdi lisâniyle mecâmi-'i nâs olan mahallerde müzâyede ve rağbet-i nâs bi'l-külliyeye münkâtı'a olup üçkıta'yı yedi dönüm bâğ-ı mezkûr mersûm Kemâl veled-i Moyis nâm yahûdî üzerinde iki yüz elli gurûşla karâr ve ziyâde ile tâlib ve râğib i âhari dahi olmamakla bâğ-ı mahdûd-ı mezkûru li-ecli zarûreti'd-dîn mersûmu Kemâl'e meblağ-ı merkûmu icâb ve kabûlü havî ve şürût-ı müfsideden ârfi bey-'i bân-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve temlîk ve teslim eylediğimde ol dahî ber minvâl-i meşrûh iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabûl edip temennâ olan meblağ-ı merkûmu yedinden tamâmen ve kâmilan ahz u kabz edip düyûn-ı müsbitesine def'u teslim etmekle sâlifü'l- beyân bâğ-ı mahdûdda verese-i mersûmunun kat'an'alâka ve medhalleri kalmayıp müşterî-i merkûm Kemâl veled-i Moyisinin mülk-ü müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikte mersûm Kemâl dahî vasî-yi mersûmun cemî-'i kelimât-ı meşrûhasını vicâhen tasdik ve lisânen tahkik etmeğın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmis-sâlis min şehri ramazân'el-mübârek senete selâsin ve mieteyni ve elf mine't-hicreti men lehu'l- 'izzu ve's-şeref

Muhzir 'Osmân / Kitâbcızâde Mustafâ Efendi / Kasâbzâde Mustafâ Efendi / el-Hâc Hüseyin Ağa emîn. . . . sabikan / Hatîbzâde es-Seyyid 'Osmân Ağa / el-Hâc Eyyûbzâde Halîl Efendi / Sûfîzâde Hâfız Ahmed efendi ve gayrühum

Belge: 18 İbra

Bâ hatt-ı humâyûn kâffe-i umûr-ı şer'iyyesi mahrûse-i Bursa'da Hameyn-i Muhteremeyn müfettişi vekîli efendilere ihâle buyurulan Hancerli Fatma Sultân Evkâfi kurâsından Mudanyâ civârında kâin Burgûs nâm karye hudûdî dâhilinde vâki' zikri âtî mağâzadan? nısf hisseye mutasarrıf olan Kemâl veled-i Mosi? nâm yahûdî meclis-i şer-'i şerîf-i enverde karye-i merkûmede mütemekkin işbu hâmilü's-sefer Anaştaş? Veled-i İstrati nâm zimmî mahdarında ikrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm edip karye-i merkûmede Seyyid Ahmed ve Adâlı Sakri? ve Yemâne? oğlu menâzilleri ve tarîk-i 'amm ile mahdûd arsası mukâta'alı ebniyesi mülk bir bâb mağâzadan işbu temessük-i vakf nâtik olduğu vech

üzre nisf hisse-i şâyi'a ve derûnunda evsâfı beynimizde ma'lûm ve mevsûfu'l-âlât mağâzadan nisf hissemi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeti'l-menâfi've'l-merâfik tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî ve şürût-ı müfsideden ârî bey-'i bât-ı sahîh-i şer'î ile dört yüz yirmi beş gurûşa bey'u temlîk ve teslim eylediğimde ol dahî ber -vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabûl edip temennâ olan meblağ-ı merkûm dört yüz yirmi beş gurûşu yedinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz etmemle mağâza-i mezkûreden nisf hisse-i şâyi'ada benim kat'an 'alâka ve medhalim kalmayıp beynimizde ma'lûm âlât-ı mağâzada olan nisf hisse-i şâyi'ada dahî kat'an 'alâka ve medhalim kalmayıp gerek mağâzadan nisf-ı şâyi' ve gerek derûnunda kâim âlât-ı mağâzada olan nısfa müte'allika 'amme-i de'âvâdan mersûm Aştâs?zimmînin zimmetimi ibrâ-ı 'amm râfi'u'l-hisâm ibrâ ve iskât oldahî bana medfû'ı olan meblağ-ı merkûmdan benim zimmetimi ibrâ ve iskât ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledi dedikde gabbe't-tasdîki's-şer'î mâ-huve'l-vâki' bi't-taleb ketbolundu.fi'l-yevmi's-sâlis min şehri ramazane'l-mübârek senete selâsin ve mieteyni ve elf.

Muhzir 'Osmân Hatîbzâde es-Seyyid 'Osmân Ağa Musâhipzâde Mustafâ Efendi es-Seyyid Mehmed Efendi Hâcî Eyyûbzâde Halîl Efendi Sûfîzâde Hafız Ahmed Efendi ve ğayrühüm

Belge: 19 Mülk satışı

Bâ-hatt-ı humâyûn cemi-'i umûr-ı şer'iyyesi mahrûse-yi Bursa'da Harameyn-i Muharremeyn müfettişi vekîli efendilere ihâle buyurulan Hancerli Fatma Sultân Evkâfi umerâsından Mudânya kazâsına tâbi' Burgûs nâm karyede mütemekkin iken hâlik olan Dâvûd veled-i Mosi nâm yahûdînin verâseti zevce-i metrûkesi Nakime? Bint-i Avrâm nâm ile sulbu sağîr oğulları Moyis ve Avrâm nâm Yahûdîlere munhasır olduktan sonra sağîrân-ı mersûmânın tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'at-i garrâdan bâ-hucet-i şer'iyye mansûb vasîleri Musi veled-i Hârûn nâm Yahûdî meclis-i şer'î hatîr lâzîmü't-tevkîrde karye-i merkûmede mütemekkin işbu hâmilî's-sefer Anaştâs? veled-i İstirâti nâm zimmi mahdarında bi'l-vesâye ikrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm edip karye-i merkûme eşrâfi es-Seyyid Ahmed ve Adâlî Sakri?ve Yemândî oğlu menâzilleri ve tarîk-i 'amm ile mahdûd arsası mukâta'alı binâsı mülk olan bir bâb mağâzadan nisf hisse-i şâyi'a ve derûnunda vâki âlâtan dahî nisf hisse hâlik-i mesfûrun ile'l-helâk tasarrufunda mülkü ve ba'dehû terekesinden zevce-i mersûme ve vasîleri olduğum sağîrân-ı mersûmâne irsen intikâl edip lâkin hâlik-i mersûmun düyûn-ı müsbitelerini îfâ eder tereke-i sâiresi olmayıp mağâza-ı mezkûreden nisf hisse-i şâyi'a ve kezâlik derûnunda kâin evsâfı ma'lûm âlât ve eşyânın dahî nisf hisse-i şâyi'amı bâ-ma'rifet-i şer'î şerîf üzere bey'olunmak iktizâ etmekle mecâmi-'i nâs olan mevâzi'de münâdî lisâniyle bâ'del- müzâyede ve inkitâ-ır-rağbe nisf hisse-i şâyi'a-yi mezbûre sâlifü'l-beyân Astas zimmî üzerinde dört yüz yirmi beş gurûşa karâr edip ziyâde ile tâlib-i âher dahî olmayıp meblağ-ı merkûm el-yevm nisf hisse-i şâyi'a-i mezkûre gerek ecr-i misli ve kıymet adli olduğunu dahî mevsûku'l-kelim bî-garez kimseler haber vermeleriyle merkûm mağâzadan ve derûnunda kâin ma'rûf ve mevsûf âlât u eşyâ-ı ma'lûmeden nisf hisse-i şâyi'ayı li-ecli zarûreti'd-deyn tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî ve şürût-ı müfside'den 'ârî bey -'i bât-ı sahîh-i şer 'î ile meblağ-ı merkûm dört yüz yirmi beş gurûşla Astâs veled-i İstrati'ye bey' u temlîk ve teslim eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve kabûl edip temennâ olan meblağ-ı merkûmu yedinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz edip muvâcehemle müsbit olub terekeden irâde-i hükm-i şer'î lâhık olan düyûn-ı müsbitesine def' u teslim etmekle gerek mağâzadan ve gerek âlât-ı mezkûreden nisf hisse-i mezkûrda sağîrân-ı mersûmân ve zevce-i mersûmenin kat'an alâka ve medhalleri kalmayıp

müşterî-i mersûm Aştaş zimmînin mülk-ı müşterâsı olmuştur keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikde gabbet-tasdîki'ş-şer'î mâ huve'l-vâkı' bi't-taleb ketbolundu fil-yevmi's-sâlis min şehri Ramazânel-mübârek senete selâsin ve mieteyn ve elf mine'l-hicreti men lehu'l 'izzü ve'ş-şeref.

el-Hâc Hüseyin Ağa es-Seyyid Mehmed Efendi / Hatîbzâde es-Seyyid 'Osmân / Hâcî Eyyûbzâde Halil Efendi / Sûfizâde Hârûn Ahmed Efendi / Sâî Mollâ Emîn / Muhzir 'Osmân Ağa ve gayruhum

Vr. 3-b

Belge: 20 Da'vâ

İftihâru'l-havâs ve'l-mu'ribîn bi'l-fi'il bâbu's-sa'âdeti'ş-şerîfe ağası nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan olup bâ-hatt-ı hümayûn şevket-makrûn bi'l-cümle umûr-ı şer'iyyesi mahrûse-i Bursa'da Haremeyn-i Muhteremeyn müfettişi vekîli efendilere ihâle buyurulan Umûr Bey Vakfî kurâsından mahrûse-i mezbûre kazâsına tâbi' Kelîsân? nâm karye sükkânından 'Ömer oğlu Mehmed nâm kimse meclis-i şer'-i hatîr lâzımı't-tevkkîrde karye-i merkûme mütemekkinlerinden işbu hâmilü's-sefer Sarı oğlu Kostansi? ve Havbâr? oğlu Kostantî ve Bekâr oğlu Dimitrî ve İstavrî nâm zimmîler mahdarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edip bundan akdem karye-i merkûmede Pâpâz oğlu Yorgî nâm zimmî hissa kurşun ile beni darb u cerh edip iki seneden mütecâvizdir cârihim mersûm firâr edip ben mecrûh ve kesb ve ticârete 'adîmü'l-iktidâr olduğum mâl ve esyâmı bey' ve itlâf eyledim Zimmiyûn-ı mersûmûn firâr eden cârihim mersûm Yorgî zimmî'nin mu'inleri olduklarından nâşî karyede mersûmun bâğ ve bahçesini rü'yet etmeleriyle bu tarîhe gelince olan masrûfum mersûmlardan suâl olunup aliverilmesi matlûbumdur diye ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk zimmiyûn-ı mersûmûn cevâblarında bin iki yüz bir tarihinde karye-i merkûmede merkûm Mehmed kurşun ile mecrûh olup cerhi taraf-ı şer'at-ı garrâdan keşf ve rü'yet ve cârihinden suâl olundukta cârihim Pâpâz oğlu Yorgî zimmî olup ahâli-yi karyeden bâ-cem'ihim aslâ ve kat'a da'vâ ve nizâ'ım yokdur diye ikrâr ve i'tirâf edip hıfzan li-ikrârihî yedimize bir kıt'a hucet-i şer'iyeye i'tâ olunup târîh-i mezbûrdan iki ây murûrunda sâlifü'z-zikr Sarıoğlu Kostantî ile yine karye-i merkûme ahâlisinden Yorgî veled-i Bârôn ve Tahtalı Pâpâz oğlu zimmîlerden da'vâ ve elli gurûş i'tâsiyle anlardan tekrâr fâriğ ve zimmetlerini bi-küllü'l-vücûh ibrâ ve iskât etmişti diye bi'l-cümle mazmûn-ı takrîr-i meşrûhlarına mutâbık iki kıt'a hucet-i şer'iyeye ibrâzlarında mecrûh-ı merkûm Mehmed'den mazmûnları suâl olundukta fi'l-hakîka karyede bi'l-cümle da'vâ ve nizâ'ım kat'an yoktur cârihim ancak Pâpâz oğlu Yorgî zimmîdir diye ikrâr ve i'tirâf edip lâkin ahâli-i karyede n her birinin isimlerini tasrîh ve tafsîl ederek ikrâr etmemiştim diye tasaddî eylediği da'vâsından murâdı ancak ta'cîz ve celb-i mâl olduğu zâhir ve nümâyân olmağın zimmiyûn-ı mersûmunun yedlerinde olan hucet-i şer'iyeler mantûkunca mu'ârazadan men' birle mâ huve'l-vâkı' bi't-taleb ketbolundu.Fî 13 Şa'bân (1)203

Sâ'î Mollâ Mehmed Emîn ve gayruhum el-Hâc Hüseyin ağa .....emîri sâbikan Kasâbzâde Mustafâ Efendi Hatîbzâde es-Seyyid 'Ali Ağa Kudvetü'l-akrân Ebûbekir Ağa mütevellî .....sâbikan Yıldırım mütevellîsi sa'âdetli el-Hâc Hasan Ağa

Belge: 21 Keşf

Husûs ile's-sâlik mahallinde ketb u tahrîri iltimâs olunmağın cânib-i şer'at-ı Ahmediye'den Mevlânâ Sûfizâde Hâfız Ahmed Efendi irsâl olunup ol dah mahruse-i Bursa'da kâimmakâm mi'mâr-ı hâssa el-

Hâc Şerîf Hüseyin Ağa ve ehl-i vukûf ile bâbu's-sa'âdeti's-şerîfe hazretlerinin nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan mersûm el-Hâc 'Îvâz Paşa Vakfı müsekkafâtından mahrûse-i mezbûrede vâki' 'Îvâz Paşa medresesi ve câmi-'i şerîf îsâlinde binâ ve ta'mîr olunan mahâl üzerlerine varılıp zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî müsîlimîn huzûrlarında 'akdeylediği meclis-i şer-'i 'âlîde vakf-ı mezbûrun adlârına ? ve meşrûtiyet üzre bâ-berât-ı 'âlîşân mütevellîsi kudvetü'l-akrân 'Abdullah Efendi İbnü'l-merhûm 'Abdulğafûr Efendi meclis-i mağfûr-ı mezkûrde takrîr-i kelâm ve ta'bîr'ani'l-merâm edip işbu mu'âyene olunan mahallerin bundan akdem harâb ve ta'mîri eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olduğundan taraf-ı şer'den rü'yet ve keşf ve vakfa rücû şartıyla ta'mîr ve termîme izin ve icâzet i'tâ olunmağın tecdîd ve ta'mîr eylediğim mahâl rü'yet ve masrûfum tahmîn -i sahîh ile tahmîn ve sûret-i sakî? yedime i'tâ olunmak bi't-tevliye matlûbumdur dedikte kâimmakâm mi'mâr-ı merkûm ve ehl-i vukûf mahall-ı mezkûreye im'ânen nazar eylediklerinde câmi-'i şerîf sofasında kûmalî? ve ketânî ?duvâra tuğla ve kireç ve üstâdiye iki bin dört yüz akçe ve sofa sakfına nısf tahta kurşûn vesâir levâzımât iki bin akçe ve çarşû tarafında mektep sofası tirabzôn ve duvâr ve sâir ta'mîrât bin sekiz yüz akçe pencere ve câm Ve tel ta'mîri ve mihrâb tarafına sıva için kireç vesâir iki bin sekiz yüz akçe ve çarşû tarafında musluk ve medreseye cereyân eden mâ-ı lezîz mecrâsına kanevât vesâir masrûfât üç bin kırk akçe ve kebîr kapı tecdîdine envâ-'ı kerâste ve ağâc ve mismâr ve sakfa dâne ve tahta ve kilîd ve üstâdiye vesâir altı bin akçe medrese muslukları ta'mîrine bin iki yüz akçe 'aded-i kenîf ve bir 'aded çamâşırhâne kapularına tahta ve dâne ve mismâr ve duvârlarına ve yolmalarına? İki bin dört yüz ve çamâşırhâne ovmağı tecdîdine tuğla ve kireç ve harasân bin altı yüz akçe ve sakf tecdîdi hatıl ve dâne ve tavân tahtası ve levâzımât-ı sâiresin altı yüz akçe ve sukûf-ı mezkûreye kiremîd ve envâ-'ı mismâr ve dört 'aded kenîf ve çamâşırhâne kapularına kilîd ve levâzımât-ı sâiresi bin yedi yüz akçe ve medrese-i celîle-i mezkûresi hucurâtı sukûfunun ta'mîri iktizâ eden mahallerine ta'mîrât ve kiremîd ve üstâdiye dört bin akçe ve hammâliye ve masârif-i müteferrika iki bin akçe fi-haysu'l-mecmû' otuz iki bin beş yüz kırk akçeye bâliğ olup mahâl-ı mezkûre mebâliğ-i merkûm otüz iki bin deş yüz kırk akçe ile ancak ta'mîr ve tekmîl olur noksân ile mümkün değildir diye mi'mâr-ı merkûm el-Hac Şerîf Hüseyin Ağa ve ehl-i vukûfdan her biri bi'l-ittifak meclis-i ma'kûd-ı mezkûrde haber verdikleri Mevlânâ-yı mûmâ ileyh mahallinde ketb ve terkîm ve mûmâna'at olunan imnâ-i şer'le meclis-i şer-'i şerîfe gelip 'alâ vukû'ihî inhâ ve tefhîm etmeğın gabbe't-tenfîzi's-şer' î mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu Fî'l-yevmi'l-hâmisi 'aşer min şehri Şa'bâne'l-mu'zam senete selâsin ve mieteyni ve elf mine'l-hicreti men lehu'l-'izzü ve's-şeref

Evlâd-ı vâkıfdan Mustafa Efendi Müderris İsmâ'il Efendi Hâcî Hasan -zâde el-Hâc Mehmed Ağa Emîr Sinânzâde Seyyid Ahmed Ağa 'Attâr el-Hâc Hamza Ağa Ma'lıkçı el-HâcMustafâ Ağa Hâmî es-Seyyid Mollâ Hüseyin Hatîbzâde es-Seyyid 'Osmân Ağa Ğazzâr Zeyne'l-âbidîn Kebâbçızâde el-Hâc Hâfiz Efendi ....el-Hâc Mehmed Ağa Muhzir 'Osmân Beşe Ve gayruhum

Belge: 22 Veraset ve tereke

Sarây-ı cedîd-i sultânî ağası nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan olup kâffe-i umûr-ı şer'iyyesi bâ-hatt-ı humâyûn mahrûse-i Bursa'da Harameyn-i muhteremeyn müfettişi vekillerine ihâle buyurulan 'aleyhi'r-rahmetü ve'l-ğufrân evkâfi kurâsından Mudânya kazâsında vâki' Balabâncık nâm karyede sâkin iken maktûlen vefât eden es-Seyyid Mehmed bin 'Osmân'ın verâseti zevce-i metrûkesi (boş) ile (boş) nâm hâtûn ve sulbü kebîr oğlu Ahmed ve sağîr oğulları 'Abdu'l-muttalib ve sağîre kızı Sâfiye'ye munhasır olduğu lede's-şer'il-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra müteveffâ-yı mezbûrun bi't-

taleb terekesi ketb u terkîm ve tahmîn-i sahîh ile pahâne takvîm olunan muhalla'âtı defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur

Fî 13/./ (1)203

Köhne döşek ve yorgân 2 / 240 Piştov ve tüfenk / 600 'Araba-i cedîd / 520 Avân-ı nuhâsiye 15 / 400 Davar re's 3 / 600 Kısrâk 1 / 800 Keçi 4 / 480 Düge 1 / 120

Kebîr savân / 320 Kara sığır ineği 3 / 1600 Kara sığır çift 1 / 1200 Câmûs çift 1 / 4000 Hırdavât-hâne / 120 Mezrû' hinta kıl 60 / 4800 Şa'îr kıl 30

/ 1200 'ulaf kıl 20 / 1200 Milk-i bâğ dönüm 1 / 800 .....bâğ dönüm 1 / 400 Harman yerinde hadîka dönüm 1 / 600 def'a hadîka dönüm 1 / 800 def'a hadîkalık 8 / 600

Vr. 4-a

Mülk-i menzil der karye / 4400 Vakfa nısf menzil der karye / 2000 Köhne şalvar ve siniş / 200 Yekûn / 28000

Berây-ı techîz ve tekfîn / 640 Resm-i kısmet ber mu'tâd / 700 Kalemîye / 140 Yekûn / 1620

Sahîh / 26280 Hissetü'z-zevce / 3297 Hissetü'l-ümm / 4396 Hissetü'l-ibn / 5338 Hissetü'l-ibn / 5338 Hissetü'l-ibn / 5338 Hissetü'l-bint / 3669

Belge: 24 Verâset ve tereke

Dâru's-sa'âdeti'ş-şerîfe ağası nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan olup kâffe-i umûr-ı şer'iyyesi tarafımıza ihâle buyurulan merhûm Sultân Mehmed Hân Evkâfî kurâsından İnegöl Bursa kazâsına tâbi' Atanî ? nâm karyede sâkin iken bundan akdem fevt olan Kumkum oğlu Halîl'in verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Rukiye bint-i İbrâhîm ile sulbü sığâr-ı evlâdı Sâlih ve Sâliha ve Habîbe'ye münhasır olduğu zâhir ve nümâyân olduktan sonra Müteveffâ -yı mezbûrun bi't-taleb muhalledâtı ketb u tahrîr u tahmîn-i sahîh ile pahâne takvîm olunan defteridir ki zikr olunur Fî 21 /.../ (1)203 Yorgân3 ve döşek 1 / 200 Minder 2 / 80 Köhne kilim 2 ve çuval 1 / 240 Köhne yasdık 1 / 20 Tüfenk 1 / 280 Köhne niş ve dolama ve kuşak / 100 Âlât-ı çift-i ma'lûme / 60 Hırdavât-ımenzil / 80 Avân-ı nuhâsiye çift 14 / 560 Hinta ve(...)yaş kıl 9 / 361 Hatab ve (...) Ve kazan hissessi / 320 Vakfa ? hinta (...)3 / 80 Kazma bel nacâk orak tahra / 80 Döğen ve oluk / 120 'Araba 1 / 480 İştira olunan anbâr / 560 Mısır ve nohûd kıl 3 / 80 Menzil-i mülk der karye ma'a anbâr /2020 Kara sığır öküzü çift / 1200 Kara sığır tosunu / 880 Tonbay dügesi / 1040 Kara sığır ineği re's 1 / 320 Kara sığır dügesi 3 / 720 Vakfa? kara sığır tosunu 3 / 340 Mülk-i bâğ der karye (...)3 / 1680 Mezrû' hinta kıl 237/ 70-40 / 1280 Mezrû' şaîr kıl 234/20 / 680 Merdümek-i mezrû' kıl 10 / 200 Yekun / 14380

Mesârif-i techîz / 600 Resm-i kısmet / 360 Kalemîye ve huddâmiye ve muhziye / 140 Yekûn / 1100 Sahîh / 13180 Yalnız on üç bin yüz seksen paradır.

Hissetü'z-zevceti'l-mezbûre / 1647 Hissetü'l-ibn / 5764 Hissetü'l-bint / 2882 Hissetü'l-bint / 2882

Belge: 25 Vasi

Bâlâda mestûr üç nefer-i sağırûn-ı mezbûrunun babalarından muntekıl mâl-ı mevrûslarını hıfz u tesviye -i umûrlarını bir vasî lâzım ve mühim olmağın 'iffetle mevsûfe ve vesâye-i mezkûre 'uhdesinden gelmeye kâdire vâlideleri mezbûre Rukiyye Hâtûn vasiyyeleri nasb u ta'yîn olduğu işbu mahalle şerhi verildi.

Belge: 26 Nafaka

Dâru's-sa'âdeti'ş-şerîfe ağası nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan bâ-hatt-ı hümâyûn kâffe-i umûr-ı şer'iiyesi mahrûse-i Bursa'da Harameyn-i Muhteremeyn müfettişi vekîllerine ihâle buyurulan mahrûse-i mezbûrede 'ubûde-il-ced' mağfiret-i Rabbânî 'aleyhi rahmetü'l-bârî Çelebî Sultân Mehmed Hân evkâfi kurâsından İnegöl Bursa Kazâsında vâkî'Âtânî nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden Kumkum oğlu Halîl'in verâseti zevce-i metrûkesi Rukiye bint-i İbrâhîm nâm hâtûn ile sulbü sığâr-ı evlâdı Sâlih ve Hasan'a ve Sâliha'ya munhasır olduğu lede'ş-şer'il-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra Sağırân-ı merkûmânın vâlideleri ve taraf-ı şer'at-ı garrâdan mansûbe vasiyyeleri işbu bâ'isetü'l-vesîka mezbure Rukiye nâm hâtûn meclis-i şer'-i hatîr lâzımı't-tevkîrde takrîr-i kelâm ve tavzîh 'ani'l-merâm edip vasiyyeleri olduğum sağırân-ı merkûmânın nafaka ve kisve bahâne kemâl-i zarûretleri olmakla babaları müteveffâ-yı merkûmdan muntekıl mâl-ı mevrûslardan kadr-ı kifâye-i nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunmak bi'l-vesâye matlûbumdur dedikte hâkim-i mevkî-'i sadr-ı kitâb tûbâ lehû ve husn-ı meâb efendi hazretleri dahî Sağırân-ı merkûmân nafaka ve kisve bahâlarına kifâyet edecek külle yevm her birine ikişer paradan üç nefer evlâd-ı sığâr-ı merkûma yevmî altı para farz u takdîr etdirib sarfa ve vakt-ı zarûrette istidâneye ve lede'z-zıfır. sağırân-ı merkûmânın emvâline rücû'a Vasiyye-i merkume Rukiye Hâtûna kibel-i şer'den izin birle mâ huve'l-vâkî' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmi'l-hâdi ve'l-ışrîn min şehri Ramâzâne'l-mübârek senete selâsin ve mieteyni ve elf. Men lehü'l-'izzü ve'ş-şeref ..... İbrâhîm Hatîbzâde es-Seyyid 'Osmân Ağa .....bânisi Hâfiz Mustafâ Kumkum Mehmed Beşe der karye-i merkûme İbrâhîm Ağa tâbi-'i Es'ad Bey Sûfîzâde Hâfiz Ahmed Efendi

Vr. 4-b**Belge: 27 Da'vâ**

Mahrûse-i Bursa sükkânından Dumânzâde es-Seyyid el-Hâc İbrâhîm Efendi İbni'l-merhûm es-Seyyid İbrâhîm Efendi Meclis-i şer'-i hatîr lâzımı't-tevkîrde sâbikan Sofya kâdîsı kâdîzâde 'izzetlû Mehmed Selîm Efendi Hazretleri mahdarında ikrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm edip bi'l-fi'îl bâbü's-sa'âdeti's-seniyye ağası nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan mahrûse-i Bursa'da vâkî Bâyezid Paşa evkâfi müsekkafâtından mahrûse-i Bursa'da yoğurd hâli demekle 'arîf hân derûnuda vâkî' ma'lûmu'l-hudûd ve'l-cîrân Odalarda on beş sehm i'tibâriyle üç sehmi vâlidem mersûmeden bana intikâl etmekle sihâm-ı mezkûreden üç sehm hisse-i şâyi'amı yüz elli gurûş yedî makbûz mukâbelesinde mûmâ ileyh efendi hazretlerine ferâğ ve tasrîd edip bedeli olan meblağ-ı merkûm yüz elli gurûşu yedlerinden Tamâmen ve kâmilen ahz u kabz edip hân-ı merkûmda vâlidemden muntakıl oda-i sâireden benim 'alâka ve medhalim kalmayıp efendi mûmâ ileyh Hakk-ı mufavvazı olmuşdur Lâkin hâlen mütevellî-yi şerîf Bursa'da mevcûd olmakla işbu takrîrim ketb u terkîm ve sûret-i saki mütefevviz Mûmâ ileyh efendi

yedine i'tâ olunmak matlûbumdur dedikde gabbe't-tasdîki's-şer'î işbu vesîka hıfzan li'l-makâl ketb ve imlâ ve efendi Mûmâ ileyh yedine def' ve i'tâ olunmağın mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketbolundu Fi'l-yevmi'l-hâmis min Şevvâli'l-mükerrem senete selâsin ve mieteyni ve elf. Muhzir 'Osmân Beşe Hatîbzâde es-Seyyid 'Osmân Ağa Sâ'î Mollâ Mehmed Emîn Kâtib Ahmed Efendi Feyzîzâde es-Seyyid Mustafâ Efendi Levhîzâde es-Seyyid Mehmed Sa'îd Efendi es-Seyyid Mustafâ Efendi

Belge: 28

Yazılmışdır..... Hidmetlerini bi'n-nefs kendisi görmek .....

Belge: 29 Temessük

Bâ'isü tahrîr-i hurûf oldur ki Mütevellîsi olduğum Bursa'da vâki' kabmekân fûrûş-ı âşiyân mersûm kilerci Sultân 'alemşâh vâlide hazretlerinin câmi'-i şerîfi evkâfi Karyelerinden kazâ-i mezbûre tâbi' Duraklı ve tevâbi'î karyelerini işbu bin iki yüz üç senesi Martı ibtidâsından Şubâtı gâyetine gelince Zabt etmek üzere işbu dâdende temessük-i kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân 'İzzetlû Bostânî es-Seyyid Ahmed Ağa zîde kadruhû'ye sene-i sâbıkı Üzre yalnız karyeden hâsil a'sâr-ı şer'iyye ve rusûm-ı 'örfiyye ve cürm-i cinâyet ve tâpû-yi zemîn ve resm-i garsâne ve ..... kaçkûn? Ve mâl-ı gayr ve mefkûd ve beytü'l-mâl-ı 'âmme ve hâssa ve müjdegâne-i kavî ve câriye ve deştânî ve resm-i otlak ve kışlak ve resm-i bostân Ve sâir kadîmden taraf vakfa'âid olan rusûmât-ı cüz'î ve küllî her ne ise kânûn-ı kadîm üzere ve sinîn-i sâbıkalarda Olageldiği vech üzere zabt edip ve vakf-ı mezbûr selâtîn 'atâm evkâfından makrûzu'l-kalem ve maktû'l-kadem min külli'l-vücûh serbest olmakla serbesiyet şurûtu üzere ahz u kabz u rabt eyleyip âhardan ferd mâni' olmaya Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Belge: 30 Da'vâ

Daru's-sa'âdeti's-şerîfe ağası hazretlerinin nezâret-i 'aliyyelerinde âsûde-i evkâfdan Harameyn-i Muhteremeyn şerrefehumallâhu fi'd-dâreyn evkâfi yürükânından Kôbâş cemâ'atinden olup Yıldırım Bâyezîd Hân vakf-ı şerîfi kurâsından Okcular nâm karyede mütemekkin iken bundan akdem vefât eden Mehmed Kethudâ İbn-i 'Osmân kethudâ'nın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Ümmühân bint-i Ahmed ve evlâd-ı sığârı 'Osmân ve Halîl ve Hanîfe ve 'Âişe ve kebîre kızı Fatma'ya münhasır olduğu lede's-şer'î'l-enver zâhir ve numâyân olduktan sonra Mihâlîç boğazında sâbikan kemer keçi Kethudâsı Eyyûb oğlu 'Alî nâm kimse meclis-i şer'-i hatîr lâzimu't-tevkîrde sığâr-ı mezbûrünün 'ammileri ve bâ-ma'rifet-i şer'-i enver mansûb vasîleri ve zevce-i mezbûre Ümmühân ve kebîre kızı Fatma taraflarından vekîl-i şer'îleri olan Süleymân bin 'Osmân mahdarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edip müteveffây-ı mezbûr Mehmed kethudâya vefâtından altı ay mukaddem nakden iki bin dokuz yetmiş üç gurûş def'u teslîm etmiş idim meblağ-ı merkûmdan beş yüz gurûş ahz u kabz edip bâkî iki bin dört yüz yetmiş üç

gurûşu bana edâ ve teslîm etmeden fevt olmakla suâl olunup terekesinden alıverilmesi matlûbumdur dedikde gabbe'l-istintâk ve'l-inkâr müdde'î merkûmdan müdde'âsını mübeyyin beyyine talep olundukda ba'de'l-istimhâl ve'l-imhâl ityân-ı beyyiden izhâr-ı 'aczedip

Vr. 5-a

verese-i mezbûreden zevce-i merkûme Ümmühân ve Fatma'ya dahî tahlife râğıb ve tâlib olmamakla bî-vech ve bi-lâ beyyine muârazası men' u def birle mâ huve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olundu Fi'yevmi's-sâbi'i 'aşer min şehri Şevvâli'l-mükerrem senete selâsin ve mieteyni ve elf.

Muhzir ' Osmân Beşe / Mi'mâr el-Hâc Şerîf Hüseyin Ağa / Sûfîzâde Hâfız Ahmed Efendi Fahru'l-müderrişin Levhî zâde es-Seyyid Mehmed Saîd Efendi / 'Umdetü'l-müderrişin Feyzîzâde es-Seyyid Mustafâ Efendi

Belge: 31 Nikah

Bâ-hatt-ı humâyûn kâffe-i umûr-i şer'ıyyesi mahrûse-i Bursa'da mahkeme-i teftiše ihâle buyurulan köy nâm nâm karyede esâmi'l-mükerrem Gabbe's-selâm inhâ olunur ki karye-i mezbûrede mütemekkin Yörükân cemâ'atinden Kezibân bint-i Mehmed nâm bint-i sağıreyi Velî nâm akrebi ve bâ-şer'î şerîf vasîsi izniyle cemâ'at-ı mezbûreden Bebûmuş oğlu Mustafâ nâm kimseye mahdar-ı şühûdda yüz gurûş mehr-i müeccel ve ba-defter-i ma'lûm-ı eşyâ -i mu'aceli ile merkûme ile 'akd u nikâh olduğunu havî işbu mürâsele-i şer'ıyye hıfz oluna ve's-selâm Hurrira (1)204

Belge: 32

Nefs-i Pazarcık ve Eskişehir merkezinden Gündüz karyesinin umûr-ı şer'ıyyesi teftişi ihâle olundu

Belge: 33 Ferman-ı şerîf

Kudvetü'l-'ulemâi-'l-muhakkıkîn Bursa'da Hameyni's-Şerîfeyn müfettişi vekîli Mevlânâ (boş) tevkî'-i refî'-i humâyûna vâsıl olıcak ma'lûm ola ki iftihârul-havâss ve'l-mu'ribîn mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin bâbü's-sa'âdeti's-şerîfem ağası 'Osmân Ağa dâme 'uluvvuhû rikâb-ı humâyûna 'arz gönderip taht-ı nezâretinde olan evkâfdan müteveffâ Kara Mustafâ Paşa'nın Hudâvendigâr sancâğında Bâzarcık kazâsında binâ eylediği câmi'-i şerîfi evkâfından nefsi Pâzarcık ve Eskişehir nâhiyesinde vâkı' Gündüz karyesi ahâlîsinden ve murtezaka-i vakf-ı mezbûrdan mazbûtu'l-esâmî Cem gâfir meclis-i şer'a gelip takrîr-i kelâmlarında vakf-ı şerîf-i mezkûr ağası mûmâ ileyhın nezâretinde olmak takrîbi ile vakfın ve ahâlî Ve re'âyâsının bi'l-cümle umûr-ı şer'ıyyesi bâ-hatt-ı humâyûn şevketmadrûn ancak mütevellîleri ma'rifetiyle Bursa'da Hameyn müfettişi vekîli muvâcehesinde Rû'yet ve istimâ' olup âhar kudât ve nüvvâb rû'yet ve istimâ'eylememek üzere mukaddemen emr-i şerîf-i 'âlîşân i'tâ olunmuş iken Etrâf-ı kazâ ve kurâ'da vâkı' müteğallibe ve ehl-i 'örf taraflarından itâle-i dest-i te'addîden hâlî olmayıp kazâ hâkimleri dahî mütâbe'at Birle hilâf-ı hatt-ı humâyûn re'âyây-ı Hameyni rencîde ve te'addîden hâlî olmaların bildirip mukaddemen verilen emr-i 'âlîşân mücebince vakf-ı Mezbûr kurâsından Pazarcık ve Eskişehir nâhiyesinden Gündüzler karyesi ahâlîsinin bi'l-cümle vâkı'olan de'âvây-ı şer'ıyyeleri mütevellîleri Ma'rifetiyle Bursa'da Hameyn müfettişi vekîli muvâcehesinde şer'an rû'yet ve istimâ' olup âhar kudât ve nüvvâb taraflarından Rû'yet ve istimâ'olunmayıp vechen mine'l-vücûh ehl-i 'örf tâifesi taraflarından dahî müdâhele olunmak için yedlerine müceddeden Bir kıt'a emr-i 'âlîşânım i'tâ olunmasını Hameyn müfettişi vekîli Mevlânâ Hâfız Muhammed Emîn zîde 'ilmuhû i'lâm eylediği ecilden hazîne-i 'âhidemde mahfûz Anadolu muhâsebesi defterlerine nazar olundukda bâbu's-sa'âdetim ağası nezâretinde olan evkâfdan İstânbül ve Bursa ve İnegöl ve Yenişehir ve Kütâhya ve Bâzarcık ve sâir kazâlarda vâkı' merhûm Kara

Mustafâ Paşa ve Hamîd Bey evkâflarının ve re'âyâlarının mütevellîleri ma'rifetleriyle zuhûr eden de'âvâ ve nizâ'ı âhar mahalde istimâ' olunmayıp Bursa'da Haremeyni'ş-Şerîfeyn müfettişi vekîli muvâcehesinde görülüp kudât ve nevâhî nâiblerinin ol vechile vâki' olan zulm ve te'addîleri men' u def' olunmak bâbında nâzır-ı vakf 'arziyle bin yüz altmış altı senesinde emr-i şerîf verildiği ve Bursa'da vâki' merhûm Kara Mustafâ Paşa'nın tevliyeti evlâdı vâkıfdan nısf hissese Nu'mân Bey ve Mehmed Emîn Bey veledân-ı kebîr üzerlerinde ve nısfî âharı dahî yine evlâd-ı vakıfdan müşteriki Es'ad Bey zîde kadruhûnun ber vech-i meşrûta üzerinde olduğu derkenâr olundukda imdi derkenârı mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel edip dahî nezâret-i müşârün ileyhde olan evkâf kurâsı re'âyâlarının vâki' olan da'vây-ı şer'iyeleri âher mahalde istimâ' olunmayıp Bursa'da Haremeyni'ş-Şerîfeyn müfettişi vekîli muvâcehesinde görülüp kudât ve nüvvâb ve nevâhî nâiblerinin ol vechile vâki' olan zulm u te'addîlerinin men' u ref'i bâbında târîh-i mezkûrde emr-i şerîf verildiği hazîne-i 'âhidem defterlerinde mukayyed olmakla mukaddem verilen emr-i şerîfime ibtinâ bu def'a şerefzîr-i sudûr eden işbu emr-i 'âlîşânım mücebince sen ki müfettiş vekîli mûmâ ileyhsin fî mâ ba'd evkâf-ı mezkûren re'âyâlarının vâki' olan da'vây-ı şer'iyelerin sen hak ve 'adl üzere rü'yet eyleyip mazmûn-ı 'âlîşânımla 'âmil olasın şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâdisi 'aşer min Ramâzân senete selâsin ve mieteyni ve elf Kostantîniyye'l-mahrûse

Vr. 5-b

Belge: 34 Mütevellî hakkının hıfzına dâir fermân-ı şerîf

Kudvetü'l-'ulemâi'l-muhakkıkîn Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn vekîli Mevlânâ (boş) zîde 'ilmuhû ve kudvetü'l-emâsîl ve'l-akrân enderûn-ı humâyûn Hazînedârbâşısı tarafından mübâşir ta'yîn olunan Süleymân zîde kadruhû tevkî'-i refi'-i humâyûn vâsıl olucak ma'lûmola ki iftihâru'l- havâs ve'l-mu'ribîn enderûn-ı humâyûnum hazînedâr başısı Hasan zîde 'uluvvuhû rikâb-ı humâyûnumda dîvân-ı humâyûnuma 'arz gönderip nezâretinde olan evkâfdan Bursa'da vâki' kutbu'l-'ârifin Akbıyık Sultân evkâfının karyelerinden Yarıksâr kazâsına tâbî' Akbıyık ve Ayvacı nâmân karyelerin yolunu? evlâda meşrûta olduğu ve hisse-i ma'mûl pahâsında müfid olup müddet-i vâfireden aslah-ı evlâddan Nasrullâh ve 'Abdullatîf zîde kadrumâ bâ-berât-ı 'âlîşân mutasarrıflar olup âhardan müdâhale îcâb etmez iken Bursa Yenîşehri sâkinlerinden şehirli oğulları Ahmed ve Hasan nâm kimseler 'ademi itâ'atlarından nâşî sâlifuz-zikr Akbıyık ve Ayvacık Karyelerini mütevellî-i merkûmlara ta'şîr etdirmeyip fuzûlî cebren kendileri zabt ve hâsıl olan mahsûlâtı tağallüben ahz u kabz Ve vakf-ı şerîf 'özü-i küllî etmeleriyle sıyâneten li'l-vakf bundan akdem merkûmân ile Bursa'da Haremeyn müfettişi vekîli muvâcehesinde Terâfu'-ı şer' olundukda mezbûrların vakf-ı merkûm hudûdunda kat'an 'alâka ve medhali olmadığı şer'an zâhir ve sâbit Merkûmlara taraf-ı şer'den tenbîh olmuş iken mütenebbih olmayıp dâimâ mütevellî-i vakfî bi-lâ müceb ta'cîz ve tekdîrden hâlî olmadıklarını İfade zımında mütevellîleri inhâ ve ihbâr etmeleriyle vech-i meşrûh üzere vakf-ı merkûm kurâlarını mütevellî-i vakf tarafından zabtetdirilmeyip merkûmların tağallüben ahz u kabz eyledikleri mahsûlât-ı evkâf ma'rifet-i şer'le kendilerden 'alâ eyyi hâl tahsîl ve fî mâ ba'd umûr-ı vakfa ve kurâların Mahsûlâtına müdâhale etdirilmeyip kadîmesi üzere mütevellî tarafından zabt olunup merkûmların tağallüben ahz u kabz eyledikleri mahsûlât-ı Vakf ma'rifet-i şer' ve ta'yîn olunan mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle mezbûrân Ahmed ve Hasan'dan tahsîl ve ahz u kabz ve mezbûrların vazîfelerine Edâ olunup ma'rifet-i şer' ile

te'addileri men'u def' mütenebbih olmazlar ise merkûmların âsitâne-i 'aliyyeme ihzâr ve Haremeyn müfettişi Muvâcehesinde şer'ile murâfa'a ve ihkâk-ı hak olunmak için emr-i şerîfim verilmek recâsına i'lâm eylediği ecilden hazîne-i 'âmiremde Mahfûz olan Anâdolu muhâsebesi defterlerine nazar olundukda Bursa'da vâki' Akbıyık Sultân vakfının rub'hisse tevliyeti mezkûr Nasrullâh Halîfe ibn-i Mehmed veled ..... ve rub' hissesi dahî merkûm 'Abdullatîf veled-i Mahmûd 'an evlâd-ı vâkıfın Şeyhu'l-islâm işâretiyle Ve Yârhisâr Bursa'da vâki' Ayvacık karyesi vakfının nisf hisse tevliyeti dahî Mehmed 'Alî ve 'Abdullatîf veledân-ı Mahmûd 'an evlâd-ı vâkıfın Bi-la işâret..... ..... üzerlerinde idiği dahî derkenâr olundukda imdi mücebinece 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur Buyurdum ki hükmi şerîfimle mübâşir-i mezbûr vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel edip dahî sen ki mevlânây-ı mûmâ ileyhsin husûs-ı mezbûru mahallinde ma'rifetin ve mübâşir-i merkûm ma'rifeti ve ma'rifeti şer'ile göresin karyeteyn-i mezbûreteyn vakfı mahsûlâtından merkûmânın tağallüben zabt eyledikleri mahsûlât her ne ise kendilerden mübâşir-i merkûm ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile tahsîl ve karyeteyn-i mezbûreteyn mütevellîleri taraflarından zabt ve ta'sîr etdirdip hilâf-ı şer'-i şerîf mu'allel ve muhâlefet etdirmeyesin şöyle bilesin merkûmân bu def'a dahî mütenebbih olmazlar ise Âsitâne-i sa'âdetimde Haremeyn-i şerîfeymüfettişi muvâcehesinde murâfa'a-i şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hak olunmak için merkûmânı mübâşir-i mezbûr ma'rifetiyle Âsitâne-i sa'âdete ihzâr edip müceb-i emr-i şerîfimle 'âmil olasin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasin Tahîren fi'l-yevmi'r-râbi'i 'aşer min Şevvâl / 1203 Kostantîniyye'l-Mahrûse

Belge: 35 Temessük

Temessük-i Çardak Karyesi

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki

Bâ-hatt-ı humâyûn mütevellîsi olduğum merhûm Dâvûd Paşa Gâzî evkâfı mukâta'âtından Bursa Yenîşehîr kazâsında vâki' Çardak Ve tevâbi'i karyesi Fatma Hâtûn Vakfı ile ber vech-i iştirâk üç akçe i'tibâriyle vakf-ı mezbûrun iki akçe hissesi İşbû bin iki yüz üç senesi Martı ibtidâsından Şubâtı gâyetine değin tarafımızdan zabt u iltizâmına tâlib ve râğıb Olan dârende-i temessük kudvetü'l-emâsîl ve'l-akrân es-Seyyid el-Hâc Mustafâ zîde kadruhû'ya der'uhde ve iltizâm ol dahî İltizâmı kabûl ve birle iltizâmı olan mâl-ı vakfı teberru'an lil-vakf ber vech-i yesîr tarafımıza edâ ve teslîm etmekle yedine İşbû zabt temessükü i'tâ olundu İnşâallâhu te'âlâ sene-i mezbûreye mahsûben mukâta'ât-ı mezkûreden hasâsîr-i Mezbûreye 'âid olan a'sâr-ı şer'iyye ve cürm-i cinâyet ve bâd-ı hevâ ve yâve ve kavî ve câriye-i mîr dükkânesi ve 'öşr-i kovân Ve ipek ve resm-i bâğât ve dolâb ve 'arûsâne ve gerdek ve otlak ve kışlak ve .. ve rusûmât-ı sâiresinin Sene-i sâbikalarda şürût-ı serbesiyet üzere teveccühle zabt olunagelmek ise ağay-ı mûmâ ileyhsin dahî sene-i sâbikalar misillü bir sene kâmilen zabt u rabt edip cem'u tahsîline zabt u rabtına taraf-ı âhardan ferd-i vâhid mâni' ve müzâhim olmayalar Tahîren 'an evveli Mayıs / 1203

Vr. 6-a

Belge: 36 Zimmet

Kudvetü'l-'ulemâi'l-muhakkıkîn Bursa'da Haremeyn müfettişi vekîli Mevlânâ (boş) zîde 'ilmuhû tevki'-i refi'-i humâyûnavâsıl olıcak Ma'lûm ola ki 'Abdî nâm kimse rikâb-ı humâyûna 'arz-ı hâl

edip bunun babası Hüseyin nâm kimse fevt oldukda bin beş yüz Gurûşluk irs-i şer‘le buna intikâl etmiş iken bu ol vakitte sabî bulunmakla ber müceb-i defter kasâm yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Dedesi Hasan nâm kimse bi’l-vesâye ahz u kabz edip ve ba‘dehû erişip bâliğ ve da‘vâya kâdir oldukda zikr olunan emvâl Ve eşyâ ve nükûdu vasî-i mezbûrdan taleb eyledikde hilâf-ı şer‘-i şerîf te‘allül ve muhâlefet ve murâfa‘a olduklarında meblağ-ı mezbûr Zimmetinde olduğunu ikrâr ve edâsını ta‘ahhüd etmiş iken kable’l-edâ vasî-i merkûm fevt olup terekisini ahz u kabz eden yine karye-i mezbûre Sâkinlerinden karındâşı ‘Ömer nâm kimseden ve mâl-ı müteveffâdan taleb eyledikde mezbûr şirrete sülûk ve karındâşım müteveffây-ı mezbûr ile hayâtında yüz oyuz gurûşa sulh olmuş idin diye gıyâbında peydâ eylediği müzevver hucet ile te‘allül Ve lede’l-mürâfa‘a müdd‘âsını vech-i şer‘î üzere isbât edemeyip vech-i meşrûh üzere müteveffây-ı mezbûrun zimmetinde olan ol mikdâr gurûş hakkı mezbûr ‘Ömer’den ve mâl-ı müteveffâdan tahsîli için taraf-ı şer‘den tenbîh olunmanın ba‘zı mütegalibeye istinâden hilâf-ı şer‘-i şerîf edâda te‘allül ve muhâlefet ve ibtâl-i hisse ve ‘özl irâdesinde olduğun ve bu bâbda da‘vâsına mutâbık şeyhü’l-islâm’dan fetâvây-ı şerîfe verdiği bildirip fetâvây-ı şerîfe mücebince çavuş mübâşeretiyile sen ki Bursa’da Hameyni’ş-Şerîfeyn müfettiş vekîli Mevlânây-ı mûmâ ileyh sin huzûrunda terâfu’-ı şer‘ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında hükm-i humâyûnum recâ eylediği ecilden sen ki müfettiş vekîli mevlânây-ı mûmâ ileyh sin eger da‘vâsın kizbi zâhir olur ise hizmet-i mübâşiriyesi tarafından verilmek üzere mahallinde şer‘le görülmek emrim olmuşdur Buyurdum ki dîvân-ı humâyûnum çavuşlarından mübâşir ta‘yîn olunan kudvetü’l-emâsil ve’l-akrân ‘Ömer Çavuş zîde kadruhû hükm-i şerîfimle Vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzere ‘amel dahî sen ki mevlânây-ı mûmâ ileyh sin ma‘rifetin ve ta‘yîn olunan çavuş mübâşeretiyile Mezbûru mahallinde meclis-i şer‘a ihzâr ve bununla terâfu’-ı şer‘ve mukaddemen bir def‘a şer‘le görülüp fasl olmayan husûsların tamâmı hak Ve ‘adl üzere mukayyed olup göresin i‘lâm olduğu üzere ise ol bâbda muktezây-ı şer‘-i kavîmle ‘amel edip dahî ba‘de’s-sübût Bu muktezây-ı şer‘-i enver icrây-ı şer‘ ve ihkâk-ı hak eylesin şöyle ki da‘vâsında kizbi zâhir olur ise ücret-i mübâşiriyeyi tarafından edâ etdirip mazmûn-ı emr-i şerîfimle ‘âmil olasın şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılâsın. Tahrîren fî evâsıt-ı eş-şerîfe

Belge: 37 Hul‘

Hameyn-i Muhteremeyn evkâfından olup ba-hatt-ı humâyûn kâffe-i umûr-ı şer‘iyyesi mahrûse-i Bursa’da Hameyn müfettişi vekîli efendilere ihâle buyurulan Yıldırım Bâyezîd Hân evkâfından mahrûse-i mezbûre kazâsına tâbî‘ Samânlı nâm karyede sâkin zâtı bi’l-ma‘rifeti’ş-şer‘iyye mu‘arrafa olan Hanîfe bint-i Halîl nâm Bîkr-i bâliğa meclis-i şer‘-i hatîr lâzimu’t-tevkîr’de işbu bâ‘isü’l-vesîka zevc-i gayr-i dâhili Mustafâ bin Halîl mahdarında bi-tav‘ihâ ikrar-ı nâm ve takrîr-i kelâm Edip mezbûr ile beynimizde hüsn-i ülfet hâsıla olmadığından zimmetinde mutazarrır ve ma‘kûd ‘aleyh yüz gurûş mehr-i müeccelim vesîka-i ‘adîm üzerine Yirmi hinta ile olduğumda ol dahî hul‘-ı mezbûru kabûl eylediğinde mezbûr ile hukûk-ı zevciyyete ve sâire müte‘allika ‘âmm-i De‘âvâ ve mutâlebât ve kâffe-i eymân ve muhâsemâtdan merkûm Mustafâ’nın zimmetini ibrâ-i ‘âmm ve râfi‘u’l-hisâm ile ibrâ ve iskât ol dahî kendüye Medfû‘um olan on kîl hinta ile bu târihe gelince hizmet ve sâire müte‘allika ‘âmm-i da‘vâdan benim zimmetimi ibrâ ve iskât ve her birimiz âharın İbrâsını kabûl etmekle birbirimizde kat‘an ve ..... fî mâ ba‘d da‘vây-ı hukûka mahâl kalmadı dedigi merkûm Mustafâ vicâhen tasdîk ve lisânen Tahkîk etmenin mâ huve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu Fî’l-yevmi’s-sâbi‘i ve’l-işrîn min şehri zi’l-ka‘de eş-şerîfe senete selâsin ve mieteyni ve elf. Ve sâir mine’l-huzzar

Muhzir ‘Osmân Beşe İmâm-karye ‘Abdullâh Efendi Akçekaryeli Mollâ Mustafâ Kelesân zâbiti
‘İzzetlû Ahmed Bey

Belge: 38 İbrâ

Harameyn-i Muhteremeyn şerrefehumallâhu te‘âlâ fi’ d-dâreyin evkâfından olup bâ-hatt-ı humâyûn kâffe-i umûr-ı şer‘iyyesi mahrûse-i Bursa’da Harameyn müfettişi vekîli efendilere İhâle buyurulan Şeyh karyesi ahâlîsinden es-Seyyid Hüseyin bin Mustafâ nâm kimse meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzimu’-tevkîr’de karye-i merkûmede sâkin sulbî oğlu es-Seyyid Hasan nâm kimse mahdarında ikrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm edip bundan mukaddem oğlum merkûmdan tarla icâresi ve karz yüz seksân keyl-i Bursa hinta Ve on keyll ulaf ve beş keyl nohûd ve öküz semeninden bâkî on dört gurûş taleb ve da‘vâ eylediğinde merkûm ba‘zını inkâr ve ba‘zını ikrâr Lâkin def‘u teslîm etmiş idim diye def‘a tasaddî eyledikten sonra bundan akdem müteveffîye olan vâlidesi zevcem terekesinden mîrâs ve da‘vâ talebinde olduğunda beynimizde sâri‘ât olmuş idi el-hâletü hazîhi beynimizde muslihûn tavasut edip ben da‘vâ sadedinde eşyâ-i mezkûreden oğlum merkûmun zimmetini meccânen ibrâ ve iskât edip ol dahî vâlidesinden mîrâsı için kendi mâlımdan olmak üzere hâlen sâkin olduğum menzilde fevkânî bir oda ve bir sofa ve tahtında vâkî‘ âhûr ve bir mikdâr havlûyu ifrâz ve kendüye ba‘de’t-tahliye def‘u teslîm ve temlîk eylediğimde ol dahî kabûl edip irse vesâireye müte‘âllika ‘âmme-i de‘âvâdan benim zimmetimi ibrâ ve iskât ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik dediğini oğlu merkûm es-Seyyid Hasan vicâhen tasdîk ve lisânen tahkîk etmeğın mâ huve’l-vâkî‘ bi’t-taleb ketb olundu Fî’l-yevmi’t-tâsi‘i ve’l-‘işrîn min şehri zî’l-ka‘deti’ş-şerîfe senete selâsin ve mieteyni ve elf mine’l-ciheti men lehu’l-‘izzu ve’ş-şeref

Mollâ Ahmed bin Mustafâ der karye es-Seyyid ‘Osmân Ağa Hatîbzâde Müderris Bevvâb ‘Alî Efendi Fransaî Hoca Mehmed Efendi Sûfîzâde Hâfız Ahmed Efendi Sâ‘î Mehmed Emîn Ağa Muhzir ‘Osmân Beşe

Vr. 6-b

Belge: 39 Da‘vâ

Der-i devlet-mekîne ‘arz-ı dâ‘î kemîneleridir ki mahrûse-i Bursa’da vâkî‘ Yıldırım Bâyezid Gâzî ‘aleyhi rahmetü’l-bârî Evkâfî kurâsından Tirilye’de sâkin ‘Abdî nâm kimsenin karye-i merkûme sükkânından ‘Ömer nâm kimse ile mîrâne müte‘allik da‘vâsı hakk-ı ‘adl üzere rü’yet ve istimâ‘ ve ba‘de’s-sübût tahsîl olunması bâbında merkûm ‘Abdî ‘nin rikâb-ı humâyûna takdîm eylediği ‘arz-ı hâline mebnî bu râîlerine hitâben şeref-bahş-ı sudûr olan fermân-ı ‘âlîşân dîvân-ı humâyûn çâvûşlarından ‘Ömer Çâvûş mübâşirinle lede’l-vürûd imsâkle merkûm ‘Ömer huzûr-ı şer‘a ihzâr ve emr-i ‘âlî muvâcehesinde feth u kırâat ve sem‘an ve tâ‘aten merâsimini ba‘de’l-edâ müdde‘î-yi merkûm ‘Abdî mezbûr ‘Ömer ile terâfu‘larında bundan akdem Babam Hüseyin vefâtında eşyâ ve emvâl ve nükûdundan..... intikâl eden bin yüz sekiz bin gurûşu ben sağîr bulunduğum ecilden Köse oğlu Hüseyin mürâseleten bi’l-vesâye kabz ve hayâtında bana yüz gurûş def‘u teslîm mâ‘adâ bin sekiz gurûş kable’l-edâ fevt olup terekesine bi’l-verâse merkûm ‘Ömer vaz‘-ı yed etmekle suâl olunup alıverilmesi murâdımdır diye ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûr ‘Ömer cevâbında bunun cedd i müteveffâ-yı mezbûr vefâtından mukaddem vehm -i nâşi? olan alacak beş yüz gurûşluk temessükü

kendüye teslim eyledikten sonra yüz otuz gurûş üzerine sulh ve merkûm ‘Abdi bedel-i sulh-ı mezkûr yüz otuz gurûşu cediti merkûm yedinden ahz u kabz edip babasından irs ve sâire müte‘allika ‘âmm -i da‘vâdan merkûmun zimmetini ibrâ ve iskât ol dahî ibrâ-i mezkûrunu kabûl etmişdi diye takrîne mutâbık ibrâz eylediği hüccet-i şer‘iyye mazmûnu gabbe’s-suâl ve ‘akîbe’l-enhâr merkûm ‘Ömer r mazmûn –ı hucceti isbâtıdan izhâr-ı ‘aciz etmekle müddeî-yi merkûm ‘Abdî istihlâf olundukda alâ vakfi’l- mes’ûl ‘an halfin billâhi’l-‘aliyyi’l-a‘la etmegın muvazzaha-yi Müteveffâ-yı merkûm Hasan’ın terekesinden olup bi’l-verâse emvâl ve eşyâsından ....merkûm ‘Ömer’in kabz ve ahz eylediğinden ol mikdârdan keff-i yedine tenbîh olunduğu ve ol vechile mübâşir-i merkûm kulları tekml-i hizmet eylediği hizmet eylediği evvel ki mâni‘ul-hâl bi’l-iltimâs pây-e-i serîr-i a‘lâya ‘arz ve i‘lâm olundu. Hurrira fi ‘ahd-i...(1)203

Belge: 40 İbrâ

Zîr-i nezâret-i hazret-i ağay-ı dâru’s-sa‘âdeti-şerîfede .....âsûde-i evkâfdan Haremeyn-i Muharremeyn şerrefehumallâhu fi’d-dâreyn evkâfı yörükâni Kobâş Cemâ‘atinden olup bundan akdem Mihaliç kazâsında katlen vefât eden Mehmed bin Celîl bin Halîl’in verâseti babası mezbûr Halîl ile li-ebeveyn kız karındaşları kebîre Hadîce ve ‘Âişe’ye münhasır olduğu ba‘de’t-tahakkuk zâtları şer‘an mu‘arrefetân olan mezbûretân Hadîce ve ‘Âişe’den her biri meclis-i şer‘-i hatîr lâzimu’t-tevkîrde cemâ‘at-i mezkûreden işbu bâ‘isü’l-vesîka Deli İbrâhîm bin Mustafâ ve ‘Osmân bin Mehmed nâmlı kimseler mahdarlarında bi-tav‘ihimâ ikrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm edip bundan akdem katlen vefât eden mûrisimiz ve karındaşımız merkûm Mehmedî mezbûrân tüfenk kurşunuyla darb u cerh ve müteessiren vefât etmekle müceb-i şer‘îsini bi’l-verâse da‘vâ ve talep eylediğimizde mezbûran külliyeın inkâr eylediklerinden bizler müdde‘âmızı ber nehc-i şer‘î isbâtıdan ‘acizler olup ol vechile beynimizde münâza‘at-ı kesîre ve muhâsemât-ı vefîre .hâsıl olmuştu elhâleteyn .....def‘an li’n-nizâ‘ beynimizde muslihûn tavassut edip kırk gurûş üzerine inşâ-i ‘akd-i sulh eylediklerinde bizler dahî sulh ve bedel-i sulh –ı merkûm merkûm Deli İbrâhîm ve ‘Osmân’dan ahz u kabz ve beynimizde yirmi beşer gurûş tevzî‘ u taksîm etmekle mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûrun dem u diyetine müte‘allika ‘âmm-i de‘âvâdan merkûmların zimmetlerini ibrâ-i ‘âmm râfî‘u’l-hisâm ile ibrâ ve iskât eylediğimizde anlar dahî bizlere bedel-i sulh olmak üzere medfû‘ları olan kırk gurûşa müte‘allika ‘âmm-i da‘vâdan bizlerin zimmetlerini ibrâ ve iskât ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik dediklerinde gabbe’t-tasdikî’ş-şer‘î mâ huve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu Fî’l-yevmi’l-hâmisi ‘aşer min şehri zilhiceti’ş-şerîfe senete selâsin ve mieteyni ve elf.

Muhzir ‘Osmân Beşe / İbrâhîm Ağa el-Hâc İbrâhîm Piştolu Halîl Pâşâ İbrâhîm bin Halîl Süleymân bin Muhammed Kethudâ Koruklu ve ez cemâ‘at-i Sûfîzâde Hâfız Ahmed Efendi

Belge: 41 İbrâ

Babu’s-sa‘âdeti-ş-şerîfe hazretlerinin nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan olup bâ-hatt-ı humâyûn umûr-ı şer‘iyyesi mahrûse-i Bursa’da Haremeyn-i Muharremeyn müfettişi efendilere İhâle buyurulan Merhûm el-Hâc ‘İvaz Paşa evkâfı kurâsından mahrûse-i mezbûre kazâsına tâbi‘Dere kırığı nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden Rukiye bint-i Hüseyin nâm hâtûnun verâseti zevci Halîl bin ‘Alî ve sadrı sağîr oğulları Ebûbekir ve Hüseyin ile vâlidesi ‘Âişe bint-i ‘Abdullâh nâm hâtûna münhasire olduğu zâhir ve nümâyân olduktan sonra mezbûre ‘Âişe Hâtûn meclis-i şer‘-i hatîr lâzimu’t-tevkîrde

işbu bâ'isul-vesîka zevc-i merkûm Halîl mahdarında bi-tav'iha İkrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm edip bundan akdem müteveffiye olan karım mezbûre Rukiyye'nin terekesinden bi'l-verâse bana isâbet ve intikâl eden hisse-i irsiye-i ma'lûmeyi terekesinden vâzî'u'l-yed olan zevc-i mezbûr Halîl bana def ' u teslim etmekle mezbûre Rukiyye'nin dâhil-i defter ve hâric-i ez defter kalîl ve kesîr bi'l-cümle terekesine müte'allika 'âmme-i de'âvâ ve mutâlebât ve kâffe-i eymân ve muhâsemetdan zevc-i mezbûrun zimmetini ibrâ-i'âmmrâfi'u'l-hisâmve kâti'u'n-nizâ ile ibrâ ve iskâta ol dahî târîh-i kitâba gelince ahz ve i'tâ ve bi'l-cümle hukûk-ı şer'iyeye müte'allika 'âmme-i de'âvâdan benim zimmetimi ibrâ ve iskât ve her birimiz âhârin ibrâsını kabûl eyledik dedikde zevc-i mezbûr Halîl sağîre-i mezbûre 'Âişe bint-i 'Abdullâh'ın cemî'i kelimât-ı meşrûhasını vicâhen tasdik ve lisânen tahkîk etmegin mâ huve'l-vâkı'bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmi's-sâbii 'aşere min şehri Zilhicce's-şerîfe (1) 203 'Alî ağa muhzir 'Osmân Beşe el-Hâc İbrâhîm ağa 'Uryânî-zade Mustafâ Efendi Kırklızâde 'Abdullâh Efendi Sûfizâde Ahmed Efendi

Vr. 7-a

Belge: 42 Şikâyet

Kudvetü'l-'ulemâi'l-müteşeri'în 'umdetü'l-fuzelâi'l-müdakkıkîn Bursa'da Hameyni's-Şerîfeyn müfettiş vekîli Mevlânâ (boş)zîde 'ilmuhû Ve kudvetü'l-emâsîl ve'l-akrân bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan teberdârânsaray-ı 'atîk-i ma'mûre Halîl ^halife zîde kadruhû Tevki'-i refî'-i humâyûna vâsıl olacak ma'lûm ola ki iftihâru'l-havâss ve'l-mukarrabîn mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin ve muhtârü'l-'izzî ve't-temkîn bi'l-fi'ildâru's-sa'âdeti's-şerîfem ağası olup Hameyni's-Şerîfeyn evkâfi nâzırı olan İdrîs Ağa dâme uluvvuhû rikâb-ı humâyûna 'arz gönderip nezâretinde olan evkâfdan Bursa'da vâkı' merkûm ve mağfûr leh Sultân Murâd Hân-ı Sâni ve Hazret-i Emîr Sultân kuddise sırrıhu'l-müste'ân evkâfi mukâta'âtından Yörükân ve tevâbi'î mukâta'ası cemâ'atinden Kôbâş cemâ'ati göçebe reâyâlarının obaşısı Topal Velî ve Hâcî Mustafâ nâm kimseler celb-i mâl sevdâsıyla ehl-i 'ırz re'âyâ fukarâsının üç def'a evlerini basıp ve hayvânlarını sürüp dahl-ı ta'arruz îcâb etmez iken hilâf-ı şer' sekiz kese akçelerini ahz birle tecrîm edip mezbûrların zulm ve ta'diyesine fukarâ tâifesi bir dürlü tâkat getiremediklerinden 'ıyâl ve evlâdların terk ve diyâr-ı âhara müteferrik ve perîşân olmaları ile ihkâk-ı hak olunmak bâbında emri 'âlîşânım sudûrunu cemâ'at-i mezkûre re'âyâlarından Şerîf Mehmed ve el-Hâc Mustafâ ve diger el-Hâc Mustafâ 'arz-ı hâlleri ile ve istid'â etmeleri ile imdi mahallinde ma'rifet-i şer' ve mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle terâfu'-ı şer' olunup mezbûrânın re'âyâ fukarâsı üzerinde zulmen ahzeyledikleri mebâliğ ve hayvânâtın ba'de's-sübûti's-şer'î tahsîl ve ashâbına redd u teslim olunup mahallinde ihkâkı mümkün olmaz ise mezbûrân mübâşir ma'rifetiyle âsitâne-i sa'âdetime ihzâr ağay-ı.... 'arzı ile sâdır olan emri 'âlîşân mücebi icrâ ve tenfiz ve hilâfi hiç ferde vaz'-ı hareket etdirmemk bâbında emri şerîfim verilmek ricâsına i'lâm etmegin mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur Buyurdum ki hükmi şerîfimle mübâşir-i merkûm vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzre ağay-ı müşârun ileyhin 'arzı mücebince şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emri şerîfi celîlü's-şânımın mazmûn-ı münîfi üzre 'amel ve hareket Ve birle hilâfi hiç ferde bir dürlü vaz'- hareket etdirmeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız Tahîren fi'l-yevmi'r-râbi' 'aşer min zi'l-ka'de senet selâsin ve mieteyni ve elf.

Belge: 43 İrsâl-i fermân-ı şerif

Mektûb-ı ağay-ı dâru's-sa'âdeti's-şerîfe Kudvetü'l-'ulemâi'l-muhakkıkîn Bursa'da Hameyni's-şerîfeyn müfettişi vekîli (boş)zîde 'ilmuhû ve bu husûda mübâşir ta'yîn olunan Teberdârân-sarây-ı 'atîk-i ma'mûre .... Halîl zîde kadruhû ba'de't- tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki nezâretimizde olan Evkâfdan merhûm ve mağfûr leh Sultân Murâd Hân-ı Sâni ve Emîr Sultân evkâfi mukâta'âtından Yörükân ve tevâbi'î mukâta'sı Cemâ'atinden Kôbâş cemâ'ati göçebe re'âyâlarının oba başısı Topal Veli ve Hâcî Mustafâ nâm kimseler emr-i 'âlîde Beyân olunduğu üzere ehl-i 'ırz re'âyâ fukarâsının hayvânât ve sekiz kese akçesini ahz ve gadre tasaddi eyledikleri İnhâ ve ol bâbda emr-i 'âlî sudûru istid'â olunmakla imdi ma'rifet-i şer' ve mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle erâfu'-ı şer'olunup mezbûrânın re'âyâ fukarâsından ahz eyledikleri mebâlîğ ve hayvânât ba'de's-sübûti's-şer'îtahsîl ve ashâbına Redd u teslîm olunup mahallinde ihkâk-ı hak mümkin olmaz ise mezbûrân âsitâne-i sa'âdete İlhâr olunmak bâbında Sâdir olan fermân-ı 'âlîşân mücebince mektûb tahrîr ve irsâl olunmuşdur Bi-mennihi te'âlâ vusûlünde müceb-i emr-i 'âlî üzere hareket Ve 'amele dikkat eylesiniz ve's-selâm

Vr. 7-b

Belge: 44 Temessük

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf oldur ki

Hameyni's-Şerîfeyn mukâta'âtında yörükân Bursa ve Arkabârî? ve tevâbi'î mukâta'aları iltizâmı uhdemizde olduguna binâen altı yüz bin ikiyüz üç senesine mahsûben Martı ibtidâsından Şubâtı gâyetine varınca bir sene-i kâmile zikrolunan mukâta'aları zabt u rabt ve mahsûlât ve rûsûmât ve bi'l-cümle 'avâidât? ve tayyârâtını ahz u kabz etmek için tarafımızdan (.....) tâlib ve râgıb olan kudvetü'l-emâcid ve'l-'akrân zîde kadruhû'ye bir sene-i sâbık der'uhde ve iltizâm ol-dahi ba'de'l-kabûl bedel-i iltizâmâtından peşînâtı olan meblağ-ı mezbûru ber vech-i peşîn tarafımıza teslîm ve mâ 'adâsını iki taksît ile edâ ve teslîme müte'ahhid olduğunu müş'ir tarafımıza ma'hûd bihî deyn temessükü vermekle gerekdir ki sene-i merkûme Martı ibtidâsından Şubâtı gâyetine varınca zikr olunan mukâta'aları ağa-yı mûmâ ileyh zabt u rabt ve hâsıl olan a'sâr- ı şer'iyyesin ve rûsûm-ı 'örfiye ve resm-i 'arûsân ve 'avâsir-i (?) sâiresi ber- müceb-i şürût serbestiyet ve mâ tekaddemden olageldiği üzere bi'l-cümle mahsûlât ve rûsûmâtını ahz u zabt u rabt etmesi için işbu zabt temessükü tahrîr ve yed-i mûmâ ileyhe i'tâ olunmuşdur.serbestiyet şürûtuna ri'âyet olunarak ağa-yı mûma ileyhin zabt ve rabtına ve rûsûmâtını ahz ü kabza ve tahsîline mugâyir şürût hiç ferd müdâhele ve müzâhim olmaya tahrîren fi't-târîh mart 1203

Belge: 45 Temessük

Kudvetü'l-'ulemâi'l-muhakkıkîn Bursa Hameyni's-Şerîfeyn müfettişi vekîli olan zîde ilmuhû tevki -'i ref î-'i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki iftihârü'l-havâs ve'l-mu'ribîn Muhtârü'l-'izzi ve't-temkîn bi'l-fi'il dâru's-sa'âdeti's-şerîfem ağası olup Hameyni's-Şerîfeyn evkâfi nâzırı olan İdrîs Ağa dâm-ı 'uluvv-ı rikâb-ı hümâyûna 'arz gönderip nezâretinde olan evkâf mukâta'âtından yörükân-ı Bursa ve tevâbi'î mukâta'asının ber-vech-i iştirâk mâlikâne mutasarrıfları Dervîş 'Alî ve İbrâhîm 'İsmet Bey ve Seyyid 'Atâullâh Bin zîde mecdûhum taraflarından işbu bin iki yüz üç senesi Şubâtı gâyetine gelince bir sene-i kâmile zabt u rabt ve a'sâr ve rûsûmâtın kadîmî üzere ahz u kabz eylemek üzere mukâta'a-i mezbûreyi Bergama? voyvodası el- Hâc 'Ömer zîde kadruhû'ya ilzâm ve tefvîz ve

yedine zabıtnâme i'tâ etmeleriyle verdikleri zabt temessükü mücebince sene-i mezbûre mahsûben mukâta'a-i mezbûrun zabtı için emr-i 'âlîşânım sudûrunu bâ- 'arz-ı hâl istid'â-yı 'inâyet etmegın hazîne-i âmiremde mahfûz Haremeyn muhâsebesi defterlerine nazar olundukda mukâta'a-i mezbûre gayr-ı ez kalemiye senevî on dokuz bin gurûş mâl ve mu'accele-i ma'lûme ile müşterikân-ı sâire ile ber-vech-i iştirâk mâlikâne mûmâ ileyhümün 'uhdelerinde olduğu ve mâlikâne mutasarrıfları taraflarından mahsûl ve rûsûmun kanûn-ı kadîm ve de'b-i?müstedîm üzre cem 'u tahsîl ve ber-vech-i serbesiyet zabt u rabtı için verdikleri memhûr ve ma'mûl bih zabt temessükleri mücebince der'uhde eyledikleri mültezimine zabt u rabt ettirmek muktezâ-yı şürûtundan idüği der-kenâr olunmakla mûmâ ileyhın mültezim-i merkûm 'Ömer zîde kadruhû'ya verdikleri ma'mûl bih zabt temessükü mücebince ber-vech-i serbesiyet ke-mâ f î's-sâbık zabt u rabt ve ahz u kabz edip âhardan bir ferde dahl u ta'arruz ettirmemek bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına i'lâm etmegın imdi mücebince 'amel olunmak bâbında fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerî'atim vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzre ağa-yı müşârün ileyhın 'arzı mücebince şerefâyfte-i sudûr olan işbu emr-i 'âlîşânımın mazmûn-ı itâ'at-makrûniyle 'âmil olub hilâfıyla bir ferd dahl ve ta'arruz ettirmeyesin şöyle bilesin ki 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın ve'sselâm. Tahfîren f î'l-yevmi's-sâdis cümâda'l-ülâ senete selâsin ve mieteyn (imza)

Belge: 46 İbrâ

Sarây-ı Cedîd-i Sultânî Ağası Hazretlerinin nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan olup kâffe-i umûr-ı şer'ıyyeleri mahrûse-i Bursa'da Haremeyn-i Muhteremeyn müfettişı vekîli efendilere ihâle buyurulan mahrûse-i mezbûrede medfûn Yıldırım Bâyezıd Hân vakfı karâsından Mudânya kazâsında vâki'Dede Karyesi hudûdu dâhilinde bundan esbak katîlen hâlik olan(.....) veled-i eysî ?nâm yahûdînin verâseti zevcesi Vântûre? Bint-i Penhas? ve vâlidesi Marîme Bint-i Ishâv? ve li-ebeveyn er karındâşı Hârûn ve kız karındâşı Estere?ye? munhasır olduğu zâhir ve nümâyân olduktan sonra vâlidesi mersûme Mârîme ve kız karındâşı mesfûre Estere? nâm yahûdîyeler taraflarından Husûs-ı âtî 'l-beyânda vekîlleri olduğu tâife-i mezbûre kethudâsı Arslân veled-i Yakôp ve Abraham veled-i Târôh? nâm Yahûdîlerin şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer '-i lâhık olan hâlik-i mersûmun karındâşı mersûm Hârûn asâleten ve vekâleten ve zevcesi mersûme Vantûre ?dahî asâleten meclis-i şer '-i hatîr lâzımu't- tevkîr'de ahâlisi kavmi ? mahsûr olan sâlifü'z-zikr Dere karyesi ahâlisinden olup kendilerden asîl ve eşhâs-ı sâire-i ma'lume taraflarından vekîlleri olan işbu bâ'isü'l-vesîka Eskişehirli (.....)Arîf Mehmed Bin Hüseyin ve Kurt 'Alî oğlu Ahmed nâm kimseler mahdarlarında her biri ikrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm edip bundan esbak karye-i merkûme hudûdu dâhilinde mortumuz? hâlik-i mersûmu karye-i merkûme ahâlisinden 'Abdülfettâh oğlu Feyzullâh Balıkçioğlu Ahmed ve Köse Halîl oğlu Toscu nâm kimse kurşûn ve bıçâk ile katl ve firâr etmeleriyle maktûl-ı mezbûrun kâtil ve cârihleri ancak üç nefer merkûmün olup lâkin ahâli-yi karyenin 'ilm u i'ânetleri vardır diye bundan akdem da'vâ sadedinde olduğumuzda ahâli-yi karye külliyyen inkârlarıyla beynimizde münâza'a zuhûr etmişdi el-hâle?beynehû? ve beynimizde muslihûn tevassut edip kat'an li'n-nizâ' 'an inkâr yüz yirmi gurûş öderse inşâ-i 'akd-ı sulh eylediklerinde bizler dahî asâleten ve vekâleten sulh-ı mezbûru kabul ve bedel-i sulh-ı merkûm ve selâm-ı merkûmân Mehmed ve Ahmed yedlerinden ahz ve beynimizde bi-kadri'l-hisâs iksâm etmekle üç neferden mâ 'adâ bil-cümle ahâli-yi karyenin zimmetlerini mortimiz?hâlik-i mersûmun dem-i diyetine müte'allika 'âmme-i da'vâdan ibrâ ve iskât eylediğimizde anlar dahî ibrâmızı ba'de'l-kabûl yedlere medfû'ları olan bedel-i sulh-ı merkûm yüz

yirmi gurûşdan bizlerin zimmetlerini ibrâ ve iskât bizler dahî kabûl eyledik dedikde tahte't-tasdkî's-şer 'î mâ huve'l-vâki' bi't-talep ketbolundu f î 27/ (1)203

Muhzir 'Osmân Beşe el-Hâc 'Alî tâbi-'i (...) zâde Ma'denizâde 'Alî Efendi Es'ad Efendizâde 'Abdulahâdî Efendi Münhasirzâde Mehmed Saîd Efendi Mehmed Es'ad Efendi ve Karındâşı

Belge: 47 isbât-ibrâ

Ba'dehû üç neferin dahî ibrâları beyân ve isbât olundu.fi 25../ (1)203

Vr. 8a

Belge: 48 İbrâ

Der-i devlet-mekîne 'arz ve râğib dâ'î kemîneleridir ki zîr-i nezâret-i Hazret-i Ağa-i dâru's-sa'âdeti's-şerîfe'de muhmâ? ve âsûde-i evkâfdan Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûr leh Sultân Murâd Hân-ı sâni ve Hazret-i Emîr Sultân kuddise sırruhu'l-müsteân evkâfi yörükân ve tevâbi'i mukâta'ası cemâ'atinden Kobaş cemâ'ati göçebe re'âyâlarının obabaşısı Topal Veli ve el-Hâc Mustafâ nâm kimseler re'âyâ fukarâsın üç def'a önlerini basıp hilâf-ı şer-'i şerîf sekiz kese akçelerini ahz eylediler diye cemâ'at-i mezbûreden Şerîf Mehmed ve'l-Hâc Mollâ Mustafâ ve diger el-Hâc Mustafâ nâm kimseler dîvân-ı hümâyûna bâ-'arz-ı hâl iştikâ ve mebâliğ-i mezkûre mahallinde ba'de's-sübût tahsil ve ashâbına red ve teslîm olunup mahallinde ihkâk-ı hak olmaz ise merkûmân mübâşir ma'rifetiyle âsitâne-i sa'adete ihzâr olunması bâbında bu fakîre hitâben şerefbaş-ı sudûr olan fermân-ı 'âlîşân bu husûsa mübâşir ta'yîn buyurulan teberdârânserây-ı 'atîk-i ma'mûleden Halîl Ağa kulları yediyle lede'l-vürûd imsâkle merkûm Topal Veli ve'l-Hâc Mustafâ huzûr-ı şer'a ihzâr ve emr-i 'âlî muvâcehelerinde feth ve kırâet olundukda sem'î ve tâ'ati merâsimini ba'de'l-edâ' derûn?-ı 'âlîşânıma isimleri mezkûr müddeî Şerîf Mehmed ve'l-Hâc Mollâ Mustafâ ve diger el-Hâc Mustafâ merkûmân ile terâfû'lerinde merkûm el-Hâc Mollâ Mustafâ bâ-defter-i müfredât iki bin üç yüz on beş gurûş ve Şerîf Mehmed 430 gurûş ve diger el-Hâc Mustafâ beş yüz elli gurûş cem'an üç bin iki yüz elli gurûş nakden ve eşyâen temennîden önümüzü basdırıp fuzûlî ahzeylediler diye ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk ve'l-inkâr müdde'ûn-ı merkûmun müdde'âlarını ber -menhec-i şer -'i kavîm isbât edemediklerinden başka merkûm Topal Velî bundan akdem mezbûr el-Hâc Mollâ Mustafâ ile nizâ' ve her biri âharın ibrâsını kabûl ve zimmetlerini ibrâ ile kat-'ı nizâ'eylediklerini nâtik bir kıt'a huccet-i şer'iyeyi ibrâzlarından sonra bâ-tavassut-ı muslihîn müddeî el- Hâc Mollâ Mustafâ ikiyüz elli gurûş ve Şerîf Mehmed yirmi beş gurûş ve diger el-Hâc Mustafâ kezâlik yirmi beş gurûş sulh ve bedel-i sulh -ı merkûm ahz u kabz ve tasaddî eyledikleri da'vâlarından fâriğler olup her biri mebâliğ-i mezkûreye müte'allika 'âmme-i deâvâ ve metâlîbatdan ve kâffe-i eyman ve muhâsemâtdan merkûm Topal Veli ve el-Hâc Mustafâ'nın zimmetlerini ibrâ ve iskât eyler dahî medfû 'ları olan bedel-i sulhu merkûm üç yüz gurûşa müte'allika 'âmme-i da'vâdan müdde'ûn-ı merkûmünün zimmetlerini ibrâ ve her biri âharın ibrâsını kabûl ve ol vechile kat-'ı niza' ve fi-mâ ba'd ittifâk ve ittihâda her biri meclis-i şer'de ta'ahhüd eyledikleri evvelki vâki'ü'l-hâl bi'l-iltimâs pây-e-i şerîf-i a'lâya 'arz ve i'lâm olundu hurrira fi 27 mart (1)203 harrerahu'l-fakîr Hâfız Mehmed Emîn Harameyn Evkafî Hilâfetü'l müfettiş bi-mahruse-i Bursa

Belge: 49 Da'vâ

Sarây-ı cedîd-i sultânî ağası hazretlerinin nezâret-i 'aliyyelerinde âsûde-i evkâfdan olup bi'l-cümle umûr-ı şer'iyyesi mahrûse-i Bursa'da Hameyn-i Muhteremeyn Müfettişi Vekili Efendilere ihâle buyurulan mahrûse-i mezbûrede medfûn merhûm Yıldırım Bayezîd Hân tâbe serâhu evkâfi kurâsından Mudânya kazâsına muzâfe Âk nâm karyede sâkine Halita nâm hâtûnun babası husûs-ı âtî'l-beyânda taleb ve da'vâya tarafından vekîl-i şer'îsi Halîl Bin 'Alî nâm kimse meclis-i şer'î hatîr lâzimu't-tevkîr'de vakf-ı müşârûn ileyh kurâsından kazâ-yı merkûmede vâkı' Dede karyesi sükkânından işbu bâ'isü'l-vesîka Mehmed Bin 'Alî nâm kimse mahdarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edip târîh-i kitâbdan yedi gün mukaddem kızım merkûmeyi kendi bağımında bastırıp fi'il-i şenî' kasdiyle üzerine çıkmakla müceb-i şer'iyyesi matlûbumdur diye ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müddeî-yi merkûmdan müdde'âsını mübeyyin beyyine talep olundukda ba'de'l-istihâl ve'l-imhâl ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'acedip tahlîfe dahî tâlib ve râğib olmamakla bî-vech mu'ârazası men'u def'birle mâ huve'l-vâkı' bi't-talep ketbolundu.fi 12 mart (1)203

Muhzir 'Osmân Beşe el-Hâc İbrâhîm Ağa Hatîbzâde es-Seyyid 'Osmân Ağa Levhîzâde es-Seyyid Mehmed Saîd Efendi İbrâhîm Ağa tâbi-'i Tırnakçı Ağa Sûfîzâde Hâfız Ahmed Efendi

Belge: 50 Alî b.Mustafâ'dan bevvâb-ı medreseliğın ref'ine dair ilmuhaber

Bursa'da vâkı'Yeşil 'İmâreti demekle meşhûr merhûm ve mağfûrun leh Çelebi Sultân Mehmed Hân tâbe serâhu evkâfından olmak üzere yevmî bir akçe bevvâb-ı medrese Ve yevmî bir akçe ferrâş-ı medrese cihetlerine mutasarrıf olan 'Alî Bin Mustafâ medrese sükkânını tahrîk ve iğfâl birle 'imâret-i vakf-ı müşârûn ileyhde lâ yüceb nizâ'a müverrî olduğun vecheteyn-i mezkûreteyn 'an aslin bi-lâ berât müderrisîn tarafından medrese-i mezkûrede hizmetde bulunanlara ihâle oluna geldiğün Bursa'da Hameyni'ş-Şerîfeyn müfettişi vekîli Hâfız Mehmed Efendi i'lâm ve Bursa'da mütemekkin fi'l-cümle müderrisîn-i kirâmdan olan efendiler bir kıt'a mahdarlarda inhâ ve kemâ fi'l-kabûl ciheteyn-i mezkûreteyn müderrisi tarafından erbâbına ihâle birle merkûm 'Alî Bin Mustafâ'nın üzerinden def' olunmasını istid'a etmeleriyle kuyûdâta mürâca'ât olundukda vakf-ı müşârûn ileyhden olmak üzere yevmî bir akçe ferrâş-ı medrese ve yevmî bir akçe bevvâb-ı medrese cihetleri bi-lâ berât ve bilâ't-teslîm mukayyed iken bin iki yüz iki senesi şa'b'an-ı şerîfin yirmi yedinci gününden ciheteyn-i mezkûreteyn merkûm 'Alî Bin Mustafâ'ya tevcîh olunup bâ-berât-ı 'âlî üzerinde olduğu Hameyn muhâsebesinde mukayyed olmakla imdi ciheteyn-i mezkûreteyn kadîmi üzere bi-lâ berât medrese tarafından erbâbına ihâle olunmak üzere merkûm 'Alî Bin Mustafâ'nın üzerinden def' ve müderrisi tarafına ilmuhaberi verilmek ricâsına iftihârul-havâs ve'l-mukarrabîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtin muhtârul-'izzî ve't-temkîn bi'l-fi'l darü's-sa'âdeti'ş-şerîfe ağası olup Hameyni'ş-şerîfeyn evkâfi nâzırı olan İdrîs Ağa dâme uluvvühû i'lâm etmekle mücebini ciheteyn-i mezkûreteyn 'Alî Bin Mustafâ üzerinden ref' ve Bursa mezkûre müderrisi tarafına ilmuhaberi verilmek bâbında fermân-ı 'âlî sâdır olduğun vech-i meşrûh üzere Bursa mezkûre müderrisi tarafına işbu ilmuhaberi verildi 27/1204

Vr. 8-b

Belge: 51 Tefvîz ve ibkâ

Yâ Fettâh Yâ Rezzâk Yâ Müfettiha'l-ebvâb iftah lenâ hayre'l-bâb Gurret-meâb ve şerî'at-nisâb mahrûse-i Bursa'da tefîş-i Harameyn-i Şerîfeyn Evkâfında vekîlimiz Mehmed Emîn Kâm-yâb Ba'de't-tahiyye ve't-teslîm inhâ olunur ki mahrûse-i Bursa'da vâki' Harameyn-i Şerîfeyn evkâf-ı şerîfesi tefîşi vekâleti İşbû bin iki yüz dört senesi Muharremü'l-harâmı guresinden?ke-mâ kân size tefvîz ve ibkâ olunmuşsunuzdur gerekdir ki Harameyn-i Şerîfeyn evkâfına müte'allık vâki'a olan de'âvâ-yı şer'iyeyi rü'yet ve istimâ'eyleyip câdde-i şer-'i nebevîden parmak inhirâfa cevâz göstermeyesiz El-fakîr 'Alî el-müfettiş bi-ümûri evkâfi'l-Harameyni's-Şerîfeyn

Belge: 52 Keşf

Kudvetü'l-'ulemâi'l-muhakkıkîn mahrûse-i Bursa'da Harameyni's-Şerîfeyn müfettişi vekîli efendi zîde 'ilmuhû ve kudvetü'l-emâsîl ve'l-akrân mi'mâr- ı belde ve vakf-ı şerîfin kâimmakâm-ı mütevellîsi zîde kadruhum ba'de's-selâm inhâ olunur ki nezâretimizde olan evkâfdan mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûr leh Sultân Orhân Gâzî tâbe serâhu Hazretlerinin câmi-'i şerîfi ve türbe-i latîflerinin kubbeleri üzerinde mebsût kurşunları ve türbe-i mezkûre ittisâlinde kâin ahşâbdan mebnî medrese-i münîfeleri harâbe müşrif olup ta'mîre muhtâc olduğunu hademe-i vakf ve ahâlî-yi medrese bir kıt'a mahdâr ve i'lâm-ı şer'iyeye mücebinece kâimmakâm mütevellîsi inhâ ve ta'mîr olunmasını istid'â etmeleriyle imdî mahâl-i merkûma varıp erbâb-ı vukûf muvâcehesinde vakf-ı şerîfe ziyâde masârifden himâyet ve sıyânet olunarak yekân yekân keşf ve mesâhe ve tahmîn birle mikdâr-ı masârfi ma'lûm olmak için defter-i sıhhat eseri tarafımıza 'arz ve inhâ olunmak için mektûb tahrîr ve irsâl olunmuşdur .Bi-mennihî te'âlâ vusûlünde gerekdir ki ber vech-i muharrer 'amel ve harekete ziyâde dikkat ve ihtimâm eyleyip müceb-i mektûb ile 'âmil olasız ve's-selâm İdrîs Gâzî dârü's-sa'âdeti's-serîfe

Belge: 53 Keşf

Ma'rûz-ı dâ'î devâm-ı 'ömr -i devletleridir ki Sâye-i nezâret-i 'aliyyelerinde âsûde-i evkâfdan mahrûse-i Bursa'da 'ubûde lahd- .....Sultân Orhân Gâzî Hazretlerinin mahrûse-i mezbûrede binâ Ve ihyâ buyurdıkları câmi-'i şerîf ve medrese ve türbe -i latîfleri ta'mîre muhtâc olduğundan bânîsi mi'mâriyle ve ehl-i vukûf ile mu'âyene ve keşf ve defteri'arz oluna diye bu fakîr ile Kaimmakâm mütevellîsi ve mi'mâr-ı beldeye hitâben şerefbahş-ı sudûr olan bir kıt'a mektûb-ı 'aliyyelerine imtisâlen merkûm kaimmakâm ve mi'mâr ve murtezeka-i Vakf ve ebniye ve sükûf ahvâline vukûf-ı nâmı olan kimse ile üzerlerine varılıp yekân yekân nazar ve mesâhe olundukda türbe-i şerîfe üzerinden şiddet-i rüzgâr ile sâkıt ve kâlîba muhtâc olan üç yüz 'aded kurşun tahtası? Be-her tahta 16 kıye'den be- her kıyesi 2 para kâlîba? vasatıyesiyile iki yüz kırk gurûş ve türbe üzerinde mevcûd kâlîba muhtâc otuz 'aded ber-vech-i muharrer kâlîba-i vasatıyye 24 gurûş ve türbe üzerinde açık iştirâyeye muhtâc on beş tahta kurşun kâlîba-i vasatıyesiyile 96 gurûş ve câmi-'i şerîf üzerinde kalıba muhtâc tahta 250 kâlîba-i vasatıyyesi iki yüz gurûş ve kurşun mismârı kıye 100 be -her kıye 24 paradan 60 gurûş ve kurşun altına toprak yirmi gurûş ve kapı etrâfına hatıl ve mismâr ve üstâdiye 50 gurûş ve câmi-'i şerîf üzerinde minâre külâhı ta'mîrine kurşun ve masârif-i sâire 70 gurûş ve türbe-i mezkûre derûnunda sofa sakfına dâne? ve tahta ve mismâr ve sâiresi yüz gurûş ve havlu duvarlarına kiremit ve kapı ta'mirâtı

otuz gurûş ve türbe ittisâlinde ahşâbdan yedi 'adet medrese odaları ve cemâşûy-hâne sükûfuna envâ-'l kerâste ve mismâr ve üstâdiye iki yüz elli ve hucurât kapıları ve duvârları ve sakfına kiremîd ve masârif-i sâiresi yüz gurûş ve medrese-i mezbûle dershânesine ta'mîr sakfına hatıl ve dâne ve ve tahta ve mismâr ve üstâdiye yüz on gurûş ve masârif-i müteferrika ve nakliye ve hammâliyesi elli gurûşa cem'an bin dört yüz guruşa bâliğ olup mahal-ı mezkûre mebâliğ-i merkûm ile ancak tekmi'l olur noksân ile mümkün değildir diye mi'mâr-ı merkûm ve ehl-i vukûf kulları bi'l-ittifâk haber vermeleriyle hakikat-i hâl bi'l-iltimâs huzûr-ı 'aliyyelerine i'lâm olundu bâkî emr u fermân devletlu sultânım hazretlerindir Hurrira fi 15.....1304

Belge: 54 verâset ve tereke

Bâ-hatt-ı hümâyûn cemî-'i umûr-ı şer'iyyesi tarafımıza ihâle buyrulan merhûm ve mağfûrun leh Sultân Yıldırım Bâyezîd Hân evkâfi kurâsından Mudânya'ya tâbi' Müslim Yenicesi nâm karyede sâkin iken vefât eden İsmâ'îl bin 'Abdi Çelebî'nin verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Sâliha bint-i Ahmed ve Zeyneb bint-i 'Abdullah nâm hâtûnlar ile li-ebeveyn amcası kızı Rukiyye'ye münhasır olduktan sonra müteveffâ-yı mezbûrun bi't-taleb terekesi ketb u terkîm u tahmîn-i sahîh ile pahâne takvîm olunan defteridir ki zikrolunur Hurrira fi 18 /...../ (1)204

Mülk-i menzil der karye / 24000 Mülk-i ahûr ve samânhâne / 1600 Mülk-i bâğ dönüm 1 / 1000

Kara sığır ineği (3) / 1200 Hınta kıl (26) / 2080 Dakîk-i hâs kıl (2) / 160 Bulgûr kıl (1) / 95 Pekmez küpü cedîd (2) / 80 Sâde yağ kıye (1) / 40 pekmez kıye (4) 60 / 240 fiçı (1) / 40 (...) / 120

Bel ve çapa / 60 Tosun / 400 Kazgân 3 tane tahra 2 bakrac / 200 Sahan tas-i kebîr taye tepsi / 4 15 / 600 Yekun minel'-ihrâcât: 10315 Berâ-yı techîz ve tekfîn / 600 Resm -i kısmet ve ... ve mahzariye / 378 Yekûn / 978 Sahîh-i taksîm beyne'l -verese / 9337 Hissetü'z-zevceteyni'l-mezbûreteyn / 2334 Hissetu binti'l-'am / 7003

Vr. 9-a

Belge: 55 Emr-i şerîf irsali

Kudvetü'l-ulemâi'l-muhakkikîn mahrûse-i Bursa'da Harameyni'ş-Şerîfeyn müfettişi vekîli efendi zîde ilmuhû ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki nezâretimizde olan evkâfdan İstânbûl'da vâkı' Harameyn-i Şerîfeyn şerrefehallâhu fi'd-dâreyn evkâfindan Bursa Kazâsına tâb' Balâtı Yûnûs nâm karyede kâin Gâzî Hudâvendigâr evkâfına senede yüz seksen akçe mukâta'a-yı zemîn ile olan memhûr ve ma'mûl bih mütevellî temessükü nâtik olduğu üzere bi'l-icâreteyn iki göz degirmâne mutasarrıfa olan Ümmügülsüm nâm Hânım bundan akdem degirmân-i mezkûre bazı kimseler ta'sen niyetlerin icrâ kasdiyle müdâhele ve hedm ettirmek dâiyesinde oldukların inhâ ve vâki' olan müdâhelesi men' u def' olunmak bâbında emr-i âlişân sudûrunu istid'â etmekle kuyûdâtı görüldükte degirmân → mezkûr mukaddemen i'lâm olduğu üzere Kâdîzâde Hacı Seyyid Mehmed Es'ad'in 'uhdesinde olmayıp ber-mûceb-i temessük Ümmügülsüm Hânım 'uhdesinde olup Harameyni'ş-Şerîfeyn evkâfi müsekkafâtından olduğu derkenârdan müstebân oldukda ma'rifet-i şer' ve ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle leda't-terâfu' degirmân-i merkûmun âhar zarar-ı şer'iyyesi sâbit ve zâhir olur ise mazarrâtı vech-i şer' üzere def'olunup hilâf-ı şer' ve bi-lâ mûcib vakf-ı şerîf müsekkafâtının hedmi husûsuna ictisârdan tahazzür ve mücânebet ve hakikat ve keyfiyeti der-i 'aliyye 'arz ve i'lâm olunmak bâbında sâdir olan emr-i âlişânın infâz ve icrâsına ziyâde dikkat ve ihtimâm birle ba'zı

kimselerin noxsâniyetine binâen bî-vech-i şer' değirmen-i mezkûrun bir vechile hedmi husûsuna cesâret olunmayıp ber-mantûk emr-i 'âlî vâki' olan zarar-ı şer'isini def' birle değirmân-i mezkûrun hedmi ve kal'ı husûsundan mübâ'adet olunmak için mektûb tahrîr ve irsâl olunmuştur inşâallahû te'âlâ vusûlünde ber-minvâl-i meşrû' 'amel ve harekete ziyâde dikkat ve ihtimâm eyleyip müceb-i mektûb ile 'amel oluna ve's-selâm. Ağa-yı dâru's-sa'âdet (imza)

Belge: 56 değirmenin verdiği zararın beyân edilmesine dair i'lâm

Ma'rûz-ı dâi 'ömr-i devletleridir ki Sâye-i nezâret-i 'aliyelerinde âsûde-i evkâftan âsitâne-i sa'âdette vâki' Harameyn-i Şerîfeyn şerrefehallâhu fi'd-dâreyn evkâfından Bursa kazâsına tâbi' Balâti Yûnûs nâm karyede kâin merhum Gazi Hudâvendigâr-ı evvel evkâfına senede yüz seksen akçe mukâta'a-i zemîn ile memhûr ve ma'mûl bih mütevellî temessükü nâtik olduğu üzere bi'l-icâreteyn iki göz değirmâne mutasarrîfa olan Ümmügülsüm Hâtûn bundan akdem değirmân-i mezkûre ba'zı kimsenin müdâhele ve hedm ettirmek dâ'iyesinde oldukların inhâ ve müdâheleleri men' ve def' olunması bâbında emr-i âlişân sudûrunu istid'â eylediğine binâen ma'rifet-i şer' ve mübâşir ma'rifetiyle leda't-terâfu' değirmân-i mezkûrun âhâre zarar-ı şer'isi bâis ve zâhir olur ise mazarratı vech-i şer' üzere def' olunup hilâf-ı şer'-i şer'if vakf-ı şerîfin musekkafâtının hedmi husûsuna ictisârden tehazzur ve mücânebet hakîkati der-i 'aliyyeye 'arz ve i'lâm olunması bâbında sâdır olan fermân-ı celilü's-şânımın infâz ve icrâsına ziyâde dikkat ve ihtimâm ve vâki' olan zarar-ı şer'isini def' birle değirmân-i mezkûrun hedmi ve kal'ı husûsundan mübâ'adet olunmak için bu dâîlerine hitâben bu def'a şerefzîr-i sudûr olan bir kıt'a mektûb-ı 'âlîleri mübâşir Nu'mân Ağa yediyle lede'l-vürûd imtisâlen leh mübâşir-i merkûm kulları değirmân-i mezkûrun bundan mukaddem Bursa'da müfettiş Efendi dâîlerinin ma'rifetiyle maktû' olan suyunu ke-mâ fi'l-evvel mecrâsına icrâ eyledikten sonra ber- müceb-i emr-i 'âlî değirmân-i mezkûrun zarar-ı şer'isi iddi'â ve def' u men' olunmasını istid'â eden kimselerin değirmân-i mezkûrun mutasarrifesi mezbûre Ümmü Gülsüm Hânım hâlen âsitâne-i 'aliyede olmakla bi'n-nefs kendi yâhûd vekîl-i şer'isi müvâcehesinde zarar-ı şer'isini beyâna havâle olunduğu evvelki vâki' u'l-hâl bi'l-iltimâs i'lâm olundu. Hurrira fi 20/.../ 1204

Belge: 57 Değirmenin verdiği zararı yeniden beyan etmesi gerektiğinin Ümmü Gülsüm Hanım'a bildirilmesine dair mektub

Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûr leh Gâzî Hudâvendigâr Hazretleri evkâfından mahrûse-i mezbûre kazâsına tâbi' Balâti Yûnûs nâm karye zâbiti sa'âdetli Ağa gabbet'-tahiyeti'l- vâfiye inhâ olunur ki zîr-i nezâret-i hazret-i ağa-yı dârus'-sa'âdeti's-şerîfede âsûde Harameyn-i Şerîfeyn şerrefehumallâhu te'âlâ fi'd-dâreyn evkâfi müsekkafâtından karye-i merkûme hudûdu dâhilinde kâin senede merhûm müşârun ileyh vakfına yüz seksen akçe mukâta'a-i zemîn ile bi'l-icâreteyn iki göz değirmâne bâ-temessük-i mütevellî mutasarrife olan işbu bâ'isetü'l-mürâsele 'umdetü'l- muhazzirât Ümmü Gülsüm Hânım ibnetü Ahmet Ağa değirmân-i mezkûre ba'zı kimsenin müdâhele ve hedmi dâ'iyesinde oldukların inhâ ve lede't-terâfu' zarar-ı şer'isini def' u men' olunmasını bâ-'arz-ı hâl istid'âsına mebnî sâdır olan fermân-ı âlişânın infâz ve icrâsına ziyâde dikkat ve ihtimâm ve vakf-ı şerîf müsekkafâtının hedmi ve kal'ı husûsundan tehazzur ve mücânebet ve zarar-ı şer'isi zâhir ve sâbit olur ise mazarratı vech-i şer' üzere kal' olunması bâbında bu def' a bu fakîre hitâben şeref-zîr-i sudûr olan bir kıt'a mektûb emr-i üslûb-ı Hazret-i ağa-yı müşârun ileyh bu husûsa mübâşir ta'yîn buyurulan

teberdârân-serây-ı ‘atîk-i ma’mure’den Nu‘mân Ağa yediyle lede’l-vürûd bundan akdem Bursa Kâdîsı Fazîletli Efendi Hazretleri ma‘rifetiyle değirmân-i mezkûrın maktû‘ olan suyunu mübâşir-i merkûm ke-mâ fi’l-evvel mecrâsına icrâ eyledikten sonra ber müceb-i fermân-ı âlişân ve mektûb emr-i üslûb değirmen-i mezkûrun zarar-ı şer‘isini iddi‘â ve men‘ u ref‘ini istid‘â eden kimseler mezbûre Ümmü Gülsüm Hânım bi’n-nefs kendi yâhûd vekîl-i şer‘isi müvâcehesinde değirmân-i mezkûrın zarar-ı şer‘isini beyâna ihâle olunmağın işbu mürâsele tahrîr ve irsâl olundu gerekdir ki değirmân-i mezkûrun ber-vech-i muharrer mazarratını iddi‘â eden kimselere Mezbûre Ümmü Gülsüm Hânım bi’n-nefs yâhûd vekîl-i şer‘isi müvâcehesinde müceddiden beyân iktizâ eylediğini ifâde ve tefhîm ve müceb-i mürâsele ‘âmil olasin ve’s-selâm hurrira fi 25 /.../ (1)204

Belge: 58 Hatime

Temme’l-keâm fî hâzâ’l- makâm mühür

Vr. 9-b

Belge: 59 Müstakil teftîş vekâletlerinin ve Erhuş ve Kesendere kadılarının ru’yet ve umûr-şer‘iyyeden men‘ine dair ferman-ı şerif

Yâ Fettâh Yâ Rezzâk Rabbi vefîk umûrenâ bi’l-hayr el-Hamdu lillâhi Rabbi’l- ‘âlemîn ve’s-salâtu ve’s-selâmu âlâ seyyidinâ ve nebiyyinâ Muhammedin ve âlihî ecma‘în Ekdâ kudâti’l-müslimîn evlâ vulâti’l-muvahhidîn ma‘denü’l fazli ve’l-yakîn râfi‘u i’lâmi’ ş-şer‘ati ve’d-dîn vârisu ‘ulûmi’l-enbiyâi ve’l-mürselîn el-muhtassi bi-mezîdi ‘inâyeti’l-meliki’l-mu‘în mevlânâ Bursa kâdîsı zîdet fadâiluhü tevkîu Refî‘i humâyûna vâsıl olacak ma‘lûm ola ki iftihâru’l-havâss ve’l-mukarrabîn mu‘temedu’l-mulûki ve’s-selâtin muhtâru’l-‘izzi ve’t- temkîn bi’l-fi’l dâru’s-sa‘âdeti`ş-şerîfem ağası olup hâlen Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfi nâzırı olan İdrîs Ağa dâme uluvvuhü rikâb-ı humâyûna ‘arz gönderip Edirne ve Bursa ve havâlîlerinde vâki‘ evkâf-ı Haremeyn-i Şerîfeyne mute‘allika da‘vânın fasl ve hatmî kadîmu’l-eyyâmdan beri Haremeyn müfettişleri taraflarından beldeteyn-i mezbûreteyn kâdîları olanları taraflarına ihâle gelip me‘âlîlerin ekseri sâir kudât ve nüvvâb misillû olmayıp misillûleri evkâf-ı şerîfeye hayatlarını muhayyer olmadıkları ecilden mucerreti evkâf-ı şerîfemin ‘alâyı? cevâmi‘ ve mesâcid ve medâris ta‘mirâtı ve sâir masârif-i kâzibe nâmiyle ekl u bel‘ etmek efkâr-i fâsidederîyle karîbu’l-‘ahd’de Haremeyn re‘âyâsının umûr-ı şer‘iyyeleri rü’yeti için Haremeyn müfettişi vekîli nasp ve ta‘yîn olunup mevâlîleri men‘ ve mürâselesi mevâlî taraflarına verilmek üzere ber takrîb mübârek hatt-ı hümâyûn ile emr-i ‘âlîşân isdâr ve Mora Cezîresinde Erhûş? kazâsında vâki‘olan evkâfa mute‘allika umûr-ı şer‘iyyeyi kazâ-i mezkûre kâdîları ve Selânik enhâsında Kesendere (?) nâhiyesinin evkâfa ve sâir hukûka mute‘allika umûr-ı şer‘iyesini hıyn-i fetihden beri Selânik kâdîları rü’yet edegelim kazâeyn-i mezkûreynin bi’l-cümle hâsîlât-ı hubûbât ve ahâlisi keferre olup öteden beri hâsıl olan hububatı harbî keferreye bey’etmek ‘âdet-i müstemireleri olmakla mahzâ bu kâr-ı mekrûhlarına revâc vermek için kazâeyn-i mezkûreynin kâdîları rü’yet ve umûr-ı şer‘iyyeden men’olunup Erhus? Kazâsında müceddiden Haremeyn müfettişi vekîli nasp ve kendire?nâhiyesinin vukû‘-yâfte olan umûr-ı şer‘iyyeleri Âsitânedeki Haremeyn müfettişi yahut Edirne’de vekîli huzûrunda rü’yet olunması için kezâlik isdâr ettirdikleri mübârek hatt-ı hümâyûn ile müveşşâh bir kıt‘a emr-i ‘âlîden muradları İstanbul ve Edirne Selânik’e mesâfe-yi ba‘îde olmak mülâsebetiyle umûr-ı şer‘iyyenin ta‘tîli ile ancak sâlifü’z-zikr harbî keferreye zahîre bey‘i ve ibtâl-i hukûktan mâ-‘adâ garazları olmadığı muhâten ‘ilm-i

‘âlem-ârây-ı cihândârânem olundukda Edirne ve Bursa’nın teftîş-i vekâletleri ke-mâ fi’s-sâbık belde-teyn-i mezkûre-teyn kâdîları bâb nâipleri ve sâlifü’z-zıkr Kesendire ? nâhiyesinin umûr-ı şer‘iyyesini Selânik kâdîları taraflarından nâhiye nâibleri ve Erhûs (?) kazâsının kâdîları rü’yet eyleyip müstekillen ihdâs olunan teftîş vekâletlerinin men‘i ve mukaddem verilen evâmîr-i şerîfenin kayıtları terkîni bâbında mübârek hatt-ı humâyûn şevket-makrûnum isdârı emr-i meşrû‘ ve savâb olduğu e‘lamu ‘ulemâi’l-mütebahırîn efdalü’l- fuzâlâi’l-müteverri’în hâlen şeyhü’l-islâm Hamîdîzâde Mustafâ edâme-hullâhu te‘âlâ fedâilehû tarafından telhîs olunmakla telhîsi bâlâsına ref‘ve kayıtları terkîn oluna ve hayırlısı ile ‘amel oluna diye mübârek hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn keşîde ve erzânî kılınmakla mücebince ‘amel olunmak bâbında Harameyn muhâsebesine kaydolunup dîvân-ı hümâyûn tarafına ve Harameyn-i Şerîfeyn müfettişine ve küçük evkâf kalemine ve bâbü’s-sa‘âdeh ağası tarafına ilmuhaberleri verilmek ricâsına i‘lam etmegin ‘arzı mücebince Harameyn muhâsebesine kaydolunup dîvân-ı hümâyûn tarafına ve Harameyn-i şerîfeyn müfettişi tarafına ve Göcek?evkâf kalemine ve rûznâmeçe-i kudât ve bâbü’s-sa‘âdeh ağası ve Anadolu muhâsebesi ve Harameyn mukâta‘asına ilmuhaberleri ve mahallerine birer kıt‘a evâmîr-i şerîfesi i‘ta ve isdâr olunmak fermânım olmagın imdi vech-i meşrû‘ üzre‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdir olmuşdur.Buyurdum ki hükmi şerîfim vardıkda bu bâbda vech-i meşrû‘ üzre ağa-yı müşârün ileyhin‘arzı mucebince şerefyâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i ‘âlîşânımın mazmûn-ı münîfi üzre‘âmil olup hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılâsin.Tahrîren fi’l-yevmi’l-hâmisi ‘aşer senete erba‘in ve mieteyni ve elf.

Vr. 10-a

Belge: 60 Teftîş vekâleti tefvîzi

Gurret-meâb şerî‘at-nisâb hâlen Bursa’da bâb nâibi fahrü’l-müderrişine’l-kirâm es-Seyyid İbrâhîm Efendi el-Mu‘azzez Tahiyât lâyikuhû ve teslîmât fâikuhû iblâğiyle minhâ-yı muhlisi oldur ki mahrûse-i mezbûrede vâki Harameyn-i Şerîfeyn evkâf-ı şerîfesi teftîş-i vekâleti işbu bin iki yüz dört senesi şehr-i Rebî‘i’l-evveli ‘uhdesinde cenâblarına tefvîz ve ihâle olunmuşdur.Gerekdir ki gurre-i merkûmeden Harameyn-i Şerîfeyne dâir vâkı‘a olan de‘âvâ-yı şer‘iyyeyi istimâ‘ ve rü’yet edip câdde-yi şer‘i nebevîden ser-mû inhirâfa cevâz göstermeyesiz ve’s-selâm el-Fakir ‘Alî el-müfettiş bi umûri evkâfi Harameyni’l-Muhteremeyn

Belge: 61 Temessük

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki

Mütevellişi olduğum merhûm Davûd Pâşâ-yı Gâzî Evkâfi mukâta‘asından Bursa Yenişehir kazâsında vâki Çardâk ve tevâbi‘i karyesinde üç akçe i‘tibâriyle iki akçe vakf hisse-i bin ikiyüz üç senesi Martna mahsûben tâlibi olan ‘izzetli Saîd Ağa’ya der‘uhde ve iltizâm olup yedine verilen temessük zâyi‘olmakla işbu cedîd temessük i‘ta olundu. İnşâallâhu te‘âlâ sene-i mezbûreye mahsûben hisse-i mezkûreye ‘âid olan a‘şâr-ı şer‘iyye ve rûsûmât-ı sâiresin sene-i sâbıkalar misilli ağa-yı mûmâ ileyhe dahî bir sene dahî kâmilan ahz u zabt u cem‘ u tahsîline tarafımızdan ve âherden mâni‘ ve müzâhim olmayıp eger âher temessük zuhûr ederse min ba’d ‘amel olunmamak i‘tibâriyle yedine işbu cedîd temessük i‘ta olundu.

Belge: 62 Darb u cerh ve cebren ahz- ı mal ve para

Kudvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn 'umdetü'l-fuzâlâi'l-mudakkıkîn Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn müfettişi vekîli Mevlânâ zîde 'ilmuhû ve kudvetü'l-emâsîl ve'l-akrân bu husûsa mübâşir ta'yîn buyurulan sarây-ı 'atîk-i ma'mûlem teberdârlarından Bektaş Halife zîde kadruhû tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki iftihârü'l-havâs ve'l-mukarrabîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn muhtârü'l-'izzî ve't-temkîn bi'l-fi'l dâru's- sa'âdeti'ş-şerîfem ağası olup Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfî nâzırı olan İdrîs ağa dâme uluvvuhû rikâb-ı hümâyûna 'arz gönderip taht-ı nezâretinde olan evkâfdan mahrûse-i Bursa'da vâkî Hazret-i Emîr Sultân kuddise sırruhu'l-müste'ân ve merkûm Sultân Murâd Hân-ı Sâni ve Haremeyn-i Şerîfeyn yörükânından Karakeçili cemâ'atinden Gökçedağ kazâsında mütemekkin Dâvûd oğlu Ahmed ve zevcesi Âsiye ve oğlu Mustafâ mahrûse-i mezbûrede meclis-i şer'a varıp bunlar Haremeyn-i Muhteremeyn evkâfî yörükânından makrûzü'l-kalem ve maktû'u'l-kidem fi-küllî'l- vücûh serbest olup umûr-ı şer'iyeleri vukû'unda voyvodaları ma'rifetiyle Bursa'da Haremeyn müfettişi vekîli olanlar istimâ' ve rü'yet edip âher kudât ve nüvvâb ve ehl-i'örf tâifesinden mîr-i mîrân ve mütesellim ve voyvoda ve a'yân-ı vilâyet müdâheleden memnû' olduklarını hâvî hutût-ı hümâyûn sâdır olmuş iken hâlen Gökçedağ a'yânı Halil kazâ nâibi ile yekdi(?) olarak cemâ'atlerinden Kepsût Kazâsında mütemekkin olan Yörük el-Hâc Mustafâ ve Kara 'Alî ve Murâd oğlu Mehmed ve Göncü 'Alî ve Nasûhoğlu 'İsmâ'îl ve Hüsâm oğlu Kara Hüseyin Ve Kara Muhammed ve 'İsâ ve 'İsâ ve Kara Himmet ve Arıkoğlu 'Alî ve Şa'bân oğlu Kara Velî nâm yörüklerin yanlarına Kel Hüseyin vesâirlerini koşup önlerini basıp her birini darb u cerh ederek kuzulu yüz kırk dört 'aded koyun ve keçi ve on re's bârgîr ve beş 'aded kara sığır ineği ve üçyüz elli gurûşların cebren fuzûlî ahz u zabt edip ahz u zabtolunan hayvânâtın ekserisi merkûm Halil'e kalıp ve ba'zısı dahî Kazâ hâkimine i'ta birle ishîhlâk etmeleriyle mârrü'z-zikr yörükân merkûm Halil'e varmalarıyla terâfû-ı şer' olunup hayvânât-ı mezbûreden mevcûd olanları 'aynî ve müstehlik olanların kıymeti ahzeden kimselerden ma'rifet-i şer'le alıverilmesi bâbında emr-i 'âlîşânım sudûrunu Mahrûse-i mezbûrede müfettiş vekîli Mevlânâ 'İsâ zîde 'ilmuhû i'lâm etmenin imdi mezbûrân ile mahallinde terâfû-ı şer' olunup ahzolan hubûbât ve meblağ-ı mezbûr her ne ise ba'de's-sübûti'ş-şer' icâb ve iktizâ edenlerden mübâşir-i merkûm ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahsîl ve ashâbına redd u teslîm ettirilip ağa-yı müşârûn ileyhin 'arziyle sâdır olan işbu emr-i celîli'ş-şânımın mücebi icrâ ve hilâfî hiç ferde vaz' u hareket ettirilmemek bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına i'lâm etmenin imdi mücebince 'amel olunmak bâbında Fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur .Buyurdum ki hükmi-i şerîfim vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzre ağa-yı müşârûn ileyhin 'arzi mücebince şerefyâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf celîlü'ş-şân vâcibü'l-ımtisâl ve lâzımü'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı münîfi üzre 'amel ve hareket ve hilâfîyle vaz' u hareketten tevakkî ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasım Tahrîren fi'l-yevmi'l-'âşiri Şa' bân senete selasin ve mieteyni ve elf.

Vr. 10-b

Belge: 63 İcâre

Dâru's-sa'âdeti'ş-şerîfe ağası hazretlerinin nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan mahrûse-i Bursa'da vâkı'Harameyn-i Muhteremeyn Şerrefehallâhu te'âlâ fi'd-dâreyn evkâfî kâimmakâm mütevellîsi sa'âdetli ağa gabbe't-tahiyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki mahrûse-yi mezbûre mahallâtından Hoca Tayyib mahallesinde kâin etrâf-ı erba'ası Akbıyık oğlu menzili ve Gökdere ve Sedbaşı cisri ve tarîk-i 'âmm ile mahdûd büyût-ı adîde ve me'bârayı? muhtevî bir bâb vakıf-ı menzilden nısf hisse-i müfrezeve mutasarrife olan Bakûta? ve Bertalica?nâm nasrâniyelerden gediklik mahrûse-i mezbûrede vâkı'ğa-yi müşârün ileyh nezâretinde âsûde merkûm ve mağfûrun leh 'Alî Paşa vakfı müsekkafâtından olmak üzere câbisi? icâre talebiyle müdâhale-i irâde-i seniye olup lâkin menzil-i mahdûd-ı mezkûrün mecmû'una bundan akdem mutasarrıf olan Artin nâm zimmî menzil-i mezkûrun nısf hissesini bâ-izn-i mütevellî Simâvin? nâm zimmîye bin yüz elli beş senesi Cemâdiye'l-evvelinin on dokuzuncu günü târihiyle ferâgat edip târîh-i mezbûrde Harameyn-i Muhteremeyn evkâfî kâimmakâmı izni? mersûm zimmî dahi ber-vech-i muharrer mutasarrıf iken husn-i rızâsıyla dâmâdı Panâyûs? zimmî ile kızı Mârîme nâm nasrâniyeye bin yüz yetmiş dokuz tarihi Şa 'bân-ı şerîfi 'uhdesinde kezâlik bâ-izn-i mütevellî ferâgat anlar dahî menzil-i mezkûrun nısfına 'ale'l-iştirâk mutasarrıflar iken hâlik olduklarında hisse-i mezkûre ber kanûn-ı şehinşâhî sulbiye kızları mârrü'l-beyân Bakûta ve Bertâlîca'ya intikâl eylediği Harameyn-i Muhteremeyn vakfı tarafından verilen temessük ve derkenârdan müstebân ve kırk beş seneden mütecâviz menzil-i mezkûrun icâresi müşârün ileyh 'Alî Paşa vakfı tarafına verilegelmeyip Harameyn-i Muhteremeyn vakfı tarafına verilegeldiği dahî ihbâr-ı sikâtle zâhir ve nümâyân olup ve kırk sene bi-lâ 'özür terk olunan vakıf 'arsa da'vâsı mesmû'a olmamakla câbi-i mezkûrun 'Alî Paşa vakfından olmak üzere menzil-i mezkûrun icâresi talebiyle bî-vech müdâhalesi ba'de'l-men' işbu mürâsele tahrîr ve mersûmetân yedlerine def' ve i'tâ olundu gerekdir ki menzil-i mezkûrun yevmî on altı akçe icâresi ke-mâ fi'l-kadîm cânib-i vakf-ı Harameyn-i Muhteremeyn'e edâ ve teslîm olunup âhari müdâhale ve ta'arruz ettirmeyip ber müceb-i mürâsele 'âmil olasız.Hurrira fi 9 /.../ 1304

Belge: 64 Da'vâ

Sarây-ı cedîd-i sultânî ağası nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan olup bi'l-cümle umûr-ı şer'iyyesi bâ-hatt-ı hümayûn mahrûse-i Bursa'da Harameyn-i Muhteremeyn müfettişi vekîli efendilere ihâle buyurulan Yıldırım Bâyezîd Hân evkâfî kurâsından Mudânya kazâsına tâbi' Tirilye nâm karye sükkânından işbu bâ'isü'l vesîka 'Ömer bin 'Ahmed ve oğlu Mehmed nâm kimselerden her biri meclis-i şer'-i hatîr lâzîmü't-tevkîrde karye-i merkûmede sâkin 'Abdî bin Hüseyin nâm kimse mahdarlarında kâimmakâm-ı mütevellî tarafından kâtib el-Hâc Mustafâ Ağa hâzır olduğu hâlde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edip merkûm 'Abdî'nin ceddî olup bir sene mukaddem vefât eden Hasan bin Ahmed nâm kimse karye-i merkûmede ... kâin Kalemiye? nâm mahalde ma'lûmu'l-hudûd beş ırgâdlık ve kezâlik mahal-ı mezkûrde dört ırgâdlık ve Pinalidi ?nâm mahalde altı ırgâdlık ve Pûli nâm mahalde nâm mahalde vâkı'beş ırgâdlık cem'an dört kıt'a yirmi ırgâdlık zeytûn eşcârı mülk 'arsası mukâta'alı zeytûn hadîkasını üç sene mukaddem tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî yüz gurûşa merkûm Mehmed'e ve Kûmî nâm mahalde bir ırgâdlık ve Levârye nâm? mahalde üç ırgâdlık bâğ derûnunda vâkı' on altı 'aded zeytûn eşcârı ile ve Kalyonkoz? nâm mahalde beş ırgâdlık cem'an üç kıt'a dokuz ırgâdlık zeytûn

hadîkasiyle Zâgreye? nâm mahalde ma'lûmu'l-hudûd dört kîl tohum ? istî'âb eden tarlasını kezâlik tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî otuz gurûşa merkûm 'Ömer'e altı sene mukaddem bey' u teslîm ve semenlerini tamâmen ahz u kabz eylediğini huzûr-ı kâimmakâm-ı mütevellide ikrâr ve i'tirâf edip taraf-ı vakıfdan tasarrufumuza izni hâvî birer kıt'a temessük dahî i'tâ olunup ol vechile hadâik-i mezkûre mülk-i müşterâlarımız olmuş iken merkûm 'Abdî fuzûli vaz'-i yed eder suâl olunup keff-i yedine tenbîh olunması matlûblarımızdır diye her biri takrîrlerine mutâbık birer kıt'a temessük ibrâz eylediklerinde gabbe'l-istintâk merkûm 'Abdî cevâbında hadâik-i mezkûreye vaz'-ı yedini ikrâr lâkin ceddîm Müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde benim alacak hakkım olup terekesinden bundan akdem ahz ve kabza taraf-ı şer' den bana tenbîh olunup hadâik-i mezkûre dahî tereke-i müteveffâ-yı mezbûrden olmakla binâen 'aleyh vaz'-ı yed ederim diye müteveffâ-yı merkûm Hasan vefâtından mukaddem hadâik-i mezkûreyi Müdde'iyân-ı merkûmâne bey' u teslîmini inkâr edecek müdde'iyân-ı mezbûrândan müdde'âlarını mübeyyin beyine talep olundukda 'adl ve ahrâr-ı ricâl-i müslimînden mahrûse-i Bursa hısnı dâhilinde Oruç Bey mahallesinde sâkin Yûsuf bin 'Alî ve Tirilye karyesi sükkânından Ahmed bin Mustafâ nâmlı kimseler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olup eserü'l-iştîhâd fi'l-hakîka merkûm Hasan vefâtından mukaddem mahal-i mezkûrede ma'lûmu'l-hudûd dört kıt'a yirmi ırgâdlık zeytûn hadîkasını merkûm Mehmed'e yüz gurûşa ve ma'lûmu'l-hudûd iki kıt'a zeytûn hadîkasiyle bir kıt'a bâğ ile mahlût kezâlik zeytûn hadîkasını ve dört kîl tohum istî'âb eder tarlasını otuz gurûşa merkûm 'Ömer'e bizim huzûrlarımızda bey' u teslîm anlar dahî ba'de'l-kabûl semenlerini yedlerinden tamâmen ahz u kabz etmiş idi bizler bu husûsa bu vech üzre şâhitleriz ve şehâdet dahî ederiz diye her biri edâ-i şehâdet-i şer' iye eylediklerinde gabbe't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbule olmağın mücebince hadâik-i mezkûreden merkûm 'Abdî bin Hüseyin'in keff-i yedine tenbîh birle mâ huve'l-vâki'bi't-taleb kütibe Fi'l-yevmi's-sâbi'i min şehri Rebî'i'l-evvel senete erba'in ve ve mieteyni ve elf.

Muhzir 'Osmân Çelebî Hatîbzâde es-Seyyid 'Osmn Ağa Akça karyeli Mollâ Mustafâ tâbi'-i kâimmakâm Hâfiz Ahmed Efendi Sûfizâde es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Efendi Dâmâd-ı imâmzâde Fahru'l-küttâb İmâmzâde es-Seyyid Mehmed Saîd Efendi ve gayruhum

Vr. 11-a

Belge: 65 El boyacıları fermânı

Alboyacılar fermânıdır.

Kudvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn 'umdetü'l-fudalâi'l-mudakkıkîn Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn müfettişi vekîli Mevlânâ zîde 'ilmuhû Tevkî '-i refî'-i hümayûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki iftihâru'l-havâss ve'l-mukarrabîn mu 'temedü'l-mülûk ve's-selâtin muhtârü'l-'izzî ve't-temkîn bi'l-fi'il dâru's-Sa'âdeti's-şerîfem ağası olup Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfı nâzırı olan İdrîs ağa dâme uluvvuhû rikâb-ı hümayûna'arz gönderip taht-ı nezâretinde olan evkâfdan İstânbul'da vâki' merhûm ve mağfûr leh Sultân Ahmed Hân Gâzî tâbe serâhu'nun Enderûn-ı humâyûnda kâin kütüphâne-i celîlesi evkâfından Fazlı Paşa sarâyında kâin boyacı esnâfi şürûtu üzre mahrûse-i Bursa'da sekiz nefer usta bir kârhâne işlemek şartıyla boyahâne müste'cirlerinden Kethüdâ Seyyid İbrâhîm ve Hiristo ve Piyo ve Niko ve Kostantin veled-i Kano ve diğeri Kostantin veled-i Nikola ve Kalûri veled-i Rado nâm yedi nefer usta meclis-i şer' de tâiğa-i mezbûreden Keseli oğlu Kostantin nâm zimmî ile terâfu'larında birbirini üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edip sekiz nefer usta bir kârhâne kendi 'amel-i sıbâğat ve hizmetiyle

kesbeyledikleri ücret ve menâfi'ları beynlerinde 'ale's-seviyye tevzî' ve her biri borca muharrer hissedâr olmak mukâvelesi şeriken beynlerinde mer'î iken mersûm Kostantin kârhânedede bi-la 'amel ve hizmet bizim ile beraber hissedâr olduğuna kanâ'at etmeyip hîle ve hud'aya sülûk birle kah tüccâr tarafından topalmak? için vürûd eden çûka ve emti'a-i sâireden serika edip emti'a-i mesrûkayı ortadan ashâbına zâfî olduğumuzdan yed-i âhar ile fûruht olundukda zâhiren harâc ve kâh hafiyeten rahîs pahâ ile boya ve sâir levâzımât iştirâ ve ortaya vaz' ve râyicinden ziyâde pahâ ile teklîf ve ahz ve eger muhâlefet olunur ise bir bahâne ile Bursa mütesellimine .....?. ve haps ve kendi kat'-ı cerîme ve ma'a ziyâde ahz ve kâh san'atımıza dâir bir husûs peydâ edip masârif-i kalîleyi kesîre edip orta masârifine idhâl ve bunun emsâli harekât ile cümlemiz perâkendeve perîşân ve kendinden emn u râhatımız meslûb olup sâbikan vekîl-i teftîş olan İbrâhîm Râmî Efendiye mersûmun hâlinden şikâyet Olunup ol dahî fî mâ ba'd mütenebbih olmaz ise te'dîbi i'lâm olacağı kendine tefhîm ve müekked tenbîh-i şer'î olunmuş idi.mersûm yine mütenebbih olmayıp her biri müzâhil ve 'iyâlimiz ile te'ayyûş irâdesinde iken düyûn-ı kesîreye giriftâr ve vakfın ihtilal ve kesir ve noksânına bâdî olmakla hâlimize merhameten merhûm Kostanti zimmînin hâli eshâb-ı vukûf tüccârdan suâl ve tahkîk olundukda mersûm san'atımızdan ihrâc ve yerine hâlî maharet sudûru veled-i İstrâdi vaz' ve taraf-ı vakf-ı müşârûn ileyhden yedine temessük i'tâ ve mersûm Kostanti zimmî fî mâ ba'd san'at-ı mezkûreye müdâhale eylememesi için i'lâm olunmak matlûbumuzdur dediklerinde hakîkat-ı hâl li-ecli'l-ihbâr meclis-i şer'a hâzîrûn olan bî-garez müslimînden kutuncular kethudâsı el-Hâc Mustafâ ve seyyid el-Hâc Süleymân ve 'Abdullâh ve Hâcî Yûsuf ve Hâcî Hasan ve kazâzlar kethudâsı Seyyid İbrâhîm ve Hâcî İbrâhîm ve Bezzâz Necmeddîn Ve Hâcî Halil vesâir mazbûtu'l esâmî yirmi neferden mütecâviz tüccâr ve vücûh-ı esnâfdan her biri müdde'ıyyûn-ı mersûmûnun takrîrleri vâkî'a mutâbîk ve mersûm Kostantin zimmî fî nefsi'l-emr hîlekar ve şürekâsına gadri bedîdâr olduğundan başka boya esnâfına müte'allık kutuncu Ve bezzâzân ve kazzâzân cümlesi kendinden mütezarrır ve herhâlde san'at-ı mezkûreden ihrâcî emr-i savâbdır diye mersûm Kostantin zimmî muvâcehesinde haber verdiklerini ve neferât-ı merkûmeden yedi nefer boyacı mersûmun Kostanti zimmînin san'at-ı mezkûreden ihrâcî ile mersûm Todori zimmî veled-i İstradi vaz' olunmak bâbında emr-i 'âlîşânım sudûrunu bâbında emr-i 'âlîşânım sudûrunu istid'â-yı 'inâyet eylediklerini Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn müfettiş vekîli Hâfız Mehmed Emîn zîde ilmühû i'lâm etmekle kapıdâne mürâca'at olundukda İstânbul'da vâkî' merhûm ve mağfûr leh Sultan Ahmed Hân Gâzî tâbe serâhu'nun Enderûn-u hümâyûnda kütüphâne-i celîlesi evkâfına teberru'eyleyip ve vakf-ı müşârûn ileyhî İstânbul'da Fazlı Paşa Sarâyında vâkî' boyacı esnâfının gedikli şürûtu mücebince tasarruf eylemek üzere mahrûse-i Bursa kâdîsını 'İzzet 'Ömer Efendi ve Haremeyn müfettişi vekîli Hasan Paşazâde Seyyid Hüseyin Efendinin i'lâmı bâlâsına kaydı ba'de'l-ihrâc bâ- fermân-ı 'âlî Haremeyn müfettişine havâle oldukda Haremeyn dîvânında 'akdolunan meclis-i şer'de mahrûse-i Bursa'da yün ve tiftikden masnû'sâl ve kuşak ve karacalar kuşâğı ve çuha boyayan boyacı esnâfından kethudâları Seyyid İbrâhîm bin Mehmed kendi tarafından asâleten ve şerîki Seyyid 'Abdullâh bin Seyyid İbrâhîm tarafından vekâleten ve zimmîlerden Yâni veled-i Dimitri zimmî dahî kendi tarafından asâleten ve şerîkleri Hristo ve Ezgrak? Ve Kostantîn veled-i Apostol taraflarından vekâleten ve Râdo veled-i Dimitrî ve Pepo? Veled-i Todori ve Yâni veled-i Pangali? zimmîler asâleten meclis-i ma'kûd ve mezkûrde Yorgi veled-i Aniştâş? zimmî muvâcehesinde her biri bi'l-asâle ve bi'l-vekâle takrîr-i kelâm edip işbu yedimizde olan i'lâm ve der-kenâr olunan bir kıt'a emr-i 'âlî nâtik olduğu üzere mahrûse-i Bursa'da vâkî' Çatalfırın nâm mahalde kâin mesfûr işbu İhtiyâr Yâni'nin mütevellî temessüküyle bi'l-icâreteyn mutasarrıf olduğu bir bâb boyacı dükkâmı derûnunda mevcut beyne'l-hıref gedik ta'bir olunur kazgân ve fûcî vesâir âlât-ı

lâzime işbu İhtiyâr Yânî zimmînin bâ-huccet-i şer'iyeye yedinde mülkü olup âhardan bir dürlü dahl olunmak icâb etmez iken işbu Yorgî bundan akdem âsitâne-i 'aliyeye gelip bin yüz doksân dokuz senesi Cemâdiyel-âharının yedinci gününde dükkân-ı mezbûr gedigi bâ-huccet-i şer'iyeye kendi mülkündür diye hilâf inhâ ile dükkân-ı mezbûrun gedik ta'bir olunan âlât-ı lâzimesini senevî elli gurûş müeccel ile bi-lâ mu'accele taraf-ı vakıfdan isticâr edip ba'de ezîn mersûm Yorgî zimmî mürdoldukda gedik-i mezbûr evlâdı var ise evlâdına müeccel-i mezbûr ile kezâlik bi-lâ mu'accele icâr olunup evlâdı yok ise mahlûlünden elli gurûş mu'accele ve kadîmi müeccelesiyle müstehik kalfasına icâr olunmak üzere şürûtu hâvî taraf-ı vakıfdan yedine temessük alıp Bursa'ya vardıkda yedinde olan emr-i 'âlîyi ibrâze cesâret eylemeyip Bursa kâdîsı 'Ömer Bey ile Haremeyn müfettiş vekîli Hüseyin Bey huzûrlarında egerçi binbir tekarrüb ile işbu temessükü ahz ve mûcebince emr-i 'âlî isdâr ettirmiş idim.

Vr. 11-b

Ancâk işbu boyacı ustalarının kadîmden beri işleye geldikleri boyacılık san'atlarını yedlerinden nez' ve müstehillen kendime tahsîsinde esnâf-ı mezkûreye gadr-i külli olacağı nümâyân olmağın mezbûr ustalar ke-mâ fi's-sâbık san'at-ı mezkûreyi işleyip ben dahî kendiler ile ma'an işlemek üzere taraf-ı vakf-ı müşârün ileyhden yedimize başka başka temessük verilmek üzere istid'â-yı 'inâyet eylediklerin i'lâm ettirmiştir. Lâkin mesfûr Yorgî zimmînin dükkân-ı mezbûrun mülkünde ve gediginde kat'an 'alâkası olmadığından gayri bizler ma-tekaddemden beri mahrûse-i mezbûrede dört mahâlde eşyâ-i muharrere-i mezkûreyi boyaya gelir iken mesfûr Yorgî zimmî san'at-ı mezkûreyi kendüye tahsîs ve bizleri eşyâ-i mezkûre boyamaktan men'birle bizlere gadr-ı küllî etmeğın mezbûr Yorgî zimmîye suâl olunup dükkân-ı mezbûrdan keff-i yed ve yine işbu mersûm Yânî zimmîye teslîmine tenbîh olunması murâdımızdır diye mazmûnları takrîrlerine mutâbık bir kıt'a i'lâm ve derkenâr ibrâziyle ba'de'd-da'vâ ve's-suâl mersûm Yorgî dahî cevâbında dükkân-ı mezbûrun gedigi mesfûr ihtiyâr Yânî zimmînin mülkü olup kendinin vechen mine'l-vücûh 'alâkası olmadığını kerrâren ve mirâren meclis-i mezkûrde ba'de'l-ikrâr mesfûr Yânî benim üstâdım olmakla tarafından vekâlet-i gedig-i mezkûru cânib-i vakf-ı müşârün ileyhe teberru' etmiştim diye eylediği takrîrinde yedinde olan i'lâm ve derkenâr tekzîb etmekle hîle ve tezvîri zâhir olmakla dükkân-ı mezkûru gedükiyle mesfûr ihtiyâr Yânî zimmîye teslîm ve fi-mâ ba'd boyacılık san'atına karışmamak üzere mesfûr Yorgî zimmî dükkân-ı mezbûrun gedüğünden keff-i yedine mesfûr ihtiyâr Yânî zimmîye 'adem-i mu'arazaya tenbîh olunduktan sonra mesfûr ihtiyâr Yânî ile mezbûrdan Seyyid İbrâhîm ve Rado ve Piyo ve Yânî zimmîlerden her biri meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda vakf-ı müşârün ileyh mütevellîsi Sâlih tarafından vekîl-i müteseccel-i Şer'isi câbi-i vakf esîr ? Hasan hâzır oldugu halde asâleten takrîr-i kelâm edip bizim dükkân-ı mezkûr ile mahmeye-i (?) mezbûrede âhar üç mahalde olan boyacı dükkânlar derûnunda kâin beyne'l-esnâf gedik ta'bir olunup kazgân ve fuçı ve sâir âlât-ı lâzimesimiz yedlerimizde mülk ve haklarımız olup âhardan kimsenin 'alâkası olmamakla bizler mârrü'z-zikr dört 'aded dükkânda mevcûd âlât-ı lâzimesimizi hüsn-ı rızâ ve ihtiyârımızla asâleten ve vekâleten taraf-ı vakf-ı müşârün ileyhe teberru' ve her biri mahallinde kabzına işbu câbî Hasan'ı teslîm ve tevkîl eyledigimizde ol dahî ba'de'l-kabûl ve'l-kabz mârrü'z zikr dört 'aded dükkânda mevcûd âlât-ı lâzimeyi mütevellîy-i müvekkel mûmâ ileyh Sâlih mârrü'l-esâmî sekiz nefer ustalara senevî yetmiş gurûş müeccele ile bi-la mu'accele iştirâken icâr ve tefvîz eyleyip mesfûr Yorgî zimmînin bâlâda tafsîl ve beyân eylediği şürût ve kuyûd mârrü'z-zikr gediklerimizde cârî ve mer'î olup minvâl-i meşrû'üzre yün ve tiftikden masnû'sâl ve kuşak ve

karacalar kuşağı ve çuka ve elbise-i sâireyi boyamak için sekiz nefer müvekkillerimiz ile bizlere mahsûs olmak üzere mahrûse-i mezkûrede bir münâsib mahalde bir kârhâne tedârik edinceye degin eşyây-ı mezkûreyi mârrü'z-zikr Çatalfırın kurbünde kâin dükkânda boyayıp bizler sekiz nefer ustalarız bizlerden gayri mahsûre-i mezkûrede ve enhâsında âhar mahâlde bir kimse eşyâ-i mezkûreyi boyamak üzere cümlemiz iştirâken îcâr ve teslîm ve şürût-i muharrere-i mezkûreyi hâvî taraf-ı vakıfdan yedimize müceddeden başka başka temessük i'tâsiyle ta'ahhüt ve iltizâm etmegın mukaddemen mesfûrYorgî zimmînın hilâf-ı inhâsiyle isdâr ettirdiği emr-i şerîf kaydı mahallinden ref'u terkîn olunup fi-mâ ba'd zikri mürûr eden yün ve tiftikden masnû' şâl ve kuşak ve karacalar kuşağı ve çuka ve sâir elbiseyi boyamak mahrûse-i mezkûrede kârhâne-i merkûmede ancak sekiz nefer ustaya mahsûs olup âhar mahalde boyamak ve eger elbise-i mezkûreyi boyamaya cesâret eden olur ise Fazlı Paşa Sarâyı boyacıları şürûtu misillü te'dîb olunmaları için yedlerine müekked emr-i 'âlî i'tâ ve iktizâ eden mahallerde ilmuhaberi verilmek niyâziyle istid'â-yı 'inâyet eylediklerini mûmâ ileyh 'Abdü'l-halîm el-Hâşimi i'lâm etmekle mûcebinı bin yüz doksân dokuz senesi Şevvâl-i şerîfinin beşinci günü târihiyle emr-i 'âlîşân sâdır olduğu Harameyn-i Şerîfeyn muhâsebesinde mukayyed olmağla imdi hilâf-ı şürût ve mûgâyir-i nizâm hareket eden merkûm Konstantin zimmî i'lâmı mûcebince san'at-ı mezkûreden ihrâc ve yerine mesfûr Todori veled-i İstradî zimmî vaz' ve yedine taraf-ı vakf-ı müşârün ileyhden temessuk i'tâ olunup ağa-yı müşârün ileyhın 'arzıyle şerefrîz-i sudûr olan emr-i 'âlîşân mûcebi icrâ ve hilâfı hareketden mubâ'adet olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına i'lam etmegın imdi mûcebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükmi şerîfim vardıkda bu bâbda vech-i meşrû' üzere ağa olup müşârün ileyhın 'arzı mûcebince şerefyâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şânımın mazmûn-ı münîfi üzere 'amel hilâfiyle vaz' u hareketden tevakkî ve mubâ'adet eylesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın Tahîren fi'l-yevmi'l-hâmis senete erba'in ve mieteyni ve elf.

Kostantîniyye'l-mahrûse

Vr. 12-a

Belge: 66 Verâset ve tereke

Dâru's saâdeti's-şerîfe ağası nezâretlerinde âsûde olup kâffe-i ümûr-ı şer'iyesi Bâ-hatt-ı hümâyûn merkûme ihâle buyurulan mahrûse-i Bursa'da medfûn Çelebi Sultân Mehmed Hân evkâfi kurâsından İnegöl Bursa'da vâki' Şebali nâm karyede bundan akdem vefât eden Mustafâ bin Ahmed'in verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Emetu'llâh bint-i İbrâhîm nâm hâtûn ile sulbu sagîr oğlu Mehmed'e munhasır olduğu zâhir ve nümâyân olduktan sonra müteveffâ-ı mezbûrun bi't-taleb terekesi ketb ve tahrîr ve nihâye takvîm olunan defteridir ki zikrolunur. Fi'l-yevmi's-sâbi'i 'aşere min şehri Rebî'il-ülâ senete erba'in ve mieteyni ve elf. köhne yorgân ve döşek(3) / 300 Köhne minder ve yastık / 300 Köhne 'araba ve sabân demiri / 400 Avân- nuhâsiye çift(10) / 400 Hırdavât-hâne / 400 Hınta musur kıl (30) / 1600 Öküz çift / 1600 Kara sığır ineği re's / 800 Mülk-i bâğ der karye dönüm 1 / 400 Tût hadîkası dönüm(1) / 1200 ...Mülk-i menzil / 240 Yekûn / 9600 el-İhrâcât : resm-i kısmet / 240 para li'l-bey ve müdâyene ? / 96 Sahîh: 9264

Hissetü'z-zevceti'l mezbûre / 1158 Hissetü'l ibn / 8106

Belge: 67 Verâset ve tereke

Dâru's sa'âdeti's-şerîfe ağası nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan olup ümûr-ı şer'iyyesi mahrûse-i Bursa'da Hameyn-i şerîfeyn müfettişi vekîli efendilere ihâle buyurulan Merhûm Çelebi Sultân Mehmet Hân evkâfî kûrâsından İnegöl Bursa'da kâin Seb'alı nâm karyede sâkine iken vefât eden Fatma bint-i 'Alî nâm hâtûnun verâseti zevci Mehmed bin 'Alî ile sulbü sağır oğulları Süleymân ve Halîle munhasir olduğu ba'det-tahakkuk müteveffîye-i mezbûrenin bi't-taleb terekesi ketb u terkîm ve tahmîn-i sahîh ile pahâya takvîm olunan defteridir ki münderecâtı zikr olunur. Hurrira 17/.../(1)304 Döşek2 minder2 yastık3 / akçe 1160 Yorgân2 ve kilim2 / 440 Sîm kuşak / 600 Koyun(7) çift / 600 Köhne kutn-ı asari (?)2 / 1200 Karasığır ineği re's / 1200 Avân-ı nuhâsiye / 440 Mihr-i derdest-i zevc-i mezbûr / 400 Yekûn akçe / 9640 Resm-i kısmet akçe / 246 Kalemîye ve (...) ve mahdariye / 96 Sahîh akçe / 9298 Hissetü'z zevc / 2324 Hissetü'l ibn / 3487 Hissetü'l ibn / 3487

Belge: 68 Keşf

Kudvetü'l-ulemâi'l muhakkıkîn hâlen mahrûse-i Bursa'da Hameyni's-Şerîfeyn müfettişi vekîli efendi zîde 'ilmuhû ve zikri âtî vakf-ı şerîfin kâimmakâm mütevellîsi zîde kadruhû Ba'de's-selâm inhâ olunur ki nezâretimizde olan evkâfdan mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûrun leh Çelebi Sultân Mehmed Hân tâbe serâhu hazretlerinin Câmî'-i şerîf ve medrese-i celîle ve türbe-i münîfeleri üzerinde mebsût kurşunları ve mahâl-i sâiresinin ta'mîre muhtâc olduğu bundan akdem leda'l-inhâ mahâl-i mezkûre yalnız elli bin akçe masârif ile ta'mîre izin ve ruhsatı hâvî verilen bir kıt'a mektûb mucibi vücûh-ı mürtezaka-i vakf-ı şerîf ile mahâl-i mezkûreye varılıp mi'mâr-ı belde ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le yekân yekân keşf ve mesâhe ve tahmîn olunup meblağ-ı mezkûr ile ta'mîri mümkün bin dört yüz otuz bir gurûş iki para masârif ile hitâme resîde olacağını mahrûse-i mezkûrede Hameyn-i Şerîfeyn müfettişi vekîli Hafız Mehmed Emîn Efendi i'lâm etmekle imdi vakf-ı şerîf ziyâde ve lüzûmsuz masârifden himâyet olunarak ta'mîre muhtâc olan mahalleri gereği gibi ta'mîr ve terkîm olunmak üzere himâyeten lil-vakf yalnız bin gurûş masârif ile ta'mîr ve tecdîd olunup iktizâ eden... masârifât defteri tarafımızdan 'arz ve i'lâm eylemek şartıyla izni hâvî işbu mektûb tahrîr ve irsâl olunmuştur. Bi-mennihi te'âlâ vüsûlünde gerekdir ki ber-vech-i muharrer 'amel ve harekete ziyâde ihtimâm ve dikkat eyleyip ber-müceb-i mektûb ile 'âmil olası ve's-selâm İdrîs Ağa Dâru's-sa'âdeti's-şerîfe

Belge: 69 Verâset ve tereke

Bâ-hatt-ı hümayûn cemî'-i umûr-ı şer'iyyesi tarafımıza ihâle buyurulan mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm Çelebi Sultân Mehmed Hân tâbe serâhu evkâfî kurâsından İnegöl Bursa kazasına tabi Seb'alı nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden Mehmed bin 'Abdullâh'ın verâseti sulbü kebîr oğlu 'Alî ve Kadriye kızı Fatma'ya munhasir olduğu leda's-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra müteveffâ-yı mezbûrun bi't-taleb terekesi ketb u terkîm ve pahâya takvîm olunan defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur hurrira fi 23/.../(1)304 Köhne yorgan / 280 köhne yastık / 40 köhne döşek / 100 köhne kilim / 170 'araba ma'a sabân demiri / 290 Nacak kazma bel çapa / 90 Avân-ı nuhâsiyye (25) habbe / Kara sığır öküzü / 1000 Çatma anbar... / Çatma ahır / 700 Samân-hâne ma'a

Vr. 12-b

Belge: 70 Da'va

Ya'kûb Bey vakfından dükkan hucceti Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde istima' ve ketb ve tahrîri iltimâs olunmağın cânib-i şeri'at-ı garrâdan Mevlânâ Sofizâde Hâfız Ahmed Efendi irsâl olup ol dahî mahrûse-i Bursa'da Kayğân câmi'-i şerîfi kurbünde Bazarcılar sükunda vâki' zikri âti bir bâb vakıf bazarcı dükkanına varıp zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî müslimîn huzûrlarında 'akd eylediği meclis-i şer'-i 'âlîde dâru's-sa'adeti's-şerîfe ağası nezâretlerinde Âsûde-i evkâfdan mahrûse-i mezbûrede kâin Şeyh 'Abdurrahîm Efendi vakfının bi'l-meşrûta Mûsâ Cömez?oğlu Mollâ Sâlih nâm kimse meclis-i ma'kûd-ı mezkûrde sarây-ı cedîd-i sultânî ağası nezâretinde Âsûde-i evkâfdan merhûm Ya'kûb Bey İbn-i Umûr Bey evkâfının evlâbiyyet ve meşrûtiyet üzere bâ-berât-ı 'âlîşân mütevellisi bâ'isü'l-vesika es-Seyyid Halîl Bin Ahmed nâm kimse mahdarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edip işbu derûnunda 'akd-ı meclis olunan Kayğân Vakfından Katırcızâde Mehmed Ağa dükkanı ve Ya'kûb Bey Vakfından kezâlik merkûm Muhammed Ağa dükkanı ve Zahdi? Paşa Çelebi Vakfından 'Abdizâde Efendi dükkanı ve tarîk-i 'amm ile mahdûd dükkan senede altmış pâre icâre ile es-Seyyid el-Hâc 'Alî nâm kimse ile zevcesi İhsân Bint-i 'Osmân nâm hâtûnun bâ-huccet-i şer'iyye 'ale'l-iştiraki's-seviyyi tasarruflarında iken merkûm es-Seyyid el-Hâc 'Alî bilâ veled fevt olup nisf hisse-i şâyi'ayı mahlûl ve taraf-ı vakfa 'âid ve râci'oldukda ben dahî mütevellisi olduğum Şeyh 'Abdurrahîm Vakfi müsekkafâtından olmağla taraf-ı vakfa 'âid olan nisf hisse-i şâyi'a-i mahlûleyi bi't-tevliye zabt murâd eylediğimde merkûm es-Seyyid Halîl Ya'kûb Bey vakfından olmak üzere vaz-ı yed eder ve benim zabtuma mûmâna'at eder suâl olup keff-i yedine tenbîhe murâdımızdır dedikde gabbe'l-istintâk merkûm cevâbında dükân-ı mahdûd-ı mezkûra vaz -'ı yedini ikrâr lâkin dükkan-ı mezkûr mütevellisi olduğum Ya'kûb Bey Vakfi müsekkafâtından olmak üzere bilâ nizâ' zabt ve yirmi seneden mütecâviz senede altmış pâre icâresi Ya'kub Bey Vakfi tarafından ahzolunduğuna binâen vaz-ı yed ederim diye def 'edicek müdde'î-yi merkûm Mollâ Sâlih'den müdde'âsını mübîn beyyine talep olundukda ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'aciz eyledikde istikşâf-ı hâl için sük-ı mezbûr seknesinden ve müsinn ve ihtiyârlarından istihbâr olundukda Kayğân mahallesi ahâlisinden Ahmed Bin 'Alî ve Mustafâ Bin Mehmed ve veled-i Harrât mahallesinden Seyyid Mehmed Bin Yûsuf ve Bedreddîn Paşa mahallesinden Seyyid İsmâ'îl Bin Mustafâ ve Katırcızâde Mehmed Ağa ve Süleymân Bin 'İsâ ve Seyyid Hasan Bin Ahmed ve 'Osmân Bin Himmet? Ve sâireden on altı nefer-i bî-garaz kimseler işbu mu'âyene olunan dükkan-ı merkûm es-Seyyid Halîlin mütevellisi olduğu Ya'kûb Bey İbn-i Umûr Bey vakfından olmak üzere yirmi seneden mütecâviz senede altmış pâre icâresi vakf-ı merkûm tarafına verilegelip Şeyh 'Abdurrahîm Efendi vakfi tarafından müdâhele olunduğu yokdur bizler bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet ederiz diye her biri tevâtüren meclis-i ma'kûd-ı mezkûrde merkûm Mollâ Sâlih muvâcehesinde haber verdiklerini Mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ve terkîm ba'dehü imnâ-i? Şer'ile meclis-i şer'a gelip 'alâ vukû'ihî inhâ ve ve takrîr ve tefhîm etmeğın mücebince

merkûm Mollâ Sâlih'in bî-vech mu'ârazası men' ve def'olunup mezbûr es-Seyyid Halîl'in dükkan-ı merkûmu zabt ve tasarrufuna izin birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmi's-sâbi-'i ve'l- 'işrîn min şehri rebî'i'l-evveli senete erba'in ve mieteyni ve elf mine'l-hicreti men lehu'l-'izzu ve's-şeref..

Şuhûdu'l-hâl Muhassir 'Osmân Câ'î?Harameyn el-Hâc Ahmed Ağa es-Seyyid 'Osmân Ağa Kütahyalı Halîl Ağa Çavuş es-Seyyid Mehmed Emin Dâvûd Paşa Hâmîsi el-Hâc Halîl Ağa es-Seyyid Mustafâ Mîsrî

Belge: 71 Vekâlet

Dâru's-sa'âdeti's-şerîfe ağası nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan mahrûse-i Bursa'da vâki' Emîr Sultân Kuddise sırruhu'l-müste'ân Evkâf-ı şerîfesinin Kâimmakâm-ı mütevlîsi 'Abdülhâdî Efendizâde sa'âdetli es-Seyyid Mehmed Es'ad Efendi meclis-i şer-'i hatîr lâzimu't-tevkîrde Vakf-ı müşârun ileyhî bâ-berât-ı 'âlîşân vekîlharcı işbu bâisi'l-vesîka fahru'l-akrân es-Seyyid el-Hâc 'Alî Ağa İbn-i el-Hâc Ahmed Ağa mahdarında takrîr-i kelâm ve tavzîh 'ani'l-merâm edip işbu bin iki yüz senesi Martı ibtidâsından Şubâtı ğâyetine gelince Kâimmakâmı olduğum vakf-ı müşârun ileyhî 'imâret 'âhidesini târîh-i kitâbdan sene-i merkûme nihâyetine dek i'mâl ve idâreye ve Harameyn-i muhteremeyn hazînesinden erbâb-ı vezâifin vazîfeleri için verilegelen tekâsitten bâkî iki taksît vazîfeî ve matlûb ta'bîr olunur masârif-i vakf-ı şerîf için kezâlik hazîne-i harameynden verilecek bâ- defter-i vakf matlûbu ahz u kabza ve merkûm iki taksît vazîfeî ba'de'l-ahz vakf-ı müşârun ileyhî hademe ve mürtezeka ve bi'l-cümle erbâb-ı vezâifin vazîfeleri için verilegelen takâsitten bâkî vazîfeî ve matlûb ta'bîr olunur masârif-i vakf için ahz u kabz ve ba'de'l-ahz bâ-berât müstehik olan erbâb-ı vezâife edâ ve teslîme ve müsekkafât-ı vakıfdan vukû' bulan ferâğât ve intikâlât ve mahlûlâtı dahî rü'yet ve iktizâ eden inhâ ve temesükât-ı vakf-ı şerîf kendüye bi'l-emâne def' ve teslîm eylediğim hatm ile temhîr ve kâffe-i ümûr-ı vakfı rü'yete ve idâreye tarafımızdan merkûm es-Seyyid El-Hâc 'Alî Ağayı vekîl nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahî vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hidemât-ı lâzimesini vech-i mu'tâd üzre idâre ve rü'yete ta'ahhüd eyledi dedikde ğabbe't-tasdîki's-şer'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketbolundu fi'l-yevmi'l-hâmîs min şehri rebî'i'l-âhir senete erba'in ve mieteyni ve elf mine'l-hicreti men lehu'l-'izzu ve's-şeref

Ser-levha es-Seyyid el-Hâc Ahmed Ağa Ser-muhassirân es-Seyyid Ahmed Ağa İmamzâde es-Seyyid Mehmed Es'ad Efendi Fahrû'l-küttâb İshâkzâde Selîm Efendi es-Seyyid 'Osmân ağa Sofîzâde Hâfîz Ahmed Efendi ve ğayrühüm

Belge: 72 Mülk satışı

Harameyn-i muhteremeyn şerrefehumallâhu teâlâ fi'd-dâreyn evkâfi karasından olup bâ- hatt-ı hümâyûn kâffe-i ümûr-ı şer'iyyesi mahrûse-i Bursa'da Harameyn-i Muhteremeyn müfettişi vekîli efendilere ihâle buyurulan Mudanya civârında Burgûs nâm karyede mütemekkin işbu hâmilü's-sefer İstornoz ? veled-i Kostanti nâm .....zimmî meclis-i şer-'i hatîr lâzimu't-tevkîr'de takrîr-i kelâm ve tefsîr 'ani'l-merâm edip karye-i merkûmede Peni? nâm mevzi 'de etrâfi Menûlagi? ve Degirmâncı degirmeni? nâm zimmîler hadîkası ve tarîk-i 'âmm ile mahdûd eşcârı mülk arsası mukâta'alı iki kıt'a tût hadîkası târîh-i vesîkadan üç sene mukaddem hâlik olan Pinagi? veled-i Kostanti nâm zimmînin

tasarrufunda iken bir sene mukaddem helâkinden tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî ve şürût-ı müfsideden ‘ârî iki kıt’a hadîka-i mezkûreyi bi-cümleti’t-tevâbi’ ve’l-levâhık yüz kırk gurûşa bana bey’ ve teslîm ve temlîk eylediğinde ben dahî ber-vech-i muharrer temellük ve tesellüm ve kabûl ve temennâ olan meblağ-ı merkûm yüz kırk gurûşu dahî yedimden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz

Vr. 13-a

etmekle hadîka-ı mezkûreler benim mülk-i müşterâm olup lâkin yedimde hucet-i şer’iyyesi olmamakla meclis-i ‘akitte hâzır olup li-ecli’l-ihbâr meclis-i şer’â hâzirân olan kimselerden ba’d-e’l-istihbâr hadîka-i mezkûreler için yedime bir kıt’a hucet-i şer’iyye i ‘ta olunmak matlûbumdur demekle karye-i merkûme mütemekkinlerinden Anaştâş? veled-i Petrô? ve Tiryâkô? veled-i Dürmiş?ve Kîtân? veled-i Tarântafil nâmûn ?zimmîlerden herbiri fi’l-hakîka karye-i merkûmede Penî nâm mahalde vâkı’ eşcârı milk-i arsası mukâta‘alı tahmînen iki dönüm iki kıt ‘a karye-i mahdûde-i mezkûreye bundan akdem hâlik olan Niyâkî veled-i Kostantî nâm zimmî mutasarrıf olup helâkinden bir sene mukaddem mersûm Estörnôz?veled-i Kostantî zimmîye yüz kırk gurûşa bizim huzûrlarımızda bey-‘i bât-ı sahîh-i şer’î ile bey’u temlîk eylediklerinde ol dahî kabûl ve temennâ olan meblağ-ı merkûm yüz kırk gurûşu yedinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz eylediği bizim ma’lûmumuzdur diye haber vermeleriyle hıfzan li’l-makâl mâ vaka‘a bi’t-talep ketbolundu.Fi’l-yevmi’l- ‘âşir min şehri rebî’il-âhir senete 1304

Levhizâde es-Seyyid Muhassir ‘Osmân..... es-Seyyid ‘Osmân Ağa Mehmed Saîd Efendi ser-levha Kâtib-i vakf Hacı Eyyûpbzâde Halîl Efendi Sôfizâde Hâfız Ahmed Efendi ve gayruhum

Belge: 73 Temessük

Mektûb-ı Şeyhu’l-islâm Ahmedîzâde Mustafâ Efendi Gurretli Bursa Kâdîsı Efendi Meclis-i şerîflerine de‘avât-ı lâika takdîmiyle nemûde kılınır ki kalem ve hükûmünüzde? Hoca Tayyip mahallesinde vâkı’ Hameyni’ş-Şerîfeyn şerrefehumullâhu teâlâ fi’d-dâreyn evkâfi müsekkafâtından olub Bâgûta ve Bertâlîca nâm nasrâniyelerin yedlerinde olan memhûr ve ma‘mûl bih temessükleri mücebince tasarruflarında olan menzile ‘Alî Paşa Vakfı tarafından vâkı’ ta‘arruzları bî-vech ise ber-nehc-i şer-‘i kavîm def‘u tanzîmine sa‘y ve dikkat eylesesiz ve’s-selâm

Belge: 74 Temessük

Mektûb-ı dâru’s-sa‘âdet Ağası Şerî‘at-şi‘âr Bursa Kâdîsı Efendi zîde fazlühû ba’d-e’t-tahiyeti’l-vâfiye inhâ olunur ki nezâretimizde olan Hameyn-i Şerîfeyn şerrefehümullâhu teâlâ fi’d-dâreyn evkâfi musekkafâtından mahrûse-i Bursa’da Hoca Tayyip mahallesinde vâkı’ etrâf-ı erba‘ası Akbıyık oğlu hânesi ve Sedbaşı cisri ve dere ve tarîk-i ‘âmm ile mahdûd vakf-ı müşârün ileyhe mâh be-mâh on altışar akçe icâreli bir bâb menzilin nisfına şehriye sekiz akçe icârelik ile bâ-temessük-i vakf-ı şerîf mutasarrıf olan Bâgûza ve Bertâlîca nâm nasrâniyelerin yedlerinde olan memhûr ve ma‘mûl bih temessük mucebince taraf-ı âhardan bî-vech-i şer’ müdâhele ve te‘addî iktizâ etmez iken bu def‘a menzil-i mezkûru cistr cânibinden bir buçuk zirâ‘ mikdârı kat‘ u hedm ile izrâr ve gadre tasaddîye kâni’ olmayıp ‘Alî Paşa Vakfı tarafından temessük ahzedin diye cebr ve tehdîd olundukları inhâ olunmakla imdi mesfûrânın yedlerinde olan Hameyn Evkâfi temessükü mücebince zabten ve rabten

bî-vech-i şer'î vâki' olan ta'addîyanın men' ve def 'î husûsuna ziyâde dikkat eylemenin için mektûb tahrîr ve irsâl olunmuşdur Bi-mennihî te'âlâ vüsûlünde gerekdir ki ber-vech-i muharrer 'amel ve harekete mezîd i'tinâ ve dikkat eyleyip müceb-i mektûb ile 'âmil olası ve's-selâm

İdris Ağa-ı Dâru's-sa'âdeti'ş-şerîfe

Belge: 75 Keşf

İftihâru'l-havâs ve'l-mu'ribîn bi'l-fi'il bâbu's-sa'âdeti'ş-şer'îfe Ağası nezâretlerinde âsûde evkâfdan mahrûse-i Bursa'da câmi-'î şerîf-i Murâd Hân tâbe serâhu kurbünde vâki'a vâlîde-i Ebu'l-Feth hâtûnuna Sultân demekle 'arîfe sâhibe'l-hayrın türbe-i şerîfe ve mekteb-i münîfi müddet-i mezîdeden beri ve ta'mîr olunmadığından harâb ve ta'mîre eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olmanın bu def'a keşf ve tahmîn-i sahîh ile tahmîn olunması bâbında bu fakîre hitâben şerefbağış-ı vürûd eden nâzır-ı müşârûn ileyh taraflarından bir kıt'a mektûb-ı 'âlîlerine imtisâlen kâtibimiz Hâfız Ahmed Efendi irsâl olunup ol dahî mi'mâr-ı hâss-ı kâimmakâm-ı şerîf el-Hâc Hüseyin Ağa ve ebniye ve sukûf ahvâline vukûf nâmı olan kimseler ile üzerine varılıp kâtib-i vakf-ı şerîf 'umdetü'l-müderrişin es-Seyyid Mehmed Râşid Efendi ve bi'l-cümle türbedâr ve icrâhân es-Seyyid Muhammed 'Alî Efendi ve Şeyh Mehmed Efendi es-Seyyid el-Hâc Halîl Efendi ve Mustafâ Halîfe ve Kaşıkçızâde 'Osmân Efendi vesâirler ile yekân yekân nazar ve keşf ve tahmîn olunan müfredât defteridir ki zikrolunur Hurrira fi'l-yevmi't-tâsi'î fi şehri Rebi'il-âhir senete erba'in ve mieteyni ve elf. Merkad-i şerîf ta'mîrine tuğla ve kireç ve haresân / 1200 akçe İki merkad-i şerîfe ....seyyidelerine? sûf vesâiresi / 2400 İki vakit tilâveti ve şürût olunan altmış 'adet eczâdan noksân yirmi 'adet cüz' masârif-i / 3600 Türbe-i şerîfe ... iki 'adet cedîd sandık ve hasır masrafı / 2000

Türbe-i şerîfe kapı sakfi onsekiz zira' terbi'an ahşaptan kerâste ve mismâr ve üstâdiye / 6000

Türbe-i şerîfe haremînin duvarları derz ve kiremid ve üstâdiye / 3000 Fevkânî ve tahtânî ahşaptan mekteb sakfi tecdîd-i kerâste ve mismâr vesâire / 13200 Etrâf duvârları ta'mîri ve yedi 'aded pencere ve iki dolap ve edbâk ve camları / 5400 mekteb-i mezbûrun tahtında ...mekteb iki pencere ve kapı ve duşun? ve ta'mîr-i derz vesâir masârif-i / 5400 Mekteb kapılarına kilîd ve kebîr hâriciye kapı sakfi ta'mirâtı / 6000 Türbe-i şerîfeler ve mekteb etrâfında vâki' hendek tathîri / 3000 Türbeye cereyân eden mâ-ı lezîz kabına ve mecrâsına / 3000

Türbe-i şerîfe kubbesine hatıl ve mismâr ve derz ve üstâdiye ve kireç ve haresân / 2500 Türbe-i şerîfe üzerinde mebsût on üç tahta kurşûn kalıba vasatıyesi / 3500 Sultân-ı müşârûn ileyh haremînde vâki' şahzâde dâyeleri diye mesmû' ve meşhûr türbeye malâ vesâir / 2200 Etrâfına derz ve tırbazûn ve masârif-i sâiresi / 1800 Mekteb ve türbeye ve sukûf tavanlarına boya ve nukûş ve masârif-i sâireye / 3000 Dolap ve kapılara kilid ve masârif-i sâire / 1700 Masârif-i müteferrika nakliye ve hammâliye / 4800 Yekûn 74.700 Mahâl-ı mezkûre meblağ-ı merkûm yetmiş dört bin yedi yüz akçe ile ancak tecdîd ve ta'mîr olur noksân ile mümkün değildir diye mi'mâr-ı merkûm ve ehl-i vukûfdan her biri ihbâr eyledikleri inhâ olunmağın işbu mahalle kayd ve şerh verildi.

Vr. 13-b

Belge: 76 Katl

Mahrûse-i Bursa mahallâtından el boyacılar mahallesinde sâkin iken bundan akdem dâru's-sa'âdeti's-şerîfe Ağası hazretlerinin nezâret-i 'aliyyelerinde âsûde-i evkâfdan mahrûse-i mezbûrede mütevâri lihaddi gufrân Çelebî Sultân Mehmed Hân Evkâfi kurâsından İnegöl Bursa kazâsında vâki' kâffe-i umûr-ı şer'iyyesi bâ-hatt-ı humâyûn Harameyn-i Muhteremeyn evkâfi müfettişi vekillerine İhâle buyurulan Şeb'alı nâm karye hudûdu dâhilinde kâin Koluca köprüsü demekle 'arîf köprü üzerinde cerîhan katil bulunan Halil bin Mehmed'in Verâseti hasran babası merkûm Muhammed'e munhasır olduğu lede's-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra merkûm Mehmed bin El-Hâc İbrâhîm meclis-i şer'-i Hatîr lâzimu't-tevkîrde karye-i merkûme ahâlîsinden kendilerden asîl vesâir taraflarından husûsâtü'l-beyânı tasdîke vekil olan işbu Bâisu'l-kitâb Baba 'Alî oğlu Mehmed ve Es-Seyyid 'Osmân bin Hüseyin ve Çımaroğlu Süleymân ve cin 'Alî oğlu Hasan nâmûn( )kimseler mahdarlarında Bi'l-verâse ikrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm edip oğlum merkûmu târîh-i kitâpdan on dokuz gün mukaddem mârrü'l-beyân köprü üzerinde Bursa'da Abdâl Mehmed Mahallesi sükkânından Kara Mahmûd Bin (boş) ve Kuru Hasan oğlu demekle 'arîf Çolak Halil nâmân-ı gâibân 'ani'l-meclis kimseler tüfenk kurşûniyle darb u cerh edip üzerinde mevcûd nukûd ve eşyâ-i sâiresini ahz etmekle oğlum maktûl-ı merkûmun katilleri ancak merkûmân olup anlardan gayri bir ferdden da'vâ ve nizâ'ım olmamağla oğlum merkûmun dem ve diyet ve nukûd ve eşyâ-ı sâiresine müte'allika 'âmme-i da'vâ ve mütâlebât ve kâffe-i eyâmân ve muhâsımândan karye-i merkûme ahâlîsinden hâzirûn ve gâibûn bi-ecma'ihim zimmetlerini ibrâ-ı 'âmm râfî'u'l-hisâm ile ibrâ ve iskât eyledigimde anlar dahî ibrâ-ı mezkûru kabûl eylediler dedikde gabbe't-tasdîki's-şer'î mâ-huve'l-vâki' bi't-taleb ketbolundu fi'l yevmi's-sânî 'aşere min şehri rebî'l-âhiri senete erba'in ve mieteyni ve elf.

İbrâhîm Ağa Tâbi' Mollâ Feyzullâh / el-Hâc 'Osmân Ağa / Es'ad Bey bin 'Osmân der der mahalle-i Mahalle-i mezbûr Dâr-ı Habîb Şehirli oğlu Ahmed Ağa Değirmâncızâde / Sûfîzâde Ahmed Efendi Abdullâh Ağa ve gayruhum

Belge: 77 Hul'

Mahrûse-i Bursa'da Hasan Paşa mahallesinde sâkine zâtî şer'an mu'arrefe Fâtma bint-i Mehmed nâm hâtûn meclis-i hatîr lâzimu't-tevkîrde zîr-i nezâret-i Hazret-i Ağa-yı Dâru's-sa'âdeti's-şerîfede âsûde-i evkâfdan Harameyn-i muhteremeyn şerrefehümallâhu fi'd-dâreyn evkâfi yörükân tâbi'asından Alıcı cemâatinden zevc-i muhâli'ı Mehmed bin Alî nâm kimse mahdarında bi-tav'îha ikrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm edip mezbûr zevc-ı dâhilim olup beynimizde hüsn-i zindigân mümkün olmadığından zimmetinde münferir' ve ma'kûd aleyh yüz gurûş mehr-i müeccel ve nafaka-ı 'iddet-i ma'lûmem üzerine muhâla'a olduğumda merkûm hul'-ı mezkûru kabûl edip Mehr-i müeccel-i merkûm ve nafaka-ı 'iddet-i ma'lûme ve bi'l-cümle hukûk-ı zevciyet vesâireye müte'allika 'âmme-i de'âvâ ve mütâlebât ve kâffe-i Eymân ve muhâsemâtımdan mezbûr Mehmed'in zimmetini ibrâ-ı 'âmm râfî'u'l-hisâm ile ibrâ ve iskât eyledigimde ol dahî bu târihe gelince ahz ve'atâ ve bi'l-cümle hukûka müte'allika da'vâdan benim zimmetimi ibrâ ve iskât ve her birimiz âharin ibrâsını kabûl eyledik dedikde merkûm Muhammed dahî mukirre-i mezbûrenin cemî'-i meşrûhasını vicâhen tasdîk ve lisânen tahkîk etmegin mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketbolundu.fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri rebî'il-âhir senete erba'in ve mieteyni ve elf mine'l-hicreti men lehu'l-'izzu ve's-şeref

Mollâ Emîn Taşçı / el-Hâc Hatîbzâde İbrâhîm bin Tâbi‘ ‘Osmân Ağa / Ahmed Ağa / es-Seyyid Halîl İmâm-ı ‘Osmân Ağa mahalle-i Tatarlar / Mi‘mâr el-Hâc Sûfizâde Hâfız ve gayruhüm Hüseyin şerîf Ahmed Efendi

Belge: 78 Zimmet

Mahrûse-i Bursa’da Kaygân mahallesinde sâkine zâtî bi’l-ma‘rifeti’ş-şer‘iyye mu‘arrefe olan Şerîfe Zeyneb bint-i es-Seyyid ‘Alî nâm hâtûn meclis-i şer‘-i hatîr lâzimu’t-tevkîrde Harameyn-i Muhteremeyn evkâfı Alıcı Türkânı cemâ‘atinden mahrûse-i mezbûrede vâki‘ Hasan Paşa mahallesinde sâkin işbu bâ‘isü’l-vesîka Muhammed bin ‘Alî nâm kimse mahdarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm edip merkûmda yüz elli gurûşluk elli ‘aded zerr-i mısırî ve on beş miskâl yüz gurûş Kıymetli bir çift altûn-ı reş pahâsından cem‘an iki yüz elli gurûş hakkım olup bi’d-defe‘ât talep eylediğimde irâde-i muhâlefet eder suâl Olunup alıverilmesi matlûbumdur diye ba‘de’d-da‘vâ ve l-istintâk ve l-inkâr müdde‘iye-i merkûmeden müdde‘âsına muvâfık beyyine talep olundukda ba‘de’l- İstimhâl ve l-imhâl ityân-ı beyyineden izhâr-ı ‘acedip tahlife tâlibe olmagla merkûm Türkân istihlâf olundukda ‘alâ vefki’l-mes’ûl ‘anhu Hulf billâhi’l-‘aliyyi’l-a‘lâ etmegin mücebince müdde‘iyye-i mezbûre Zeyneb bint-i es-Seyyid ‘Ali nâm Hâtûnun bî-vech-i şer‘î mu‘ârazası men‘u def‘ birle Mâ huve’l vâki‘ bi’t-taleb ketbolundu Tahîren fi’l-yevmi’l-hâmis ‘aşer min şehri Rebî‘il âhari senete erba‘in ve mieteyni ve elf....men lehu’l izzu ve’ş-şeref

Muhassir ‘Osmân Beşe / es-Seyyid ‘Osmân Ağa ser levha / Türkân Kara Mûsâ / Dâvûd Paşa Cabîsi el-Hâc Halîl Ağa / Kasâbzâde Mollâ Mustafâ / Sûfizâde Hâfız Ahmed Efendi

Vr. 14-a

Belge: 79 İmâret

Mücebince ‘amel oluna Sûret-i mübârek-i hatt-ı şerîfdir Kudvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri‘în Mudânya ve Kite Nâipleri zîde ‘ilmühümâ tevkî -‘i refi- ‘i hümâyûn vâsıl olucak ma‘lûm ola ki kudvetü'l-emâsîl ve l-akrân Hâfız ‘Osmân zîde kadruhû rikâb-ı hümâyuna ‘arz-ı hâl edip mûmâ ileyhın berât-ı şerîfle mütevellîsi olduğu Bursa’da vâki‘ merhûm ve mağfûr leh Sultân Yıldırım Bâyezid Hân tâbe serâhun câmi-‘i şerîf ve ‘imâret ve türbesi vakfının Mudânya kazâsına tâbi‘ Kızıl ve Akköy ve Dere ve Müslim Yenicesi ve Balâbancık ve Cekrice? ve Tirilye ve Kite kazâsına tâbi‘ Yörük Yenicesi ve Rû-nüfûş ve Emîrler Yenicesi ve Evciler ve Eşkel-i sağîr ve Yamân? nâm kurâ topraklarında zirâ‘at ve hirâset edenlerin zirâ‘atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn üzere sekizde bir ‘öşür ile sâlâriyelerini? vakf için zâbiti ahz u kabz etmek ve defterli re‘âyâsı terekeleri ‘öşürlerini kadîmeden ücretiyle vakfın Bursa’da vâki‘ ‘imâretine nakledegelmeleriyle yine kadîmesi üzere ücretiyle naklettirmek murâd eyledikde kurâ-yi mezbûre toprağında zirâ‘at edenlerin ba‘zıları şehir kethudâlarının tahîr ve iğvâsıyla hâsıl eyledikleri terekelerinden sekizde bir ‘öşür ile sâlâryalarını vermekde ve defterli re‘âyâsından ba‘zısı dahî terekeleri ‘öşürlerini kadîmi üzere ücretiyle ‘imâret-i mezbûreye nakilde hilâf-ı şer‘ ve muğâyir-i kadîm tekallül ve muhâlefet eylediklerin bildirip mahallerinde teşerru‘ ve kânûn üzere rû‘yet ve ‘amel olunup kurâ-yı mezkûr topraklarında zirâ‘at edenlerin hâsıl eyledikleri terekelerinden sekizde bir ‘öşür ile sâlâryaları ve vakf için zâbitine alıverilip ve defterli re‘âyâsı terekeleri ‘öşürlerini Bursa’da vakfın ‘imâretine kadîmesi üzere ücretiyle naklettirilip muhâlefet ederi

olur ise te'dipleri icrâ olunmak için der-i 'aliyyeme i'lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'a eylediği ecilden siz ki Mevlânâ-yı mûmâ ileyhümâsız muktezâ-yı kânûn üzre 'öşür ve sâlâryaları tahsîl olunduktan sonra şer'le görölüp mâ- tekaddem'den beri teveccühle olageldi ise ol vechile 'amel ve muhâlefet edenleri i'lâm olunmak emrim olmuştur buyurdum ki şerîfimle vüsûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel dahî siz ki Mevlânâ-yı mûmâ ileyhümâsız husûs-ı mezbûre tamâm-ı mukayyed olup göresin i'lâm olduğu üzre ise kurâ-yı mezbûre topraklarında zirâ'at edenlerin zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn üzre sekizde bir 'öşür ile salaryaların vakfiçin zâbitine hükmedip aliverip ve defterli re'âyâsı terekeleri 'öşürlerin kadîmden ücret ile Bursa'da vakfın 'imâretine nakledegelmîşler ise yine kadîmesi üzre ücretleriyle naklettirip muhâlefet ederi olur ise te'dipleri icrâ olunmak için der-i 'aliyyeme 'arz ve i'lâm eyleyip mazmûn-ı emr-i şerîfimle 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi evâsıtı şehri rebî'l-ûlâ senete erba'in ve mieteyni ve elf.

Kostantiniye'l-mahrûse

Belge: 80 Rûsumâtın tahsili ve irsâline dair fermân

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazli ve'l-yakîn vârisü ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l mu'in Mevlânâ Bursa Kâdısı zîdet fedâilühü ve kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan rikâb-ı hümâyûnum defterdâr-ı cukadârı Mehmed zîde kadruhû tevkî-'i refî-'i hümâyûna vâsıl olucak ma'lûm ola ki sen ki kâdî mûmâ ileyhysin iki tarafa olan sefer-i hümâyûnum masârifine medâr olmak için memâlik-i mahrûseti'l-mesâlik şahânemde vâkı' mâlikâne verilen bi'l-cümle mukâta'at-ı mîriyyenin mu'acclât-ı mukayyedelerinden tevcihâtı on sene mürûr edenlerin be-her binde?üçer nefer olmak üzre yüz ellîşer gurûşa habbelileri? tahsiline irâde-i 'aliyye-i mülûkâne te'allük etmekle medîne-i Bursa'da sâkin Hatîbzâde es-Seyyid 'Osmân'ın mâlikâne-i 'uhdesinde olan rûsumât-ı bağât Hamâmlı ve Cem'iyveli ?ve tevâbi-'i mukâta'asının mu'accele-i mukayyedesine göre iktizâ eden iki yüz on yedi buçuk gurûşa kırk beş akçe habbeli bedeliyyesi? el-hâletinde?nâ-tahsîl kalmakla meblağ-ı mezkûrun mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle 'ala ez-hâl tahsîli fermânım olmağın hâssaten işbu emr-i celîli'l-kadrim isdâr ve ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde sen ki kâdî-yı mûmâ ileyhysin bâlâda bast u beyân olduğu üzre meblağ-ı mezbûr iki yüz on yedi buçuk gurûş kırk beş akçe habbeli bedeliyyesinin vürûd-ı emr-i şerîfim günü der'akeb tahsîl ve mübâşir-i merkûma teslîmen der-i 'aliyyeme irsâl ve (.....) ihtimâm ve dikkat eylesesin ve sen ki mübâşir-i merkûmsun sen dahî muktezâ-yı me'mûriyetin üzre meblağ-ı mezbûru ma'rifet-i şer'ile tamâmen tahsîl ve bana ki istîshâb ve götürüp hazîne-i âmiremde teslîme mübâderet eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükmi-i şerîfimle vardıkda bu bâbta vech-i meşrûh üzre şerefyâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîli's-şânımın mazmûn-ı münîfi üzre 'âmil olasın şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' 'aşere rebî'l-ûlâ senete erba'in ve mieteyni ve elf.

Kostantiniyye el-mahrûse

Vr. 14-b

Belge: 81 Şikâyet

Mahrûse-i Bursa'da mütevârî'l-had mağfîret-i Rabbânî Sultân Yıldırım Bâyezîd Hân Gâzî Evkâfî kurâsından Mudânya kazâsına tâbî' Balâbancık ve Bekrîce ve Ak ve Kızıl ve Dede ve Müslim Yenîcesi ve Tirilye ve Bursa'ya Kite kazâsına tâbî' Evciler ve Yamân ve Yörük Yenîcesi ve Renfûş? ve Emîrler Yenîcesi ve Eşkel-i Sağîr nâm kurâ ahâlîsinden ba'zıları karye-i mezbûreleri topraklarında zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri bi'l-cümle terekelerinin sekizde bir 'öşür ve sâlâryalarını edâda ve ez-kadîm ücret-i kadîmesiyle Bursa'da vakfın 'imâretine nakledegeldikleri terekeleri 'aşîreti ke-mâ fî'l-kadîm ücretiyle nakilden imtinâ' ve te'allül eylediklerini hâlen mütevellî-i vakf-ı şerîf Fâhru'l-akrân Hâfîz 'Osmân Ağâ rikâb-ı humâyûna bâ-'arz-ı hâl inhâsına binâen ber-mûceb-i kânûn sekizde bir 'öşür ve sâlâryalarını cânib-i vakfa edâ ve teslîm ve ücret-i kadîmesiyle Bursa'da vakfın 'imâretine nakl ve muhâlefet edenlerin te'dîbleri için i'lâm olunmasını hâvî bâlâsı mübârek hatt-ı şerîf 'adâlet-i redîf ile ma'nûn-ı sâdır olan fermân-ı cihân-mutâ' Bursa Mahkemesine ledâ'l-vürûd ve imtisâlen li'l-emri'l-'âlî kurâhâ-yı mezbûre ahâlîleri bâ-mürâsele-i şer'îyye da'vet olundukda kurâhâ-yı mezbûreden itâat-i emr- 'âlî eden Balabâncık ve Çekrîce ve Ak ve Kızıl ve Yamân karyesi ahâlîsinden men ve ihtiyârları ve işbu bâ'isü'l-vesîka kâimmakâm-ı vakf-ı müşârün ileyh fâhru'l-akrân el-Hâc Hasan Ağâ muvâcehelerinde emr-i 'âlî feth ve kırâet olundukda sem'an ve tâ'aten merâsimini ba'de'l-edâ ücret-i kadîme-i nakliyesi istintâk olundukda Mudânya kazâsında vâkî' kurâ-yı mezbûrede hâsıl a'shârdan be-her kîl-i Bursa'ya ikişer akçe ve tereke-i sâireleri birer buçuk akçe ve Kite Kazâsı kurâsında hâsıl a'shârdan be-her kîl-i Bursa hıntaya birer pâre ve tereke-i sâireye ikişer akçe ücret-i kadîme-i nakliyesi olduğunu kurâhâ-yı mezbûreden hâzırûn bil-meclis olan kimseler ikrâr ve i'tirâf eylediklerinden sonra kâtib-i vakf-ı şerîf Levhîzâde es-Seyyid Mehmed Saîd Efendi ve Hatîb 'Abdurrahmân Efendi ve bevâb-ı 'imâret vekîlharzâde es-Seyyid el-Hâc 'Alî Ağâ ve cüz'hân es-Seyyid el-Hâc 'Alî Efendi ve sâir ashâb-ı vukûf ba'de'l-ihbâr ledâ's-şer'î'l-enver ücret-i kadîme ta'ayyün etdikde mârrü'l-beyân kurâ ihtiyârları ber-mûceb-i hatt-ı şerîf karyeleri topraklarında zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri bi'l-cümle terekeleri hînta ve şa'îr ve burçâk ve dârî ve mısır buğdâyı ve 'ulaf ve sâirenin sekizde bir 'öşür ve sâlâryalarını cânib-i vakfa edâya ve ücret-i kadîme-i mezkûre ile 'öşr-i terekeî Bursa'da vakfın 'imâretine ke-mâ fî'l-kadîm nakliye ta'ahhüd ve kâimmakâmı mûmâ ileyhe dahî ücret-i kadîme-i mezkûreî ke-mâ fî's-sâbık taraf-ı vakıfdan kurâhâ-yı mezkûre ahâlîlerine edâya ta'ahhüd etmeğîn mâ huve'l-vâkî' bi't-taleb ketbolundu fî'l-yevmi'l-hâmisi ve'l-'işrîn min şehri rebî 'î'l-âhir senete erba'in ve mieteyni ve elf mine'l-hicreti men lehû'l-'izzu ve's-şeref

Sûfîzâde Hâfîz Ahmed Efendi / Nûreddînzâde es-Seyyid Hâşim Efendi / es-Seyyid el-Hâc Ahmed Ağâ ser-levha / Câbî Hameyn el-Hâc Ahmed Ağâ / Muhzir 'Osmân

Belge: 82

El-hamdu lillâhi'l-lezî etemme umûra men tevekkele 'aleyhi Ene'l-fakîru ileyhi Sübhânehû es-Seyyid İbrâhîm el-müvellî-hilâfih el-me'mûr bi rû'yeti evkâfî'l-Hameyni bi-Bursa el-mahrûse (Mühür)

(Tercüme): Kendisine tevekkül edenlerin işini tamamlayan Allah'a hamdolsun. Ben O'na, Sübhânehû fakir-muhtac Bursa'da Hameyn Evkafını gözetmeye memur müvelli Seyyid İbrahim'im.

Belge: 83 Kayıtların Müfettiş Ali Efendi zamanındaki şer'î yazışmalar olduğunun beyanı

Yâ Fettâh Yâ Rezzâk Bismi'llâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm ve bihî neste'în İftetehtu bismi'llâhi'l-Fettâhi'l-Ğaniyyi ve'btede'tu bi-hamdi'llâhi'r-Rezzâki'l-Muğnî fehâzihî'l-mürâseletü's-şer'îyyetü kuyyidet fî

sicilli'l-mahfûzi fî zemeni kudvetü'l-'ulemâi'l-muhakkikîn ve 'umdetü'l-fuzelâi'l-mudekkikîn a'nî bihî 'Alî Efendi el-müfettişü bi-umûri evkâfi'l-harameyni'l-muhteremeyni bi'l-memâliki'l-mahrûseti ve ene'l-fakîru 'Uryânîzâde Mehmed Râşid el-me'mûru min kabli mûmâ ileyhi bi-ru'yeti umûri evkâfi'l-harameyni bi-medîne-i Bursa el-mahrûse veffakahu'llâhu te'âlâ

(Tercüme): Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla başlar ve biz ondan yardım dileriz. Ganî ve Fettâh olan Allah'ın adı ile sözü açtım . Muğnî ve Rezzâk olan Allah'a hamd ile başladım. İşte bu muhakkik alimlerin önderi ve müdakkik fazıl kimselerin başkanı memalik-i mahrusedeki Harameyn Evkafının umûru müfettişi Ali Efendi zamanındaki şer'î yazışmalarıdır. Ben ise Mûmâ iley tarafından, Allah O'nu muvaffak etsin, Büyükşehir Bursa'daki Harameyn Evkafının işlerine bakmakla görevli kılınmış Uryânîzade Mehmed Reşad'ım.

Belge: 84 Tefîş vekâleti tefvîzi

Gurret-meâb şerî'at-nisâb mahrûse-i Bursa'da bâb nâibi olan fahru'l-müderrisîne'l-kirâm 'Uryânîzâde Mehmed Râşid Efendi kâmyâb Tahiyât-ı lâyika iblâğiyle inhâ olunur ki mahrûse-i mezbûrede vâki' Harameyn-i Şerîfeyn Evkâf-ı şerîfesi tefîşi vekâleti işbu bin iki yüz dört senesi Cumâdâ'l-ûlâsı 'uhdesinden cenâbınıza tefvîz ve ihâle olunmuşdur me'mûldur ki mahrûse-i mezbûrede vâki' Harameyn-i Muhteremeyn Evkâfi umûruna dâir zuhûr eden de'âvâ-yı şer'iyeyi istimâ' ve rü'yet ve beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şerî'at eyleyib câdde-i şer'-i nebevîden ser-mû inhirâfa cevâz göstermeyesiz ve's-selâm

el-Fakîr 'Alî el-Müfettiş me'mûru evkâfi'l- Harameyni'l-muhteremeyn

Vr. 15-a

Belge: 85 Tefvîz

Dâru's-sa'âdeti'ş-şerîfe ağâi nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm Şeyh Mustafâ Efendi Hazretlerinin mahrûse-i mezbûrede kâin zâviyesi evkâfından zikri âtî bir kıt'a bâğ 'arsasına bi't-temessük mutasarrıf olan es-Seyyid Hasan Bin Süleymân nâm kimse meclis-i şer'-i hatîr lâzîmü't-tevkîr'de mahrûse-i mezbûre sükkânından işbu bâ'isü'l-vesîka 'Osmân Beşe İbn-i 'Abdü's-şekûr nâm kimse mahdarında vakf-ı mezbûrun bi'l-meşrûta mütevellisi Dervîş Sâlih Çelebî hâzır olduğu halde ikrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm edip Vakf-ı şerîf-i mezkûr mülhakâtından kireçhâne demekle 'arîf mahal kurbünde etrâf-ı erba'sı Tâktâk oğlu Ohânis ve Kalıcı Artin? ve Kuru Oğlu Pedrûs nâm zimmîler hadîkaları ve tarîk-i 'âmm ile mahdûd mâh be-mâh otuz akçe icâreli bâ-temessük-i mütevellî tasarrufumda olan tahmînen altı dönüm bâğ 'arsamı bâ-izn-i mütevellî altmış üç gurûş bedel makbûz mukâbelesinde Merkûm 'Osmân Beşe'ye ferâğ ve tasriye ve tefvîz eylediğimde ol-dahî ber-vech-i muharrer tefevvuz ve kabûl edip bedeli olan meblağ-ı merkûm altmış üç gurûşu yedinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz eyledim Fî-mâ ba'd 'arsa-i mezkûrede benim aslâ ve kat'â 'alâka ve medhalim kalmayıp merkûm 'Osmân Beşe'nin hakk-ı müfevvazı olmuşdur Keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikde ğabbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu Fî'l-yevmi's-sânî 'aşer min şehri Cümâdâ'l-ûlâ senete erba'in ve mieteyni ve elf.

Sûfîzâde Hâfız Ahmed Efendi / Câbi-i Haremeyn el-Hâc Ahmed Ağâ / es-Seyyid ‘Osmân Ağâ / es-Seyyid Mehmed Emîn Çavuş / es-Seyyid ‘Abdullâh Çelebî / Mollâ ‘Abdullah Bin Ahmed / Muhzir ‘Osmân Beşe ve gayruhum

Belge: 86 Da‘vâ

Bâbü’s-sa‘âdeti’ş-şerîfe ağâsı nezâretlerinde âsûde-i evkâfdan mahrûse-i Bursa’da vâki‘merhûm Umûr Bey İbn-i Tîmûrtâş Pâşâ evkâfi kurâsından mahrûse-i mezbûre kazâsına tâbi‘ Kelesân nâm karyede sâkin iken bundan akdem katilen vefât eden Muhammed Bin ‘Abdü’l-kerîm’in verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi ‘Âyşe Bint-i Sâlih nâm hâtûn ile sulbü oğlu es-Seyyid İbrâhîm ve Sadriye kızı Fâtma’ya münhasir olup ba‘dehû mezbûre Fâtma dahî vefât edip verâseti vâlidesi ‘Âyşe Hâtûn ile li-ebeveyn karındâşı merhûm İbrâhîm’e münhasir olduğu zâhir ve nümâyân oldukdan sonra merkûm es-Seyyid İbrâhîm meclis-i şer‘i hatîr lâzîmü’t-tevkîr’de karye-i merkûmede sâkin el-Hâc ‘Alî Efendi oğlu demekle ‘arîf işbu bâ‘isü’l-vesîka Mollâ Muhammed nâm kimse mahdarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm edip bir re’s tönbây ineği ile iki re’s malâk babam müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden olup bizlere mevrûs-ı emîn merkûmun babası olup hâlen Şâm-ı Şerîf’de mukîm olan mezkûr el-Hâc ‘Alî Efendi terekesinden fuzûlî ahz u kabz edip hâlen oğlu merkûm Mollâ Muhammed bi-ğayr-i hakk vaz-‘ı yed eder suâl olunup keff-i yed ve bana teslîme tenbîh olunmak matlûbumdur dedikde ğabbe’l-istintâk merkûm Mollâ Muhammed cevâbında hayvânât-ı mezkûreye vaz-‘ı yedini ikrâr lâkin târih-i kitâbdan sekiz sene mukaddem müdde‘î merkûmun babası katilen vefâtında merkûm saġîr bulunup babası müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden menkûlâtı merkûmun vâlidesi ve vasiyyesi olan mezbûre ‘Âyşe Hâtûn muvâcehesinde ma‘rifet-i şer‘ile ba‘de’l-müzâyede fûrûht olunup mârrü’l-beyân bir re’s tönbây ineği ile iki ‘aded malâk dahî karye-i merkûmede ba‘de’l-müzâyede elli iki gurûşa babam mezkûr bey‘u teslîm ol-dahî ahz u kabz edip semeni olan meblaġ-ı merkûmu vâlidesi mezbûreye edâ ve teslîm etmekle mülk-i müşterâsı olmaġın binâen ‘aleyh vaz-‘ı yed ederim diye def‘ edecek dâfi‘i mezbûrdan def-‘ı mezkûrunu mübeyyin beyyine taleb olundukda ‘udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müslimîn ve karye-i merkûme sükkânından İbrâhîm Bin Mehmed ve Hasan Bin Mustafâ nâm kimseler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘de hâzırân olup eserü’l-istişhâd fî’l-hakîka müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden sâlifü’z-zikr bir re’s tönbây ineği ile iki re’s malâk karye-i merkûmede ma‘rifet-i şer‘ile müzâyede olunup müdde‘î merkûmun vâlidesi ve vasiyyesi ‘Âyşe Hâtûn ma‘rifeti ile elli iki gurûşa mârrü’z-zikr el-Hâc ‘Alî Efendi’ye bey‘u teslîm ol-dahî ba‘de’l-kabûl semeni olan meblaġ-ı mezkûru vâlidesi ‘Âyşe Hâtûn’a asâleten ve vesâyeten def‘u teslîm etmiş idi Bizler bu husûsa bu vech üzre şâhidleriz ve şehâdet ederiz diye her biri edâ-i şehâdet-işer‘iyye etmeġin mücebince merkûm es-Seyyid İbrâhîm’in bî-vech mu‘ârazası men‘ birle mâ huve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu Fî’l-yevmi’r-râbi‘i ‘aşer min şehri Cümâdâ’l-ûlâ senete erba‘in ve mieteyni ve elf.

Sûfîzâde Hâfız Ahmed Efendi Câbi-i Orhân Mollâ Mustafâ es-Seyyid ‘Osmân Ağâ ser-levha Ahmed Bin Mollâ Sâlih Muhassir ‘Osmân Beşe ve gayruhum

Belge: 87 Sulh

Bâbü’s-sa‘âdeti’s-seniyye ağâsı nezâretlerinde âsûde merhûm el-Hâc ‘Azîz Pâşâ Evkâfi kurâsından mahrûse-i Bursa kazâsına tâbi‘ Derekızıġı nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden Ahmed

Bin Mustafâ'nın verâseti zevce-i menkûha-imetrûkesi Fâtma Bint-i Halîl nâm hâtûn ile sulbü kibâr-ı evlâdı Mehmed ve Kezibân ve İhsân'a münhasir olduğu zâhir ve nümâyân oldukdan sonra zâtı bi'l-ma'rifeti'ş-şer'iyye mu'arrefe olan mezbûre Kezibân Hâtûn meclis-i şer-'i hatîr lâzîmü't-tevkîr'de karye-i merkûmede sâkin li-ebeveyn karındâşı işbu râfi'ü'l-kitâb merkûm Mehmed mahdarında ikrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm edip babam müteveffâ-yı merkûm emlakinden karye-i merkûmede vâki' etrâfi Kuzuoğlu 'Alî ve Sarioğlu 'Alî menzilleri ve tarîk-i 'âmm ile mahdûd bir bâb milk-i menzil ile ittisâlinde nisf dönüm meyvâları? eşcârı mülk bir kıt'a tût hadîkası Ve yine karye-i merkûmede dârû alânı nâm mahalde ma'lûmu'l-hudûd ve'l-cîrân beş dönüm mikdârı kezâlik bir kıt'a tût hadîkası ve yine karye-i merkûmede Eski bâğlarda ma'lûmu'l-hudûd üç dönüm kestâne korusu babam müteveffâ-yı merkûmun ile'l-vefât mülkü ba'de vefâtih terekesinden olup bizlere mevrûs olmuş iken karındâşım mezbûr hisse-i şâyi'a-i ma'lûmeme fuzûlî vaz-'ı yed eder suâl olunup alıverilmesi matlûbumdur diye bundan mukaddem da'vâ eylediğimde merkûm cevâbında menzil-i mahdûd-ı mezkûr ile hadâik-ı mezkûreye vaz-'ı yedini ikrâr lâkin babam müteveffâ-yı merkûm vefâtından iki sene mukaddem menzil-i mezkûr ile hadâik-ı mezkûreyi bana huzûr-ı müsliminde tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî bey-'i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey'u teslîm ve semeni olan iki yüz gurûşa temlik eylediğinde ben dahî temellük ve kabûl edip meblağ-i merkûmu dahî yedimden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz etmekle mülk-i müşterâm olmuş idi diye beni müdâfa'a eylediğinde beynimizde ba'de vukû'î'l münâza'a bâ-tavassut-ı muslihîn ben da'vâ-yı mezkûremden fâriğa olmak üzere elli gurûşa inşâ-i 'akd-ı sulh eylediklerinde ben dahî sulhu mezbûru kabûl ve bedel-i sulh-ı merkûmu karındâşım merkûm yedinden ahz u kabz edip bâlâda beyân olunan menzil-i mahdûd-ı mezkûr ve hadâik-ı merkûmeye ve ism-i mâl

Vr. 15-b

itlâk olunur kalîl ve kesîr ve hakîr ve celîl ve bi'l-cümle babam müteveffâ-yı mezbûrun terekesine müte'allika 'âmm-i de'âvâ ve mutâlebât ve kâffe-i eymân ve muhâsemâtdan karındâşım merkûmun zimmetini ibrâ-i 'âmm râfi'ü'l-hisâm ile ibrâ ve iskât eylediğimde ol-dahî bana medfû'ı olan bedel-i sulh-ı meblağ-ı merkûm elli gurûşa müte'allika 'âmm-i da'vâdan benim zimmetimi ibrâ ve iskât ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde gabbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu Fî'l-yevmi's-sâbi-'i 'aşer min şehri Cümâdâ'l-ülâ senete erba'in ve mieteyni ve elf.

es-Seyyid 'Osmân Ağâ ser-levha Muhzir 'Osmân Beşe 'Abdullah Bin Halîl Dolâpçı Mollâ Mustafâ İbn-i Ahmed Dükkânî Hüseyin Ağâ Ağacı el-Hâc Mustafâ İbn-i el-Hâc Mehmed Fethullâh Efendizâde es-Seyyid Süleymân Mollâ el-Hâc Mustafâ der (...)Sârı 'Abdullâh

Belge: 88 Verâset ve tereke

Zîr-i nezâret-i hazret-i ağâ-yı dârû's-sa'âdeti'ş-şerîfe'de âsûde-i evkâfdan merhûm Çelebî Sultân Mehmed Hân Evkâfi kurâsından Yenişehir Bursa kazâsında vâki' cemî-'i umûr-ı şer'iyyesi bâ-hatt-humâyûn mahrûse-i Bursa'da Harameyn-i muhteremeyn müfettişi vekîli efendilere ihâle buyurulan Burğâz nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden Hüseyin Bin Hasan'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Hanîfe Bint-i 'Abdullâh nâm hâtûn ile sulbü kebîr oğlu Hasan ve sağîr oğlu Mehmed ve Sadriye kızı Fâtma nâm sağîreye münhasir olduğu zâhir ve nümâyân oldukdan sonra müteveffâ-yı mezbûrun bi't-taleb ketb u terkîm u tahmîn-i sahîh ile pahâne takvîm olunan muhallefâtı defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur Hurrira fî'l-yevmi'l-işrîn min şehri Cümâdâ'l-ülâ senete erba'in ve mieteyni ve elf mmine'l-hicreti Men lehû'l-'izzü ve'ş-şeref

Mülk-i menzil der karye / 7200 Hadîka der karye8 lik / 7200 Bâğ der karye 3 lük / 3000
Bekmez 20 testi? / 340 Saman .....3 / 720 Emrud?kurusu 2.. / 300 ve rûgen-i sâde / 1
Kara sığır ineği ma‘a buzağı / 1800 Nacak ve tahra / 150 Köhne döşek ve yorgan / 480
Köhne yasdık ve çerây? / 480 Âlât-ı çift ve hırdavâthâne / 480 Yekûn / 22050 akçe
Techîz ve tekfîn / 600 Resm-i kısmet / 552 (.....) / 180 Ma‘a kalemiye / 332
Sahîh / 20714 Akçe Hissetü’z-zevce / 2089 Hissetü’l-ibn / 7250 Hissetü’l-ibn / 7250 Hissetü’l-
binti’l-mezbûr / 3620 Kesir akçe / 4

Belge: 89 Nafaka ta’yini

Mahrûse-i Bursa’da vâki‘ Kiremitçi mahallesinde sâkine zâtı bi’l-ma‘rifeti’ş-şer‘iyye mu‘arrefe olan işbu bâ‘isetü’l-vesikati’ş-şerife Ümmühân bint-i Mehmed nâm hâtûn Meclis-i şer‘i şerif-i enver’de merhûm ‘Îsâ Bey Evkâfi kurâsından mahrûse-i mezbûre kazâsına tâbi‘ Ahî nâm karyede sâkin olup sâbikan dâmâdı olan Mehmed bin Halîl nâm kimse mahdarında takrîr-i kelâm ve tavzîh ‘ani’l-merâm edip hâlen zevc-i âharın menkûhası olan Kadriye kızım Emetüllâh Hâtûn’dan mütevellid ve merkûmdan hâsil olup bi-hakki’l-hidâne hacr ve terbiyemde olan İsmâ‘îl nâm sağîrin nafaka ve kisve ve çuhaya ihtiyâcı olmakla mikdâr-ı kifâye babası merkûm üzerine sağîr-i mezbûr için nafaka ve kisve-pahâ farz ve takdîr olunması bi’l-hidâne matlûbumdur dedikde kütüb-i fikhiyye-i mu‘teber’de ve nafakatü’t-tıfli’l-fakîri’l-hurri ‘alâ ebîhi hâssaten lâ yüşârikühû fihâ ahad mücebince hâkim-i hâsım? Mevki-‘i sadr-ı kitâb tûbâ lehû ve cennet-meâb fazîletli Efendi hazretleri dahî sağîr-i mezbûrun zarûret-i nafakası için yevmî üç pâre farz u takrîr buyurup meblağ-ı mefrûz-ı mezkûru sağîr-i mezbûr için harc u sarfa ve lede’l-iktizâ istidâneye ve ‘inde’z-zıfir babası merkûm Mehmed üzerine rücû‘a ceddesi mezbûre Ümmühân hâtûn’a izin birle mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu Fî’l-yevmi’t-tâsi‘i ‘aşer min şehri Cümâdâ’l-ülâ senete erba‘in ve mieteyni ve elf.

Muhzir ‘Osmân Ağa Çavuş es-Seyyid Mehmed Emîn es-Seyyid ‘Osmân Ağa es-Seyyid Ubeydullâh Çelebî Hameyn Hâmîsi el-Hâc Ahmed Ağa Mütevellîzâde Hâfız Ahmed Efendi

Belge: 90 Mehmet Emîn’e muhzir olması için Berât-ı şerîf itâsı

Mahrûse-i Bursa’da Hameyn-i Muhteremeyn mahkemesinde ihzâriye mahzarı olan Mustafâ bundan akdem fevt oldukda yerine erbâb-ı istihkâkdan sulbü kebîr oğlu işbu râfi-‘i tevkî-‘i refî-‘üş-şân-ı Hâkânî Mehmed Emîn her vechile lâyük ve mahal ve müstehakk olup hizmet-i lâzimesinde bir dürlü noksân ve kusûru yoğiken ecânibden ‘Osmân nâm kimse ber-takrîb kendi üzerine berât etdirdib gadr-ı küllî ve babası nân parasından mahrûm etmekle mahdarlık-ı mezkûre mezbûr ‘Osmân’ın ref’inden ve müteveffâ babası Mustafâ’nın fevtinden tevcîh olunup yedine berât-ı şerîf-i ‘âlîşân verilmek bâbında Hameyni’ş-şerîfeyn müfettişi vekîli ‘Îsâ zîde ‘ilmuhû ‘arz etmeğin vâki‘ ise tevcîh ve sadaka edip bu berât-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnu verdim ve buyurdum ki, ba‘de’l-yevm merkûm Mehmed Emîn ibn Mustafâ varıp zikr olunan mahkemede mezbûr ‘Osmân’ın ref’inden müteveffâ babası yerine

ihzâriye muhziri olup hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kaldıktan sonra mer'înin mâl-ı makbûzundan ihzâriye yüzde iki akçe olup mutasarrıf olup devâm-ı 'ömr-i devletim için ri'âye müdâvemet gösterip ol bâbda ref' olunan mezbûr 'Osmân tarafından ve taraf-ı âhardan bir vechile dahl u ta'arruz kılmayalar mâni' ve müzâhim olmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi'i ve'l-işrîn şehra Cümâdâ'l-âhir senete selâsin ve mieteyni ve elf.

Kostantîniyye

Belge: 91 Yörükân hususatlarını hüsn-i rabîta için görevlendirme tezkeresi

Bâ'is-i nemîka oldur ki

İşbu bin iki yüz üç senesine mahsûben bâ-emr-i celîli's-şân 'uhde ve iltizâmda olan Harameyn-i Muhteremeyn yörükânının zuhûr eden husûsâtlarını Hüsn-i râbitası için sene-i mezkûre mahsûben Bursa'da sâkin es-Seyyid el-Hâc Kâsım Ağa'ya ihâle olunmakla tarafımızdan işbu tezkeremiz tahrîr ve irsâl olunmuşdur Gerekdir ki re'âyâ-yı merkûmûnun zuhûr eden husûsâtlarını hüsn ve râbita verilmesine bir kimse mâni' olmaya. Fî 13/..../1204 el-Hâc 'Ömer voyvoda-i .....

Vr. 16-a

Belge: 92 Keşf

Der-i devlet-mekîne 'arz-ı dâî-yi kemîneleridir ki dârü's-sa'âdeti's-şerîfe ağası hazretlerinin ezâretlerinde âsûde-i evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâki'merhûm Çelebî Sultân Mehmed Hân Hazretlerinin mahrûse-i mezbûrede binâ ve ihyâ buyurdıkları câmi-'î şerîf ve medreseler Ve türbe-i münîfeler üzerinde mebsût kurşunları mürûr-ı zamân ile ..... müceddiden kalî ve basta muhtâc olduğundan bundan akdem mahal-i mezkûre Kâimmakâm-ı vakf-ı müşârün ileyh ma'rifetiyle himâyeten li'l-vakf yalnız bin gurûşa ta'mîr ve tecdîd ve ba'de't-tekmîl ..... defteri 'arz ve i'lâm oluna diye İzin ve ruhsatı hâvî şerefbaş-ısudûr eden nâzır-ı müşârün ileyh hazretlerinin bir kıt'a mektûb-ı 'âlîlerine imtisâlen mahal-ı mezkûre kâimmakâmı evvel be-evvel ta'mîre eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olan türbe-i şerîfe bin iki yüz üç senesinde kâimmakâm-ı vakf-ı şerîf olan işbu bâ'is-i 'arz-ı 'ubûdiyyet es-Seyyid İsmâ'îl Ağa kulları ma'rifetiyle türbe-i şerîfe ta'mîr ve tekml olunmağın li-eclî'l-keşf cânib-i şerî'at-garrâdan Mevlânâ Hâfız Ahmed Efendi İrsâl ol dahî mi'mâr-ı hâssa-i kâimmakâm-i şerîf el-Hâc Hüseyin ve kurşunciyân ve ehl-i vukûf ile üzerine varılıp eşref-i mürtezika-i vakf müşârün ileyh muvâcehelerinde türbe-i müşârün ileyh ta'mîr ve tecdîd olunan mahallerine yekân yekân im'ânen ba'de'n-nazar türbe-i şerîfe üzerine kalıb ve bast olunan üç yüz elli gurûşa tahta kurşun altı bin üç yüz kırk iki kıye olup her kıyesi ikişer paradan kalıba ve ve bastiye mesarifi on iki bin altı yüz seksân dört para ve kurşun mismârı ve kubbe etrâfına 'arbe ağacı ve hatıl ve mismâr ve üstâdiye dört bin iki yüz para ve kubbe kurşun altına elise? ağacı ve mismâr ve kireç ve horasân ve ..... ve üstâdiye bin altı yüz para ve harem-i türbe-i şerîfede vâki' nebâ? zirâ'iyile terbi'an otuz beş zirâ' duvâr tecdîd ve etrâf -ı bağçe duvarları ta'mîrine kiremid ve kerpiç ve hatıl ma'a üstâdiye üç bin iki yüz para ve türbe-i şerîfede havâle bâbları ta'mîri ve derz ve ve tirabzon ve levâzım-sâire dokuz yüz para ve kapı sakfi tecdîd ve etrâf-ı duvâr ta'mîrine tahta ve dâne ve mismâr ma'a üstâdiye iki bin yüz para ve kapı sakfi ittisâlinde kâin kebîr mâ-ı lezîz ..... Ve sakfi tecdîdine envâ-'ı kerâste ve dâne ve mismâr ve üstâdiye üç bin iki yüz para ve kapı ve nâbiye-i mâ-ı mezkûr sükûfına boya ve

levâzımât-ı sâire bin beş yüz pâre hamâliye ve nakliye ve mesârifât-ı müteferrika bin yüz yirmi para ki cem'an otuz bin beş yüz dört paraya bâliğ olup mahâl-i mezkûre meblağ-ı merkûm otuz bin beş yüz dört para ile ancak ta'mîr ve tecdîd ve tekmîl olur Noksân ile mümkün değildir diye mi'mâr-ı merkûm ve ehl-i vukûfdan her biri bi'l-ittifâk haber verdiklerini Mevlânâ-yı mûmâ ileyh mahallinde ketb u tahrîr ba'dehû mimmâ ba's olunan ihyâ-i şer'le meclis-i şer'a gelip 'alâ vukû'ihî inhâ ve takrîr eylediği bâlâlar ser tâ be serîr-i a'lâya 'arz u i'lâm olundu bâkî emr-i hazret-i veliyyü'l-emrindir 13/.../ 1204

Belge: 93 Ali Mest Zaviyesi icâre ve mukâta'a-i zemîn defteri

Mahrûse-i Bursa'da gunûde li-cedd mağfîret-i merhûm ve mebrûr Alî Mest nâm sâhibu'l-hayrın mahrûse-i mezbûrede vâki' z'aviyesi evkâfından olup türbe-i şerîfesi etrâfında kâin hadâik ve 'arsası icârât ve mukâta'ası muhâfaza olunması için zâviyedârı kudvetü's-sâlikîn Dervîş İbrâhîm Halîfe ibn-i Mehmed iltimâsı ve ashâb-ı hadâik ve 'arsa ikrâr ve i'tirâflarıyla tahrîr olunan icâre ve mukâta'a-i zemîn defteridir ki zikr olunur Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmisi ve'l-'işrîn min şehr-i Cümâdâ'l-ûlâ senete erba'in ve mieteyni ve elf mine'l-hicreti men lehû'l-'izzü ve's-şeref

Hadîka der tasarruf-ı es-Seyyid el-Hâc Zeyne'l-'âbidîn	1 dönüm icâre	80 akçe
Had ika der tasarruf-ı Semerci oğlu Mollâ İsmâ'îl	1 dönümlük	20 akçe
Hadîka der tasarruf-ı Mollâ Halîl ibn-i İbrâhîm	12 dönüm	120 akçe
Hadîka der tasarruf-ı berber Ahmed Ağa	dönüm icâre	80 akçe
Mukâta'a-i zemîn an vakfî Medîne-i mezbûre	Mukâta'a	60 akçe
Hadîka der tasarruf-ı Dürzî Artin defî	1 dönüm icâre	9 akçe

Belge 94: Şerh

Bâlâda tahrîr ve beyân olunduğu vech üzre hadâik ve 'arsa-i mezkûrenin icâre ve mukâta'alı yalnız dört yüz elli akçeye bâliğ olduğu işbu mahalle şerh verildi

Belge: 95 Katl

Husûs-ı âtî'l-beyânın mahallinde keşf ve tahrîri iltimâs olunmağın cânib-i şerî'at-ı garrâdan Mevlânâ kâşif es-Seyyid el-Hâc Muhammed Efendi irsâl olunup Olunup ol dahî kâffe-i umûr-ı şer'iiyesi bâ-hatt-ı humâyûn mahrûse-i Bursa'da Harameyn-i muhteremeyn müfettişi vekîli efendilere ihâle buyurulan mersûm Sultân Yıldırım Bâyezid Hân tâbe serâhu Evkâfından Mudânya kazâsında vâki' Ak nâm karye hudûdu dâhilinde Men?deresi demekle 'arîf mahalde katil bulunan Bîkâr Hüseyin oğlu Hüseyin nâm maktûlün cenâzesi üzerine varıp zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî müslimîn huzûrlarında 'akd eylediği meclis-i şer-'i 'âfide maktûl-ı merkûmun babası Bîkâr Hüseyin meclis-i ma'kûd-ı mezkûrde takrîr-i kelâm ve tavzîh 'ani'l-merâm edip işbu mu'âyene ve müşâhede olunan oğlum maktûl on üç gün mukaddem gâib olup bu mahalde katil bulunmağın a'zâsına ba'de'n-nazar keşf ve sûret-i sağî? Yedime i'tâ buyurulmak matlûbumdur dedikde Mevlânâ-yı mûmâ ileyh a'zâsına nazar eylediğinde bôş böğründen kurşûn ile darb ve cerh ve kebîr nacâk ile mezbûh olduğunu

mu'âyene ve müşâhede ve vâki-'i hâli mahallinde ketb u terkîm ba'dehû münâbe'as olunan imnâ-i şer'ile meclis-i şer'a gelip 'alâ vukû'ihî inhâ ve tefhîm etmeğin ğabbe't-tenfizî's-şer'î mâ huve'l-vâki' bi't-taleb ketb u imlâ ve yed-i tâlibe def'u i'tâ olundu Fî'l-yevmi'l-hâmisi 'aşer min şehri Cümâdâ'l-ûlâ senete erba'in ve mieteyni ve elf mine'l-hicreti Men lehû'l-'izzü ve's-şeref

Zeyne'l-'âbidîn der karye / Hâmî Harameyn el-Hâc Ahmed Ağa / Muhassir 'Osmân Beşe / Es-Seyyid 'Osmân Ağa Hatîbzâde / Hâfız Ahmed Efendi Sûfizâde

Vr. 16-b

Belge: 96 Vakıf zararının tazmîni

Akzâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'ü i'lâmi's-şer'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Bursa kâdîsı zîdet fezâiluhû ve kudvetü'l-kudâti ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazli ve'l-keâm mevlânâ Mihaliç kâdîsı ve kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân bu husûsa mübâşir ta'yîn buyurulan Sarây-ı Atîk-i ma'mûrem teberdârlarından Süleymân Halife zîde kadruhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki iftihâru'l-havâss ve'l-mukarrabîn ma'denü'l-mülûki ve's-selâtin muhtârü'l-'izzî ve't-temkîn bi'l-fi'l Dâru's-sa'âdeti's-şerîfem ağası olup Haremeyni's-şerîfeyn Evkâfi nâzırı olan İdris Ağa dâme ulüvvuhû Rikâb-ı Hümâyûnuma arz gönderüp taht-ı nezâretinde olan evkâfdan Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûrun leh Sultân Murâd Hân-ı Sâni tâbe serâhu evkâfi 'imâret-i âmiresinde tabh olunan fodula ve mürtezika-i vakfin cerâyâlarıyçün Karadağ mukâta'asından bâ-kîl-i Bursa senevî on bin kîl hinta ve seksen kîl nohud ta'yîn olunmuş olmağın mârrü'z-zikr hintanın üç bin kilesini Mart duhûlünde ve mâ-bâkîsî vakt ü zamânıyla edâ ve senesi hitâmına değîn bir habbesi geriye kalmamak üzere edâ olunması şurût-ı vakfdan iken iki yüz iki senesine mahsûben dört bin kîl hintanın taraf-ı vakfa edâ olunmadığı bundan akdem lede'l-inhâ sâdır olan emr-i âlî Saray-ı 'Atîk-i ma'mûrem teberdârlarından Sâlih Halife mübâşeretiyle Mihâlic mahkemesine lede'l-vürûd mukâta'a-i mezbûre mutasarrıfı muvâcehesinde feth ü kırâat olundukda mevcûd hinta yokdur. Sene-i âtiyede edâ ederim diye redd ile cevab eylediğini Mihâlic nâibi i'lâm etmeğin sene râyici üzre semeni edâ olunmak bâbında tekrar emr-i âlişân sâdır olmuşiken voyvoda-i merkûm tama'-ı hâmından nâşî işbu sene-i mübârekede rahîs olmakla iki yüz iki senesine mahsûben edâ eylemediği dört bin kîl hintayı bu def'a aynı hinta olarak edâ etmekle kâimmakâm-ı mütevellî olan Seyyid Mustafâ zîde kadruhû vaktiyle edâ olunmadığından mahall-i âhardan iki yüz iki senesi zarfında iştirâ ve 'imâret-i âmire ve mürtezika-i vakfin cerâyâlarını edâ etmeğin üç bin gurûş ol vechile zararı olduğundan bahs ile mebâlig-i mezkûre mahallinde lede'l-murâfa'a voyvoda-i merkûmdan tahsîli bâbında emr-i âlişânım sudûrunu istid'â etmeğin kuyûdâta mürâca'at olundukda Mahrûse-i Bursa'da vâki' vâkîf-ı merhûm müşârun ileyh evkâfi 'imâret-i âmiresinde ber-mu'tâd-ı kadîm tabh olunan fodula ve mürtezika-i vakfin cerâyâlarına Karadağ mukâta'asından Bursa kilesi olmak üzere beher sene on bin kîl hinta ve seksen kîl nohud verile gelmekle bin iki yüz iki senesine mahsûben mukâta'a-i mezkûreden cânib-i vakf-ı şerîfe ancak beş bin yedi yüz elli altı kîl hinta teslim olunup dört bin iki yüz kırk dört kîl hinta iki senelik yüz altmış kîl nohûd bâkî kalmakla tahsîli babında bundan akdem sâdır olan fermân-ı âlişân Saray-ı 'atîk-i ma'mûre teberdârlarından Sâlih Halife yediyle Mihâlic mahkemesine lede'l-vürûd Mihâlic voyvodası olup mukâta'a-i mezbûre mutasarrıfı olan Hacı Lütfullâh zîde kadruhû muvâcehesinde kırâat olundukda sem'an ve tâ'aten merâsimini ba'de'l-edâ bin iki yüz iki senesine mahsûben bâkî kalan dört bin kîl

hınta ve nohodu sene-i âtiyede tamâmen ve kâmilen edâya müte‘ahhid olduğu Mihalic Nâibi el-Hâc Mehmed ‘Ârif zîde ilmuhû i‘lâm ve iki senesine mahsûben kusûr kalan dört bin kıl hıntanın sâir senelere sirâyet etmemek üzere şartıyla sa‘r-i râyici üzere semeni tahsîl etdirilmek bâbında bin iki yüz üç senesi Şa‘bânı'nın yedinci günü mufassal ve meşrûh sâdır olan emr-i âlîşân Haremeyn muhâsebesinden derkenâr olunmakla mücebince ‘amel ü hareket olunup iki yüz iki senesine mahsûben mu‘ayyen olan hınta bahâsından kâimmakâm-ı mütevellî-i vakfın iddi‘â eylediği zararı lede't-terâfû'i's-şer‘ voyvoda-i merkûm Hacı Lütfullâh'dan şer‘an îcâb ve iktizâ ederse ma‘rifet-i şer‘ ve mübâşir-i merkûm ma‘rifetiyle tahsîl etdirilüp ağa-yı müşârun ileyhın ‘arzı ile sâdır olan işbu emr-i celîlû's-şânımın mücebi icrâ ve hilâfından hazer ve ittikâ olunmak bâbında emr-i şerîf verilmek recâsına i‘lâm etmeğin imdî mücebince ‘amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda mukaddemen ve hâlen vech-i meşrûh üzere ağa-yı müşârun ileyhın ‘arzı mücebince şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlû's-şân-ı vâcibü'l-ımtisâl ve lâzımü'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı münîfi üzere ‘âmil olup hilâfı bir dürlü hiç ferde vaz‘ u hareket etdirmeyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılâsın ve's-selâm. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi‘ ‘aşar Cümâde'l-ûlâ senete erba‘in ve mieteyni ve elf.

Mahrûse-i Kostantiniyye

Belge: 97 Zimmet

Şerî‘at-şi‘âr Bursa kâdısı (boş) efendi zîde fazluhû ve bu husûsa mübâşir ta‘yîn olunan teberdâr Süleyman Halîfe zîde kadruhû ba‘de't-tahiyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki nezâretimizde olan evkâfdan Bursa'da vâkı‘ merhûm ve mağfûrun leh Sultân Murâd Hân-ı Sâni tâbe serâhu evkâfına Karadağ mukâta‘asından müretteb olan hıntadan işbu bin iki yüz üç senesine mahsûben bâkî kalan hıntanın bu âna kadar cânib-i vakfa teslîmi iktizâ eder iken el-yevm teslîm olunmayup mukâta‘a-i mezkûre mutasarrıfı zimmetinde kaldığı inhâ olunmakla imdî müretteb hıntadan bâkî kalan sene-i cedîdeye tevkîf etdirilüp ma‘rifet-i şer‘ ve mübâşir-i merkûm ma‘rifetiyle tamâmen tahsîl birle sene-i mezkûrede vakf-ı müşârun ileyhın kâimmakâm-ı mütevellîsi tarafına teslîm ve bunun yedinden şurût-ı vakf üzere tahvîlini ahz ve cânib-i Haremeyne îsâl ve irsâli husûsuna mezîd dikkat ve ihtimâm eylemeniz için mektûb tahrîr ve irsâl olunmuştur. Bi-mennihî te‘âlâ vüsûlünde gerekdir ki ber-vech-i muharrer ‘amel ü harekete dikkat eyleyüp müceb-i mektûb ile âmil olasız ve's-selâm.

İdris Ağa-yı Dâru's-sa‘âdeti's-şerîfe

Vr. 17-a

Belge: 98 Evkâf tevliyeti ihâlesi

Kudvetü'l-emâcid ve'l-a‘yân Haremeyn-i Şerîfeyn Muhâsebecisi (boş) Efendi zîde mecduhû ba‘de't-tahiyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki nezâretimizde olan evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkı‘ Yeşil ‘Îmâret demekle şehîr merkûm ve mağfûrun leh Çelebi Sultân Mehmed Hân tâbe serâhü evkâfi tevliyeti ber-vech-i te‘bîd Hazîne-i Hümâyûn ağalarından Ömer Ağa zîde mecduhûya bâ-hatt-ı hümâyûn bâ-mukâbele-nân tevcîh ve ihâle olunup işbu bin iki yüz dört senesi Martı ibtidâsından Şubâtı gâyetine değin zabt u idâre etmek üzere tarafından bir kâimmakâm nasb u ta‘yîni

lâ-büd ve lâzım olmakla dârende-i mektûb İsmâ'îl Efendi zîde kadruhû tevliyet-i mezbûru sene-i merkûma mahsûben idâre ve rü'yete ta'ahhüd ve ma'îşet ve dakîke ve 'âidât-ı sâire-i cüz'iyeye ve külliyyesine takâsen ve ber-vech-i maktû' meblağ-ı mezbûreyi ağa-yı mûmâ ileyhe tamâmen teslim olunmakla mektûb tahrîr ve irsâl olunmuştur. Bi-mennihî te'âlâ vusûlünde gerekdir ki ber-vech-i muharrer vakf-ı merkûmu sene-i mezbûre Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine değın merkûm İsmail Efendi zabt u rabt ve emvâl-i mukayyedesini Hazîne-i Haremeyn'den ve sâir kâffe-i âidât ve tayyârât ve ibârât-ı musakkafât ve müstegalletını ahz ü kabz ve ferâğ ve intikâl-i cihât ve musakkafât ve mahlûlâtını temhîr ve inhâ ve tanzîm birle kemâ- hüve hakkuhû sâbıkı mücebince ru'yet ve senesi hitâmında muhâsebesini görüp mütevellî-i mûmâ ileyh tarafına teslim eylemek şartıyla kâimmakâm nasb u ta'yîn olduğunu müş'ir işbu mektûbumuzu kaleminize ba'de'l-kayd kâimmakâmında ibkâ eyleyüp müceb-i mektûb ile 'âmil olasız. Ve's-selâm.

İdris Ağa Dâru's-sa'âdeti's-şerîfe.

Belge: 99 Kaimmakam nasb u ta'yini

Kudvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Haremeyn-i Şerîfeyn Muhâsebecisi (boş) Efendi zîde mecdühü ba'de't-tahiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki nezâretimizde olan evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkı' hüdâvendigâr-ı esbak cennet-mekân firdevs-âşiyân merkûm ve mağfûrun leh Sultân Murâd Hân-ı sâni tâbe serâhü evkâfi tevliyeti ber-vech-i te'bîd Mehmed Emîn Efendi 'uhdesine bâ-hatt-ı hümâyûn ve bâ-mukâbelenâme tevcîh olunup işbu bin iki yüz dört senesi Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine değın zabt u idâre eylemek üzere tarafından mahallinde umûr-ı vakfı idâre ve ru'yete kâdir bir kâimmakâm nasb u ta'yini lâ-büd ve lâzım olmakla dârende-i mektûb İsmâ'îl Efendi zîde ilmuhû tevliyet-i mezbûru sene-i merkûma mahsûben idâre ve rü'yete ta'ahhüd ve ma'îşet ve dakîke ve 'âidât-ı sâire-i cüz'iyeye ve külliyyesine takâsen ve ber-vech-i maktû' meblağ-ı mezbûreyi ağa-yı mûmâ ileyhe tamâmen teslim olunmakla mektûb tahrîr ve irsâl olunmuştur. Bi-mennihî te'âlâ vusûlünde gerekdir ki ber-vech-i muharrer vakf-ı merkûmu sene-i mezbûre Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine değın merkûm zabt u rabt ve emvâl-i mukayyedesini Hazîne-i Haremeyn'den ve sâir kâffe-i âidât ve tayyârât ve ibârât-ı musakkafât ve müstegalletını ahz ü kabz ve ferâğ ve intikâl-i cihât ve musakkafât ve mahlûlâtını temhîr ve inhâ ve tanzîm birle kemâ hüve hakkuhû sâbıkı mücebince ru'yet ve senesi hitâmında muhâsebesini görüp mütevellî-i mûmâ ileyh tarafına teslim eylemek şartıyla kâimmakâm nasb u ta'yîn olduğunu müş'ir işbu mektûbumuzu kaleminize ba'de'l-kayd kâimmakâmında ibkâ eyleyüp müceb-i mektûb ile 'âmil olasız. Ve's-selâm.

İdris Ağa Dâru's-sa'âdeti's-şerîfe.

Belge: 100 Temessük

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki

Bâ-hatt-ı hümâyûn ve bâ-mukâbele-i nân yevmî on akçe vazîfe ve elli akçe lahm bahâ ve dört yüz kîl hinta ve iki yüz kîl şa'îr ve altmış kîl erz-i mısırî ve otuz gurûş ramazâniye ve sâire cüz'î ve küllî âidât ile katib olduğum Mahrûse-i Bursa'da vâkı' merhûm ve mağfûrun leh Sultân Murad Hân-ı Sâni tâbe serâhü hazretlerinin kitâbet-i umûrunu bin iki yüz dört senesi

Martı ibtidâsınan Şubâtı gâyetine gelince bir sene-i kâmile zabt ve idâre etmek üzere tarafımızdan bir vekîl nasb lâ-büd ve lâzıme-i hâlden olmakla tarafımıza âid olan mâ'îşet ve cerre ve erz-i mısıriyyeyi ve binâlar cüz'î ve küllî âidât ve tayyârâtını ahz ve umûr-ı kitâbeti ru'yet eylemek şartıyla işbu dârende-i temessük sa'âdetlü mürüvvetlü İsmail Efendi Hazretleri'ni vekîl nasb u ta'yîn ve vakf-ı mezbûrdan tarafımıza âid vazîfe ve lahm bahâ ve mâ'îşet vücûbihâ ve sâir âidât tayyârâtı ber-vech-i peşin maktû'an tarafımıza edâ ve teslîm olunmakla umûr-ı kitâbeti ru'yet için işbu hurûf tahrîr ve yedine i'tâ olundu. Gerekdir ki ber-vech-i muharrer edâda ve ru'yet-i kitâbet vakf-ı şerîfi ke-mâ hüve hakkuhâ ru'yet eylemeyüp umûr-ı kitâbet vekâletine tarafımızdan ve taraf-ı âhardan ferd-i vâhid kimesne müdâhale ve ta'arruz olunmaya. Ve's-selâm.

el-Hâfız Hâfız Ahmed an-ağavât-ı Harem-i Hümayûn Kâtib-i Vakf

Belge: 101 İbrâ

Bâbu's-sa'âdeti's-şerîfe ağası nezâretlerinde âsûde evkâfdan merhûm el-Hâc İvaz Paşa evkâfi kurâsından Mahrûse-i Bursa kazâsında vâkı' Derekazığı nâm karyede nâm karyede sâkin iken bundan akdem bir bâb evim İbrahim bin Mustafa bin Halil'in verâseti zevce-i menkûhesi Saliha bint-i Ahmed ile sadriye kebîre kızı Kezban ve sağır oğlu Hasan'a münhasıra olduğu lede's-şer'î'l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra zevce-i mezbûre hâtûn meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımu't-tevkîrde kendüden asâleten ve kurenâsı merhûm Hasan'ın vasiyyesi olmakla vesâyeten işbu bâ'isü'l-vesîka merkûme Kezban nâm hâtûn mahzarında bi-tav'ihâ ikrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm idüp zevcim müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde mütekarrer olan dört bin akçe mihr-i mütesemmî ve terekesinden bi'l-irsi's-şer'î bana isâbet ve intikâl eden hisse-i irsiyyem mukâbelesinde müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden karye-i mezbûre hudûdu dâhilinde Eski Bağlar demekle 'arîf mahalde vâkı' ma'lûmü'l-hudûd beş dönüm mikdârı tut hadîkası ile iki 'aded beledî yasdık ve bir 'aded kalıçe ve bir 'aded kebîr taba ve bir sağır kantar ve tas ve bal ve yabasını merkûme Kezban bana def' u teslîm ben dahi bi'l-verâse ahz ü kabz edip mihr-i mezkûr ve hisse-i irsiyyem ve bi'l-külliyeye müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden ism-i mâl itlâk olunur kesîr ve hakîr ve celîl dâhil-i defter ve hâric ez-defter-i terekesine müte'allika âmme-i de'âvâ ve mütâlebât ve kâffe-i eymân ve muhâsamâtdan merkûme Kezban ve mezbûr Hasan'ın zimmetlerini ibrâ-i âmm-ı dâfi'u'l-hisâm ile ibrâ ve ıskât eylediğimde ol dahi ibrâ-i mezkûrumu asâleten ve vesâyeten kabûl eyledi dedikde gıbbe't-tasdikî's-şer'î mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min-şehr-i Recebül-ferd li-sene erba' ve mieteyn ve elf.

Sûfîzâde Ahmed Efendi / Mu'cizü'l-müderresîni'l-kirâm Uryânîzâde Seyyid Mustafa Efendi / Es-Seyyid Osman Ağa Hatîpzâde / Muhzır Osman Beşe Ve gayruhum.

Vr. 17-b

Belge: 102 Evkâf hasılat ve rusumatının voyvodalarınca tahsiline dair fermân

Akzâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'u i'lâmi's-şer'î'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Bursa kâdîsı zîdet fezâiluhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Bâbu's-sa'âdeti's-şerîfem ağası dâme ulüvvuhûnun nezâretinde olan evkâfından Bursa ve

Mağnisa ve Geyve ve Bergama ve Biga ve Kütahya'da vâkı' merhûmûn Ali Bey ve Umur Bey ve Mahmud Bey ve Oruç Bey bin el-merhûm Timurtaş evkâf-ı şerîflerinden kurâları ve müstegallâtı mefrûzû'l-kalem ve maktû'ü'l-kadem min-küllî'l-vücûh şurût-ı serbestiyet üzre zabt u rabt ve hâsıl olan âşâr ve rüsûmât ve cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevâ ve beytü'l-mâl-i âmme ve hâssa ez-kadîm taraf-ı vakfdan zabt oluna geldiğine binâen ber-vech-i meşrûta mütevellîsi tarafından ahz ü kabz olunmak mu'tâd meşrût olup mahrûse-i mezbûrede vâkı' mezbûr musakkafâtından Eski Yeni Hânı müste'cirlerinden demkele arîf hân müste'cirlerinden bilâ veled mürd olan zimmînin ber-mûceb-i şurût-ı evkâf beytü'l-mâlî vakf-ı şerîfe âid ve mütevellîsi ma'rifetiyle zabt ve hıfz olunmak iktizâ eder iken bu def'a Bursa beytü'l-mâlî emîni hilâf-ı şart-ı vâkıf ve mugâyir-i şurût serbestiyet ve amel-i kadîm ben zabt ederim diye fuzûlî müdâhale ve tasallut ve nizâ'a tesaddî ve cânib-i vakfa gadrı müeddî olmağın ber-mûceb-i şurût-ı vâkıf ve şurût-ı serbestiyet vakf-ı şerîfin musakkafâtı olan menâzil ve hân-ı merkûm derûnunda sâkin müste'cirîn vakfin bu makûle fevt ve mürd olan kimesnelerin beytü'l-mâlî cânib-i vakfa âid ve râci' ve Eski Yeni Hânı derûnunda bilâ veled mürd olan zimmînin muhallefâtı mütevellî-i vakf ma'rifetiyle vakf-ı şerîf için ahz ü hıfz ve Bursa beytü'l-emîni taraflarından ve taraf-ı âhardan hilâf-ı şurût-ı vâkıf ve mugâyir-i şurût-ı serbestiyet müdâhale ve tasallut eyleme[me]leriçün herbirlerine tenbîhi hâvî sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin sana hitâben kat'ıyyü'l-müfâd ve mü'ekked emr-i âlîşânım verilmek recâsına nâzır-ı vakf iftihârü'l-havâss ve'l-mukarrabîn bâbü's-sa'âdetim ağası 'Osmân Ağa dâme ulüvvuhû 'arz eylediği ecilden Hazîne-i Âmiremde mahfûz Anadolu Muhâsebesi Defterleri'ne nazar olundukda vakf-ı mezbûrun tevliyeti batn-ı evvelde evlâd-ı vâkıfdan kudvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Ali Bey ibn-i İsmail zîde mecduhûnun ber-vech-i meşrûta üzerinde idüğü ve bu makûle nezâletlerde olan selâtîn-i 'izâm ve vüzerâ-yı kirâmım evkâf-ı sâire-i musakkafâtı kurâları ez-kadîm mefrûzû'l-kalem ve maktû'ü'l-kadem serbest olmakla mîr-i mîrân ve mîrlivâ ve mütesellimler ve voyvoda ve alaybeyi ve zu'amâ ve erbâb-ı tımâr ve çeribaşları ve çeri sürücüleri ve ümenâ ve ummâl ve muhassılîn-i emvâl ve nüzûzâr ve sâir iş erlerinden hiç ferd müdâhale etmemek ve bilâ-mûceb vülât ve hükkâm tarafından mübâşirler irsâli ve müft ü meccânen yem ve yiyecek mütâlebesiyle ve bunan emsâli ta'cîzât ile te'addîden hazer ve mucânebet ve şurût-ı serbestiyetlerine alâ-eyyi hâlin ale'd-devâm ri'âyet olunup hâsılât ve rüsûmâtın cümlesi voyvodaları tarafından ahz ü kabz olunmak üzere hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mûcebince düsûtürü'l-amel tutulmak şurût-ı serbestiyet-i evkâfdan idüğü dahi derkenâr ve arz olundukda imdî arz ve derkenârı mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzre 'amel idüp dahi vakf-ı mezbûrun tevliyeti batn-ı evvelde evlâd-ı vâkıfdan mûmâ ileyh Ali Bey ibn-i İsmâ'il zîde mecduhûnun ber-vech-i meşrût üzerinde olduğu ve serbestiyet şurûtu dahi vech-i meşrûh üzre Hazîne-i Âmirem defterlerinde mukayyed olmakla sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin ber-mûceb-i şart-ı vâkıf ve şurût-ı serbestiyet vakf-ı mezbûr musakkafâtı olan menâzil ve hân-ı merkûm derûnunda sâkin müste'cirîn-i vakfin bu makûle fevt ve mürd olan kimesnelerin beytü'l-mâlî cânib-i vakfa âid ve râci' ve mârru'z-zikr Eski Yeni Hânı derûnunda bilâ-veled mürd olan zimmînin muhallefâtını mütevellî-i vakf ma'rifetiyle vakf-ı şerîf için ahz ü hıfz etdirilüp hilâf-ı şurût-ı serbestiyet ve mugâyir-i emr-i âlîşân Bursa beytü'l-mâl emîni taraflarından ve taraf-ı âhardan vâkı' olan müdâhale ve tasallutlarını men' u def' eylesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşar Cümâde'l-âhir senete Erba'in ve mieteyni ve elf.

Belge: 103 İcâre akdinin ibtâli

Mahrûse-i Bursa'da vâkı' merhûm el-Hâc İdris bin Mahmûd nâm sâhibü'l-hayrın mahrûse-i mezbûrede Kirişçikızı mahallesi'nde sükenâsını utekâsından Hasan bin Abdullah evlâdına şart ve ta'yîn eylediği zikri âtî menzile evlâd-ı utekâdan olup süknâ olmak üzere mutasarrıfe ve zâtı mu'arref işbu bâ'isü'l-vesîka Sâliha bint-i el-Hâc Ali nâm hâtûndan meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımu't-tevkîrde menzil-i mahdûd-ı mezkûrdan ifrâz olunan ma'lûmü'l-hudûd kırk zirâ' mikdârı arsa-i hâliyeye vaz'-ı yedleri mütehakkık olan Bakkal İbrâhîm nâm müteveffânın evlâdı İbrahim ve Ali ve Fatıma nâm sağîrûnun tesviye-i umûrlarına taraf-ı şerî'at-ı garrâdan bâ-hüccet-i şer'iyye mansûbe vasiyyeleri ve vâlideleri mu'arrefetü'z-zât Emine bint-i 'Osmân nâm hâtûn mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm edip mahalle-i mezkûrede etrâfi Müezzîn el-Hâc İsmail ve sağîrûn-ı mezbûrûn menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb menzil mârru'z-zikr el-Hâc İdris bin Mahmûd'un utekâ evlâdına süknâ şart ve ve ta'yîn eylediği menâzilden olup ben dahî evlâd-ı utekâdan olmakdan nâşî şart-ı vâkıf üzre müddet-i vâfireden beri menzil-i mezkûrda sâkine iken zarûret-i dünyeviye takrîbi bundan akdem sağîrûn-ı merkûmûnun hâneleri tarafında vâkı' kırk zirâ' mikdârı arsa-i kırk beş gurûş mu'accel ve senede yüz yirmi akçe müeccel ile merkûmûnun babaları müteveffâ-yı mezbûra fâsiden icâr ol dahi istîcâr etmişidi lâkin süknâ olan menzilin icâr ve istîcârının fesâdına binâen mu'accel nâmıyla makbûzum olan meblağ-ı merkûm kırk beş guruşu kendülere def' u teslîm anlar dahi süknâ olan menzilden mefrûz olan arsa-i mezkûreden keff-i yedlerine tenbîh olunmak matlûbumdur diye takrîrine mutâbık bir kıt'a vakfiyye-i ma'mûlün bihâ ibrâzından sonra zeyl-i vesîkada muharreru'l-esâmî kimesneler dahi ihbâr ve vasiyye-i mezbûre Emine Hâtûn dahi ikrâr ve i'tirâf etmekle mücebince arsa-i mezbûre yedinde mevcûd kırk beş guruş sağîrûn-ı merkûmûnun malları olmak üzere vasiyyeleri Emine Hâtûn'a tamâmen redd ve teslîm ve arsa-i mezkûre-i mefrûzeden merkûmûnun keff-i yedlerine vasiyelerine tenbîh birle mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olundu. Fî 27 B sene 204.

Müezzîn-i Mahalle el-Hâc İsmâ'îl / Ali Efendi ibn-i Abdullâh Efendi / Hasan bin Ahmed / Sâliha bint-i 'Alî der-mahalle / Emine bint-i Ahmed der-mahalle ve gayruhum.

Vr. 18-a

Belge: 104 Bila veled ölen zimmînin muhalledfat defteri

Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfından bâbu's-sa'âdeti's-şerîfe ağası nezâretinde olan merhûm ve mağfûrun leh Alî Bey ve Umûr Bey ve Mahmûd Bey ve Oruç Bey ibnü'l-merhûm Timurtaş Evkâf-ı Şerîfeleri mefrûzü'l-kalem ve maktû'u'l-kadem min-küllü'l-vücûh şurût-ı serbestiyet üzre zabt u rabt ve hâsıl olan a'sâr ve rüsûmât ve cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevâ ve beytû'l-mâl-i âmme ve hâssa ez-kadîm taraf-ı vakfdan zabt ve ahz ü kabz olunmak mu'tâd-ı şurût-ı serbestiyet olmakla Mahrûse-i Bursa'da vâkı' vakf-ı mezbûr musakkafâtından Eski Yeni Hânı demekle arîf hân müste'cirlerinden bilâ-veled mürd olan zimmînin muhalledfâtı mütevellî-i vakf ma'rifetiyle vakf-ı şerîf için ahz ü hıfz olunmak bâbında şeref-rîz-i sudûr iden bir kıt'a emr-i celîlû's-şân mübâşir ta'yîn buyurulan bâbu's-sa'âde kapıcılarından Hâfiz Mustafa Ağa yediyle mahrûse-i mezbûre mahkemesine lede'l-vürûd ve ba'de't-tescîl imtisâlen lehû hân müste'cirlerinden olup bundan akdem bilâ-veled mürd olan Sakızlı Çörekci Artin Manol zimmînin odasında mevcûd olan muhalledfâtı ma'rifet-i şer' ve mütevellî-i vakf ve mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle sûk-ı sultânîde ba'de'l-müzâyede fûrûht olunup bi'l-cümle semenleri cem' u tahsîl ve ber-

mantûk-ı emr-i âlî mübâşir-i merkûm Hâfız Mustafa Ağa yedine teslîm ve nâzır-ı müşârun ileyh tarafına tesyîr ve teslîm olunan defterdir ki ber-vech-i âtî tahrîr ve beyân olunur. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmîs min-şehri Recebi'l-ferd li-sene erba'in ve mieteyni ve elf min-hicreti men lehü'l-izzü ve ş-şeref.

Harîr şehri (...) 4 dirhem 9 / 12300 guruş Harîr dolama (...) dirhem 201 / 3519 guruş Orat atlas zira' 57 rub' 70 / 13790 guruş Ağır atlak zira' 54 / 15095 guruş Kınnâbî natura zirâ' 11 / 4027 guruş Câme elvân zirâ' 7 / 10369 guruş Göz natura zirâ' / 2260 guruş Menoş natura zirâ' / 15616 guruş Lacos ve atlas zirâ' 11 / 690 guruş Menoş kadife zirâ' 40 / 19204 guruş Yeşil kadife zirâ' 19 / 1316 guruş Siyah kadife zirâ' 40 / 14155 guruş Hafif yeşil kadife zirâ' 23 / 4222 guruş Def'a siyah kadife zirâ' 40 / 1500 guruş Elvan kadife zirâ' 72 / 21990 guruş (...) boya kıyye 90 / 9760 guruş Köhne beneş / 109 guruş Meşin kese / 250 guruş Köhne yelek 3 / 198 guruş Köhne entari 3 / 650 guruş Köhne çarşab ve don / 185 guruş Penbe bezi top 1 / 240 guruş Köhne şilte / 600 guruş Köhne yorgan / 400 guruş Keçe kıyye 4 / 430 guruş Heybe 1 / 220 guruş Köhne havan / 210 guruş Kebîr şilte 2 / 350 guruş İbrîk ve yol taşı / 290 guruş Siyah hırka 1 / 300 guruş Şem'dân / 130 guruş Urgan 5 / 200 guruş Yağ bardağı / 210 guruş Hırdavat-ı oda / 270 guruş Cem'an yekûn / 192560 akçe.

Minhe'l-ihracât

Resm-i defter / 4839 guruş Kalemîye / 960 guruş Çukadâriye / 480 guruş Kadâmiye / 240 guruş Kaydiye 180 guruş Dellâliye ve simsâriye / 392 guruş Cem'an yekûn / 2232 guruş

Sahhu'l-bâkî

186228 akçe yalnız bir yük seksen altı bin iki yüz yirmi sekiz akçedir.

Belge: 105 Muhâla'a

Haremeyn-i Muhteremeyn şerrefehallâhu te'âlâ fi'd-dâreyn evkâfından mahrûse-i Bursa kazâsına tâbî Şeyh nâm karyede sâkine zâtı bi'l-ma'rifeti's-şer'iyye müte'arrife olan Ayşe bint-i İbrahim nâm hâtûn meclis-i şer'-i şerîf-i enverde zevc-i muhâli'i işbu bâ'isü'l-vesîka Mehmed bin Hüseyin mahzarında bi-tav'ihâ ikrâr-ı nâm ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr bundan akdem sekiz bin akçe mihr tesmiyesiyle zevc-i dâhilim olup beynimizde hüsn-i mu'âşeret müyesser olmadığından kendi malımdan bir 'aded çul ve bir aded penbe bezinden kamîs ve bir kıyye nühâs tencere ve bir aded yemenî yorgan ve zimmetinde mütekarrer ve ma'kûdün aleyh mihr-i müeccel-i mezkûr ve nafaka-i 'iddet-i ma'lûmem üzerine ve meûnet-i süknâm kendi üzerime olmak üzere merkûm ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyye ile muhâla'a olduğumda merkûm kal'-ı mezkûru kabûl ve bu târihe gelince hukûk-ı zevciyete müte'allika âmme-i de'avâ ve mütâlebât ve kâffe-i eymân ve muhâsamâtdan benim zimmetimi ibrâ-i âmm-ı râfî'u'l-hısâm ile ibrâ ve ıskât eylediğinde ben dahî mârru'l-beyân eşyâ ve mihr-i müeccel-i mezkûr ve nafaka-i 'iddet-i merkûme ve bi'l-cümle hukûk-ı zevciyete müte'allika âmme-i da'vâdan merkûm Mehmed'in zimmetini ibrâ ve ıskât ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl ile kat'-ı nizâ' eyledik dedikde merkûm Mehmed dahi mukırre-i mezkûrenin cemî'-i kelimât-ı meşrûhasını vicâhen tasdik ve lisânen tahkîk etmeğın mâ-hüve'l-vâkı' bi't-talep ketb olundu.

Mütevellizâde Hâfız Ahmed Efendi / Akçe karyeli Mustafa bin Abdullah / Es-Seyyid ‘Osmân Ağa ser-Müezzin / Molla Ahmed bin Mehmed der-karye-i mezbûre / Bâdeş es-Seyyid Mehmed Emin Çelebi / Muhzır ‘Osmân Beşe

Belge: 106 Temessük

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki

İşbu bin iki yüz dört senesi Martı dühülünden Şubatı gâyetine gelince berat-ı pâdişâh ile mutasarrıf olduğum Baba Sultan tevliyetimi tâlib ve râgıb olan Zeynel Pehlûvan'a verdim sizler ki zirâ‘atçılar üzerinize lâzım gelen a‘şâr-ı şer‘iyyenizi ve resm-i tapunuzu merkûma edâ vü teslîm idüp itâ‘at üzere olasız. Derûn-ı temessük ile âmil olasız ve's-selâm.

Kabil(?) bin Veli

Vr. 18-b

Belge: 107 vakıf menziline bâ-vech müdâhelenin men‘i

Mahrûse-i Bursa mahallâtından Kireşçikızı Mahallesi demekle arîf mahallede vâkı‘ mescid-i şerîfde bâ-berat-ı âlîşân müezzin olan fahrul-akrân el-Hâc İsmail bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzımu't-tevkîrde mahalle-i mezkûrede zikri âti bir bâb vakıf menzile vâzı‘u'l-yed olup zâtı müte‘arife olan işbu râfi‘atü'l-vesîka Sâliha bint-i el-Hâc ‘Alî nâm hâtûn mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezkûrede vâkı‘ hâlâ mezbûre Saliha Hâtûn'un tasarrufunda olan etrâf-ı erba‘ası benim menzirim ve Bakkal İbrahim menzili ve tarîk-i âmm ile mahdûd menzili ashâb-ı hayrâtdan merhûm el-Hâc Uveys bin Mahmud nâm kimesne hayâtda oldukça kendi nefsine ba‘de vefâtihi utekâsından Hasan bin Abdullah nâm kimseneye ba‘dehû evlâd-ı evlâd-ı evlâd-ı Hasan el-mezbûra süknâ olmak üzere şart ve ta‘yîn ba‘de inkirâzi'l-evlâd mescid-i mahalle-i mezbûrede müezzin olanlara şart eylediği mesmû‘um olup mezbûre Saliha Hâtûn evlâd-ı utekâdan olduğu benim ma‘lûmum olmamakla menzil-i mezkûr şart-ı vâkıf üzere merkûmeden ahz ve bana teslîme kıbel-i şerî‘at-ı garrâdan tenbîh buyurulmak matlûmubdur dedikte gibbe'l-istintâk mezbûre cevâbında menzil-i mezkûr evlâd-ı Hasan el-mezbûra şart ve ta‘yîn olunup vâlidem müteveffîye Emetullah Hâtûn evlâddan olduğundan nâşî bundan akdem müddet-i vâfire süknâ olmak üzere menzil-i mezkûra mutasarrıfe olup müdde‘î-i mezbûrun babası mârru'z-zikr Molla Mustafa vâlidem mezbûre ile oğlu müdde‘î-i merkûm misillü terâfû‘-i şer‘ olundukda vâlidem mezbûre Emetullah Hâtûn'un meşrûtu le-hüm evlâddan olduğunu huzûr-ı şer‘de ikrâr ve i‘tirâfiyla mu‘ârazası def‘ olup vâlidem Emetullah Hâtûn da ilâ-vefât mutasarrıfe ba‘de vefâtihi ber-mûceb-i şart-ı vâkıf ben dahi yirmi seneye karîb süknâ olmak üzere menzil-i mezkûra vaz‘-ı yed ve tasarruf ederim diye takrîr-i meşrûhuna mutâbık bir kıt‘a hüccet-i şer‘iyye ibrâz ve mazmûnunu mahalle-i mezbûre imâmı Hasan Efendi ibn-i Ahmed ve Şerafeddin Paşa Mahallesi sükkânından Hâfız Ali Efendi ibn-i el-Hâc Ali Efendi nâmân kimesneler şehâdetleriyle ber-nehc-i şer‘-i kavîm muvâcehesinde isbât etmekle mûcebince Müezzin el-Hâc İsmail'in bâ-vech ve bâ-sened menzil-i mahdûd-ı mezkûra müdâhalesi mu‘ârazadan men‘ u def‘ birle mâ-hüve'l-vâkı‘ bi't-talep ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi‘ aşar min-şehr-i Şa‘bânü'l-mübârek li-sene erba‘ ve mieteyn ve elf min-hicreti men lehü'l-izzü ve ş-şeref.

Sûfîzâde Hâfız Ahmed Efendi / Dâvud Paşa Câbîsi el-Hâc Halil Ağa / Taşcı el-Hâc Ahmed Ağa / Ser-
tahta(?) es-Seyyid Osman Ağa / Muhzır Ahmed Çelebi ve gayruhum.

Belge: 108 Verâset ve tereke

Nezâret-i hazret-i ağa-yı dâru's-sa'âdeti'ş-şerîfede âsûde evkâfdan cemî'-i umûr-ı serbestiyesi Mahrûse-i Bursa'da Haremeyn-i Muhteremeyn müfettiş vekîli efendilere ihâle buyurulan mahrûse-i mezbûrede kâin Çelebi Sultan Mehmed Hân tâbe serâhu evkâfı kurâsından Yenişehir-i Bursa kazâsına tâbî' Boğaz nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât ederek İsmail bin Mahmud'un verâseti sulbi kibâr evlâdı Ahmed ve İbrahim ve İhsan ve Fatıma'ya inhisârı tahakkukundan sonra müteveffâ-yı mezbûrun bi't-talep tekeresi ketb ü terkîm ve tahmîn-i sahîh ile bahâya takvîm olunan muhallefâtı defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis aşar min-şehr-i Şa'bânü'l-mübârek li-sene erba' ve mieteyn ve elf. Min-hicreti men lehü'l-izzü ve'ş-şeref.

Köhne yasdık ve minder 60 para Yorgan ve döşek 50 para Kaliçe ve köhne beneş 100 para Köhne entari 400 para Gömlek ve dizlik 100 para Çuval ve harar 240 para Sapan demiri ve döğen 110 para Balta ve tahra bel ve çapa ve kazma ve urgan 300 para Evân-ı nühâsiye kıyye 24 960 para Çatma anbar Çift 2 1200 para Hırdavat-ı hâne 320 para Menzil mülk der-karye 6000 para Kara sığır öküzü 3200 çift Arpalık ve mülk hadîka 10 dönüm 3200 para Def'a tut hadîkası 2 dönüm 2000 para Kara sığır ineği 2 1800 para Kara sığır devesi 1 200 para Cîrid araba 320 para Mevcûd hinta 15 kîl Fî 10 para 1200 para Mevcud şa'îr 4 kîl 160 para Mevcud alef 4 kîl 80 para Burçak 4 kîl

160 para Mevrû' hinta 6 kîl fî 10 para 8680 Mevrû' şa'îr 32 kîl 1280 para Mevrû' alef 30 kîl

600 para Mevrû' kablucâ 12 / 240 para Mevcud ceviz 4 kîl / 120 para Cem'an yekûn / 31710 para

Minhe'l-ihracât Berâ-yı techîz ve tekfîn / 520 para Resm-i kısmet / 780 para Kalemîye kâtib / 156 para Çukadâriye ve ihzâriye Aded 1612

Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese

30108 para yalnız otuz bin yüz seiz paradır.

Hissetü'l-ibn 10036 para Hissetü'l-ibn 10036 para Hissetü'l-bint 5018 para Hissetü'l-bint 5018 para

Belge: 109 İbrâ

Nezâret-i hazret-i ağa-yı dâru's-sa'âdeti'ş-şerîfede âsûde evkâfdan olup cemî'-i umûr-ı şer'îyyesi bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn Mahrûse-i Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn müfettişi vekilleri efendilere ihâle buyurulan merkûm çelebi Mehmed Sultan Hân tâbe serâhu evkâfı kurâsından Yenişehir-i Bursa kazâsına tâbî' Boğaz nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden İsmail bin Mahmud'un verâseti sulbi kibâr evlâdı Ahmed ve İbrahim ve İhsan ve Fatıma'ya münhasıra olduğu ba'de't-tahakkuk mezbûre İhsan Hâtûn'un tarafından husûs-ı âti'l-beyânı ikrâra vekîli olduğu zât-ı mezbûreyi ârifân Seyyid Mehmed bin Ahmed ve Ali Kethüdâ ibn-i Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'î lâhik olan mezbûrenin zevci İbrahim bin Mehmed ve merkûme Fatıma'nın dahi Ali bin Mehmed ve Kethüdâ Ali bin Mehmed ve İbrahim bin Ahmed nâm [kimesneler] şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâlesi kayın pederi İsa bin Mehmed nâmân

kimesnelerden herbiri meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzîmu't-tevkîrde karındaşları olan sâlifü'l-beyân Ahmed mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp müvekkiletân-ı merkûmetân İhsan ve Fatîma'dan herbiri babaları müteveffâ-yı mezbûrdan bi'l-irsi's-şer‘î intikâl ve isâbet eden hisse-i irsiyyelerinden bi-tarîki't-tehâruc nakden herbiri ellîşer guruşa terekesine vâzî‘u'l-yed olan merkûm Ahmed yedinden ahz ü kabz

Vr. 19-a

idüp hâric ez-defter ve dâhil-i defter kalîl ve kesîr bi'l-cümle ism-i mâl itlâk olunur babamız müteveffâ-yı mezbûrun terekesine müte‘allika âmme-i da‘vâdan karındaşımız hâzır-ı bi'l-meclis Ahmed ve gâib-i ani'l-meclis İbrahim'den herbirinin zimmetlerini ibrâ-i âmm-ı râfî‘u'l-hısâm ile ibrâ ve ıskât eylediğimizde anlar dahi bizlere müteveffâ babamızda isâbet eden mîrâslarımız mukâbili def‘ u teslim eyledikleri ellîşer guruşa müte‘allika âmme-i de‘âvîden bizlerin zimmetlerini ibrâ-i âmm-ı râfî‘u'l-hısâm ile ibrâ ve ıskât ve herbirlerimiz dahi âharın ibrâsını kabûl eyledik dediler dediklerinde merkûm Ahmed dahi ber-vech-i muharrer tasdîk itmeğîn mâ-hüve'l-vâkı‘ bi't-talep ketb olundu. fî-yemvi's-sâlis aşar min-şehr-i Şa‘bânü'l-mübârek li-sene erba‘ ve mieteyn ve elf min-hicreti men lehü'l-izzü ve's-şeref.

Es-Seyyid Osman Ağa ibn-i el-Hâc Ahmed Ağa / Mehmed Çelebi Kırkzâde der-karye / El-Hâc Süleyman tâbi‘-i Said Bey / İbrahim Ağa tâbi‘-i mîr-i merkûm / İmam Seyyid İbrahim bin Mustafa Ali bin Süleyman / Molla İbrahim tâbi‘-i mîr-i mûmâ ileyh ve gayruhum.

Belge: 110 Keşf

İftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn bi'l-fi‘l Dâru's-sa‘âdeti's-şerîfe ağası nezâretlerinde âsûde evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da merhûme Hafsa Sultan tâbet serâhâ hazretlerinin binâ ve ihyâ buyurdıkları câmi‘-i şerîf minberi müddet-i medîde ta‘mîr olunmadığından üzerinde mebsût kurşun ve ebniye ve sukûfu ta‘mîre işedd-i ihtiyâc ile muhtâc olmağîn hâlâ vakf-ı mezbûrun bâ-berat-ı şerîf-i âlîşân mütevellîsi fâhru'l-akrân Mustafa Efendi tarafından câmi‘-i mezkûrun muktazî-i ta‘mîr olan mahallerini ta‘mîr ve umûr-ı vakfî ru‘yete ta‘yîn buyurulan İzzetlü el-Hâc İsmail Ağa ma‘rifetiyle bu def‘a tecdîd ve ta‘mîr ve tekmîl olup mahâll-i mezkûreyi keşf ve tahmîn-i sahîh ile tahmîn olunmasını merkûm iltimâs etmekle mahrûse-i mezbûrede vâkı‘ mi‘mâr-ı hâssa kâimmakâmı ve kurşuncubaşı ve bu makûle ebniye ve sukûf ahvâline vukûf-ı tâmmı olan kimesnelere ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le keşf ü tahmîn ve vaz‘-ı fiyât olunan defterdir ki zikr olunur. Fî'l-yemvi's-sâbi‘ ve'l-işrîn min şehri Şa‘bâne'l-mübârek senete erba‘in ve mieteyni ve elf.

Kubbe üzerinde fenâ bulup müceddeden kâle muhtâc kadar kurşun 3806 kıyye 3613 para

Müceddeden iştirâ olup kâle ve bast olunan kurşun 83 kıyye fî 22 1836 para Bast olunan kurşundan tahtasına mîsmâr kurşun 13 kıyye fî 22 296 para Kurşun altına tahta ve kubbeye hatıl ve kereste ve mîsmâr 7 kıyye 2010 para Kubbe ve etrâfına derz için kerfî ve horasan ve saman 1000 para Ustadiye ve rençberlere gündelik 51 aded fî 33 1683 para Câmî‘-i şerîf kapısı üzerinde vâkı‘ terbî‘an yüz zirâ‘ sakfa ağaç ve ecnâs-ı kereste 1400 para Tavan tahtası sakf ve mîsmâr 10 Kıyye fî 22

1567 para Kebîr meşe eğrisi ağaç 9 aded ve kiremîd 2000 aded 1130 para Sakf-ı mezbûra def‘a mîsmâr cebel 630 aded ve ustâdiye ve nakliye ve yevmiye ve maşa‘âşiye 2390 para Meremmât-ı

kurşun masârif-i kapu ve divar kolu ve mismâr 800 para Câmî'-i şerîf-i mezbûrun havâli ve pencere camları tezdîd ve ta'mîr masârifî 1300 para Câmî' etrâfında vâkî' divar üzerine kiremit ve masârif-i ustâdiye 920 para Kurşuncubaşıya yemeklik ve masârif-i iskemle ve nakliye ve hammâliye ve tathîriye 865 para Masârif-i müteferrika 800 phaar Cem'an yekûn 25650 para yalnız yirmi beş bin altı yüz elli paradır.

Mahâll-i mezkûra meblağ-ı merkûm ile ancak mümkün olur noksan ile mümkün değildir diyü mi'mâr-ı hâssa kâimmakâmı ve kurşuncubaşı ve ehl-i vukûfdan herbiri meclis-i şer'-i şerîfe inhâ ve ihbâr eylediklerini işbu mahalle kayd olundu.

Belge: 111 Temessük

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki

Bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ber-vech-i te'bîd mütevellîsi olduğum İnegöl Bursa'da medfûn merkûm İshak Paşa-yı Velî evkâfî mülhakâtından Kara Fakîhli cemâ'ati yürükân mukâta'ası ve tevâbi'ihâ işbu bin iki yüz dört senesi ibtidâsından Şubatı tamâmına gelince yalnız bir sene zabt eylemek üzere iltizâmına tâlib ve râgıb olan kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân sa'âdetlü Seyyid Ömerzâde es-Seyyid Halil Efendi zîde kadruhû'ya sene-i sâbıkı üzere uhde-i iltizâm olunup ve mûmâ ileyh dahi minvâl-i muharrer üzere iltizâmı kabûl ve bedel-i iltizâm olan meblağ-ı mezbûru tarafımıza edâ vü teslim itmeğın zabt u rabtiyçün işbu temessük tahrîr ve mûmâ ileyhe i'tâ olunmuşdur. Gerekdir ki mûmâ ileyh dahi sene-i mezbûr Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine gelince bir sene ber-vech-i iltizâm mefrûzü'l-kalem ve maktû'u'l-kadem fi-küllî'l-vücûh serbestiyet olmak üzere zabt idüp ve mukâta'a-i mezbûr re'âyâlarının üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-i mîrî ve rûsûm-ı ra'ıyyet ve cürm-i cinâyet diyü ve kaçkun kul ve câriye müjdegânesi ve mâl-ı gâib ve mefkûd ve bâd-i havâ ve beytül-mâl-ı âmme ve hâssa ve sâir cüz'î ve küllî her ne ise yerlü yerinden ahz ü kabz ve mukâta'a-i mezbûr re'âyâları dahi mûmâ ileyhi kendülere voyvoda ve zâbit bilüp vâkî' olan umûr ve husûslarını voyvodalarına mürâca'at idüp tarafımızdan ve âhardan zabtına ferd müdâhale etmeyeler.

Mütevellî-i vakf-ı mezbûr

Vr. 19-b

Belge: 112 Temessük

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki

Haremeyni's-Şerîfeyn mülhakâtından voyvodalık Yeni il ve Türkmenân-ı Halep ve tevâbi'i mukâta'asının Rumeli-i şarkî pâresi ta'bîr olunan re'âyâ-yı mukâta'a-i mezbûr aklâmından olup Bursa ve Kocaeli sancaklarında kâin Alçı ve Dokuzlu ve Harmandalı ve Kösebekirli nâm cemâ'atların perâkende hânelerinin üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı Haremeynlerin cem' u tahsîl bu sene alâ-tarîki'l-iltizâm bir kimesneye deruhde ve tefvîz olunmak iktizâ eylediğine binâen işbu bin iki yüz dört senesi Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine gelince bir sene-i kâmile iltizâmına tâlip ve râgıb olan kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boş) zîde kadruhûya der'uhde ve tefvîz ve ol dahi tefevvüz ve kabûl ve resm-i kadîm üzere mâl-ı haremeynlerini tamâmen tarafımıza edâ vü teslim etmekle ber-mûceb-i şurût-ı serbestiyet sene-i sâbıklarda olageldiği vech ile mûmâ ileyh re'âyâ-yı Haremeyn-i mezkûr

cemâ'atlarını hıfz u vikâye ve sıyânet ve mâl-ı haremeynlerini cem' u tahsil eylemek üzere işbu zabt temessükü yed-i mûmâ ileyhe i'tâ olunmuşdur. Gerekdir ki serbestiyet şurût-ı haremeyn üzere sene-i sâbıklarda ola geldiği vechile zabt u rabtı husûsunda tarafımızdan ve taraf-ı âhardan kimesne mâni' olmaya. Mustafa karye-i Dikendereli kethüdâ-yı (...)zâde

Belge: 113 Verâset ve tereke

Merkûme Hânzâde Hançerli Sultan tâbet serâhâ evkâfından cemî'-i umûr-ı şer'iyyesi Mahrûse-i Bursa'da Haremeyn-i Muhteremeyn müfettişi vekillerine icâre buyurulan Mudanya kazâsında kâin Burgûs nâm karyede sâkin iken bundan esbak hâlik olan Zafiri veled-i Yorgi nâm zimmînin verâseti zevce-i metrûkesi Melar bint-i (boş) nâm nasrâniye ile sulbi sağır oğlu Dimitri ve sulbiye sağire kızı Saltane'ye münhasıra olduğu zâhir ve nümâyân oldukdan sonra hâlik-i mersûmun bi't-talep ketb ve terkîm ve tahmîn-i sahîh ile pahâya takvîm olunan terekesi defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî 7 Za sene 204 3 yasdık ve 2 minder ve 2 döşek 600 para Pekmez tabası 5 kıyye 200 para Evân-ı nühâsiye 5 kıyye 200 para 3 fiçı boş1200 para Kebîr kazğân ma'a-takım inbik 800 para Ham sirke 1 fiçı 2000 para Merkep 1 re's 600 para Mağaza mülk der karye 6000 para Nısf-ı menzil der-karye 8000 guruş Yake nâm mahalde hadîka mülk 2 dönüm 1400 para Kamala'da zeytunluk 2 800 para Mihalic yolunda bâğ bek(?) 400 para Def'a araba yolunda bâğ bek 3 1400 para Kaynarda bâğ 12 2400 para Def'a Kamala'da bâğ 3 dörüm 6000 para Cem'an yekûn 32000 para Minhe'l-ihrcât Resm-i kısmet 800 para Kalemîye 160 para Çukadâriye 80 para İhzâriye 70 para Cem'an yekûn 1110 para Cem'an yekûn li't-taksîm beyne'l-verese 30890 para yalnız otuz bin sekiz yüz doksan paradır. Hissetü'z-zevce 3861 para Hissetü'l-ibn 4 akçe 18018 para Hissetü'l-bint 2 akçe 9009 para

Belge: 114 Verâset ve tereke

Bâ-hatt-ı hümâyûn cemî' umûr-ı şer'iyyesi tarafımıza ihâle buyurulan merhûm Sultan Yıldırım Bâyezîd Hân tâbe serâhâ evkâf kurâsından Mudanya kazâsında vâkı' Bekrice nâm karyede bundan akdem vefât eden Fatıma bint-i Mehmed nâm hâtûnun verâseti zevc-i metrûkü Hasan bin Ahmed ile sadrı kebîr oğlu İbrahim ve sadriye kebîre kızı Nazife'ye münhasıra olduğu zâhir ve nümâyân oldukdan sonra müteveffîye-i mezbûrenin bi't-talep ketb ü terkîm ve tahmîn-i sahîh ile pahaya takvîm olunan muhaleffâtı defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî gurre-i Za sene 204.

Kilim köhne 3 800 para Yastık yün 6 440 para Def'a yasdık 2 80 para Bez top 6 800 para Def'a bez top 3 240 para Yorgan2 160 para Def'a bez top 7 600 para Def'a yorgan2 160 para Beledi döşük 760 para Def'a döşek ve minder 3 760 para İplik 2 kıyye 120 para Sac ayak 2 160 para

Zenne dizliği 19 1200 para Uçkur masura 180 para Def'a masura sim kuşak 240 para Evân-ı nühâsiye 40 kıyye 1600 para Altun küpe 1 çift 1000 para Zenne cübbesi ma'a-hırka 720 para

Köhne kürk 1 ayak 120 para Kalem entari 240 para Tüfenk ve kadâre(?) 240 para Mehir der-zimmet-i zevc-i mezbûr 1200 para Yekûn 11480 para

Minhe'l-ihrcât

Resm-i kısmet ber-müceb-i o 287 para Kalemîye çukadâriye ve ihzâriye 113 para Yekûn 400 para

Sahhu'l-bâki li't-taksîm beyne'l-verese

11080 para yalnız on bir bin seksen paradır.

Hissetü'z-zevci'l-mezbûr 2770 para Hissetü'l-ibni'l-merkûm 5540 Hissetü'l-binti'l-mezbûre 2770 para

Vr. 20-a

Belge: 115 Sulh

Bâ-hatt-ı hümayûn kâffe-i umûr-ı şer'ıyyesi Mahrûse-i Bursa'da Haremeyn-i Muhteremeyn müfettişi vekîli efendilere ihâle buyurulan Yıldırım Bâyezîd Hân tâbe serâhu evkâfi kurâsından Mudanya kazâsında vâkı' Bekrice nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden Fatıma bint-i Mehmed bir Abdullah'ın verâseti zevci metkûku Hasan bin Ahmed ve sadriye kebîre kızı Nazife bint-i Hasan el-mezbûr ile sadrı kebîr oğlu İbrâlim nâm kimesneye münhasıra olduğu zâhir ve nümâyân olduktan sonra merkûm İbrahim meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımı't-tevkîrde işbu bâ'isü'l-vesîka mezbûr Hasan ve zâtı şer'an mutasarıfe mezbûre Nazife mahzarlarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp mûrisimiz müteveffıye-i mezbûrenin defter-i kassâmında mestûr ve mukayyed olan bi'l-cümle eşyâ ve emlâkinden hisse-i irsiyyemi ahz ü kabz idüp hâric ez-defter evsâfi beynimizde ma'lûm hubûbât-ı beyt ve sâir eşyâ dahi vâlidem mezbûrenin terekesinden olup hisse-i irsiyyemi talep iderim diyü bundan akdem da'vâ sadedinde olduğumda mezbûrân Hasan ve Nazife'den herbiri hayvânât ve eşyâ-ı mezkûrenin ba'zısını külliyyen inkâr ve ba'zısını dahi mûrisimiz mâlı olduğunu inkârlarında beynimizde münâza'a zuhûr etmişidi. El-hâletü hâzihî beynimize muslihûn tavassut idüp vasfı ma'lûm iki aded deve ve bir aded tosun ve karye-i mezbûrede ma'lûmü'l-hudûd ve'l-cîrân bir buçuk dönüm mikdârı tut hadîkası ve nakden seksen guruş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sulh-ı mezkûru merkûmân yedlerinde ahz ü kabz etmemle vâlidem müteveffıye-i mezbûrenin eşyâ ve emlâk ve nükûd ve bi'l-cümle ism-i mâl itlâk olunur hâric ez-defter ve dâhil-i defter kalîl ve kesîr ve celîl terekesine müte'allika âmm-i de'âvî ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve muhâsamâtdan mezbûrân Hasan ve Nazife'nin zimmetlerini ibrâ-i âmm-ı râfî'u'l-hısâm ile ibrâ ve ıskât eylediğimde anlar dahi bana medfû'ları olan bedel-i sulh-ı merkûma müte'allika da'vâdan benim zimmetimi ibrâ ve ıskât ve herbirimiz âharın ibrâsını kabûl ile kat'-ı nizâ' eyledik dedikte bi'l-cümle takrîrini mezbûrân Hasan ve Nazife'den herbiri vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk itmeğın mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min-şehr-i Şevvâli'l-mükerrrem li-sene erba' ve mieteyn ve elf.

Muhzır Ahmed Çelebi / Es-Seyyid Osman Ağa ser-levha / İmâm Hâfız Ahmed Efendi / Es-Seyyid Süleyman Efendi ibn-i Abdullah / Fâhru'l-müderrişîn Levhîzâde Mehmed Said Efendi / Kâimmakâm-ı Mütevellî İzzetlü el-Hâc Hasan Efendi

Belge: 116 Katl

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde keşf ü tahrîri iltimâs olunduğuna binâen cânib-i şerî'at-ı garrâdan Mevlânâ Kâşif es-Seyyid el-Hâc Mehmed Efendi irsâl olunup ol dahi merhûm İsa Bey Evkâfi kurâsından Bursa kazâsında vâkı' nefsi İsa Bey nâm karye ahâlîsinden iken karye-i merkûme kurbünde kâin değirmen derûnunda cerîhan katil bulunan Kürtoğlu Çukadar Ali nâm maktûlün cenâzesi üzerine varup akd eylediği meclis-i şer'-i şerîf-i enverde maktûl-i mezbûrun cemî' a'zâsına nazar olundukda tüfenk kurşunuyla sol memesi altından darb ve cerh olunduğunu mu'âyene

ve müşâhede ve vâkı' hâli mahallinde ketb ü terkîm ba'dehû ma'an ba's olunan ümenâ-i şer'le mevlânâ-yı merkûm meclis-i şer'a gelüp alâ-vukû'ihî inhâ ve tefhîm itmeğın mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî 7 B sene 204

Şuhûdü'l-hâl:

Es-Seyyid Molla Abdullah der-karye / Kürt es-Seyyid Hüseyin der-karye / Es-Seyyid Osman Hatîpzâde / Muhzır Osman Çelebi ve gayruhum

Belge: 117 Derkenâr

Karındaşı Kürt Hüseyin muvâcehesinde keşf ve tâbi'-i Bursa'dan es-Seyyid Mehmed Gâzî ve Türkmenoğlu İbrahim olduğu ihbârıyla tekrar bahs olundu.

Belge: 118 Katl

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde keşf ve ketb ü tahrîri iltimâs olunmağın savb-ı şer'-i enverden Kâşif Mevlânâ es-Seyyid el-Hâc Mehmed Efendi irsâl olunup ol dahi Mahrûse-i Bursa kazâsında vâkı' Haremeyn-i Muhteremeyn şerrefehallâhu te'âlâ fi'd-dâreyn evkâfi kurâsından Sec karyesi ahâlîsinden iken Odancık ve Silahcukgazi karyeleri beyninde Eğridere nâm mahalde cerîhan katil bulunan Molla Ali bin el-Hâc Mustafa bin Mehmed'in cenâzesi üzerine varup zeyl-i vesîkada muharreru'l-esâmî müslimîn huzûrlarında akd eylediği meclis-i şer'-i enverde maktûl-i mezbûrun bi'l-cümle a'zâsına nazar olundukda kebîr bıçak ile mezbûh ve başından ve sağ kolundan mecrûh olduğu müşâhede ve mu'âyene olunduğunu mevlânâ-yı merkûm mahallinde ketb ü terkîm ba'dehû ma'an ba's olunan ümenâ-i şer'le meclis-i şer'a gelüp alâ-vukû'ihî inhâ ve tefhîm itmeğın.

Seyyid Mehmed bin Ahmed der-karye / Mu'allim-i Sıbyân Molla Abdullah / Molla Ahmed ahû'l-merhûm el-mezbûr / İmâm-ı karye Sec Molla Mustafa / Muhzır Ahmed Beşe ve gayruhum.

Belge: 119 Akbıyık vakfına dâir emr-i âlî

Akbıyık vakfına dâir emr-i âlî sûretidir.

Kudvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn umdetü'l-fuzelâi'l-mudakkıkîn Bursa'da Haremeyn Müfettişi Vekili Melvânâ (boş) zîde fazlûhû ve kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan Sarây-ı Atîk-i ma'mûre teberdârlarından Ahmed Halîfe zîde kadruhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki iftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtîn muhtârü'l-izzî ve't-temkînbi'l-fi'l-dâru's-sa'âdeti's-şerîfem ağası olup Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfi nâzırın olan İdris Ağa dâme ulüvvuhû rikâb-ı hümâyûnuma arz gönderüp nezâretinde olan evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkı' merhûm Çelebi Sultan Mehmed Hân tâbe serâhu evkâfi kurâsından olup Yenişehir-i Bursa kazâsında vâkı' kâffe-i umûr-ı şer'ıyyesi bâ-hatt-ı hümâyûn mahrûse-i mezbûrede Haremeyn müfettişi vekîline ihâle olunan Çeltükci nâm karye sükkânından Şehirlioğulları Ahmed ve Hasan karındaşlar meclis-i şer'a gelüp istirhâm ederler ki şürefâdan Enderûn-ı Hâssa nezâretinde olan evkâfdan Bursa'da medfûn Akbıyık Sultan kuddise sıruhu'l-müste'ân vakfının nisf tevliyeti evlâd-ı vâkıfdan Ahmed bin Mustafa mahlûlünden evlâdiyet ve meşrûtiyet üzre bin iki yüz iki senesi Şevvâl-i şerîfinin on

dokuzuncu günü târihiyle müverrah bir kıt'a berat-ı âlîşân mücebince nısf-ı tevliyet-i mezbûreyi zabt ve gallesini ahz ü kabz eylediklerinden sonra nısf-ı âharına bi'l-meşrûta musatassıfân olan Abdullatif ve Nasrullah nâm kimesneler Yarhisâr voyvodası

Vr. 20-b

ile yekdil olarak mutasarrıflarına muhâlefet ve mahsûl-i vakfın mecmû'unu kendileri fuzûlî ahz ü kabz idüp bu vakte gelince bâ-berat-ı âlîşân mutasarrıf oldukları nısf-ı tevliyet mahsûlünden bir habbe taraflarından ahz olunmayup hânelerini tahrîb dâ'iyesinde olmalarıyla münâza'un fih olan tevliyet ve hâlâ sâkin oldukları mârru'l-beyân Çeltükci karyesi Vakf-ı Haremeyn'e tâbi' olup Haremeyn Evkâfi'ndan merhûm-ı müşârun ileyh Çelebi Sultan Mehmed Hân evkâfi kurâsından olmakla bi'l-cümle umûr-ı şer'iiyesi mahkeme-i teftîşde ru'yet olunmak şurût-ı mer'iiye-i Evkâf-ı Haremeyn-i Muhteremeyn'den olmakla şurût-ı Evkâf-ı Haremeyn'e ri'âyeten merkûmân Abdullatif ve Nasrullah'ın hilâf-ı inhâ ve icrâ-yı garaz ve nefsâniyet irâdesiyle hilâf-ı hatt-ı hümayûn ve mugâyir-i şurût Evkâf-ı Haremeyn Yarhisâr mahkemesinde terâfû' olunmak için bir takrîb ısdâr itdirdükleri fermân-ı âlîşânın kaydi terkîn ve husûs-ı merkûm Bursa'da Haremeyn müfettişi vekîli muvâcehesinde cânib-i Haremeyn'den mübâşir ma'rifetiyle ru'yet ve istimâ' ve terâfû'-i şer' bâbında emr-i âlîşân sudûru niyâsında oldukların ve Akbıyık Sultan Vakfı'nın nısf tevliyeti bâ-berat-ı âlîşân merkûmân Ahmed ve Hasan'ın üzerlerinde olduğu ibrâz eyledikleri beratdan müstebân ve hâlâ sâkin oldukları sâbıku'z-zikr Çeltükci karyesi Haremeyn Evkâfi'ndan merhûm-ı müşârun ileyh Çelebi Sultan Mehmed Hân Evkâfi kurâsından olup ahâlinin kâffe-i umûr-ı şer'iiyesi bâ-hatt-ı hümayûn Bursa'da Haremeyn müfettişi vekîli muvâcehesinde ru'yet ve istimâ' olunup âhar kudât ve nüvvâb istimâ'dan memnû'lar olduğu sicill-i haremeynden mukayyed hatt-ı şerîf sûretlerinden zâhir olmakla takrîrleri vâkı'a mutâbık ve şurûta muvâfık olduğu Bursa'da Haremeyn müfettişi vekîli uryânîzâde Melânâ Mehmed Raşid zîde ilmuhû i'lâm etmekle Haremeyn'e tâbi' evkâf re'âyâsının umûr-ı şer'iiyeleri sâir mehâkimde istimâ' olunmayup ancak kâffe-i umûrları ve re'âyâsının de'âvî-i şer'iiyeleri Haremeyn müfettişi muvâcehesinde istimâ' ve ru'yet olunmak Haremeyn Muhâsebesi'nde mukayyed olmağın i'lâmı mücebince amel olunup merkûmânın hasımları hâzır oldukları halde da'vâları ma'rifet-i şer' ve ta'yîn olunan mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle ru'yet ve hilâf-ı şer'-i mutahhar vâkı' olan te'addîleri men' u def' olunup ağa-yı müşârun ileyhın arzıyla sâdır olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şânımın mücebi icrâ ve hilâfî hiç ferde vaz' u hareket etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim verilmek recâsına i'lâm itmeğın imdî mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle mübâşir-i mezbûr vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre ağa-yı müşârun ileyhın arzı mücebince şeref-yâfde-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şânımın mazmûn-ı münîfi üzre âmil olup hilâfıyla vaz' u hareketden be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîr fi'l-yevmi'l-hâmîs aşar Zi'l-hiccet-i şerîfe sene erba' ve mieteyn ve elf.

Belge: 120 Derkenâr

Mücebince mektup nâzır-ı evkâf-ı Haremeyn dâru's-sa'âdeti's-şerîfe ağası ve kâimmakâm-ı âlî-makâm mektubları vürûdu kayd şode.

Belge: 121 Tevliyetete tevcîh

Mücebince ‘amel oluna Bursa ve Mısıriyye’de vâkı‘ Hançerli Sultan dimekele şehîr merhûme Hanzâde Sultan eczâ-hânân ve medresesi vakfının yevmî on beş akçe vazîfe ile tevliyetine ber-vech-i meşrûta mutasarrıf olan eslah-ı erşedü'l-evlâd-ı evlâd-ı vâkıfdan Mehmed Bey bin Ali Bey bilâ-veled fevt olup tevliyet-i mezkûre mahlûl olmakla erbâb-ı istihkâkdan işbu râfî‘u tevkî‘-i refî‘ü’s-şân-ı şehri yârî ve nâkil ber-tîğ-i belîğ-i mekremet-ünvân-ı tâcdârî kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân diğer Mehmed Bey ibn-i Süleyman Bey zîde kadruhû ber-mûceb-i vakfiyye-i ma‘mûlün bihâ evlâd-ı vâkıfdan her vechile eslah ve erşed ve sinnen ekber ve re‘âyâ-perver ve tevliyetete ehakk ve evlâ olduğunu medîne-i mezbûrede müfettişi vekîli mevlânâ Mehmed Raşid zîde ilmuhû i‘lâm itmeğîn itmeğîn tevliyet-i mezkûre ammîsi müteveffâ-yı mezbûr mahlûlünden mûmâ ileyh diğer Mehmed Bey ibn-i Süleyman Bey zîde kadruhûya tevcîh-i berat-ı âlişânım verilmek recâsına nâzır-ı vakf Sarây-ı Cedîd-i Âmire ağası iftîhârul-havâss ve'l-mukarrebîn Mahmud Ağa zîde ulüvvuhû arz etmekle mücebince tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd inâyet-i pâdişâhânem zühûra getirilüp bin iki yüz dört senesi Zi'l-ka‘desi’nin on dördüncü günü târihiyle müverrah verilen ru‘ûs-ı hümâyûnum mücebince bu berat-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnu verdim ve buyurdum ki mûmâ ileyh diğer Mehmed Bey ibn-i Süleyman Bey zîde kadruhû varup müteveffâ-yı merkûm ammîsi yerine vakf-ı mezbûrun ber-mûceb-i vakfiyye-i ma‘mûlün bihâ tevliyetine mutasarrıf olup hizmet-i lâzimesin mer‘î ve müeddâ kıldıkdan sonra ta‘yîn olunan yevmî on beş akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alup mutasarrıf ola. Ol bâbda tevliyeti umûruna ve zabt u tasarrufuna taraf-ı âhardan hiç ferd mâni‘ ve müzâhim olmayup dahl u ta‘arruz kılmayalar. Şöyle bileler alâmet-i şerîfime i‘timâd kılalar. Tahrîren fî'l-yevmi sâdis aşar Zi'l-hicci‘-ş-şerîfe sene erba‘ ve mieteyn ve elf.

Vr. 21-a

Belge: 122 Şikâyet

Kudvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Bursa’da Haremeyn-i Şerîfeyn müfettiş vekîli (boş) zîde ilmuhû ve kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân bu husûsa mübâşir ta‘yîn olunan dâru’s-sa‘âdeti’s-şerîfem ağası teberdârlarından el-Hâc Halil zîde kadruhû tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsil olucak ma‘lûm ola ki iftîhârul-havâss ve'l-mukarrebîn mu‘temedü'l-mülûki ve’s-selâfîn muhtârul-izzî ve’t-temkîn bi'l-fi‘l dâru’s-sa‘âdeti’s-şerîfem ağası olup Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfî nâzır-ı olan İdris Ağa dâme ulüvvuhû rikâb-ı hümâyûnuma arz gönderüp nezâretinde olan evkâfdan Mahrûse-i Bursa’da vâkı‘ Hazret-i Emîr Sultan kuddise sırruhû'l-müste‘ân ve merhûm Sultan Murad Hân-ı Sâni ve Haremeyni’s-şerîfeyn şerrefehallâhu te‘âlâ fi‘d-dâreyn evkâfî mukâta‘ası yürûkânından Gedikobası Cemâ‘ati’nden mazbûtu’l-esâmî cemm-i gafîr meclis-i şer‘de takrîr-i kelâm idüp mukâta‘a-i mezbûre voyvodası yüzden mütecâviz süvârî ile obalarına nüzûl ve bir iki gece meks mu‘tâd iken dört gece meks ve ikâmet ve yalnız yedi yüz elli gurus konak masrafın ve sene-i sâbıkadan mâl-ı mîrî ve harc-ı bâb nâmıyla üç bin seksen gurus mu‘tâd üzere kendüye tamâmen teslim eylediklerinden sonra kanâ‘at itmeyüp meblağ-ı merkûm yalnız mîrîdir diyü şukka harc-ı bâb ve hizmet-i mübâşiriye nâmıyla dahi bin yedi yüz gurusların cebren ahz ve bundan mâ‘adâ tecrîm irâdesiyle dört nefer bî-cürm kimesneyi der-zincir ve haps eylediğinden perâkende vü perîşânlıklarına bâ‘is ve bâdî olmağın voyvoda-i merkûm ma‘rifet-i şer‘ ve mübâşir-i merkûm ma‘rifetiyle huzûr-ı şer‘a ihzâr ve terâfu‘-i şer‘-i şerîf ve sene-i sâbıkadan

ziyâde aldığı emvâl ashâbına redd ü teslim olunmak bâbında emr-i âlişânım sudûrunu Bursa'da Haremeyn müfettişi vekîli Uryânîzâde Mehmed Raşid zîde ilmuhû mühr-i mutâbık i'lâm itmeğin i'lâmî mücebince amel ü hareket olunup voyvoda-i merkûm ta'yîn olunan mübâşir-i merkûm ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le huzûr-ı şer'a ihzâr ve terâfu'-i şer' olunup voyvoda-i merkûmun cemâ'at-i mezkûreden fuzûlî ahz eylediği mebâliğ ba'de's-sübûti's-şer'î zâhire ihrâc ve sene-i sâbıkından ziyâde aldığı ashâbına redd ve teslim etdirilüp ağa-yı müşârun ileyhin arzıyla sâdır olan işbu emr-i celîlü's-şânımın mazmûn-ı mûcibi icrâ ve hilâfî hiç ferde vaz' u hareket etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim verilmek recâsına i'lâm itmeğin imdî mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda ağa-yı müşârun ileyhin arzı mücebince vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i âlişânımın mazmûn-ı münîfî üzre âmil olup hilâfına bir dürlü rızâ ve cevaz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmîs aşar Zi'l-ka'de sene 1204.

Belge: 123 Derkenâr

Vürûdı kayd (...) ve kâimmakâm mektubu mücebince dâru's-sa'âdeti's-şerîfe ağası

Belge: 124 Şikâyet

Kudvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Bursa'da Haremeyn müfettiş vekîli (boş) zîde ilmuhû ve kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân âhar husûsa mübâşir ta'yîn olunan dâru's-sa'âdeti's-şerîfem ağası teberdârlarından el-Hâc Halil zîde kadruhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki iftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin muhtârul-izzî ve't-temkîn bi'l-fi'l dâru's-sa'âdeti's-şerîfem ağası olup Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfî nâzırı olan İdris Ağa dâme ulüvvuhû rikâb-ı hümâyûnuma arz gönderüp nezâretinde olan evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkî Hazret-i Emîr Sultan kuddise sirruhü'l-müste'ân ve merhûm Sultan Murad Hân-ı Sâni ve Haremeyni's-şerîfeyn şerrefhallâhu te'âlâ fi'd-dâreyn evkâfî mukâta'ası yürükânından Almaçukurlu Cemâ'ati'nden Kethüdâ Obası ahâlîleri üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı haremeynlerin vakt ü zamânıyla voyvodaları tarafından kabzına me'mûrlara tamâmen edâda kusûrları olmayup ziyâde akçe mütâlebesi ve sâir bid'-i mezâlim ile te'addî olunmak icâb etmez iken voyvodalar cebâbirden olup verilü gelen mâl-ı haremeynlerin ahz eylediğine kanâ'at itmeyüp külliyyetlü süvârî ile obalarına nüzûl ve iki gün me'kûlât ve meşrûbâtların görmeğe râzılar iken tama'-ı hâmından nâşî üç beş gün meks ve ikâmet ve ba'zıların bi-gayr-ı hakkın haps ile tazyîk ve hetk-i ırz ve tecrîme cesâret ve zecren iki kese akçelerin ahz ve ahvâlleri dîğerkün olmakla mübâşir-i mezbûr ma'rifetiyle voyvoda-i merkûm ahz ve sen ki müfettiş vekîli mûmâ ileyhisin huzûrunda terâfu'-i şer' olunmak bâbında emr-i âlişânım sudûrunu vâkî karye-i mezkûre ahâlîleri bâ-arz-ı hâl inhâ ve istid'â-yı inâyet etmeleriyle mübâşir-i merkûm ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le voyvoda-i merkûm huzûr-ı şer'a ihzâr ve terâfu'-i şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek recâsına i'lâm etmeğin imdî mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre ağa-yı müşârun ileyhin arzı mücebince şeref-yâfde-i sudûr eden işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şânımın mazmûn-ı münîfî birle âmil olup hilâfına rızâ ve cevaz göstermeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmîs aşar min-Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene erba' ve mieteyn

Belge: 125 Derkenâr

Mûcebince nâzır-ı evkâf-ı Haremeyn ve dâru's-sa'âdeti's-şerîfe ağası kâimmakâm-ı âlî-makâm-ı paşay-ı celîlü'l-kadr mektupları vürüdu kayd şode.

Vr. 21-b**Belge: 126 Derkenâr**

Mûcebince nâzır-ı evkâf dâru's-sa'âde ağası mektubu ve kâimmakâm mektubu vürüdu kayd şode.

Belge: 127 Şikâyet

Kudvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn müfettişi vekîli mevlânâ (boş) zîde ilmuhû ve kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân âhar husûsa me'mûr olup bundan akdem dahî mübâşir tayir olunan dâru's-sa'âdeti's-şerîfem ağası teberdârlarından el-Hâc Halil Halîfe zîde kadruhû tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki iftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin muhtârü'l-izzî ve't-temkîn bi'l-fi'l dâru's-sa'âdeti's-şerîfem ağası olup Haremeyni's-Şerîfeyn Evkâfi nâzır-ı olan İdris Ağa dâme ulüvvuhû Rikâb-ı Hümâyûnuma arz gönderüp taht-ı nezâretinde olan evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkı' Hazret-i Emîr Sultan kuddise sırruhü'l-müste'ân ve merhûm Sultan Murad Hân-ı Sâni ve Haremeyni's-Şerîfeyn şerrefehallâhu te'âlâ fi'd-dâreyn evkâfi yürükânından Yöncü Cemâ'ati'nin Kethüdâsı Ali Bey obası ahâlîleri fukarâları üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı haremeynlerin be-vakit ve zamânıyla voyvodaları tarafından kabzına me'mûr olanlara edâda kusûrları olmayup ziyâde akçe mütâlebesi ve sâir bid' ü mezâlim ile te'addî olunmak icâb etmez iken voyvodaları cebâbireden olmakla verilü gelen mâl-ı haremeynlerin tamâmen ahz ü kabz eylediğine kanâ'at itmeyüp külliyetlü süvârî ile obalarına nüzûl ve iki gün me'külât ve meşrûbatını görmeğe râzılar iken kemâl-rütbe tama'-ı hâmindan nâşî üç beş gün meks ve ikâmet ve ba'zıların bi-gayr-ı hakkın haps ile tazyîk ve hetk-i ızr ve hilâf-ı şer' te'addiyâta ibtidâr ve cebren üç kiseden ziyâde akçelerin alup ahvâlleri dîğêr-gûn olduğunu cemâ'at-i mezkûre ahâlîleri bâ-arz-ı hâl inhâ ve istid'â-yı inâyet itmekle husûs-ı mezbûru mahallinde mübâşir ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le terâfü'-i şer' ve cemâ'at-ı mezkûre ahâlîlerinden cebren aldıkları mebâlig ba'de's-sübâti's-şer'î zimmetlerinde sâbit ve zâhir oldukda ma'rifet-i şer'le tahsîl ve ashâbına istirdâd olunup ağa-yı müşârun ileyhî arzıyla sâdir olan işbu emr-i celîlü's-şânımın mûcebi icrâ ve hilâfi hiç ferde vaz' u hareket etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim verilmek recâsına i'lâm itmeğin imdî mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle mübâşir-i merkûm vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre ağa-yı müşârun ileyhî arzıyla şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-intisâlimin mazmûn-ı münîfi birle âmil olası şöyle bilesiz alâmet-i şerîfime i'timâd kılâsin. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşar Zi'l-ka'de sene erba ve mieteyn ve elf.

Belge: 128 Keşf talebi

Kudvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn müfettişi vekîli (boş) efendi ba'de't-tahiyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki nezâretimizde olan evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkı' Hazret-i Emîr Sultan kuddise sırruhü'l-müste'ân evkâfının câmi'-i şerîf ve türbe-i münîfelerinin bazı mahalleri

ta'mîre muhtâc olduğu inhâ olunmakla imdâ mahâll-i mezbûru ma'rifet-i şer' ve mi'mâr-ı belde ve kâimmakâm-ı mütevellî ma'rifetleriyle mu'âyene ve keşf ve mikdâr-ı masârif ma'lûm olmak için defter ve tarafımıza i'lâm eylemeniz için mektup tahrîr ve irsâl olunmuştur. Bi-mennihî te'âlâ vusûlünde gerekdir ki ber-minvâl-i meşrûh amel ü harekete dikkat eyleyüp müceb-i mektup ile âmil olasız ve's-selâm. İdris Ağa dâru's-sa'âdeti's-şerife

Belge: 129 Keşf

Sâye-i nezâret-i ağa-yı dâru's-saadeti's-şerîfede âsûde evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da gunûde-i lahd-ı mağfîret-Sübhân Hazret-i Emîr Sultan küddise sırruhu'l-müste'ân hazretlerinin evkâfından mahrûse-i mezbûrede vâkı' câmi'-i şerîf ve türbe ve mahâll-i sâiresi ta'mîre muhtâc olduğundan nâşî bu def'a bu fakîre hitâben şeref-rîz-i sudûr iden bir kıt'a mektûb emr-uslûb-ı nâzır-ı müşârun ileyhe imtisâlen kâimmakâm-ı vakf ve mi'mâr-ı belde ve (...) ve ebniye ahvâline vukûf-ı tâmmı olan kimesneler ile üzerine bi'n-nefs varılıp yegân yegân nazar ve keşf ve tahmîn-i sahîh olunan müfredât defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrie fî 20 min-Z sene 204 Nisâ Câmî'i sakfında kurşun altına ve ba'zı mahallere kurşun tahtası Fî 10 para 200 aded Para 2000 Azîz-i müşârun ileyhin halvethânesi kubbe tarafına hatlı 16 aded Fî 50 800 para Mezbûr hatıllara şendân elbise ağacı 30 aded 400 para Merkûm câmi' sakfına ve hatıllara ve şendâna mismâr30 aded Fî 24 840 para Mezkûr halvethâne kubbesi koltuklarına ve bazı mahallere kiremit 3000 aded 800 para Câmî-i şerîf ve türbe ve halvethâne kubbeleri ve derzlere kurşun altına toprak 300 yük Fî 10 para 3000 para Saman 30 yük Kireç ve horasan 20 yük Ma'a-hammâliye 2000 para Kurşun ve pervaz mismârı 30 adde fî 21 para 630 para Câmî-i şerîfin harem kubbesi sakfi ta'mîrâtı için envâ'-ı kerâste ve mismâr 4800 para Kapı kemerine kirec ve horasan ve levâzım-ı sâire 1600 para Câmî-i şerîf ve türbe ve halvethâne kubbelerinde fenâ bulup ve rûzgârla sâkit olup kâle muhtâc tahta 902 aded ta'mîri 16 kıyeden 14448 aded beheri 3 para kalidesiyle 28896 para Hammâliye ve nakliye 800 para Amele ve rençberlere gündelik 1600 para Masârif-i müteferrika ve sâir levâzım 400 para Cem'an yekûn 48656 para bin iki yüz on bir guruş on altı paradır.

Vr. 22-a

Belge: 130 Verâset ve tereke

Bâ-hatt-ı hümâyûn kâffe-i umûr-ı şer'iyyesi tarafımıza ihâle buyurulan merkûme Hânzâde Hançerli Fatıma Sultan Evkâfi kurâsından Mudanya kasabasında vâkı' Burgos nâm karyede mütemekkin iken bundan esbak hâlik olan Hürmüz veled-i Zafiri nâm zimmînin verâseti zevce-i metrûkesi Azmarad bint-i Yni nâm nasraniye ile sulbi kibâr evlâdı Bahari ve Andon ve Yani nâm zimmîlere münhasıra olduğü lede's-şer'i'l-enver zâhi ve nümâyân oldukdan sonra hâlik-i mersûmun bi't-taleb ketb ve terkîm ve tahmîn-i sahîh ile bahâya takvîm ve beyne'l-vereseti'l-mezbûre ve taksîm olunan terekesi defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fî'l-yevmi's-sâbi' min-şehri muharremi'l-harâm sene hams ve mieteyn ve elf. 3 yasdık ve 3 minder ve 2 döşek 30 guruş Mefrûşât-ı hâne ve sâir 40 guruş Bargir re's 30 guruş Evani-i nühâsiye 20 kıyye 20 guruşKazgân ma'a-takım 1 90 guruş Boş fiçî 6 60 guruş Zeytin fırını boş 5 50 guruş Bezir yerinde mülk bağ 9 dönüm 300 guruş Göynüklü yerinde mülk bağ 3 100 guruş Herkler'de mülk bâğ dönüm 4 160 guruş Def'a Herkler'de bâğ dönüm 2 70 guruş Ahi Kiryaki'de zeytinlik dönüm 2 100 guruş Mezarlık kürbünde bağçe 12 dönüm 120 guruş Değirmen

kurbünde bağçe 2 dönüm 60 guruş Dere kurbünde bağçe 1 dönüm 80 guruş Eriklik nâm mevzi'de bağçe 1 evlek 20 guruş Mülk menzil ve mağaza der-karye Cem'an yekûn 1710 guruş Minhe'l-ihracât Resm-i kısıbet ber-mu'tâ 42,75 guruş Kalemîye kâtib 8,5 guruş Çukadâriye 3 ve a'shâriye 2 guruş Yekûnül-ihracât 56,5 guruş Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese 163,75 guruş yalnız bin altı yüz elli üç guruş otuz paradır. Kebîr akçe 3 Hissetü'z-zevce 206 guruş Hissetü'l-ibn 482 guruş 23 para Hissetü'l-ibn 482 guruş 23 para Hissetü'l-ibn 482 guruş 23 para

Belge: 131 Derkenâr

Mûcebince i'lâm olundu.

Belge: 132 Keşf

İftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtîn muhtâru'l-izzi ve't-temkînbi'l-fi'l-dâru's-sa'âdeti's-şerîfe ağası nezâret-i aliyyelerinde âsûde evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkî Hüdevendigâr-ı esbak merhûm ve mağfûrun leh Sultan Murad Hân-ı Sâni tâbe serâhu hazretlerinin mahrûse-i mezkûrede kâin câmi'-i şerîf ve türbe-i münife ve imâret-i âmirelerinin ba'zı mahalleri eşedd-i ihtiyâc ile ta'mîre muhtâc olmakdan nâşi ma'rifet-i şer' ve mi'mâr-ı belde ma'rifetiyle keşf ü mu'âyene ve defter olunması bâbında bu fakîre ihtâben bâ-şeref-rîz-i sudûr iden bir kıt'a mektub emr-i uslûb-ı hazret-i nâzr-ı müşârun ileyhe imtisâlen mi'mâr-ı belde ve kurşuncıyân ve beniyehâline vâkîf kimesneler ile bi'n-nefs varılıp eşedd-i ihtiyâc ile ta'mîre muhtâc mahaller ve yegân yegân nazar e keşf ve tahmîn-i sahîh olunan masârif müfredât defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi' min-şehr-i Muharremi'l-harâm li-sene hamse ve mieteyn ve elf.

Câmi'-i şerîf ve türbe ve medrese üzerlerinde fenâ bulup kale muhtâc kurşun tahta aded 640 beher tahta on altışar kıyye ve beher kıyye ikişer para kaliye ve bastiye masârifî 512 guruş Mahâll-i mezkûre kubbelerinin etrâfına hatl meşe ağaç aded 280 fî 40 mismâr ve sâir 36 guruş Hatl-ı mezkûr şütün ve mismâr ve derzlere horasan ma'a-astâriye 25 guruş Kubbâb-ı mezbûre kurşunlarına mismâr kıyye 30 Fî 24 para Fî 10 50 Şiddet-i rüzgâr ile sâkıt kurşun kıyye 496 beherine ikişer para kâl ve bast masârifî 24 guruş 2 para Mârru'z-zikr kurşun kâl ve bastda ve hatl ve şituvan nakliye ve hammâliye ma'a-levâzımât 25 guruş Bundan akdem külliyyen muhterik olan minber-i şerîf tecdîd ceviz ağacından cemî'-i masârif ma'a-üstâdiye 450 guruş Kezâlik muhterik vâ'iz kürsüsü tecdîdi ve trabzon tecdîd ve etrâf-ı mihrâb ta'mîri ma'a-üstâdiye 250 guruş Mihrâb ve kubbesi sıvaları tecdîdi ve altı aded cam ma'a-pencere pervaz ve çerçeve ve tel ma'a-üstâdiye masârifâtı 152 guruş Anbar hatap sakfına envâ'-ı kereste ve kiremid ve mismâr ve döşeme tahtası kıyye 300 ve araba ağacı ve masârif-i lâzimesi 120 guruş İmâret ittisâlinde vâkî kâimmakâm-ı vakf odası sakfına kerâste ve mismâr ve levâzımât ma'a-üstâdiye 100 guruş İmâret-i âmire kapısı sakfı tecdîd ve firun müceddeden binâya tuğla ma'a-levâzımât 300 guruş Ahır-ı imâret-i âmire sakfına envâ'-ı kerâste ve mismâr ve kiremid ve astâriye Diğer anbar-ı hinta ta'mîrâtı için kiremid ve levâzımât 50 guruş Sâlifü'z-zikr kerâste ve miremid ve ağaç nakliye ve hammâliyesi 30 guruş Müşârun ileyhin medrese ve dershânesi kapusu sakfı tecdîd ve tahta ve ağaç ve mismâr ve dershâne sobaları ta'mîrâtı 100 guruş Medrese hucerâtı kapıları ta'mîrâtı ve ba'zı sıvalarına ve üstâdiye ve horasan ve keraste ma'a-levâsımât 100 guruş

Vr. 22-b

Vakf-ı müşârun ileyhın imâret-i âmiresinde ve câmi'-i şerîf ve medrese ve türbe-i latîfesinde cereyân eden mâ-i lezîzin kanavâtı ta'mîr ve mecrâları tecdîdi için levâzımât-ı sâire masârif-i 450 guruş Türbe-i şerîfede vâkı' mâ-i lezîz maksemine demir kapu ve masârifât-ı lâzime 25 guruş

Derûn-ı türbede vâkı' dört aded pencere cam ve pervaz ve tel masârif-i 25 guruş Türbe-i mezbûrenin kible ve bağçe tarafları sıvalarına kireç ve horasan ve ketan çöpü ve üstâdiye 100 guruş Türbe-i münîfe nakşına boya ve nakkâşiyeye ve iskele ve masârifât-ı sâire 60 guruş Türbenin haremde vâkı' trabzon ve tokana kapusını tecdîdi masârif-i 50 guruş Mahâll-i mezkûreye bi'l-cümle masârif-i müteferrika ve levâzımât-ı sâire 152 guruş 8 para Yekûn 3515,5 guruş yalnız üç bin beş yüz on beş buçuk guruşdur.

Belge: 133 Keşf talebi

Kudvetü'l-ulemâ'l-muhakkıkîn Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn Müfettişi Vekîli (boş) Efendi zîde ilmuhû ba'de't-tahiyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki nezâretimizde olan evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkı' hüdâvendigâr-ı esbak merhûm ve mağfûrun leh Sultan Murad Hân-ı Sâni tâbe serâhu hazretlerinin mahrûse-i mezbûrede kâin câmi'-i şerîf ve türbe-i latîf ve medrese-i münîf ve imâret-i âmirelerinin ba'zı mahalleri eşedd-i ihtiyâc ile ta'mîre muhtâc olduğu inhâ ve ma'rifet-i şer' ve mi'mâr-ı belde ma'rifetiyle keşf ve mu'âyene ve defter olunması istid'â olunmakla mektûb tahrîr ve irsâl olunmuşdur. Bi-mennihî te'âlâ vusûlünde gerekdir ki ber-vech-i muharrer mahâll-i mezkûrların ta'mîre muhtâc olan mahalleri ma'rifet-i şer' ve mi'mâr-ı belde ma'rifetiyle yegân yegân keşf ve mu'âyene ve lede't-tahmîn ne mikdâr masârif ile husûle geleceği ma'lûm olmak için defter ve müfredâtını tarafımıza i'lâm ve inhâ eyleyüp müceb-i mektûb ile âmil olasız ve's-selâm. İdris Ağa-ı Dâru's-Sa'âdeti'-Şerîfe

Belge: 134 Verâset ve tereke

Merhûme Hançerli Fatıma Sultan Evkâfi karyesinden Mudanya kasabasına muzâfe olup kâffe-i umûr-ı şer'iyyesi bâ-hatt-ı hümâyûn Mahrûse-i Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn müfettişi vekillerine ihâle buyurulan Burgos nâm karyede mütemekkin iken hâlik Aleksandri veled-i Seryanos veled-i Kostanti nâm zimmînin verâseti li-ebeveyn kız karındaşı kebîre Aleğiye ile li-eb kız karındaşları Odoksoni ve Plase nâm sağıretâna münhasıra olduğu zâhir ve nümâyân oldukdan sonra hâlik-i mesfûrun bi't-talep ketb ve terkîm ve tahmîn-i sahîh ile pahaya takvîm olunan muhalledâtı defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min-Saferi'l-hayr sene hams ve mieteyn ve elf. Sim kuşak 10 guruş Kaliçe 1 ve yorgan 1 11 guruş Eski minder 1 5 guruş Üzüm yük 22 40 guruş Nısf menzil der-karye 40 guruş Mihaliç yolunda bâğ 3 dönüm 60 guruş Herkler'de bâğ der-karye 1 dönüm 20 guruş Kanberce'de bağçe 1 dönüm 30 guruş Yani kürbünde vakıf bağçe 2 evlek 15 guruş Anehor yedinde zeytun hadfıkası 1 evlek 10 guruş Yük fuçusu 3 1 guruş Evâni-i nühâsiye tencere sahan ve tencere ve (...) taba ve tebsi Fî 10 10 guruş Yekûn 288 guruş Minhe'l-ihrâcât Resm-i kısmet 288 para Kalemîye ve çukadâriye ve mahzariye 92 para Yekûn 380 Para Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-

verese 277,5 guruş yalnız iki yüz yetmiş yedi buçuk guruşdur. Hissetü'l-uht li-ebeveyn Elgiye(?) 203 guruş 6 para Hissetü'l-uht li-eb Ardoksoli(?) 36 guruş 27 para Hissetü'l-uht li-eb Plasa 64 guruş

Vr. 23-a

Belge: 135 Kayıp mal için emr-i ali

Umur Bey Vakfı'ndan beytü'l-mâl-i mefkûd için emr-i âlîdir. Akzâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfî' u i'lâmü's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Bursa kâdîsı zîdet fezâuluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki iftihâru'l-havass ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin muhtâru'l-izzi ve't-temkîn bi'l-fi'l dâru's-sa'âdeti's-şerîfem ağası Osman Ağa dâme ulüvvuhû rikâb-ı hümâyûnuna arz idüp nezâretinde olan evkâfdan Bursa ve Mağnisa ve Geyve ve Bergama ve Kütahya'da vâkı' müteveffiyûn Ali Bey ve Umur Bey ve Mahmud Bey ve Oruç Bey ibnü'l-merkûm Timurtaş Paşa Evkâf-ı Şerîfi'nden kurâları kurâları ve musakkafâtı mefrûzü'l-kalem ve maktû'u'l-kadem min-küllil-vücûh serbest olup şurût-ı serbestiyet üzere zabt u rabt ve hâsıl olan a'şâr ve rüsûmât ve cürm-i cinâyet ve bâd-ı hevâ ve beytü'l-mâl-ı âmme ve hâssa ve mâl-ı mefkûd ve mâl-ı mevcûd ve dem aşîr ve âdet-i ağnâm ve sâir cüz'î ve küllî mahsûlât ve rüsûmâtı ez-kadîm ber-vech-i meşrûta taraf-ı vakf için ahz ü kabz ve zabt ve cem' u tahsîl idegelüp âhardan ehl-i örf tâifesi ve beytü'l-mâl emînleri ve sâir taraflarından bir dürlü dahl ü ta'arruz olunmak iktizâ etmez iken Bursa'da vâkı' Umur Bey Evkâfı musakkafâtından Tuz Hânı dimekle arîf hân müste'cirlerinden bilâ-veled fevt olup müslim ve hâlik olan keferenin ber-müceb-i şurût-ı evkâf beytü'l-mâl vakf-ı şerîfe âid ve mütevellisi ma'rifetiyle zabt u rabt ve hıfz olunmak murâd olundukda Bursa beytü'l-mâl emîni hilâf-ı şart-ı vâkıf ve mugâyir-i şurût şurût-ı serbestiyet ve amel-i kadîm ve yedlerinde olan fermân-ı âlîşânımın mugâyiri ben zabt iderim diyü fuzûlî müdâhale vü tasallut ve nizâ'a tesaddî ve cânib-i vakfa gadrı müeddî olmağın sâdir olan emr-i âlîşân mücebince amel ü hareket olunup fimâ ba'd evkâf-ı mezkûrun musakkafâtından hân-ı mezkûr derûnunda olan müste'cirin fevt ve mürd olduklarında beytü'l-mâlî vakfa âid ve mütevellî-i vakf için ahz ü hıfz ve Bursa beytü'l-mâl emîni tarafından ve taraf-ı âhardan hilâf-ı şurût-ı serbestiyet ve mukaddem sâdir olan emr-i âlîşâna mugâyir müdâhale ve tasallut eylememelerini hâvî emr-i âlîşân verilmek bâbında istid'â-yı inâyet eylediği ecilden Hazîne-i Âmiremde mahfûz Anadolu muhâsebesi defterlerine nazar olundukda vakf-ı mezbûrun bâ-öşr mahsûl-i tevliyeti batn-ı evvelde evlâd-ı vâkıfdan Ali Bey ibn-i İsmail'in ber-vech-i meşrûta üzerinde olduğu ve Bâbü's-sa'âdeti's-şerîfe ağası nezâretinde olan evkâfdan Bursa ve Mağnisa ve Geyve ve Bergama ve Biga ve Kütahya'da müteveffiyûn Ali Bey ve Umur Bey ve Mahmud Bey ve Oruç Bey-ibnü'l-merkûm Timurtaş Evkâf-ı Şerîflerinden kurâ ve musakkafâtı mefrûzü'l-kalem ve maktû'u'l-kadem min-küllil-vücûh serbest olup şurût-ı serbest üzere zabt u rabt ve hâsıl olan a'şâr ve rüsûmâtı ve bâd-ı hevâ ve beytü'l-mâl-ı âmme ve hâssa ez-kadîm taraf-ı vakfdan zabt olunduğuna binâen ber-vech-i meşrûta mütevellîsi tarafından ahz ü kabz olunmak mu'tâd-ı meşrût olup Mahrûse-i Bursa'da vâkı' vakf-ı mezbûr musakkafâtından Eski Yeni Hânı dimekle arîf hân müste'cirlerinden bilâ-veled mürd olan zimmînin ber-müceb-i şart-ı vâkıf beytü'l-mâlî vakf-ı şerîfe âid ve mütevellîsi ma'rifetiyle zabt u hıfz olunmak iktizâ ider iken bu def'a Bursa beytü'l-mâl emîni hilâf-ı şart-ı vâkıf ve mugâyir-i şurût serbestiyet ve amel-i kadîm ben zabt

iderim diyü fuzûlî müdâhale ve tasallut ve nizâ'a tesaddî ve cânib-i vakfa gadrı mü'eddi olmağın ber-mûceb-i şart-ı vâkıf ve şurût-ı serbestiyet vakf-ı şerîfin musakkafâtı olan menâzil ve hân-ı merkûm derûnunda sâkin müste'cirîn-i vakfin bu makûle fevt ve mürd olan kimesnelerin beytû'l-mâli cânib-i vakfa âid ve râci' ve Eski Hânı derûnunda bilâ-veled mürd olan zimmînin muhallelâtı mütevellî vakf ma'rifetiyle vakf-ı şerîf için ahz ü hıfz ve Bursa beytû'l-mâli emîni tarafından ve taraf-ı âhardan hilâf-ı şart-ı vâkıf ve mugâyir-i şurût-ı serbestiyet müdâhale vü tasallut itmemeleriçün her birerlerine tenbîhi hâvî kat'uyyü'l-müfâd emr-i âlişân verilmek recâsına nâzr-ı vakf bâbü's-sa'âde ağası müşârun ileyh arz eylediği vakf-ı mezbûrların tevliyeti batn-ı evvelde evlâd-ı vâkıfdan Ali Bey ibn-i İsmail Bey'in ber-vech-i meşrûta üzerinde idüğü ve bu makûle nezâretlerde olan selâtîn-i izâm ve vüzerâ-yı kirâm evkâf-ı sâire musakkafâtı ve kurâları ez-kadîm mefrûzü'l-kalem ve maktû'u'l-kadem serbest olmakla mîrmîrân ve mîrlivâ ve mütesellimler ve voyvoda ve alaybeyi ve zu'amâ ve erbâb-ı tımâr ve çeribaşılar ve çerisürücileri ve ümenâ ve ummâl ve muhassılîn-i emvâl ve nüzzâr ve sâir iş erlerinden hiç ferd müdâhale itmemek ve bilâ-mûceb ve sebep vülât ve hükkâm tarafından mübâşir irsâl ve müft ü meccânen yem ve yiyecek mütâlebesi ve bunun emsâli ta'cizât ile te'addiden hazer ve mücânebet ve şurûtuyla sebillerine ale'd-devâm ri'âyet olunup hâsılât ve rüsûmâtının cümlesi voyvodaları tarafından ahz ü kabz olunmak üzere hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn mücebince düstûru'l-amel tutulup şurût-ı serbestiyet evkâfdan idüğü dahi der-kenâr ve arz olundukda mücebince bin iki yüz dört senesi Cümâde'l-âhir'inin on birinci günü bâ-fermân-ı âlişân emr-i şerîf verildiği der-kenâr ve arz olundukda

Vr. 23-b

imdî arz ve der-kenârı mücebince amel olunmak fermânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda sâdir olan emrim üzre amel idüp dahi vakf-ı mezbûrun tevliyeti batn-ı evvelde mîr-i mûmâ ileyhın uhdesinde olduğu ve vakf-ı mezbûrun musakkafâtı kurâları mefrûzü'l-kalem ve maktû'u'l-kadem min-küllî'l-vücûh serbest olup ber-mûceb-i şurût-ı serbestiyet mukaddemâ târîh-i mezkûrda emr-i şerîf verildiği Hazîne-i Âmirem defterlerinde mukayyed olmakla mukaddem verilen emr-i âlişânıma imtinâ ve bu def'a dahi nâzır-ı mûmâ ileyhın arzı ve şurût-ı serbestiyeti mücebince şeref-efzâ-yı sudûr olan işbu emr-i âlişânımın mazmûn-ı münîfi üzre amel ü hareket birle fimâ-ba'd evkâf-ı mezkûrlar derûnunda olan müste'cirleri fevt ve mürd olduklarında beytû'l-mâl-i vakf-ı şerîf mütevellîsi ma'rifetiyle cânib-i vakf-ı şerîf için ahz ü kabz etdirdüp hilâf-ı şurût-ı serbestiyet ve mugâyir-i emr-i âlişânım beytû'l-mâl emîni tarafından ve taraf-ı âhardan müdâhale ve tasallut etdirmeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî aşar Saferu'l-hayr li-sene hamse ve mieteyn ve elf.

Belge: 136 Kayıp

Bâbü's-sa'âdeti's-şerîfe ağası nezâretinde olan evkâfdan Umur Bey ibnü'l-merhûm Timurtaş Paşa Evkâfı'ndan olup Mahrûse-i Bursa'da Tuz Hânı dimekle arîf hânda müste'ciren sâkin olan Bağdâdî Tabîb es-Seyyid el-Hâc İbrahim nâm kimesne târîh-i defterden iki buçuk sene mukaddem gaybûbet-i munkatî'a ile gâib olup hayâtı ve memâtı nâ-ma'lûm ve sâkin olduğu oda mukaffel kalmakla derûnunda mevcûd olan eczâ ve eşyâsı alâ-hâlihî terk olduğu

sûretde fesâd-târî ve zâyî' olmak ihtimâli gâlibdir diyü vakf-ı şerîfin mütevellîsi Ali Bey'in sulbi kebîr oğlu Ahmed Bey huzûr-ı şer'â ihzâr ve vakf-ı mezkûrun musakkafâtında vâkı' olan beytül-mâl-i âmme ve hâssa ve mâl-ı mefkûd ve mâl-ı gâib bi'l-cümle taraf-ı vakfdan zabt u hıfz olunmak bâbında şeref-efzâ-yı sâdır olan emr-i celîlü's-şâna imtisâlen kıbel-i şer'-i enverden mürsel kitâbet-i bâbdan mevlânâ Edîb Mustafa Efendi'nin hân-ı mezkûra varup gâib-i mersûm Tabîb es-Seyyid el-Hâc İbrahim'in sâkin olduğu odayı küşâd ve derûnunda mevcûd fesâd târî olan eczâ şişeleri ba'de'l-müzâyede fûrûht olunup semenleri ve kitâb ve evânî-i nühâsiye makûlesinin aynlarını tahrîr ve gâib-i mezbûrun hâli mütebeyyen oluncaya değin zabt ve hıfza mütevellî-i mezbûrun oğlu Ahmed Bey cânib-i şer'den kayyim nasb u ta'yîn olunmakla mîr-i mûmâ ileyh yedine bi'l-emâne teslîm eylediği eczâ ve şişe semenleri ve kütüp ve evân-ı nühâsiyenin defteridir ki ber-vech-i âtî zikr-i tahrîr ve beyân olunur. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min-şehr-i Saferu'l-hayr sene hamse ve mieteyn ve elf. Fıkıhdan münhiyyü'l-mütalleb 1 cild Tıptan teşrîh-i kandan 1 cild Tıbdan kebîr kitap 2 cild Basma tevârih 2 cild Türkî-i tevârih 1 cild Fârisî dîvân 1 cild Perâkende tevârih 3 cild Cüz-i Âmme ve Tebâreke 2 cild Hurde mecmu'a 1 cild Kapaklı tencere 1 adet Kapaksız tencere 1 adet Sahan 3 adet Lenger 1 adet Karavana 1 adet Sağîr tebsi 1 adet Hurde el tabası 1 adet Sağîr hurde taba 1 adet Sağîr sahan 1 adet Sağîr tas 1 adet Köhne fener 1 adet Kahve değirmeni 1 adet Kahve ibriği 1 adet Bakır mezad 1 adet Fincan tebsisi 1 adet Cedîd abası 2 adet Bundan aşâğı fûrûht olunan eczâ ve eşyâ semenleridir ki zikr olunur Eczâ-i mütenevvi'a 10 parça 150 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 55 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 100 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 140 Eczâ-i mütenevvi'a 10 79 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 55 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 96 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 1 170 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 45 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 50 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 62 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 150 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 70 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 120 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 60 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 340 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 49 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 114 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 80 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 150 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 50 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 140 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 250 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 625 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 800 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 70 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 370 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 10 670 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 6 800 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 5 480 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 4 500 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 4 120 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 7 300 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 5 850 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 7 20 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 5 450 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 200 akçe Sandalor(?) 179 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 179 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 100 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 230 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 45 akçe

Vr. 24-a

Belge: 137 Şikâyet

Zîr-i nezâret-i hazret-i ağa-yı dâru's-sa'âdeti's-şerîfede âsûde evkâfdan Âsitâne-i Sa'âdet'de vâkı' merhûm Sultan Ahmed Hân-ı Gâzî tâbe serâhu hazretlerinin Enderûn-ı Hümâyûn'da kâin kütüphâne-i celfilesi evkâfından Mahrûse-i Bursa'da mecmû'u bir kârhânedede işlemek bundan akdem bâ-emr-i âlî san'at-ı mezkûreden ihrâc olunan Yorgi veled-i Anaştâş zimmî mahzarında mârru'z-zikr sekiz nefer ustalardan Kethüdâ es-Seyyid İbrahim Ağa ile Hristo ve Piyo ve Niko ve Kostanti ve Todori ve diğer Kostanti nâm zimmîler hâzırûn oldukları hâlde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp ben bundan esbak

hâlik olan babam terbiyesiyle san'at-ı mezkûrede usta olup şurûtumuz üzre babam mersûm Rado gediğine tâlip ve râgıb olduğum ecilden taraf-ı vakf-ı müşârun ileyhden yedime bir kıt'a temessük i'tâ olunduğuna binâen sekiz nefer ustadan ma'dûd ve bâ-emr-i âlî san'at-ı mezkûreye idhâl olunup kat'â müdâhale icâb etmez iken mersûm Yorgi hilâf-ı şurût ve mugâyir-i nizâm harekâtına mebnî bundan akdem bâ-emr-i âlî ve bâ-hüccet-i şer'iyye san'at-ı mezkûreden ihrâc olunmuşiken mersûm hilâf-ı emr-i âlî bana mümâna'at ve san'atımıza müdâhaleden hâlî olmamakla suâl olunup mümâna'at ve müdâhalesi ber-mûceb-i emr-i âlî men' u def' olunması matlûbumuzdur diyü cemî'-i takfîrine mutâbık bir kıt'a fermân-ı âlîşân ve hüccet-i şer'iyye ibrâz ve hâzırûn olan usta-i mezkûrelerden herbiri tatbîk ve mersûm Yorgi dahi tav'an ikrâr ve i'tirâf itmeğın ber-mûceb-i emr-i âlî mersûm Kolori zimmîye mersûm Yorgi zimmînin mümâna'at ve müdâhalesi men' u def' ve fimâ-ba'd mütenebbih olmaz ise şurût-ı vakf üzre te'dîbi i'lâm olunacağı kendüye tefhîm birle mâ-hüve'l-vâkı' bi't-talep ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' min-şehri Rebî'u'l-evvel sene hamse ve mieteyn ve elf. Şuhûdü'l-hâl: Sûfîzâde Hâfız Ahmed Efendi Kâtib-i Yürügân el-Hâc Ömer Efendi Umdu'tü'l-müderrişîni'l-fihâm Eğercizâde es-Seyyid Osman Efendi Beytü'l-mâl Emîni Ahmed Ağa Mehmed Ahmed Çelebi ve Halil Çelebi Ve gayruhum Eczâ-i mütenevvi'a 6 190 akçe Eczâ-i mütenevvi'a 5 150 akçe Hurde Eczâ 200 akçe Hurde Eczâ 70 akçe Hurde Eczâ 100 akçe Hurde Eczâ 250 akçe Hurde Eczâ 225 akçe Hurde Eczâ 200 akçe Def'a hırdavat 150 akçe Saksoniy 200 akçe Üç şişe yağ 92 akçe Sağır şişe 5 90 akçe Def'a sağır şişe 5 201 Çiçekli sağır şişe 5 440 akçe Sağır şişe 7 170 akçe Sağır şişe 16 320 akçe Ufak şişe 23 90 akçe Hurde kutu 33 akçe Hırdavat şişe 110 akçe Sağır terâzü ma'a-dirhem 350 akçe Tekne ve inbik 175 akçe Köhne yorgan 1 900 akçe Köhne minder 1 100 akçe Köhne gırâr 3 200 akçe Köhne kavuk ve çakşır 300 akçe Yekûn 14917 akçe Tahmînen 124 guruş 10 para 7 akçe 026 kütüp ve evân-ı nühâsiye kıymeti 150 Minhe'l-ihracât Harc-ı defter 600 para Kalemiye 160 para Çukadâriye 120 para Muhziriye 90 para Kaydiye 60 para Dellâliye 80 para Yekûn be-hesâb-ı guruş 27,5 guruş 1100 para Sahhu'l-bâkî 96 guruş 30 para fûrûht olunan eczâ semeni nakden teslîm 26 guruş _____ bahâ takvîm olunan kütüp ve evân-ı nühâsiye kıymeti 112 guruş 30 para

Vr. 24-b

Belge: 138 Da 'vâ

Manyas'da vâkı' yürükâna emr-i âlî sûretidir. Akzâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'u i'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisu ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Bursa kâdîsı zîde fezâiluhû ve mefâhiru'l-kudâti ve'l-hükkâm ma'âdinü'l-fezâili ve'l-keâm Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn müfettiş vekîli ve zikri âti merkûmların buldukları mahallerin kâdîları ve nâibleri zîde fazluhum ve kudvetü'l-emâsil ve'l-a'yân bu husûsa mübâşir ta'yîn buyurulan Sarây-ı Hümâyûn koz bekçilerinden Pahlüvan Ahmed zîde kadruhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki iftihârul-havâss ve 'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtin muhtârul-izzî ve't-temkîn bi'l-fi'l dâru's-sa'âdetim ağası olup Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfi nâzırı olan İdris Ağa dâme ulüvvuhû rikâb-ı hümâyûnuma arz gönderüp taht-ı nezâretinde olan evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkı' merhûm ve mağfûrun leh Sultan Murad Hân-ı Sâni ve Hazret-i Emîr Sultân kuddise sırruhül-müste'ân evkâfi olan yürükân mukâta'ası tevâbi'inden Karabaş Cemâ'ati'nden Karabaşoğlu Ahmed Kethüdâ ve Hacı Musaoğlu Hacı Halil ve Kara Hasanoglu Eyyûb'un husemâsı Bursa sâkinlerinden Mustafa Hulûsî nâm kimesne Mahrûse-i Bursa'da mahkeme-i tefîşde takrîr-i kelâm idüp Medîne-i Bursa civârında Manyas kazâsında

Kızılcalar nâm arsanın etrâf-ı erba'ası Ane deresinden Delikli Gedisi'ne birûnuna ve dokuz odası Gürgenli yatağına ve Kokarca Pınar Güldüren Geçidi ve Böğürtinli köyünün ve Aşklar Konağı deresi ve Alma geçidi ve Atık Kızılcalar bu hudûd ile mahdûd olan arâzî otuz seneden mütecâviz arsa-i hâliye ve bir ve beyân olmakla bin yüz seksen bir senesinde sâhib-i arz olan Budağoğlu Seyyid Mehmed ve müştereki Topal Mehmed nâm kimesneler boz hâliden hakk-ı tapuların benden alup hayvânâtlarımızı ra'y ve zirâ'at mümkün olan mahallerini zirâ'atla senede beş yüz altmış akçe maktû' ile yedime bir kıt'a zabt temessükü i'tâ itmeleriyle on beş seneden mütecâviz bilâ-nizâ' zabt u tasarrufumda olup âhardan dahl ü ta'arruz îcâb etmez iken sekiz seneden beri erbâb-ı garazdan cemâ'at-i mezkûr re'âyâsından mezbûrûn Karabaşoğlu Ahmed Kethüdâ ve Hacı Musaoğlu Hacı Halil ve Kara Hasanoglu Eyyûb nâmûn kimesneler arâzî-i merkûmeyi kazâ-i mezbûra tâbi' Haydar nâm karye ahâlîsinden Hacıoğlu Mehmed nâm kimesnenin tahrîkiyle fuzûlî zabt ve derûnunda sâkinler olup bundan akdem mahallinde terâfû'-i şer' ve yedine arsa-i merkûmeyi zabt için mürâsele-i şer'iyeye i'tâ olunmuşiken merkûmlar yine ısrâr ve mahallinde bir dürlü ihkâk-ı hak mümkün olmamakla mezbûr Karabaşoğlu Ahmed ve Hacı Halil ve Eyyûb ve avaneleri Hacıoğlu Mehmed nâmûn kimesneler mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle buldukları manalde ahz ve mahrûse-i mezkûrede Haremeyn-i Şerîfeyn müfettişi vekîli huzûrunda terâfû' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i âlîşânım sudûrunu ve Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn Müfettişi Vekîli Uryânîzâde Mevlânâ Mehmed Raşid zîde ilmuhû mühri mutâbık i'lâm itmekle mücebince amel ü hareket olunup mezbûrûn buldukları mahalde ma'rifet-i şer'le ve mübâşir ma'rifetiyle ahz ve müfettiş vekîli mûmâ ileyh muvâcehesinde terâfû' ve arsa-i mezbûre merkûmûnun bilâ-sened fuzûlî vâkı' olan ta'arruzları ba'de's-sübût men' u def' itdirilüp ağa-yı müşârun ileyhın arzıyla şeref-sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şânımın mücebi icrâ ve hilâfından hazer ve ittikâ olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek recâsına i'lâm itmeğin imdî mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuşdur. buyurdum ki hükm-i şerîfimle mübâşir-i merkûm vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre ağa-yı müşârun ileyhın arzı mücebince şeref-yâfde-i sudûr iden işbu emr-i şerîf-i âlîşânımın mazmûn-ı münîfi üzere âmil olup hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesin şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis aşar min-Muharremi'l-harâm li-sene hamse ve mieteyn ve elf.

Belge: 139 Sulh

Husûs-ı âti'l-beyânın istimâ' ve fasl u hasmiyçün bu fakîre hitâben şere-rîz-i sudûr iden bir kıt'a fermân-ı âlîşân bu husûsa mübâşir ta'yîn buyurulan hâssa koz bekçilerinden Pehlûvan Ahmed Ağa yediyle ba'de'l-vürûd derûn-ı emr-i âlîde mezkûr Manyas kazâsına tâbi' Kızılca nâm ma'lûmetü'l-hudûd ve'l-cîrân arâzî ve orman derûnunda el-yevm mütemekkin olan Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfı yürûkânından Koloğlu Ali ve Honan Ahmed ve Kara Ahmed bin el-Hâc Mehmed ve Mollaoğlu Mehmed ve Köseoğlu Hüseyin ve Ali Amuca ve Sefer Kâdioğlu ve El-Hâc Haliloğulları Ömer ve Salih nâmûn kimesnelerin taraflarından husûs-ı âti'l-beyânda ikrâra vekilleri olduğu Hatipzâde es-Seyyid Hatip Osman Ağa ve Hasan Ağa ibn-i Abdullah nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan merkûm el-Hâc Haliloğlu Hasan nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımu't-tevkîrde işbu bâ'isü'l-vesîka Hulûsî Mustafa Efendi mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp kazâ-i merkûmda vâkı' sâlifü'z-zikr Kızılca nâm ma'lûmü'l-hudûd arâzî ve orman mûmâ ileyh efendinin bir kıt'a yedinde temessük mücebince senede beş yüz altmış akçe mukâta'a ile tasarrufunda olup bizler derûnunda mütemekkin ve intifâ'

eylediğimiz ecilden otlak ve noksân-ı arz nâmıyla mûmâ ileyh efendi bizlerden mebâliğ-i vâfire mütâlebe ve fuzûlî müdâhale iderler diyü iştikâ ve bâ-emr-i âlî Bursa'da mahkeme-i tefûşde terâfu' olunmak bâbında bir kıt'a fermân-ı âlîşân mübâşir-i merkûm ile vürûdunda beynimizde münâza'ât-ı kesîre zuhûr etmişidi. El-hâletü hâzihî muslihûn tavassutuyla ba'de'l-yevm efend-i mûmâ ileyhın ber-vech-i mukâta'a tasarrufunda olan arâzî ve orman-ı mezkûre derûnunda iskânlarımız ve otlak ve noksân arz nâmıyla işbu bin iki yüz dört senesi Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine gelinceye değin beher sene ber-vech-i maktû' otuzar guruş ve senede beş yüz altmış akçe (...)

Vr. 25-a

edâya ta'ahhüd eylediğimizde ol dahi ta'ahhüd-i mezbûrumuzu kabûl idüp fîmâ-ba'd düstûr'l-amel tutulmak üzere mukâvele ve kat'-ı nizâ' eyledik didükde efendi-i mûmâ ileyh dahi vekîl-i merkûmun cemî'-i takrîrini vicâhen tasdik ve lisânen tahkîk itmeğın mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fî 15 Ra sene 205.

Umdetü'l-müderrişîn Sûfîzâde Hâfız Ahmed Efendi / Pîrî Kâdîzâde es-Seyyid Mehmed Efendi / Hücçetü'l-akrân Emîn-i Beytül-mâl Ahmed Ağa / Ahmed Efendi der-Sultanhisâr / Mustafa Ağa / Muhzır Ahmed

Belge: 140 Tefvîz

Mahrûse-i Bursa'da defîn-i hâk-ıtırnâk olan Akbıyık Sultan kuddise sırruhu'l-müste'ân nâm azîzin evkâfî şerîfesinden mahrûse-i mezbûrede Kazancı Pınarı dimekle arîf mahalde kâin etrâf-ı erba'ası es-Seyyid Ahmed Ağa ve el-Hâc Abdioğlu Şerîf Ağa ve Bakırcı (boş) zimmî ve tarîk-i âmm ile mahdûd senede vakf-ı müşârun ileyhe on altı para icrâreli bir kıt'a bir dönüm tut hadîkasına Yaldızlıoğlu Hüseyin bi'l-icrâreteyn mutasarrıf iken fevt olup hadîka-i mahdûde-i mezkûre ber-kânûn-ı hazret-i cihandârî hasren sulbiye kızı Şerife Necibe nâm mecnûneye intikâl eyledikten sonra mezbûrenin li-ebeveyn hâli ve tesviye-i umûruna kıbel-i şerî'at-ı garrâdan mansûb vasîsi olan es-Seyyid Hasan bin Ali nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımu't-tevkîrde işbu (...) Tiryako veled-i İlya nâm zimmî mahzarında bi'l-vesâye ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp vasîsi olduğum işbu hâzıra-i bi'l-meclis mecnûne Necibe'nin nafaka ve kisveye kemâl-i zarûreti olup sâlifü'z-zikr hadîkadan gayrı mâl ıtlâk olunur menkûl ve sâir mevrûsu olmayup ben dahi mu'asser ve infâka adîmü'l-iktidâr olduğum ecilden hadîka-i mezkûre dahi müşrif-i harâb olup îrâdı masârifine vefâ etmediği cihetden bekâsı muzırr ve bedel-i misliyle âhara ferâğ u tefvîz ve bedeli ile mezbûreye infâk ve iksâ olunmak her halde mezbûre hakkında evlâ ve enfa' olduğunu sikât-ı sahîha-i kelimât huzûr-ı şer'a ihbâr itmeleriyle hadîka-i mezkûre bâ-re'y-i mütevellî bedel-i misliyle âhara ferâğ u tefvîz ve bedelini mezbûre mecnûnenin nafaka ve kisvesine harc u sarfa bana taraf-ı şer'den izin i'tâ olduğuna binâen ben dahi hadîka-i mahdûde-i mezkûreyi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık mersûme Tiryako zimmîye yirmi beş guruşa ferâğ u tefvîz eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer tefevvüz ve kabûl idüp bedel-i misli olan merkûm yirmi beş guruşu bana def' u teslîm ben dahi mezbûre için ahz ü kabz itmemele hadîka-i mezkûre mersûme Tiryako zimmînin hakk-ı müfevvezi olmuşdur. Lâkin mütevellî-i vakf-ı mezbûr diyâr-ı âharda olmakla ferâğ-ı mezkûrumda izn-i mütevellî bulunmayup vakt-i zaferde taraf-ı vakfdan temessük ahz olunmak için işbu takrîrim tahrîr ve sûret-i hükm mersûm zimmî yedine def' u i'tâ olunmak murâdımdır didükde gibbe't-tasdikî'l-mu'teber hıfzan li'l-makâl işbu vesîka ketb ü

imlâ ve mersûm Tiryako zimmî yedine i'tâ olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşar min-şehri Rebî'u'l-ûlâ li-sene hamse ve mieteyn ve elf.

Umdetü'l-müderrişîn Nûru'l-aynzâde es-Seyyid Mehmed Haşim Efendi / Zübdetü'l-müderrişîn Sûfîzâde Hafız Ahmed Efendi / Hatîb-zede es-Seyyid Osman Ağa / Mehmed bin Mahmud der-Mahalle-i Şeyh Paşa / Mehmed bin Osman der-Mahalle-i Ortapazar / Muhzır Ahmed Efendi ve gayruhum.

Belge: 141 Muhâla'a

Mahrûse-i Bursa mahallâtından Kanber Mahallesi sâkinelerinden umûr-ı şer'iyyesi Haremeyni's-Şerîfeyn müfettişi vekillerine ihâle buyurulan Karabağı Cemâ'ati Türkmânânından zâtı şer'an mu'arrefe Fatıma bint-i Abdülgani nâm hâtûn meclis-i şer'-i hafîr-i lâtimu't-tevkîrde cemâ'at-i mezkûreden zevc-i sâbıkı işbu bâ'isü'l-vesîka Mehmed bin Yakub nâm kimesne mahzarında bi-tav'ihâ ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr Mehmed yedi bin akçe mihr-i müeccel ile zevcim olup beynimizde hüsn-i zindegânî olmamakla ben hul'a tâlibe ve müfârakate râğibe olduğum ecilden zimmetinde mütekarrer ve ma'kûdün 'aleyh olan mihr-i müeccel hakkım ile 'iddet-i ma'lûmede nafakam üzerlerine ve meûnet-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere muhâla'a-i sahîha-i şer'iyeye ile muhâla'a olduğumda ol dahi hal'-ı mezkûru kabûl beynimizde cârî ahz ü i'tâ ve mu'âmelât-ı şettâyâ ve hukûk-ı zevciyete müte'allika âmme-i de'âvî ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve muhâsamâtdan mezbûr Mehmed'in zimmetini ibrâ-i âmm ve râfî'u'l-hısâm ve kâtî'u'n-nizâ' ile ibrâ ve iskât eylediğimde ol dahi kezâlik hukûk-ı zevciyete müte'allika âmme-i da'vâdan benim zimmetimi ibrâ-i âmm ile ibrâ ve iskât ve herbirimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik didükde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' aşar Saferu'l-hayr li-sene hamse ve mieteyn ve elf.

Reisü'l-küttâb (...) Hafız Ahmed Efendi / Es-Seyyid Mehmed Haşim Efendi Nüreddinzâde / Ser-levha es-Seyyid Osman Ağa / Muhzır es-Seyyid Ahmed Ağa / Muhzır Halil Çelebi ve gayruhum.

Belge: 142 Muhâlefet ve gadr sevdâsıyla mutasarrıflara ödenmeyen rüsûmâtın mütevellisinden tahsili ve ashabına reddine dair mektub

Kudvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Mahrûse-i Bursa'da hâlâ Haremeyn-i Şerîfeyn Müfettişi Vekîli (boş) Efendi zîde ilmuhû ba'de't-tahiyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki nezâretimizde olan evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkı' merhûm ve mağfûrun leh Sultan Orhan Gâzî tâbe serâhu evkâfi mahsûlünden almak üzere yevmî sekiz akçe ve defter-i vakfda mukayyed lahmiye ve avâid-i sâire ile şeyh imâret cihetine iştirâken mutasarrıflar olup hizmetlerini ba'de'l-edâ vazîfe ve rüsûmâtlarını ahz ü kabz eylemişler iken mütevellî-i vakf bulunanlar kadîme mugâyir cihet-i mezkûra mahsûs defter-i vakfda mukayyed olan lahmiye ve sâir avâid ve rüsûmâtın edâda muhâlefet ve gadr sevdâsında olmalarıyla men' u def'i bâbında emr-i âlî sudûrunu cihet-i mezkûrun iştirâken mutasarrıfları el-Hâc Abdullah ve Emin ve Salih nâmûn kimesneler bâ-arz-ı hâl inhâ ve istid'â-yı inâyet itmeleriyle kuyûdâta mürâca'at olundukda cihet-i mezkûr yevmî sekiz akçe vazîfe ile mûmâ ileyhim el-Hâc Abdullah ve Emin ve Salih nâmûn evlâd-ı Hacı İbrahim'in ber-vech-i iştirâk bâ-berât-ı âlî üzerlerinde olduğu Haremeyn muhâsebesinden ve cihet-i merkûme için yevmî sekiz akçe vazîfe ve dört akçe lahmiye ve on iki akçe

cerre-bahâ dâhil-i muhâsebe olarak mukayyed olmadığı defter-i vakfdan der-kenâr olunmakla imdî mücebince kadîmî üzre cihet-i mezkûra mahsûs dört akçe lahmiye ve on iki akçe cerre-bahâ vakf-ı müşârun ileyh mütevellîsinden tahsîl ve ashâbına edâ vü teslîm olunmak husûsuna ziyâde dikkat ve ihtimâm eylemeniz için mektûb tahrîr ve irsâl olunmuşdur. Bi-mennihî te'âlâ vusûlünde gerekdir ki ber-vech-i muharrer amel ü harekete mezîd i'tinâ ve dikkat eyleyüp müceb-i mektûb ile âmil olasız. Ve's-selâm. İdris Ağa dâru's-sa'âdeti'ş-şerîfe

Vr. 25-b

Belge 143 Da'vâ

Merhûm el-Hâc İvaz Paşa Evkâfî kurâsından Mahrûse-i Bursa'da kazâsında vâkı' Derekazığı nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden Kara Mehmedoğlu Ahmed'in verâseti zevce-i metrûkesi Fatıma bint-i Mehmed ile sulbiye kızı Hüsniye'ye ve li-ebeveyn karındaşı İbrahim nâm kimesneye münhasıra olduğu ba'de't-tahkîk zâtları şer'an mu'arrefe işbu bâ'isü'l-vesîka mezbûretân Fatıma ve Hüsniye'den herbiri meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımu't-tevkîrde zikri âtî bir kıt'a kestâne hadîkasına vaz'-ı yedleri mütehakkık olan karye-i merkûmede müteveffâ Ali Beşe ibn-i Halil'in veresesi zevce-i metrûkesi Şerife Ayşe ve sağîr oğlu Süleyman ve sulbiye kebîre kızları Şerife Zeyneb ve Hanife'den sağîr-i mezbûrun vâlidesi ve vasiyyesi mezbûre Ayşe ve merkûme Hanife taraflarından husûs-ı âti'l-beyânda husûmet ve redd-i cevâba ve mütevakkıf olduğu umûrun küllîsinde vekîl-i şer'îleri merkûme Hanife'nin zevci Osman bin Ahmed ve mezbûre Şerife Zeyneb tarafından bunun zevci ve vekîl-i şer'îsi Hüseyin bin Ahmed nâm kimesneler mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i idüp karye-i merkûme hudûdu dâhilinde Eskibağlar dimekle arîf mahalde kâin etrâf-ı erba'ası Sarı el-Hâc Mehmed hadîkası ve Mehmed Ağa ve kuru ve dere ve tarîk-i âmm ile mahdûd eşcârı mülk bir dönüm kestâne hadîkası mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûrun ile'l-vefât mülkü ba'de vefâtihî terekesinden olup sekiz sehm i'tibârıyla beş sehmî bizlere ve üç sehmî merkûm İbrahim'e irsen intikâl itmişiken verese-i merkûmün hisse-i şâyi'a-i mezkûremize fuzûlî ve bi-gayr-ı hakkın vaz'-ı yed iderler suâl olunup keff-i yedlerine tenbîh matlûbumuzdur dediklerinde gibbe's-suâl vekîlân-ı merkûmân cevâblarında müvekkilân-ı mezbûrânın hadîka-i mezkûreye vaz'-ı yedlerini ikrâr ve i'tirâf lâkin sihâm-ı mezkûre üzere merkûm İbrahim hissesini asâleten ve mezbûre Fatıma asâleten ve kızı mezbûre Hüsniye dahi vakt-i bey'de sağîr bulunmakla vesâyeten herbiri târîh-i kitâbdan beş sene mukaddem hisse-i şâyi'alarını mârru'l-beyân Ali Beşe'ye otuz guruşa bey' u temlîk ve teslîm eylediklerinde ol dahi ber-vech-i tahrîr iştirâ ve temellük ve kabûl itmekle mülk-i müşterâsı olup ba'de vefâtihî veresesi müvekkilât-ı mezbûrâta irsen intikâl etmişidi diyü bir kıt'a temessük-i vakf ibrâzıyla def'a tesaddî eylediğinde gibbe'l-istintâk ve'l-inkâr dâfi'ân-ı merkûmândan def'lerini mübeyyen beyine ve mezbûre Hüsniye'nin hâl-i sığarında hissesini bey'a mesûğ-ı şer'î matlûb olundukda ba'de'l-istimhâl ve'l-imhâl ityân-ı beyyineden izhâr-ı acz birle istihlâf olundukda mezbûre Fatıma Hâtûn alâ-vakfi'l-mes'ûl an-hâ hallefe billâhi'l-aliyyü'l-a'lâ itmeğin sağîrenin bu makûle akârını bey' dahi bilâ-mesûğ-ı şer'î mu'teber olmadığı kütüb-i fihhiyye-i mu'teberede musarrâh olmağın mücebince hadîka-i mahdûde-i mezkûre sihâm-ı merkûme üzere mezbûre Hüsniye ve Fatıma hisselerine iktizâ iden beş sehmden müvekkilât-ı mezbûrâtın keff-i yedlerine tenbîh birle mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min-şehri Saferu'l-hayr sene hamse ve mieteyn ve elf.

Sûfîzâde Hâfız Ahmed Efendi / Mütevellî-i Vakf-ı Şerîf Abdullah Efendi / Câbî-i Sultan Orhan Mustafa Efendi / Hatîbzâde es-Seyyid Osman Ağa / Ser-levha Süleyman Ağa / Muhzır Seyyid Ahmed Ağa / Muhzır Ahmed Çelebi / Muhzır Halil Ağa

Belge: 144 Sulh

Sarây-ı Cedîd-i behcet-âsâ-yı sultânî nezâretlerinde âsûde evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkı' kutbu'l-ârifin merhûm Geyikli Baba Sultan kuddise sırruhû'l-müste'ân evkâfî kurâsından mahrûse-i mezbûre kazâsına tâbî' Baba Sultan nâm karyede sâkin es-Seyyid Ahmed bin Osman nâm kimesne Meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımu't-tevkîrde karye-i merkûme sükkânından işbu bâ'isû'l-vesîka fahru'l-akrân es-Seyyid Ali bin es-Seyyid İsmail mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezbûre kurbünde vâkı' Bıçkı civârında cem' u hâsil eylediğim her bin adedi yüzer guruş kıymetli sekiz bin aded çam tavan tahtamı târîh-i kitâbdan sekiz sene mukaddem merkûm Seyyid Ali leyley amden ihrâk-ı bi'n-nâr itmekle bundan akdem müceb-i şer'isini da'vâ ve talep eylediğimde merkûm külliyyen inkâr itmekle beynimizde münâza'ât-ı kesîre zuhûr itmişidi. El-hâletü hâzihî beynimize muslihûn tavassut idüp an-inkâr yetmiş guruş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulh-ı mezkûru kabûl ve bedel-i sulh-ı mezkûru yedinden ahz ü kabz itmemle bundan akdem da'vâsına tesaddî eylediğim mârru'z-zikr bin aded tahtaya müte'allika âmme-i de'âvî ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve muhâsamâtdan merkûm Seyyid Ali'nin zimmetini ibrâ-i âmm-ı râfî'u'l-hısâm ve kâtî'u'n-nizâ' ile ibrâ ve ıskât eylediğimde ol dahi bedel-i sulh olmak üzere bana dâfi' ve teslîm eylediği meblağ-ı merkûm yetmiş guruşa müte'allika âmme-i da'vâdan benim zimmetimi ibrâ ve ıskât ve herbirimiz âharın ibrâsını kabûl idüp kat' eyledik didükde merkûm Seyyid Ali dahi mukırr-i mezbûr Seyyid Ahmed'in cemî'-i kelimât-ı meşrûhasını vicâhen tasdîk ve lisânen tahkîk itmeğin mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşar min-şehr-i Saferu'l-hayr li-sene hamse ve mieteyn ve elf.

Fahru'l-müderrişin Kâdîzâde es-Seyyid Mehmed Esad Efendi / Pîrî Kâdîzâde es-Seyyid Mehmed Molla / Kassâbzâde Mustafa Efendi / Sûfîzâde Hâfız Ahmed Efendi / Pehlûven Mürsel der-karye / Es-Seyyid Ahmed Ağa / Muhzır Ahmed / Muhzır Halil ve gayruhum.

Vr. 26-a

Belge: 145 Da'vâ

Akzâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfî'u i'lâmi'ş-şerâ'ati ve'd-dîn vârisu ulûmi'l-enbiyâi-ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Bursa kâdîsı zîdet fezâiluhû ve kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüdâvendigâr mütesellimi zîde kadruhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Bursa kazâsına tâbî' Burgos nâm kasaba mütemekkinlerinden Panayot nâm zimmî rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl idüp yine kasaba-i mezbûrede mütemekkinine bunun anası Kırına nâm nasrâniye kendi hâlinde meşgûle ve hilâf-ı şer' te'addî olunmak icâb itmez iken yine kasaba-i mezbûrede mütemekkin mesfûrenin zevci ve bunun üveği babası Kuzuoğlu Zafiri nâm zimmî kendi hâlinde olmadığından hilâf-ı şer' ve bi-gayr-ı hakkın bunun anası mesfûreyi bin iki yüz senesinde balta ile darb ve ol darbdan müteessiren hâlike olmakla anası mesfûrenin diyetini talep ve almak üzere iken üveği babası mesfûr dahi mürd olup terekesine vâzî'ul-yed olan yine kasaba-i mezbûrede mütemekkin sulbi oğlu Dimitraki nâm zimmîden ve mürd-i mesfûr mâlından diyetini talep eyledükde hilâf-ı şer'-i şerîf

virmeğe te'allül ve muhâlefet ve gadr sevdâsında olduğun ve bu bâbda da'vâsına mutâbık müte'addid fetâvâ-yı şerîfe virildiğin bildirüp âhar husûsa me'mûr mübâşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le görölüp ihkâk-ı hak mümkün olmaz ise mesfûr Dimitraki zimmî li-ecli't-terâfû' Der-aliyyeme ihzâr olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden âhar husûsa me'mûr mübâşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le görölüp ihkâk-ı hak mümkün olmaz ise li-ecli't-terâfû' Der-sa'âdetime ihzâr olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üze amel dahi âhar husûsa me'mûr mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle mesfûru mahallinde şer'a ihzâr ve bunan terâfû'-i şer' ve mukaddemâ bir def'a şer'le görölüp fasl olunmayan husûsların tamâm hak üze mukayyed ve fetâvâ-yı şerîfeye nazar idüp göresin i'lâm olunduğu üze ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîm ve fetâvâ-yı şerîfe mücebinece amel idüp dahi ba'de's-sübût ber-muktezâ-yı şer'-i mutahhar icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak eyleyesiz şöyleki mahallinde şer'le görölüp ihkâk-ı hak mümkün olmaz ise mesfûr Dimitraki zimmîyi li-ecli't-terâfû' Der-aliyyeme ihzâr ve irsâle mübâderet eyleyüp mazmûn-ı emr-i şerîfimle âmil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfime i'timâd kılâsin. Tahriren fi-evâil-i şehri-i Saferu'l-hayr sene hamse ve mieteyn ve elf.

Belge: 146 Sulh

Husûs-ı âti'l-beyânın istimâ' ve fasl-ı hasmiyçün şeref-bahş-ı sudûr iden fermân-ı âlîşândan sonra Mahrûse-i Bursa mütemekkinlerinden derûn-ı emr-i âlîşânda ismi mesfûr Panayot nâm zimmî asâleten ve karındaşı Ustodoli nâm sağîrin vasîsi olmakla vesâyeten meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmu't-tevkîrde Haremeyn-i Muhteremeyn Evkâfi kurâsından Burgos nâm karyede mütemekkin kezâlim emr-i âlîde ismi merkûm Kozooğlu Zafiri nâm zimmî hâlikin sulbi oğlu işbu hâmilü'r-rakîm Dimitraki zimmî mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp mersûm Zafiri üveği babamız olup vâlidem hâlike Firine nâm nasrâniyeyi balta ile bi-gayr-ı hakkın katl ve hisse-i irsiyemizi ahz ü kabz itmekle vâlidemiz mersûmenin tereke ve diyetinden bizlere şer'an isâbet iden hissemizi talep esnâsında mesfûr Zafiri dahi hâlik olup terekesine vâzı'u'l-yed olan sulbi oğlu mersûm Dimitraki zimmîden ve mesfûrun terekesinden şer'an alıvrilmek bâbında âhar husûsa mübâşir ta'yîn buyurulan gedikliyân-ı dergâh-ı âlîden fahru'l-akrân Ebûbekir Ağa mübâşeretiyle bir kıt'a emr-i âlî isdâr ve talep eylediğimde mersûm dahi madde-i katli külliyyen ve on beş guruşluk mikdârı eşyâ terekesi olup anı dahi kız karındaşları Fotoniye ve Anaştaşıye Vani nâm nasrâniyeler ahz ü kabz idüp bunlardan mâ'adâ bir habbesi dahi yoğidi diyü ziyâdeyi inkârında ben dahi gerek madde-i katli ve gerek terekesinden ziyâdeyi isbâtdan âciz olduğumda münâza'a zuhûr itmişidi. El-hâletü hâzihî bâ-tavassut-ı muslihîn ben asâleten ve vesâyeten da'vâ-yı mezkûremden fâriğa olmak üzere kırk guruşa üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulh-ı mezbûru kabûl ve bundan akdem bâ-emr-i âlî da'vâsına tesaddî eylediğim vâlidem mersûmenin terekesinden mîrâsa ve diyete müte'allika âmme-i de'âvî ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve muhâsamâtdan mersûm Dimitraki zimmînin zimmetini ibrâ-i âmm-ı râfî'u'l-hisâm ile ibrâ ve iskât eylediğimde ol dahi bana medfû'u olan kırk guruşa müte'allika âmme-i da'vâdan benim ve sağîrin zimmetlerini ibrâ ve iskât ve herbirimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fî 15 min R sene 205

Sûfzâde Hâfız Ahmed Efendi / Hatîbzâde es-Seyyid Osman Ağa / Sa'âdetlü İbrahim Ağa tâbi'-i Cizyedârzâde / Süleyman Ağa tâbi'-i Cizyedârzâde / Muhzır Ahmed Çelebi / Muhzır Halil Ağa

Belge: 147 Derkenâr

Mûcebince i'lâm olundu.

Vr. 26-b**Belge: 148 Keşf**

İftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûki ve's-selâtîn muhtârul'izzi ve't-temkînbi'l-fi'l-dâru's-sa'âdeti's-şerîfe ağası hazretlerinin nezâret-i aliyyelerinde âsûde evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkı' Hazret-i Emîr Sultan kuddise sırruhu'l-müste'ân evkâfindan câmi'-i şerîf ve halvethâne ve mahâll-i sâiresi kurşunları müceddeden kâl ve basta muhtâc olduğundan bundan akdem kâimmakâm-ı vakf ma'rifetiyle ta'mîr ve tecdîd ve ba'de't-tekmîl defter-i müfredât arz ve i'lâm olunmak bâbında bu fakîre hitâben nâzır-ı müşârun ileyhden şeref-bahş-ı sudûr iden bir kıt'a mektûb emri-i uslûbların imtisâlen hâlâ kâimmakâm-ı vakf-ı müşârun ileyh fahru'l-akrân İdris Ağa ma'rifetiyle ta'mîr ve tecdîd olunan mahâll-i mezkûreye bi'n-nefs mi'mâr ve erbâb-ı vukûf ve mürtezika-i evkâf-ı şerîf ile varılıp yegân yegân nazar ve keşf ve tahmîn ve vaz'-ı fiyât ve takdîm olunan müfredât defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. fi 7 / .../ (1)205 Nisâ câmi'i sakfında kurşun altına döşeme tahtası 200 aded Fî 10 para 2000 para Azîz-i müşârun ilyehin halvethânesi kapıları etrâfına hatıl 16 aded Fî 50 para 800 para Mezkûr hatıllara (...) elbise (...) 30 aded 400 para Sakf-ı mezbûra ve hatıllara mismâr kıyye 35 Fî 24 840 para Mezkûr halvethâne kolonlarına koltuklarına ve mahâll-i sâireye kiremid 2000 aded 800 para Câmi'-i şerîf ve türbe halvethâne kubbeleri ve düzlere kurşun altına toprak (...) 300 aded Fî 10 para 3000 para Saman ve kireç ve horasan ve tuğla ve sâir 2300 para Kurşun mismârı 30 kıyye Fî 26 780 para Câmi'-i şerîfin harem kapısı sakfı tecdîdine envâ'-ı kerâste ve boya 5400 para Sakf-ı mezbûra üstâdiye ve nakkâşiye ve levâzım-ı sâire 640 para Kapı kemerine kireç ve horasan ve levâzımât-ı sâire masârifî 1600 para Halvethâne ve türbe ve câmi' üzerlerinde müceddeden kâl u bast olunan kurşun tahatası aded 902 beheri 18 kıyyeden beher kıyye ikişer para kâliye ve bastiyesiyle 32508 para İskele ve kurşun hammâliyesi kâlhâneye andan câmi'-i şerîfe nakliye 1200 guruş Eyyâm-ı bastda beher nefere beşer para ta'âmiye yevmiye 2000 para Def'a kiremid ve kerâste nakliyesi 340 para Amele ve rençberlere gündelik 1400 para Masârif-i müteferrika 260 para Yekûn 56268 para Be-hesâb-ı guruş 1406 guruş 28 para Yalnız bin dört yüz altı guruş yirmi sekiz paradır.

Belge: 149 Babasultan köyü imam ,müezzin , kayyım muhâsebe defteri

Sarây-ı Cedîd-i be-hişt-âsâl-i sultânî ağası hazretlerinin nezâretlerinde âsûde evkâfdan Mahrûse-i Bursa kazâsına tâbi' Babasultan nâm karyede vâkı' câmi'-i şerîf ve ma'bed-i latîfin imâm ve müezzinân ve kayyım it'âm-ı fukarâya mevkûfe nükûdun işbu bin iki yüz dört senesi Muharremul-harâmı guresinden Zi'l-hiceti's-şerîfe gâyetine gelince ma'rifet-i şer' ve hâlâ mütevellîsi es-Seyyid İbrahim ve karye ahâlîsi ma'rifetleriyle ru'yet olunan muhâsebe defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Asl-ı mâl-ı vâkıf 623,5 guruş Murâbaha fi-sene-i kâmile 78 guruş 6 para Minhe'l-ihracât Vazîfe-i imâm 12 guruş Vazîfe-i Müezzinân 18 guruş Vazîfe-i kayyım 3 guruş Vazîfe-i Mütevellî 12 guruş Berâ-yı helva 5 guruş Berâ-yı etfâl nüferâ 3 guruş Harc-ı muhâsebe 1,5 guruş Çukadâriye ve huddamiye 1 guruş Yekûn 55,5 guruş Ziyâde ez-masârif 23 guruş Vakf-ı mezbûrun zimmetleridir Der-zimmet-i

Muslioğlu Seyyid Musli der-karye 24 guruş Der-zimmet-i Köse Seyyid Mehmed der-karye 24 guruş Der-zimmet-i Muslioğlu Kara Mehmed Beşe 10 guruş Meblağ-ı mezbûr Kasaboğlu Seyyid Halil'e nakl 100 guruş Der-zimmet-i Karakargaoğlu Mustafa 10 guruş Der-zimmet-i Seyyid Molla Feyzullah Ağa 36 guruş Der-zimmet-i Emir Osmanoğlu Sarı Ali 3 guruş Der-zimmet-i Haliloğlu Sarı Ali 5 guruş Meblağ-ı mezbûr Koca (...) Süleyman'a nakl Der-zimmet-i Çolak Ali Beşe 10 guruş meblağ-ı mezbûr küçük (...) nakl Der-zimmet-i Köseoğlu Seyyid Mustafa 4 guruş Der-zimmet-i Kethüdâ Uzun Mehmed 10 guruş Der-zimmet-i Kabaoğlu Seyyid Hasan 10 guruş Der-zimmet-i İmamoğlu Mustafa 85 guruş Çeşme ve helva vakfidir. Der-zimmet-i Ahmed Beyoğlu Salih 5 guruş Der-zimmet-i Kara Ahmed Beşe 5 guruş 5 beş aded dahi zam olunmuştur Der-zimmet-i Kara Osmanoğlu Ali 16 guruş Der-zimmet-i Dolaşıkoğlu Hüseyin Der-zimmet-i Seyyid el-Hâc Mahmud 40 guruş Der-zimmet-i Terlioğlu Mustafa 10 guruş Der-zimmet-i Kurdacioğlu Seyyid Mustafa 15 guruş Der-zimmet-i Veliyoğlu Salih Beşe 15 guruş Der-zimmet-i Mumcu zevcesi İsmihan Hâtûn 28 guruş Der-zimmet-i Bıçakçı Ahmed Beşe der-karye 10 guruş Der-zimmet-i Koca Mehmedoğlu Mustafa 5 guruş Der-zimmet-i Kayıkcı Osman 6 guruş Küçük oğlu Hüseyin'e nakl

6 guruş Der-zimmet-i Musa zevcesi Ayşe Hanım Der-zimmet-i Dedeoğlu Ali Beşe 5 guruş Der-zimmet-i Molla Hüseyin der-karye-i Kemana 6 guruş Der-zimmet-i Eyyûb Beşe der-karye 10 guruş Der-zimmet-i Himmetoğlu Ali der-karye-i Vıyık(?) der-İnegöl 12 guruş

Vr. 27-a

Der-zimmet-i Durmuşoğlu Veliyyüddîn 10 guruş Der-zimmet-i Ali Beşeoğlu İsmail 10 guruş Der-zimmet-i Hasan Beşe 20,5 guruş Der-zimmet-i Kara Mehmedoğlu Mustafa 14 guruş Der-zimmet-i Koca Mustafaoğlu Ali 4 guruş Der-zimmet-i Ayvazoğlu Abdullah 14 guruş Der-zimmet-i Hacı Alioğlu Molla Mustafa 11,5 guruş Meblağ-ı mezbûr merkûmdan Bıyıklıoğlu diğer Mustafa'ya nakl 11 guruş 10 para Seyyid İbrahim mütevellî-i vakf 12 guruş Meblağ-ı mezbûr Musaoğlu Hüseyin'e nakl 12 guruş Yekûn-ı zimem 623 guruş 10 para Altı yüz yirmi üç guruş on paradır

Belge: 150 Geyikli Baba'nın türbedârlık hizmetinde ibkâna dair mektub

Kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân zikri âti vakf-ı şerîfin kâmmakâm-ı mütevellîsi (boş) zîde kadruhû ba'de't-tahiyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki nezâretimizde olan evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkı' Çelebi Sultan Mehmed Hân kuddise sırruhu'l-müste'ân hazretlerinin türbe-i şerîflerinde bi'l-vekâle türbedâr olan Geyikli Baba her halde hizmetinde mukîm olup ahâlî kendûden hoşnûd ve râzî oldukları inhâ ve kemâ-fi's-sâbık bi'l-vekâle hizmetinde mukîm olmasını istid'â olunmakla mektûb tahrîr ve irsâl olunmuştur. Bi-mennihî te'âlâ vusûlünde gerekdir ki ber-vech-i muharrer merkûmu bi'l-vekâle türbedârlık hizmetinde ibkâ eyleyüp müceb ile amel olunasz. Ve's-selâm. İdris Ağa-yı Dârû's-saadeti's-şerîfe

Belge: 151 Da'vâ

Bozok kazâsından olup Mahrûse-i Bursa'da misâfireten sâkin Bıçakçioğlu Ali bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımu't-tevkîrde yürükân tâifesinden olup mahrûse-i mezbûrede sâkin işbu bâ'isül-kitâb el-Hâc Mustafa bin Ahmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp târîh-i vesîkadan dört sene mukaddem kendi mülkünden yüz seksen guruş kıymetli bir re's devemi mezbûr

el-Hâc Mustafa'nın kezâlik bir re's devesiyle mübâdele idüp ve on beş guruş dahi nakden kendüye virdikden sonra kazâ-i mezbûrda dört ay mürûrunda Habiboğlu dimekle arîf el-Hâc Mehmed nâm kimesne kazâ-i mezbûre mahkemesinde huzûr-ı şer' de deve-i mezkûre benim mülküm olup zâyî' olmuşidi diyü benden da'vâ ve yedimden ba'de'l-isbât ahz itmekle kendüye virdiğim bir re's devem ile on beş guruşumu suâl olunup bana def' u teslîme tenbîh olunmak matlûbumdur didükde gıbbe'l-istintâk merkûm el-Hâc Mustafa cevâbında mübâdele tarîki üzre bir re's deve ve on beş guruş ahzını ikrâr lâkin müdde'î-i merkûm sâbıkâ Mahrûse-i Bursa'da Haremeyn-i Muhteremeyn Müfettişi Vekîli Sa'âdetlü Ahmed İzzet Efendi Hazretleri'nin huzûrunda bu vechile da'vâ ve talep eylediğinde ben deve-i mezkûru semen-i ma'lûma iştirâ eylediğim Hamidler karyesi ahâlîsinden Türkmen Kanber el-Hâc Mehmed deve-i mezkûre kendi devesinden hâsıl ve doğduğunu huzûrunda şuhûd-ı adûl ile bernehc-i şer'-i kavîm isbât itmekle müdde'î-i merkûm Ali bi-tav'ihî ikrâr ve i'tirâf itmekle alâ-mûcib-i ikrârîhî kemâ-fi's-sâbık bî-vech-i şer'î mu'ârazası men' u def' birle mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşar min-şehr-i Rebî'î'l-ûlâ sene hamse ve mieteyn ve elf.

Reisü'l-küttâb Nureddinzâde es-Seyyid Mehmed Haşim Efendi / Umdetü'l-küttâb Nureddin Efendi / Umdetü'l-küttâb Edib Mustafa Efendi / Ser-muhzırân es-Seyyid Ahmed Ağa / Hatîbzâde es-Seyyid Osman Ağa / Süleyman Ağa ser-levha /

Belge: 152 Vakıf mescidi imamının ücretindeki ihtilâfın halli

Mahrûse-i Bursa mahallâtından Velid Nalband Mahallesi mescid-i şerîfde bâ-berat-ı âlîşân imâm ve avârız-ı nükûd-ı mevkûfe kâimmakâm mütevellîsi fahru'l-akrân işbu bâ'isü'l-vesîka Mustafa Efendi ibn-i el-Hâc Süleyman nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimu't-tevkîrde zîr-i nezâret-i hazret-i ağa-yı dâru's-sa'âdeti'ş-şerîfede âsûde evkâfdan mahrûse-i mezbûrede vâkı' ashâb-ı hayrâtdan merhûm Bâzârcı el-Hâc Pîrî Vakfı mütevellîsi el-Hâc Ömer Efendi ibn-i Abdullah Ağa mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr el-Hâc Ömer Efendi'nin mütevellîsi olduğu vakf-ı mezbûr mahsûlünden mahalle-i mezbûre mescidinde imâm olanlara senede üç yüz altmış akçe ve avârız-ı mahalle-i merkûmeye üç yüz akçe ve ta'âmiye üç yüz altmış akçe ve mescid-i şerîf-i mezbûra şem'-i asel iki yüz akçe cem'an senede bin iki yüz yirmi akçe şart ve ta'yîn olunup işbu yedimde mevcûd muhâsebe defteri mücebince mütevellîsi yedinden bilâ-nizâ' ahz ü kabz oluna gelmişken iki senede cânib-i vakf-ı mezbûrda müctemî' iki bin dört yüz kırk akçeyi suâl olunup edâya tenbîh buyurulmak matlûbumdur diyü takrîrine mutâbık muhâsebe-i mahkemedden muhrec bin yüz seksen târîhiyle müverrah bir kıt'a muhâsebe defteri ibrâz eylediğinde gıbbe'l-istintâk merkûm el-Hâc Ömer Efendi cevâbında vakf-ı şerîf-i merkûm mahsûlünden Velid Nalband Mahallesi mescid-i şerîfde imâm olanlara senede iki yüz kırk akçe ve avârız-ı mahalle-i mezbûreye yüz akçe ve ta'âyesine yüz akçe ve şem'-i asel için kırk akçe cem'an senede dört yüz seksen akçeden iki senede dokuz yüz altmış akçeyi taraf-ı vakf-ı şerîfde müctemî' olan

Vr. 27-b

meblağı edâ eyledim diyü ol dahi takrîrine muvâfık mukaddem târîhiyle müverrah dîğer muhâsebe defteri ibrâz ve ziyâde verile geldiğini inkâr eylediğinden deftereyn beyninde iştibâh vâkı' olup ziyâde beyyinesi dahi evlâ ve ercah olmakdan nâşî müdde'î-i merkûm Mustafa Efendi'den da'vâsına mutâbık beyyine talep olundukda adûl ahrâr-ı ricâl-i müsîmîn ve erbâb-ı vukûfdan li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'a hâzırûn zeyl-i vesîka muharreru'l-esâmî bî-garaz kimesneler fi'l-hakîka merhûm Bâzârcı

el-Hâc Pîrî Vakfı mahsûlünden Velid Nalband Mahallesi imâmına senede üç yüz altmış akçe ve avârızına üç yüz akçe ve ta'âmiye üç yüz altmış akçe ve mescid-i şerîfine şem'-i asel için iki yüz akçe cem'an senede bin iki yüz yirmi akçe vakf-ı mezbûr mütevellîsi yedinden beher sene bu vechile alına geldiği bizlerin ma'lûmumuz olmakla bizler bu husûsa bu vech üzre şâhidleriz şehâdet dahi eyleriz diyü muvâcehesinde tevâtüren haber virmeleriyle mücebince senede mahalle-i mezbûre imâmına üç yüz altmış akçe ve ta'âmiye üç yüz altmış akçe ve avârız-ı mahalleye üç yüz akçe ve şem'-i asel-i mescid-i şerîf-i mezbûra iki yüz akçeden iki senede cânibde vakf-ı mezbûrda müctemi' iki bin dört yüz kırk akçeyi mütevellî-i merkûm el-Hâc Ömer Efendi'nin edâsına tenbîh birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' 'aşara min-şehr-i Rebî'u'l-âhir sene hamse ve mieteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl:

Fahru'l-müderrişini'l-kirâm es-Seyyid Mehmed Efendi Dâmâd Abdizâde / Umdetü'l-müderrişin Cevadzâde es-Seyyid Mahmud Efendi / İbnü'l-küttâb es-Seyyid Mehmed Salim Efendi / Es-Seyyid Lütfullah bin el-Hâc Abdullah Ağa / Ve el-Hâc Abbaszâde Seyyid Mahmud Ağa / Ve Koca Salih Ağa / Sûfîzâde Ahmed Efendi / El-Hâc Mehmed Ağa / Es-Seyyid Osman Ağa / Seyyid Ahmed Çelebi muhızır

Belge : 153 Keşf fiyat defteri

Zîr-i nezâret-i hazret-i ağa-yı dâru's-sa'âdeti'ş-şerîfede âsûde evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkı' Sultan Orhan Gâzî tâbe serâhu hazretlerinin evkâfından câmi'-i şerîf ve türbe-i münîfe kurşunları ve medrese-i celîlesi eşedd-i ihtiyâc ile ta'mîre muhtâc olmakdan nâşî bundan akdem ta'mîr ve tekmi'l olunmasını izni havî bir kıt'a mektûb nâzır-ı müşârun ileyhe imtisâlen hâlâ kâimmakâm-ı vakf-ı şerîf fahru'l-eşbâh es-Seyyid Mahmud Ağa ma'rifetiyle ta'mîr ve tecdîd olunan mahallere bi'n-nefs varılıp mi'mâr-ı hâssa ve erbâb-ı vukûf ile im'ânen nazar ve vaz'-ı fiyât olunan defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min-şehr-i Rebî'i'l-âhir li-sene hamse ve mieteyn ve elf.

Câmi'-i şerîf ve türbe-i münîf üzerlerine müceddeden kâl u bast olunan kurşun masârifî bâ-defter-i kurşunciyân 560 guruş Kurşun mismârı 60 guruş Kurşun altına toprak 30 guruş Avân-ı bastda beher yevm beşer para yemeklik 20 guruş Kirec ve horasan ve keten çulu ve zincirlere gündelik 20 guruş Câmi'-i şerîf minâre küllâhına kurşun ve tahta ve ağaç ve mismâr ve üstâdiye 65 guruş Kurşun hammâliye ve nakliyesi 10 guruş Türbe-i şerîfe üzerinde kurşun altında sakf-ı kebîre kane ve tahta ve araba ağacı ve elbise ağacı 15 guruş Sakf-ı mezbûra üstâdiye ve mismâr ve levâzım-ı sâire ve kubbe etrâfında hatıl 50 guruş Def'a türbe-i şerîfe üzerinde vâkı' diğer musakkaf ta'mîrâtı 30 guruş Türbe-i şerîfe ittisâlinde vâkı' yedi aded ahşâbdan hucerât sakfına kiremit 115 guruş Sakf-ı mezbûra mismâr ve üstâdiye ve dîvânî derzlerine 50 guruş Ve hucerât-ı mezbûre kapıları ve sakfa kiremit ve masârif-i sâire 100 guruş Medrese ve dershânesinde ve müceddeden kapılar üzerlerine terbi'an kırkar zirâ' sakfına 40 guruş Medresede çameşûyhâne ve türbe ve tûlünde münhedim divara ma'a-üstâdiye 50 guruş Türbe derûnunda vâkı' tecdîd olunan musakkaf envâ'-ı kerâste ve mismâr 100 guruş Sakf-ı mezbûra ve nakkâşîye ve üstâdiye 40 guruş Türbe kapısı sakfi tecdîdi (...) tahta ve boya ve üstâdiye 40 guruş Hammâliye kerâste ve kiremid 15 guruş Türbe havlusunda vâkı' divarlara kerpiç ve tuğla ve kiremid ve üstâdiye 50 guruş Medreseye dört aded oluk ve urgan ve sâire masârifî 10 guruş Vakf-ı şerîf anbarına ta'mîrât 13 guruş

Medrese ve türbe tathîrine masârif-i müteferrika 35 guruş Yekûn 1653 guruş Yalnız bin altı yüz elli üç guruşdur

Belge: 154 Keşf

Ma'rûz-ı dâ'î-i devâm-ı ömr ü devletleridir ki Nezâret-i aliyyelerinde âsûde evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da âsûde ubûde (...) mağfîret-i Rabbânî Sultan Orhan Hân-ı Gâzî tâbe serâhu hazretlerinin Bursa'da binâ ve ihyâ buyurdıkları câmi'-i şerîf ve medrese-i münîfeleri üzerinde kurşunları ve medrese-i celilesi eşedd-i ihtiyâc ile ta'mîre muhtâc olmakdan nâşî bundan akdem kâimmakâm-ı vakf ma'rifetiyle bin dört yüz guruşa ta'mîr ve tekmîline izin ve ruhsatı hâvî şeref-rîz-i sudûr iden bir kıt'a mektûb emr-i uslûblarına imtisâlen hâlâ kâimmakâm-ı vakf-ı şerîf fahru'l-eşbâh es-Seyyid Mahmud Ağa kulları ma'rifetiyle ta'mîr ve kemâ hüve hakkuhû tekmîl olunan mahallerine mi'mâr-ı sâni ve kurşuncıyân ve erbâb-ı vukûf ile bi'n-nefs varılup yegân yegân nazar ve keşf olundukda kâimmakâm-ı merkûm kulları ta'mîr husûsunda kemâl-i dikkat ve ihtimâm itmekle meblağ-ı merkûm ile iktifâ olursa ba'zı ta'mîre muhtâc mahalleri noksan kalacağı âşikâr olduğuna binâen bir mahalli noksan kalmamak vech üzre ta'mîr ve tekmîl eylediği mahâl mu'âyene olunup bi'l-cümle masârifi bin altı yüz elli üç guruşa bâliğ ve mahâll-i mezkûre mablağ-ı merkûm bin altı yüz elli üç guruş ile ancak husûl-pezîr olur. Noksan ile mümkün değildir diyü herbiri ba'de'l-ihbâr ber-mantûk-ı mektûb meâl-i defter-i müfredât ve böyle bir gâzî pâdişâhın vakf-ı şerîfi zamân-ı sa'âdetlerinde ta'mîr ve tekmîl olunmağın bi'l-cümle ahâlî-i Bursa husûsan mürtezika-i vakf kulları da'avât-ı hayriyesine mazhar olduğu bi'l-iltimâs huzûr-ı âlîlerine arz ve i'lâm olundu. Hurriye fî 27 /.../(1) 205.

Vr. 28-a

Belge: 155 Ta'mîr ve tekmîl olan câmi' ve hanın müfredât defteri

Dâru's-sa'âdeti's-şerîfe ağası nezâretlerinde âsûde evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da medfûn Kara Mustafa Paşa Evkâfı'ndan Pazarcık nâm kasabada binâ ve ihyâ buyurdıkları câmi'-i şerîf ve hân-ı kebîr ve sağır eşedd-i ihtiyâc ile ta'mîre muhtâc olmakla vakf-ı mezbûrun ber-vech-i meşrûta mütevellisi fahru'l-akrân sa'âdetlü Esad Bey ma'rifetiyle ta'mîr ve tekmîl olunan mahallerini mevlânâ el-Hâc Hüseyin Efendi ru'yet ve mahallinde ketb ü tahrîr ve ümenâ-i şer'le huzûr-ı şer'a ihbâr ile ketb ve terkîm olunan müfredât defteridir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Hurrira fî'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min-şehri Rebî'u'l-âhir senete hamsin ve mieteyn ve elf.

Câmi'-i şerîf sakfına kebîr ve sağır ağaç ve makaslık ve kerâste ve levâzım-ı sâire masârifi 63 guruş Sakf-ı mezbûra tahta ve mismâr ve üstâdiye 50 guruş Bidâvere(?) mismârı ve kerâste ve Üstâdiye 40 guruş Taşra divarına taş ve hatıl ve kiremid ve mismâr ve üstâdiye 80 guruş Ve masârif-i müteferrika 20 guruş Câmi'-i şerîf-i mezbûrun yemîn ü yesârında vâkı' sofalara envâ'-ı kerâste ve ağaç 100 guruş Ve sakıflarına düşen tahtası ve dâne ve mismâr ve üstâdiye 150 guruş Trabzon ağaçlarına ve masârif-i müteferrika 40 guruş Kasaba-i merkûmede vâkı' kebîr hân sakfına kebîr kiriş ve makaslık ağaç ve elbise ve sâir kerâste 100 guruş Sakf-ı mezbûra mismâr ve tahta ve üstâdiye kiremid ve zincirlere 150 guruş Hân-ı merkûm derûnunda sofalara taş ve direk ve döşeme tahtası ve masârif-i lâzime 120 guruş Ustalara günlük ve masârif 30 guruş Kapu ve levâzımât-ı sâire 15 guruş Derûn-ı hânda vâkı' kebîr direk 20 guruş Divar ta'mîrâtı ve üstâdiye ve zehâyir ve zincir ve masârif 25 guruş Hân-ı sağır sakfına ağaç ve kerâste ve tahta ve mismâr 48 guruş Divarlarına hatıl

ve mismâr ve kiremid ve üstâdiye 30 guruş Hân-ı mezbûrun bir tarafı ve divar tecdîdine taş ve üstâdiye 25 guruş Sakf-ı mezbûr derûnunda kebîr direk 12 guruş Masârif-i müteferrika 25 guruş Yekûn 1153 guruş Yalnız bin yüz elli üç guruşdur.

Belge: 156 Verâset ve tereke

Merhûm Hañçerli Fâtîma Sultan tâbet serâhâ evkâfindan olup kâffe-i umûr-ı şer'îyyesi bâ-hatt-ı hümâyûn Mahrûse-i Bursa'da Haremeyn-i Muhteremeyn müfettişi vekillerine ihâle buyurulan Burgos nâm karyede mütemekkin iken bundan esbak hâlik olan Usturaki veled-i Laskri nâm zimmînin verâseti zevce-i metrûkesi Maryona nâm nasrâniye ile sulbi oğlu Praşkova ve Eştarati nâm kebîr evlâdına ba'de'l-inhisâr hâlik-i mersûmun bi't-taleb ketb ü terkîm ve tahmîn ve takvîm olunan terekesi defteridir ki ber-vech-i âtî zikr hurrîre fî 15 min Re sene 205.Mülk menzil der-karye 180 guruş Bağçeler dimekle arîf mahalde hadîka 1,5 dönüm 50 guruş Harmanlarda hadîka 0,5 dönüm 50 guruş Palahora'da zeytunluk 20 15 guruş Menkûlât ve eşyâ 10 guruş Yekûn 300 guruş Minhe'l-ihrâc (...)15 guruş Masârif-i müteferrika 5 guruş Yekûn 20 guruş Sahhu'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese 280 guruş Yalnız iki yüz seksen guruşdur. Hisse-i zevce-i mezbûre 35 guruş 5 para 27 guruş Hissetü'l-ibn 81 guruş 26 para 27 guruş 05 para Hissetü'l-ibn 81 guruş 26 para 27 guruş 05 para Hissetü'l-ibn 81 guruş 26 para 27 guruş 05 para

Belge: 157 Terekenin tevzi' ve taksîm edildiğine dâir kayd

Ba'dehû mersûm Praşkova dahi hâlik olup verâseti vâlidesi mersûme Maryora ile li-ebeveyn er karındaşları mersûmân Usturaki ve Eşterati nâm immilere münhasıra olduğu zâhir ve nümâyân oldukdan sonra mersûm Praşkova nâm hâlik babasından müntakil hisse-i irsiyye-i mezkûresi verese-i mersûmûna tevzi' ve taksîm olunduğ işbu mahalle kayd olundu. Fî 17 /.../(1) 205

Belge: 158 öşr verildiğine dair talep edilen vesîkânın verilmesi dair

Nezâret-i hazret-i ağa-yı dâru's-sa'âdeti's-şerîfede âsûde evkâfdan Mahmiye-i Edirne'de vâkî' merhûm Firûz Paşa Evkâfî mülhakâtından Bursa'da vâkî' mezû'asında bâ-temessük-i vakf tarla ve arâziye mutasarrıf olan Alişar ve Musahhara ve Amrud karyesi sükkânından işbu ashâbu'l-kitâb es-Seyyid Lütfullah Ağa ve Koca Mustafa ve İsmail Çelebi ve sâirler meclis-i şer'-i şerîf-i enverde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i anî'l-merâm idüp vakf-ı mezbûrdan bâ-temessük-i mütevellî tasarrufumuzda olan ma'lûmü'l-hudûd tarla ve arâziye ez-kadîm tahrîr olunan bedel-i öşr mukâta'ayı taraf-ı vakfa edâda kusûrumuz olmayup kemâ-fi's-sâbık mukâta'a-i mezbûreyi bin iki yüz dört senesi mültezimi olan Çeşmî Sipâhzâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi'ye edâ eylediğimizde ben öşr alırım diyü bizden da'vâ ve talep eylediğinde öşr virile geldiğini isbâtdan âciz ve firâr itmekle taraf-ı vakfdan virilüp işbu yedimizde mevcûd atık ve cedîd temessükâta nazar ve mantûku erbâb-ı merkûmdan suâl olunup ez-kadîm bedel-i öşr mukâta'a virile geldiği lede's-şer' zâhir ve nümâyân oldukda takrîrleri tahrîr ve sûret-i hükm li-eclî'l-hıfz yedimize i'tâ olunmak matlûbumuzdur diyü atık ve cedîd temessükâtı ibrâzından sonra li-eclî'l-ımtiyâz meclis-i şer'a hâzırân olan erbâb-ı vukûfdan zeyl-i vesîkada muharreru'l-esâmî müslimînden hakikat-i hâl istihbâr oldukda herbiri Mahmiye-i Edirne'de vâkî' Firûz Paşa Evkâfî'ndin Mahrûse-i Bursa'da vâkî' merkûmûnun bâ-temessük tasarruflarında olan mezra'asından ez-kadîm taraf-ı vakfa bedel-i öşr mukâta'a kayd ve tahrîr olunmakla bedel-i öşr

mukâta'a alına geldiği bizlerin ma'lûmumuzdur diyü herbiri mantûk-ı temessükâtı tasdîk itmeleriyle hıfzan li'l-makâl işbu vesîka ketb ü imlâ ve merkûmûn Lütfullah Ağa ve Koca Mustafa ve İsmail ve sâirler

Vr. 28-b

yedlerine def ve i'tâ olundu. Hurre fi'l-yevmi's-sâlis min-şehri Rebî'u'l-âhir li-sene hamse ve mieteyn ve elf min-hicreti men-lehü'l-izzü ve'ş-şeref.

Şuhûdü'l-hâl:

Numan bin el-Hâc Ali der-karye-i Hisar(?) / Ve Molla İbrahim bin Hüseyin der-karye-i mezbûre / Ve Ahmed Feyzullah der-karye-i mezbûre / Pehlûvan Sâlih bin Ahmed der-karye-i Karabalçık / Es-Seyyid el-Hâc Ahmed bin İbrahim der-karye-i Akça / Ve Hasan bin İsmail der-karye-i Hisar / Ve Ali bin Mehmed der-karye-i mezbûre / Kara Mehmed bin Hasan der-karye-i Sehra / Ve Ebubekir bin İbrahim der-karye-i Cebeci Mehmed der-Bursa / Muhzır Ahmed Çelebi / Es-Seyyid Osman Ağa / Muhzır Halil Ağa ve gayruhum.

Belge: 159 Sulh

Merkûm Geyiklü Baba Sultan kuddise sirruhü'l-müste'ân evkâfi kurâsından Mahrûse-i Bursa kazâsına tâbi' Baba Sultan nâm karye ahâlîsinden es-Seyyid Ahmed Ağa ibn-i Osman nâm kimesnenin husûs-ı âti'l-beyânı ikrâra vekîli olduğu Mehmed Emin bin Mustafa ve Mehmed Ağa ibn-i Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'î lâhik olan Hatipzâde es-Seyyin Osman Ağa meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımı't-tevkîrde karye-i merkûmede sâkin işbu bâ'isü'l-vesîka Seyyid Mehmed bin Osman'ın tarafından husûs-ı âti'l-beyânda tasdîke vekîli es-Seyyid İsmil nâm karındaşı mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilim mezbûr es-Seyyid Ahmed Ağa Karye-i merkûme civârında bıçkı kurbünde on sene mukaddem sekiz bin aded çam tahtamı leylen amden ihrâk-ı bi'n-nâr etmekle bundan akdem mûcib-i şer'îsini merkûm Mehmed ve ma'lûmü'l-esâmî rüfekâsından da'vâ ve talep eylediğimde külliyyen inkâr etmeleriyle beynimizde münâza'ât-ı kesîre ve muhâsamât-ı vefîre hâsıl olmuşıdi. El-hâletü hâzihî beynimize muslihûn tavassut idüp ben da'vâ-yı mezkûremden fâriğ olmak üzere merkûm Seyyid Mehmed ile altmış gurusu üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulh-ı mezkûru kabûl ve bedel-i sulh meblağ-ı merkûm altmış gurusu merkûm Seyyid Mehmed yedinden tamâmen ahz ü kabz etmemle bundan akdem da'vâsına tesaddî eylediğim mârru'l-beyân tahtaya müte'allika âmm-i de'âvî ve mütâlebât ve kâffe-i eyman ve muhâsamâtdan merkûmun zimmetini ibrâ-i âmm-ı râfî'u'l-hısâm ve kâtı'u'n-nizâ' ile ibrâ ve iskât eylediğimde ol dahi ikrâr-ı mezkûrumu ber-vech-i muharrer kabûl eyledi dedikde vekîl-i mezbûr es-Seyyid İsmail dahi mukirri merkûmun cemî'-i kelimât-ı meşrûhasını vicâhen tasdîk ve lisânen tahkîk etmeğin mâ-hüve'l-vâkı' bi't-talep ketb olundu. Hurre fi 7 M sene 205

Sûfzâde Hâfiz Ahmed Efendi / Es-Seyyid Pehlûvan Zeynel(?) der-karye / Es-Seyyid Molla Feyzullah der-karye / Es-Seyyid Molla İbrahim der-karye / Mahmud tâbi'-i Seyyid Osman / Muhzır Ahmed ve gayruhum.

Belge: 160 Da'vâ

Mahrûse-i Bursa'da Şeker Hoca Mahallesi'nde sâkin Mehmed Murad Efendi ibn-i Hâfizzâde Abdullah Efendi meclis-i şer'î-i hatîr-i lâzîmu't-tevkîrde mahrûse-i mezbûre kazâsına tâbi' Haremeyn-i Muhteremeyn Evkâfî kurâsından İsa Bey nâm karye ahâlîsinden Etmekci-oğulları demekle arîf işbu ashâbu'l-kitâb Halil ve Abdullah ve Mustafa İbnân-ı Ahmed Ağa mahzarlarında mütevellî-i vakf es-Seyyid Said Ağa hâzır olduğu [halde] üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp karye-i merkûme hudûdu dâhilinde vâkî' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-cîrân iki yüz elli dönüm otuz üç kıt'a tarla babamız müteveffâ-yı mezbûrun tasarrufunda iken fevt oldukda tarla-yı mezkûre hasren bana intikâl iktizâ eder iken ceddîm el-Hâc Osman Efendi pederim hayâtda arâzî-i mezkûreyi mezbûrünün babaları Ahmed Ağa'ya fuzûlî bi-gayr-ı hakkın tefvîz ol dahi ba'de't-tefevvûz vefâtından sonra evlâdı mezbûrûn fuzûlî vaz'-ı yed ve tasarruf ederler suâl olunup keff-i yedlerine tenbîh matlûbumdur dedikde gıbbe'l-istintâk mezbûrûn cevaplarında arâzî-i mezkûreye vaz'-ı yedlerini ikrâr lâkin mûmâ ileyhî pederi hâl-ı hayatında kemâl-i akl ve sıhhatinde arâzî-i mezkûreyi üç yüz guruş bedel-i makbûza ve kuâ-i mezbûrede kâin ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb mülk çiftliği dahi dokuz yüz guruşa babam müteveffâ-yı merkûm Ahmed Ağa'ya bey' u tefvîz ve teslîm eylediğinde babam merkûm dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve tefevvûz ve kabûl idüp semenlerini dahi tamâmen ahz ü kabz ile tarla-yı mezkûre hakk-ı müfevvezi ve çiftlik-i merkûm mülk-i müşterâsı olup bir müddet dahi tasarrufundan sonra vefâtında çiftlik-i mezkûr irsen ve vereseten ve tarla-yı mezkûr evledına âdiyen intikâl bizler dahi müddet-i vâfirenden beri gerek arâzî ve gerek çiftlik-ı mezkûru müdde'î-i merkûm muvâcehesinde bilâ-nizâ' on beş seneden mütecâviz mutasarrıflarız diyü cemî'-i takrîrlerine mutâbık tarla ve çiftlik için taraf-ı vakfdan i'tâ buyurulan bin yüz seksen sekiz senesi târîhiyle müverrah temessükât ibrâz ve mazmûnları müdde'î-i merkûmdan istintâk olundukda babam müteveffâ-yı merkûmun tefvîzi dahi maraz müddetinde idi diyü da'vâsında tenâkuz etmekle hakikat-i hâl erbâb-ı vukûfdan ba'de'l-istihbâr li-ecli'l-ihbâr meclis-i şer'a hâzırûn olan zeyl-i vesîkada muharreru'l-esâmî müslimînden her biri karye-i merkûmede vâkî' müdde'î-i merkûmun da'vâ eylediği tarla-yı mezkûru babası on altı sene mukaddem hâl-i hayatında üç yüz guruşa ve çiftlik-i mezkûru dokuz yüz guruşa merkûmûnun babaları Ahmed Ağa'ya bey' u tefvîz ve teslîm ve meblağın ahz ol dahi vefâtında evlâdlarına intikâl eyledikde bilâ-nizâ' bu vech üzre mutasarrıflardır diyü ihbâr ve yedlerinde olan temessükât mantûklarını tasdik etmeleriyle mücebince müdde'î-i merkûm Mehmed Efendi'nin bî-vech mu'ârazadan men' birle mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Şuhûdü'l-hâl:

Muammeru'l-müderrişin-i kirâm kâtib-i vakf Hatipzâde es-Seyyid Raşid Efendi / Ahsenü'l-küttâb Hâfiz Ahmed Efendi / (...) Haremeyn el-Hâc Ahmed / Muzır Ahmed Çelebi ve gayruhum.

Vr. 29-a**Belge: 161 Keşfin yeniden yapılması dair mektub**

Kudvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Mahrûse-i Bursa'da Haremeyni'ş-şerîfeyn Müfettişi vekîli (boş) Efendi zîde ilmuhû ve zikri âtî vakf-ı şerîfin kâimmakâm-ı mütevellisi (boş) zîde kadruhû ba'de't-tahiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki nezâretimizde olan evkâfdan Mahrûse-i Bursa'da vâkî' merhûm ve mağfûrun leh

Sultan Orhan Gâzî tâbe serâhu evkâfından câmi'-i şerîf ve türbe-i münîfe ve medrese-i lâtifeleri üzerinde mebsût kurşunları ve mahâll-i sâireleri ba'de'l-keşf ve't-tahmînbin dört yüz guruşa gereği gibi ta'mîr olunmak üzere bundan akdem verilen izin mektûbu zâyi' olduğu inhâ ve keşf-i sâbıkı üzere ta'mîr olunmak için müceddeden mektûp i'tâsı istid'â olunmakla imdî mahâll-i mezkûreler ber-mûceb-i keşf-i sâbık meblağ-ı merkûm bin dört yüz gurusu ile gereği gibi ta'mîr ve lede't-tekmîl tekrar keşf ü defter olunup defteri tarafımıza arz ve i'lâm olunmak için müceddeden izni hâvî işbu mektup tahrîr ve irsâl olunmuşdur. Bi-mennihî te'âlâ vüsûlünde ber-minvâl-i meşrûh amel ü harekete dikkat eyleyüp mûceb-i mektup ile âmil olasin ve's-selâm. İdris Ağa-yı Dâru's-sa'âdeti's-şerîfe

Belge: 162 Şikâyet

Kudvetü'l-ulemâ ve'l-muhakkıkîn Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn Müfettişi Vekîli Mevlânâ (boş) zîde ilmuhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki İftihârul-havâss ve'l-mukarrebîn ma'denü'l-mülûki ve's-selâtin muhtârul-izzî ve'l't-temkîn bi'l-fî'l-izzî ve'l't-temkîn bi'l-fî'l dâru's-sa'âdeti's-şerîfe ağası olup Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfî nâzırı olan İdris Ağa dâme ulüvvuhû Rikâb-ı Hümâyûnuma arz gönderüp taht-ı nezâretinde olan evkâfdan Bursa'da vâkı' merhûm ve mağfûrîn leh Sultan Murad Hân-ı Sâni tâbe serâhu ve hazret-i ibnû's-sultân kuddise sırruhu'l-müste'ân Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfî yürükânından Gedik ve Yüncü ve Almaçukuru cemâ'ati ihtiyârlarından cemm-i gafîr meclis-i şer'a gelüp ez-kadîm voyvodaları mâl-ı mîrîlerini cem' u tahsilde mikdâr-ı kifâye adam ile çıkup obalarına nüzûlünde bir iki gece meks ve mâl-ı mîrîlerin tekmîl ve sene-i sâbıkalarda verilügeleni ahz ü kabz eyleye gelmişler iken birkaç seneden berü voyvodaları yüzden mütecâviz süvârî ile obalarında üç dört gece meks ve obalarında bulunmayan bâ-defter şeker ve şem'-i asel ve darçin ve sâir masârifden başka konakçı ve arpa emîni akçesi ve sâir bid' ü mezâlim ile masârif-i kesîre giriftâr ve sene-i sâbıkada verilen mâl-ı mîrî ve harc-ı bâba kanâ'at itmeyüp başka mebâliğ talep ve cebren ahz etmeleriyle hâlleri diğerkün ve perâkende vü perîşân ve mâl-ı mukâta'anın tedennîsine bâ'is olmalarıyla voyvodaları mikdâr-ı kifâye adam ile çıkup obalarında bir veyâ iki gece ikâmet ve sene-i sâbıkalarda verilügelen mâl-ı mîrîlerin ahz ü kabz idüp ziyâde bid' u mezâlim ile rencîde vü te'addîlerinin men' u def'i bâbında emr-i şerîfim sudûrunu sen ki müfettiş vekîli mevlânâ Uryânîzâde Mehmed Raşid zîde ilmuhûsun i'lâm eylediğın ecilden mukâta'a-i merkûma hâsıl kayd olunan cüz'î ve küllî hukûk ve rüsûmlarını ala geldiğî üzre bilâ-noksan edâ eylediklerinden sonra voyvodaları dahi kadîme mugâyir bir nesne talebiyle fukarâ-yı ra'ıyyet rencîde etdirilmemek şurûtundan olmakla şurûtu mûcebince hareket olunup ağa-yı müşârun ileyhin arzıyla sâdır olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şânımın mûcebi icrâ ve hilâfî hareket edenlerin te'dîbât-ı lâyıkalı icrâ olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek recâsını i'lâm etmeğın imdî mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre ağa-yı müşârun ileyhin arzı mûcebince şeref-yâfde-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzre âmil olup hilâfına bir dürlü rızâ ve cevâz göstermeyesin. Şöyle bilesin alâmet-i şerîfime i'timâd kılasin. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' aşar fi-Cümâde'l-evvel sene hams ve mieteyn ve elf.

Belge: 163 Şikâyet

Kudvetü'l-ulemâ ve'l-muhakkıkîn Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn Müfettişi Vekîli (boş) efendi zîde ilmuhû ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki Sultan Murad'da olan evkâfdan Bursa'da vâkı' merhûm ve mağfûrun leh Sultan Murad Hân-ı Sâni Hazret-i Emir Sultan kuddise sırruhu'l-müste'ân ve Harameyn Evkâfi yürükânından Gedik ve Yüncü ve Almaçukuru Cemâ'atı re'âyâlarından ez-kadîm voyvodaları mâl-ı mîrîlerini cem' u tahsilde mikdâr-ı kifâye adam ile çıkup obalarına nüzûlünde bir iki gece meks ve mâl-ı mîrîlerini tekmîl ve sene-i sâbıkalarda verilügeleni ahz ü kabz eyleye gelmişler iken birkaç seneden berü voyvodaları yüzden mütecâviz süvârî ile obalarında üç dört gece meks ve obalarında bulunmayan bâ-defter şeker ve şem'-i asel ve darçin ve sâir masârifdan başka konakçı ve arpa emîni akçesi ve sâir bid' ü mezâlîm ile masârif-i kesîreye giriftâr ve sene-i sâbıkalarda verilen mâl-ı mîrî ve harc-ı bâba kanâ'at itmeyüp sâir mebâliğ talep ve cebren ahz etmeleriyle re'âyâ-yı merkûmenin hâlleri dîğergün ve perâkende vü perîşân ve mâl-ı mukâta'anın kers ü tedennîsine bâ'is olmalarıyla voyvodaları mikdâr-ı kifâye adam ile çıkup obalarında bir veyâ iki gece ikâmet ve sene-i sâbıkalarda verile gelen mâl-ı mîrîlerini ahz ü kabz idüp ziyâde bid' u mezâlîm ile rencîde vü te'addîlerinin men' u def'iyçün emr-i âlî sudûrunu tarafından bâ-i'lâm inhâ ve istid'â olunmakla imdî mukâta'a-i merkûma hâsıl kayd olunan cüz'î ve küllî hukûk ve rüsûmlarını ala geldiği üzre bilâ-noksan edâ eylediklerinden sonra voyvodaları dahi kadîme mugâyir nesne talebiyle fukarâ-yı ra'iyet rencîde vü müeddî etdirilmemek bâbında sâdır olan fermân-ı âlişân mücebince mektûp tahrîr ve irsâl olunmuşdur. Bi-mennihî te'âlâ vüsûlünde ber-müceb-i emr-i âlî amel ü harekete dikkat eylesin. İdris Ağa-yı Dâru's-sa'âdeti's-şerîfe temme'l-kelâm fi-hâza'l-makâm Nemekahü'l-fakîr Mihrâbîzâde Mehmed Raşid ufîye anhü.

Vr. 29-b

Belge 164 Şikâyet

Kudvetü'l-ulemâ'l-muhakkıkîn Bursa'da Haremeyn-i Şerîfeyn Müfettişi Mevlânâ (boş) zîde ilmuhû tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Bâbu's-sa'âdeti's-şerîfem ağası nezâretinde olan evkâfdan Bursa ve Mağnisa ve Geyve ve Bergama ve Biga ve Kütahya'da vâkı' merhûm Ali Bey ve umûrunun ve Mahmud Bey ve Oruç Bey işbu Emir Timurtaş Bey evkâfından evlâdiyet ve meşrûtiyet üzre mütevellîsi olan Ali Bey zîde mecduhû Dîvân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl idüp evkâf-ı mezkûrenin bi'l-küllîye kurâ ve re'âyâlarının vâkı' olan umûr-ı şer'iyeleri ve vakfın zuhûrâtından himâyet ve toprak nizâ'ları kadîmden Bursa'da müfettiş vekîlleri muvâcehelerinde ru'yet ve istimâ' olunu gelüp min-ba'd hilâfına hareket olunmayup dahl ü ta'arruz olunmak icâb etmez iken evkâf-ı mezbûre kurâsından Ayaş kazâsına tâbi' Destarlu karyesinin umûr-ı şer'iyesine Ayaş kâdîsı dahl ü ta'arruz zulm ve te'addîden hâlî olmayup mezbûrun perâkende vü perîşân olmasına bâ'is olmakla kazâ-i mezbûr kâdîsının hilâf-ı şurût vâkı' olan dahl ü ta'arruz men' ü def' etdirilüp re'âyâ-yı vakfın vâkı' olan umûr-ı şer'iyeleri müfettiş vekîlleri muvâcehelerinde görülmek için şurûtu mücebince emr-i şerîfimin verilmek bâbında istid'â-yı inâyet etmeğin evkâf-ı mezbûrun tevliyeti evlâdiyet ve meşrûtiyet üzre mûmâ ileyhin üzerinde idüğü Haremeyn-i Şerîfeyn'e tâbi' bâbu's-sa'âdeti's-şerîfe ağası ve ser-hâzin-i Enderûn-ı Hâssa ve Saray-ı Cedîd-i Sultânî ağası ve ser-kilârî-i hâssa ve ser-bostâniyân-ı hâssa nezâretlerinde olup İslambol ve Rumeli ve Anadolu'da vâkı' selâf-ı izâm ve vüzerâ-yı kirâm ve evkâf-ı sâirenin gerek musakkafât ve gerek toprak ve gayra müte'allık kâffe-i da'vâ-yı şer'iyeleri vâkı' oldukda bi'z-zat haremeyn müfettişleri vekîlleri muvâcehesinde istimâ' olunmak bâbında mülûk-ı mâziyede hutût-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile mu'anven müte'addid evâmîr-i aliyem sâdır ve ba'dehû seksen iki

senesinde bâ-işâret-i şeyhü'l-islâmî hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum ile mu'anven verilen emr-i âlîşân haremeyn muhâsebesinde mukayyed ve müddet-i medîdeden beri Mahrûse-i Bursa ve Edirne'de vâkı' gerek dâru's-sa'âdeti's-şerîfem ağası ve gerek bâbu's-sa'âdeti's-şerîfem ağası ve sâir nezâretlerde âsûde olan ekâfin umûr-ı şer'iyeleri vâkı' oldukda beldeyeyn-i merkûmeteyn kâdîları istimâ'dan memnû' ve kezâlik İslambol'da mufettiş bulunanlar mahmiyeteyn-i mezbûreteynde müfettiş vekâleti kazâeyn-i mezbûreyn kâdîlarına ihâle ve tefvîz olunmakdan memnû'lar olup ancak taraflarından müfettiş vekîlleri istimâ' eylemek üzere sâdır olan emr-i âlî Anadolu Muhâsebesi'nde dahi kayd olunmak için bâ-işâret-i şeyhü'l-islâmî sâdır olan emr-i âlîşân mücebince haremeyn muhâsebesinden verilen ilm ü haber mastûr ve mukayyed olmakla müceb ve şurût-ı mer'iyye emr-i âlî i'tâsı iktizâ eylediğin ve evkâf-ı mezbûre kurâsı re'âyâsı kadîmden serbest olup ber-müceb-i Defter-i Hâkânî kânûn-ı serbestîlerinde mugâyir dahl olunmayup Defter-i Hâkânî'de mastûr bâd-ı hevâ yazılı vakıf kurâ topraklarında üzerlerine cürm ü cinâyet sâbit olan re'âyânın kânûn üzre îcâb eden cerîmeleri cânib-i vakfdan ahz ü kabz etdürilmek muvâfık-ı kânûn ehl-i örf taraflarından müdâhale olunmak mugâyir-i kânûn idüğü der-kenâr oldukda Defter-i Hâkânî mücebince kânûn üzre amel olunmak bâbında doksan yedi senesi.

Vr. 30-a

Cümâde'l-âhire verilen emr-i şerîf dahi der-kenâr olunmağın imdî der-kenârı mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel idüp dahi ağa-yı mûmâ ileyhın nezâretinde olan evkâfdan gerek musakkafât ve gerek toprak ve gayra müte'alilk nizâ' ve da'vâları vâkı' oldukda bizzat Haremeyn-i Şerîfeyn müfettişi ve yâhûd vekîlleri muvâcehesinde istimâ' olunmak üzere târîh-i mezkûrede emr-i şerîf verildiği Hazîne-i Âmirem defterlerinde mukayyed olmakla şurûtu ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince sen ki mukayyid vekîli mûmâ ileyhın re'âyâ-yı vakfın vâkı' olan umûrların sen ru'yet eyleyüp hilâf-ı şurût ve mugâyir-i emr-i âlîşân âharın vâkı' olan müdâhalesin men' u def' eylesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî şerh-i Rebî'u'l-evvel li-sene semân ve mieteyn ve elf.

Kad-vasale ileynâ fî gurre-i Şevvâl sene 1208

Bi-hikmetin bu mahalle kayd olunup kendi sicillimize işâret olundu.

Belge: 165 Temessük

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki

İşbu bin iki yüz on dört ve on beş senesinin Zi'l-hiccesi gâyetine gelince kadar Haremeyn-i Şerîf re'âyâlarından olup Bursa aklâmı olmak üzere Şam piyâdeliklerini malı mîrîlerini tahsîl için tarafımızdan bin başısı vekîli nasb u ta'yîn eylediği ve bin başıdan üzerinize lâzım gelen mâl-ı mîrînizi tamâmen yedinden ahz ü kabz olunup tahsîl eylemek üzere yedine işbu izin temessükü i'tâ olundu. Gerekdir ki tarafımızdan ve taraf-ı âhardan ferd-i vâhid kimesne mâni' olmayalar ve's-selâm.

Sene 1214 Bende Mehmed Bey 1214 Bende Seyyid Mansur Ağa

EKLER

B 230 NOLU BURSA MAHKEME SİCİLİ METNİNİN FOTOKOPİSİ

بسم الله الرحمن الرحيم بارزاق

الحمد لله الذي أحكم الشريعة القويم القلم وجعل نظام العالم كبيت الصلوات والصلوات بين الأمم
والصلوة وكسلكه على من بعث رحمة للعالمين للعلم والحكم على الأوصياء الذين هم مهدى صلواتهم
والعظم بين العرب والعجم فعلموا الشريعة في حق المصطفى في حق المصطفى في حق المصطفى
وعند الفضلاء المقربين اعترفت على انه الذي أفاض في حق المصطفى في حق المصطفى في حق المصطفى
المعروف بالملك المفدى إلى نون ربه العبد حافظ محمد أمين المأمور في قديم البر والبحر والوقت
الحسين الحسين بن محمد بن بروسه

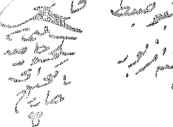
وهو خير من غيره في كل شيء...
صلى الله عليه وسلم...
والصلاة والعبادة...
والعظم بين العرب والعجم...
وعند الفضلاء المقربين...
المعروف بالملك المفدى...
الحسين الحسين بن محمد بن بروسه

عقابت شرعيتصا بلم العضة الكرام مؤلفا من افندي كاياب
غدا الحين والحين انوار كنزك طامع من شريفين اوقات شريفة سني غنيته طامع من شرفها شرفها
برفقة يقويها وغنايت واحسن مورا بصله محروسه وده واقع من بين شريفين اوقات
شريفين غنيته ودلته اشبه كاياب كنزك اوج من سنة سني غنيته شريفة من شرفها شرفها اولوق اوزنه
طم اوج جينا كية يقويها وسپارش اوتمندر كركر كركر غريم قودون محروسه بولوبه
واروب من بين شريفين اوقات دار واقعة اولاد عاواي شريفة من شرفها شرفها ورويت
وبين الالها اجاي اعلم شريفة يروب مادة شريفة غنيته
سهر اوائل اجوان كوسته مير من وكسلكه
العصم على المصطفى
الحسين الحسين بن محمد بن بروسه

وهو خير من غيره في كل شيء...
صلى الله عليه وسلم...
والصلاة والعبادة...
والعظم بين العرب والعجم...
وعند الفضلاء المقربين...
المعروف بالملك المفدى...
الحسين الحسين بن محمد بن بروسه

وهو خير من غيره في كل شيء...
صلى الله عليه وسلم...
والصلاة والعبادة...
والعظم بين العرب والعجم...
وعند الفضلاء المقربين...
المعروف بالملك المفدى...
الحسين الحسين بن محمد بن بروسه

وهو خير من غيره في كل شيء...
صلى الله عليه وسلم...
والصلاة والعبادة...
والعظم بين العرب والعجم...
وعند الفضلاء المقربين...
المعروف بالملك المفدى...
الحسين الحسين بن محمد بن بروسه

وهو خير من غيره في كل شيء...
صلى الله عليه وسلم...
والصلاة والعبادة...
والعظم بين العرب والعجم...
وعند الفضلاء المقربين...
المعروف بالملك المفدى...
الحسين الحسين بن محمد بن بروسه

افتخار المصنفين والمحققين الذين اقبلوا على تصحيح هذا الكتاب...
وهذا الكتاب من تصحيح بعض المشايخ الذين اقبلوا على تصحيح هذا الكتاب...
وهذا الكتاب من تصحيح بعض المشايخ الذين اقبلوا على تصحيح هذا الكتاب...

وهذا الكتاب من تصحيح بعض المشايخ الذين اقبلوا على تصحيح هذا الكتاب...
وهذا الكتاب من تصحيح بعض المشايخ الذين اقبلوا على تصحيح هذا الكتاب...
وهذا الكتاب من تصحيح بعض المشايخ الذين اقبلوا على تصحيح هذا الكتاب...

كل من اراد ان يتحقق من هذا الكتاب...
كل من اراد ان يتحقق من هذا الكتاب...
كل من اراد ان يتحقق من هذا الكتاب...

وهذا الكتاب من تصحيح بعض المشايخ الذين اقبلوا على تصحيح هذا الكتاب...
وهذا الكتاب من تصحيح بعض المشايخ الذين اقبلوا على تصحيح هذا الكتاب...
وهذا الكتاب من تصحيح بعض المشايخ الذين اقبلوا على تصحيح هذا الكتاب...

بمقتضى ما تقدم ذكره من امتيازات
مقدسة كالتالي

فرض على السيدات جميعهن
مقتضى ما تقدم ذكره من امتيازات
مقدسة كالتالي

مقتضى ما تقدم ذكره من امتيازات
مقدسة كالتالي

مقتضى ما تقدم ذكره من امتيازات
مقدسة كالتالي

مقتضى ما تقدم ذكره من امتيازات
مقدسة كالتالي

مقتضى ما تقدم ذكره من امتيازات
مقدسة كالتالي

مقتضى ما تقدم ذكره من امتيازات
مقدسة كالتالي

مقتضى ما تقدم ذكره من امتيازات
مقدسة كالتالي

فوقه العباد المحققين سيجربون منحنين مشتمكين كلان
في عمله وقوة الايمان الا انهم
ارادوا ان يجمعوا بين اربعة اشياء
فالاية من اولها ان الله لا يهدي القوم
الضالين

فوقه العباد المحققين سيجربون منحنين مشتمكين كلان
في عمله وقوة الايمان الا انهم
ارادوا ان يجمعوا بين اربعة اشياء
فالاية من اولها ان الله لا يهدي القوم
الضالين

فوقه العباد المحققين سيجربون منحنين مشتمكين كلان
في عمله وقوة الايمان الا انهم
ارادوا ان يجمعوا بين اربعة اشياء
فالاية من اولها ان الله لا يهدي القوم
الضالين

فوقه العباد المحققين سيجربون منحنين مشتمكين كلان
في عمله وقوة الايمان الا انهم
ارادوا ان يجمعوا بين اربعة اشياء
فالاية من اولها ان الله لا يهدي القوم
الضالين

بنا بر این که در این کتاب...

اصول الفقهیه و اصول الفقهیه... در این کتاب... اصول الفقهیه و اصول الفقهیه... در این کتاب... اصول الفقهیه و اصول الفقهیه... در این کتاب...

اصول الفقهیه و اصول الفقهیه... در این کتاب... اصول الفقهیه و اصول الفقهیه... در این کتاب... اصول الفقهیه و اصول الفقهیه... در این کتاب...

ÖZGEÇMİŞ

(12 punto- bold)

Doğum Yeri ve Yılı : Akçakale 29.11. 1967

Öğr.Gördüğü Kurumlar : **Başlama Yılı** **Bitirme Yılı** **Kurum Adı**

Lise : 1982 1986 Bursa İmam-Hatip Lisesi

Lisans : 1987 1991

Yüksek Lisans : 2006

Doktora :

Medeni Durum : Evli

Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi : İngilizce - iyi Arapça – iyi

Çalıştığı Kurum (lar) : **Başlama ve Ayrılma Tarihleri** **Çalışılan Kurumun Adı**

1. 1991 DİB. Yalova İl Müftülüğü

...

Yurtdışı Görevleri :

Kullandığı Burslar :

Aldığı Ödüller :

Üye Olduğu Bilimsel ve Meslekî Topluluklar :

Editör veya Yayın Kurulu Üyelikleri :

Yurt İçi ve Yurt Dışında katıldığı Projeler :

Katıldığı Yurt İçi ve Yurt Dışı Bilimsel Toplantılar:

Yayımlanan Çalışmalar :

Diğer :

Tarih-İmza
Adı Soyadı